

CONCEPT

**Nota van reacties (zienswijzen) en wijzigingen
Omgevingsvisie 1.0**

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Samenvatting	3
<i>Inleiding</i>	3
<i>Wijzigingen naar aanleiding van reacties (zienswijzen)</i>	3
<i>Ambtshalve wijzigingen</i>	6
Inleiding	8
<i>Toelichting op proces</i>	8
<i>Leeswijzer</i>	8
Reacties (zienswijzen)	9
<i>Inwoners, ondernemers en belangenverenigingen</i>	9
<i>Ketenpartners (deelnemers KennisLabs)</i>	97
Ambtshalve wijzigingen	120
<i>Ambtshalve wijzigingen in de visietekst</i>	120
<i>Ambtshalve wijzigingen in de gebiedsagenda's</i>	120
<i>Ambtshalve wijzigingen tekst overig</i>	120
<i>Ambtshalve wijzigingen in de ontwikkelkaart</i>	120
<i>Ambtshalve wijzigingen in de waardenkaart</i>	121

Samenvatting

Inleiding

De ontwerp Omgevingsvisie 1.0 heeft van 14 oktober tot en met 25 november ter inzage gelegen. Er zijn in totaal 48 reacties ingediend. Hieronder worden de wijzingen weergegeven die tussen ontwerp en vaststelling van de Omgevingsvisie 1.0 zijn doorgevoerd. Bij de wijzingen naar aanleiding van reacties, is tevens aangegeven naar aanleiding van welke reactie die aanpassing is gedaan.

Wijzigingen naar aanleiding van reacties (zienswijzen)

Wijzigingen in de visietekst

- De jaartallen 2030 in hoofdstuk 1 zijn consequent gewijzigd in 2040 en daarmee in overeenstemming gebracht met de feitelijke scope in deze Omgevingsvisie. **(indiener 3)**
- In hoofdstuk 1, op pagina 13, paragraaf 'Duurzaamheid en klimaat concreet uitvoeren:' is de volgende passage toegevoegd: 'Circulariteit is een pijler in het gemeentelijke duurzaamheidsbeleid. Het biedt zowel kansen vanuit het oogpunt van duurzaamheid als economisch gezien. Hierbij stimuleren, faciliteren en geven het goede voorbeeld op het gebied van natuur inclusief en circulair bouwen en beheer openbare ruimte. Dit geldt zowel voor alle nieuwbouw in de gemeente, wonen werken en recreatie. Overkoepelend circulair beleid is in ontwikkeling waarbij wij samenwerken met omliggende gemeenten en onderwijsinstellingen.' **(provincie Overijssel)**
- Paragraaf 1.3.2 is als volgt aangevuld (deels nieuwe tekst, deels bestaand): 'Met meerdere regionale partners wordt gekeken naar fysieke ingrepen die de omgeving robuust maken voor komende veranderingen, zoals op het gebied van waterveiligheid. Een ander voorbeeld hiervan is de netwerksamenwerking Ruimte voor de Vecht maar ook het regiodeal project Klimaatwinkelstraat Dalfsen.' **(Waterschap Drents Overijsselse Delta)**
- In paragraaf 1.5.2, onder ambitie 1 bij punt 1 is '... die veilig en gezond is.' aangepast in '... die gezond en sociaal en fysiek veilig is'. **(Veiligheidsregio IJsselland)**
- De zinssnede '...door een leefomgeving die uitnodigt tot ontmoeten, meedoen..' is toegevoegd aan strategische keuze 1. **(GGD IJsselland)**
- De zin 'Hierbij houden we ook rekening met onze opgave in het kader van de decentralisatie van beschermd wonen.' is toegevoegd aan strategische keuze 7. **(GGD IJsselland)**
- Aan paragraaf 1.5.2, ambitie 1 bij punt 2 zijn de (milieu-)aspecten 'geur' en 'bestrijdingsmiddelen' toegevoegd als aspecten die geen schadelijke invloed mogen hebben. **(GGD IJsselland)**
- Paragraaf 1.5.4 is als volgt aangevuld: 'Het gebied Dalfserveld-West, zoals aangeduid op de ontwikkelkaart in deze Omgevingsvisie, zien wij als gebied met potentie voor de opwek van grootschalige duurzame energie. De invulling van dit gebied zien wij graag in samenwerking tot stand komen met de bewoners en ondernemers in het gebied en in

- samenspraak met onze medeoverheden en ketenpartners.' **(Waterschap Drents Overijsselse Delta, Gemeente Zwolle, Gemeente Raalte)**
- De toelichting op de ontwikkelkaart is uitgebreid. **(indieners 21, 22, Overijssels Particulier Grondbezit, LTO Noord, Gemeente Zwolle, Gemeente Raalte)**
  - De toelichting wat betreft de status van een eventuele nevengeul in de ontwikkelkaart is opgenomen. **(indieners 21, 22 en Waterschap Drents Overijsselse Delta)**
  - De tekst in paragraaf 1.6.4: 'Een ander (regionaal) voorbeeld van een sectoraal beleidsdocument wat nog in ontwikkeling is, is de Regionale Energie Strategie (de RES). Deze worden daarom nu (nog niet) meegenomen in deze Omgevingsvisie 1.0.' is aangepast naar de volgende tekst: 'Een ander (regionaal) voorbeeld van een sectoraal beleidsdocument, is de vastgestelde Regionale Energie Strategie (de RES 1.0). De locatie voor de opwek van grootschalige duurzame energie is vastgesteld, maar de uitwerking vindt via de lijnen van de Omgevingsvisie in een integraal gebiedsproces plaats.' **(Gemeente Zwolle, Gemeente Raalte)**
  - De tekst in paragraaf 1.6.5 is aangevuld met de volgende zin: 'Wij zien onszelf als een schakel naar andere overheden en ketenpartners. Als het nodig is, bespreken we het plan met hen. Zij zijn naast onze eigen inwoners en ondernemers belangrijke stakeholders qua samenwerking en afstemming.' **(Gemeente Zwolle, Gemeente Raalte)**

Wijzigingen in de gebiedsagenda's

- De benaming 'gebiedskompas' is gewijzigd in 'gebiedsagenda'. **(LTO Noord)**
- Bij de gebiedswaarden bij deelgebied Weids Platteland zijn in paragraaf 2.2.2 onder het kopje 'agrarisches gebied' de volgende waarden toegevoegd: 'Bijzondere ontstaansgeschiedenis vanuit ruilverkaveling' en 'Weidevogelgebied ter plaatse van het heideontginningsgebied'. **(indiener 31)**
- Voor deelgebied Weids Platteland is in paragraaf 2.2.4 bij ambitie 3 de volgende ambitie toegevoegd: 'Waar mogelijke herstellen en versterken we de verkavelingsstructuur, bijvoorbeeld met laanbepanting'. **(indiener 31)**
- In deelgebied Weids Platteland is in paragraaf 2.2.4 bij ambitie 4 bij punt 2 de zin: 'We faciliteren (agrarisches) ondernemers in hun uitbreidingswensen.' aangepast in: 'We faciliteren (agrarisches) ondernemers in hun ontwikkelingswensen die zij hebben op het gebied van modernisering, verduurzaming en innovatie.' **(indieners 5, 9 en 31)**
- Bij deelgebied Variatie rond de Vecht is bij 2.3.1 Karakter de agrarisches sector als stakeholder toegevoegd in de tekst. **(indieners 21 en 22)**
- Bij deelgebied Variatie rond de Vecht is aan de waarden van het gebied 'Vecht en uiterwaarden' (paragraaf 2.3.2) de waarden: 'rust, stilte en duisternis' en 'ecologische waarden bij Bellingeweer en de Stokte' toegevoegd. **(indieners 25 en 26)**
- Bij deelgebied Variatie rond de Vecht (paragraaf 2.3.2) zijn ter verduidelijking de landgoederen De Leemcule, Hofwijk en Gerner toegevoegd aan de gebiedswaarden. **(Overijssels Particulier Grondbezit)**
- Bij punt 1 onder ambitie 3 van deelgebied Variatie rond de Vecht (paragraaf 2.3.4) is '... passend binnen de landschappelijke kwaliteiten', aangepast in '... passend binnen de landschappelijke en ecologische waarden'. **(indieners 25 en 26)**
- De motie Sterrenzone is verwerkt in de Omgevingsvisie als 'donkerte gebied'. Concreet betekent dit dat aan ambitie 3 van deelgebied Variatie rond de Vecht (paragraaf 2.3.4) de volgende ambitie is toegevoegd: 'We koesteren de donkerte in de sterrenzone (het

- gebied vanaf uitkijkplaats de Stokte tot aan de gemeentegrens Ommen) en houden deze actief in stand.' **(indieners 25 en 26)**
- Bij deelgebied Parels in het landschap (paragraaf 2.4.2) is landgoed De Leemcule verwijderd uit de tekst. **(Overijssels Particulier Grondbezit)**
  - In paragraaf 2.5.4 Gebiedsspecifieke keuzes is de zin: 'We hebben aandacht voor de gezondheid en uitstraling van de N348 door de dorpskern.' aangevuld en geconcretiseerd met de volgende zin: 'De gemeente initieert het gesprek met medeoverheden over deze problematiek om te komen tot een onderzoek van de werkelijke geluidbelasting. Met als mogelijk gevolg (afhankelijk van de onderzoeksresultaten) dat onderzocht wordt wat de mogelijkheden zijn om het geluid- en eventueel fijnstofniveau te verlagen en de weg in te passen. Dit is geen primaire opgave voor de gemeente, maar de gemeente initieert het gesprek wel vanuit het aspect van een gezonde leefomgeving (onderdeel Omgevingswet)'. **(indieners 4, 10, 11, 13, 17, 20, 32, 33 en 34)**
  - In de paragraaf over de waarden van Lemelerveld is de bestaande tekst: 'Historische gebouwen en kerkenhoek in Lemelerveld' verplaatst van 'waarden ten noorden van Overijssels Kanaal' naar 'waarden ten zuiden van Overijssels Kanaal'. **(indiener 6)**
  - In paragraaf 2.5.4 Gebiedsspecifieke keuzes is onder 'Ambitie 2 - Aantrekkelijke, leefbare kernen voor iedereen' een 7e bullet toegevoegd: 'We gaan met een werkgroep in gesprek over de verkeersstromen in en rond het dorp'. **(indieners 18, 20, 36 en 37)**

Wijzigingen in de ontwikkelkaart

- De zone ten zuiden van de Nieuwe Hessenweg en ten noorden van de Vecht is ingedeeld bij het deelgebied 'Variatie rond de Vecht'. De toelichting op de ontwikkelkaart is op dit punt tevens aangevuld. **(indiener 3)**
- Op de ontwikkelkaart zijn landschapsstructuren en het herstel ervan sterker aangezet in het deelgebied Weids Platteland. **(indiener 5)**
- De aanduiding als 'es' ter plaatse van het bedrijf Foreco is op de ontwikkelkaart verwijderd. **(indiener 7)**
- De donkerpaarse arcering ter plaatse van mogelijk toekomstig bedrijventerrein de Grift IV is aangepast in een paarse ster. **(indiener 14)**
- Op de ontwikkelkaart zijn de symbolen voor landgoederen verwijderd. **(indieners 21, 22 en Overijssels Particulier Grondbezit)**
- De eventuele nevengeul in de Vecht duidelijker is aangeduid, door middel van een ster. Daarmee wordt de maatregel ook geschaard onder 'langere termijn'. **(indieners 21, 22 en Waterschap Drents Overijsselse Delta)**
- De groene arcering op de ontwikkelkaart van de Landgoederenzone is aan de westkant vergroot. **(Gemeente Zwolle, Gemeente Raalte)**
- De ontwikkelkaart is uitgebreid wat betreft het recent vastgestelde zoekgebied voor grootschalige opwek energie. **(Gemeente Zwolle, Gemeente Raalte)**

Wijzigingen in de waardenkaart

- De waardenkaart is verduidelijkt in de tekst. **(Gemeente Zwolle, Gemeente Raalte LTO Noord)**
- De zone ten zuiden van de Nieuwe Hessenweg en ten noorden van de Vecht is ingedeeld bij het deelgebied 'Variatie rond de Vecht'. **(indiener 3)**

- Op de waardenkaart is een symbool toegevoegd bij de Kerkenhoek in Lemelerveld. **(indiener 6)**
- De symbolen voor landgoederen gecontroleerd en aangepast waar nodig. **(indieners 21, 22 en Overijssels Particulier Grondbezit)**

Ambtshalve wijzigingen

Ambtshalve wijzigingen in de visietekst

- '1.0' is toegevoegd aan de titel van de Omgevingsvisie.
- Zoekgebied grootschalige energieopwekking Dalfserveld-West is toegevoegd in paragraaf 1.5.4, onder punt 4, naar aanleiding van de vastgestelde ruimtelijke kaders grootschalige duurzame energieproductie.
- Er is extra toelichting gegeven op de ontwikkelkaart (o.a. op de status daarvan) in paragraaf 1.7. Hierin is een onderverdeling gemaakt tussen ontwikkelingen op korte termijn en op lange termijn.
- Op meerdere plekken in de tekst is 'de nog vast te stellen Regionale Energie Strategie (RES) 1.0' gewijzigd door aan te geven dat deze inmiddels is vastgesteld en concreet is uitgewerkt in de ruimtelijke kaders grootschalige duurzame energieproductie.

Ambtshalve wijzigingen in de gebiedsagenda's

- Een tegenstrijdigheid in de tekst voor wat betreft inbreidingskansen in Nieuwleusen is opgelost. In ambitie 2 pg. 26 werd hier iets over gezegd en in paragraaf 3.6.6 pg. 19 iets anders. Aangepast door toe te voegen aan ambitie 2 in 2.2.3: 'In de kern, meer specifiek aan de burgmeester Backxlaan, liggen veel kansen voor inbreiding. Een goede (stedenbouwkundige) visie hierop ontbreekt nog en is nodig'.
- De sterrenzone Hessum-Oudleusen is in de gebiedsagenda van deelgebied Variatie rond de Vecht verwerkt. Concreet betekent dit dat aan ambitie 3 (paragraaf 2.3.4) de volgende ambitie wordt toegevoegd: 'We koesteren de donkerte in de sterrenzone (het gebied vanaf uitkijkplaats de Stokte tot aan de gemeentegrens Ommen) en houden deze actief in stand.'

Ambtshalve wijzigingen tekst overig

- Tekstuele en grammatica fouten zijn hersteld.

Ambtshalve wijzigingen in de ontwikkelkaart

- Zoekgebied grootschalige energieopwekking Dalfserveld-West is toegevoegd op de ontwikkelkaart, naar aanleiding van de vastgestelde kaders voor grootschalige energieopwek.
- De locaties voor boerenerfwonen die nog niet zijn gerealiseerd maar wel waren opgenomen in de structuurvisie Kernen, zijn overgenomen op de ontwikkelkaart.

- De landgoederen zijn verwijderd van de ontwikkelkaart, omdat dit passender was op de waardenkaart. Dit zijn namelijk bestaande waarden.
- De landgoederenzone is niet als pijl, maar als dikkere 'baan' over het gebied gelegd, waarbij dezelfde lijn wordt gevolgd.
- De sterrenzone Hessum-Oudleusen is toegevoegd op de ontwikkelkaart, naar aanleiding van de aangenomen motie instellen sterrenzone (2).
- Fouten in de legenda zijn hersteld.

Ambtshalve wijzigingen in de waardenkaart

- De locaties van de symbolen van de landgoederen zijn gecontroleerd en waar nodig aangepast.
- De plek van het Kulturhus in Oudleusen is aangepast, zodat deze recht doet aan de daadwerkelijke locatie.
- De windmolens die op de concept waardenkaart stonden, zijn eruit gehaald.
- De waarde 'donkerte' is toegevoegd ter plaatse van de sterrenzone Hessum-Oudleusen, naar aanleiding van de aangenomen motie stellen sterrenzone (2).
- Fouten in de legenda zijn hersteld.

Inleiding

Toelichting op proces

De ontwerp Omgevingsvisie 1.0 heeft van 14 oktober 2021 tot en met 25 november 2021 ter inzage gelegen. Tijdens deze termijn zijn verschillende inloopbijeenkomsten georganiseerd:

- 26 oktober 2021 in de Spil in Nieuwleusen;
- 28 oktober 2021 op het gemeentehuis in Dalfsen;
- 9 november 2021 in de Wiekelaar in Oudleusen
- 16 november 2021 gepland in de Mozaïek in Lemelerveld, maar heeft vanwege aangescherpte COVID19 maatregelen digitaal plaatsgevonden.

Het doel van de inloopbijeenkomsten was om vragen van belangstellenden te kunnen beantwoorden over de ontwerp Omgevingsvisie 1.0. Daarnaast is aandacht gevraagd voor de ontwerp Omgevingsvisie 1.0 via verschillende (social media) kanalen en werden belangstellenden gevraagd om te reageren op het ontwerp. Op deze manier kon getoetst worden of de inhoud van de ontwerp Omgevingsvisie 1.0 aansloot bij de visie van inwoners, ondernemers, belangverenigingen e.d.

Uiteindelijk zijn er 48 reacties ingediend, waarvan één pro-forma welke later is aangevuld. Vier zienswijzen waren buiten de termijn ingediend, maar zijn alsnog behandeld en meegenomen in de beantwoording.

Leeswijzer

Hierna volgen de reacties (zienswijzen), voorzien van een reactie van de zijde van de gemeente. Daarbij is ook aangegeven of de zienswijze aanleiding heeft gegeven tot het aanpassen van de Omgevingsvisie 1.0. Om volledig te zijn en recht te doen aan de inspanning die inwoners hebben geleverd voor het indienen van reacties, is ervoor gekozen om zoveel mogelijk de volledige reactie te weergeven. Daar waar het nodig was in verband met leesbaarheid of de lengte van de zienswijze, zijn zaken verduidelijkt opgeschreven of samengevat. Om privacy redenen zijn de ingekomen reacties geanonimiseerd, tenzij de reacties namens een bedrijf, vereniging of stichting zijn ingediend. De reacties zijn in deze nota daarom aangeduid met een nummer. Indieners worden hiervan schriftelijk op de hoogte gesteld.

Daarna volgen reacties van ketenpartners en organisaties die belangen vertegenwoordigen (deelnemers van de KennisLabs).

Na de reacties van inwoners, ondernemers, organisatie, ketenpartners en andere betrokkenen, volgt een overzicht van de ambtshalve wijzigingen die zijn gedaan.

Reacties (zienswijzen)

Inwoners, ondernemers en belangenverenigingen

1. Indiener 1 (contactformulier van 2 november 2021, kenmerk Z/21/643905)

In de Omgevingsvisie staat vermeld dat er veel behoefte is aan seniorenwoningen maar niet welke type woning. In Nieuwleusen is volgens indiener groot tekort aan grondgebonden woning. Veel senioren geven aan, niet in een appartement te willen wonen, maar graag hun te grote woning te willen verkopen voor een grondgebonden woning (slaap-/badkamer beneden) met name in de kern van het dorp en in de nabijheid van alle voorzieningen Kulturhus, medische voorzieningen en openbaar vervoer, etc. Volgens indiener zijn er inbreidingslocaties in de kern die zich hiervoor lenen. Bovendien bevordert dit de doorstroming op de woningmarkt.

Reactie gemeente:

Indiener stelt dat senioren in de kern Nieuwleusen voornamelijk behoefte hebben aan kleine, grondgebonden woningen in plaats van appartementen. Volgens indiener is het daarom belangrijk om het type seniorenwoningen waar de gemeente op in wil zetten wordt aangegeven.

In paragraaf 1.4.1 bij strategische keuze 7 geven wij aan dat we waar mogelijk gaan sturen op het type woning om o.a. groepen, waaronder ouderen, die moeite hebben een woning te bemachtigen, specifiek te bedienen. Wij hebben hier bewust in het midden gelaten welk type woning dit dan moet zijn, omdat, zoals ook door indiener opgemerkt, dit per kern kan verschillen. De strategische keuzes zijn immers gemeentebreed. In de uitwerking van de Omgevingsvisie kunnen deze accentverschillen tussen de kernen een plek krijgen in bijvoorbeeld een op te stellen (uitvoerings-)programma Wonen (vergelijkbaar met voorheen de Woonvisie).

De Omgevingsvisie wordt naar aanleiding van deze zienswijze niet aangepast.

2. Indiener 2 (brief van 3 november 2021, ontvangen 3 november 2021, kenmerk Z/21/644130)

Inleiding

Deze zienswijze is van bewoners in en rond het gebied van de locatie Dalfsen West en de eigenaren van het naastgelegen landgoed en het bos. Het gaat om 28 adressen.

Zoals de gemeenteraad volgens indieners weet hebben zij sinds 2018 telkens gereageerd op de plannen voor een nieuwe woningbouwlocatie bij de kern Dalfsen. Indieners hebben een bijlage bijgevoegd met een overzicht van de keren dat daarover raadsvoorstellen en raadsmemo's zijn verschenen en behandeld (bijlage 1). Deze bijlage is terug te vinden op het raadsinformatiesysteem (ris.dalfen.nl) en wordt niet opgenomen in de nota van zienswijzen. Uit dit overzicht komt volgens indieners naar voren dat de argumenten en onderbouwingen van de zijde van B&W in de raadsmemo's en raadsvoorstellen behoorlijk inconsistent zijn. De gemeenteraad heeft steeds weten bij te sturen. Indieners willen dat de gemeenteraad dit weer doet.

In de ontwerp Omgevingsvisie 1.0 stellen B&W voor om twee nieuwe uitbreidingslocaties aan te wijzen bij de kern Dalfsen: Dalfsen West en Dalfsen Noord. In de concept ontwerp

Omgevingsvisie 1.0 werd die keus al gedaan maar ontbrak een onderbouwing. Op aandringen van de raadscommissie van 13 september 2021 is die nu alsnog door B&W toegevoegd.

Op die onderbouwing in paragraaf 1.6.6 (blz. 20) van de Omgevingsvisie gaan indieners hierna verder in. De conclusie van indieners daarbij is dat de gemeenteraad zou moeten kiezen voor uitsluitend Dalfsen Noord. Dalfsen West kan en dient te vervallen als toekomstige uitbreidingslocatie.

Structuurvisie Dalfsen West 'staand beleid'?

De structuurvisie Dalfsen West wordt in de ontwerp Omgevingsvisie 1.0 opeens 'staand beleid' genoemd. Bij geen enkel ander onderwerp in de visie is dat volgens indieners het geval. De definitie van 'staand beleid' is volgens indieners 'beleid in uitvoering'. Indieners maken bezwaar tegen deze verwoording die volgens indieners suggereert dat de keuze voor Dalfsen West een gepasseerd station is. Op 15 februari 2021 stelde de gemeenteraad de Structuurvisie Dalfsen West vast. Volgens B&W, in de raadsmemo van 22 oktober 2020, een light versie primair bedoeld om de toepassing van de Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg) te bestendigen. B&W geven volgens indieners ook in het raadsvoorstel m.b.t. de vaststelling van de Structuurvisie aan dat de definitieve uitbreidingsrichting van de kern Dalfsen wordt vastgesteld in de Omgevingsvisie.

Woningbouwbehoefte

Wethouder Schuurman zegt in de raadscommissie van 13 september 2021 toe te zullen kijken naar de onderbouwing van de woonbehoefte en de noodzaak van uitbreiding van de kern Dalfsen naar Dalfsen Noord en Dalfsen West. Ook zal hij informatie over het bouwtempo meenemen in de ontwerp Omgevingsvisie 1.0. In de ontwerp Omgevingsvisie 1.0 is in paragraaf 1.6.6 de volgende onderbouwing opgenomen:

- "De woonbehoefte in de kern Dalfsen bedraagt op basis van behoefteonderzoek ca. 850 woningen in 10 jaar tijd. Over de planperiode van deze Omgevingsvisie (2040) bezien zijn naast inbreidingskansen in de kern (ca 150 woningen) en Oosterdalfsen Noord (ca 300 woningen) zowel Dalfsen West als Dalfsen Noord noodzakelijk om te voorzien in de autonome behoefte."

Sinds de Wvg toepassing in 2018 op Oost en West vraagt de gemeenteraad (motie 19 februari 2018) aan B&W om aan te geven hoeveel woningen naar verwachting in de kern Dalfsen gebouwd zullen worden én hoeveel oppervlakte daarvoor nodig is. Een adequaat antwoord blijft volgens indieners steeds uit.

In het raadsvoorstel 'Inperking gebied gemeentelijk voorkeursrecht' van november 2018 staat over de woningbouwbehoefte:

- uitgaan van 40 woningen per jaar voor de kern Dalfsen op uitbreidingslocaties; in Oosterdalfsen II uit te gaan van 14 woningen (20 per ha) en in West ook van 340 woningen. Op deze manier voorzien Oost en West volgens B&W tot 2036 in de woningbehoefte op uitbreidingslocaties.

In de Woonvisie gemeente Dalfsen 2019-2024, vastgesteld door de raad van de gemeente Dalfsen op 25 november 2019, staat dat:

- de doelstelling is om te voorzien in de lokale woningbehoefte (blz. 4, 5 en 7);
- de woonbehoefte uit het woonbehoefteonderzoek niet 'hard' is (blz. 14);
- het werkelijke woningtekort zal afwijken van het berekende tekort (blz. 16);
- in 2021 een nieuw woningbehoefteonderzoek zal worden uitgevoerd (blz. 36).

In de ontwerp Structuurvisie Dalfsen West en de nota van zienswijzen, van januari 2021 staat over de woningbouwbehoefte dat:

- de bestaande uitleggebieden waarschijnlijk in voldoende capaciteit voorzien tot circa 2030;

- voorspellingen voor de woningbehoefte na 2030 nooit zeker zijn maar dat daar bij de voorbereiding van potentiële locaties naar gekeken kan worden.

In de raadsmemo van april 2021 over de Woonagenda West Overijssel 2021-2025 (met doorkijk naar 2030) staat dat:

- het doel is om te voorzien in de lokale behoefte;
- de totale plancapaciteit in de hele gemeente Dalfsen eind augustus 2021 1000 woningen is.

In het raadsvoorstel "Concept ontwerp Omgevingsvisie 1.0" van augustus 2021 staat over de woonbehoefte het volgende:

- "In tegenstelling tot wat voorheen gebruikelijk was bij de Structuurvisie Kernen, dat de scope qua woningbouw op 10 jaar lag; blik de Omgevingsvisie verder vooruit. Het geeft een perspectief op 2040. Gezien de autonome woonbehoefte in de kern Dalfsen tot 2040, is ervoor gekozen om zowel Dalfsen West als Dalfsen Noord op te nemen als te ontwikkelen gebieden in deze Omgevingsvisie. Op de ontwikkelkaart uit hoofdstuk 1 zijn beide locaties met een ster aangeduid, wat verwijst naar een woningbouwlocatie op de langere termijn (na Oosterdalfsen Noord)."

Indieners vragen zich af of de gemeenteraad dit nog kan volgen.

Wat volgens indieners ook verwarring veroorzaakt is dat allerlei termen door elkaar worden gebruikt, zoals lokale woonbehoefte, woningbouwbehoefte en autonome (woon)behoefte. Die laatste term komt pas voor het eerst voor in de Woonagenda West Overijssel en de ontwerp Omgevingsvisie 1.0 maar is nergens gedefinieerd. Deze terminologie is volgens indieners niet in overeenstemming met de begrippen in de door de raad vastgestelde Woonvisie.

In de ontwerp Omgevingsvisie 1.0 staat dat er op basis van behoefteonderzoek een woonbehoefte is in de kern Dalfsen van 850 woningen in 10 jaar tijd. Dit getal staat volgens indieners in geen enkele verhouding tot eerdergenoemde aantallen als hiervoor aangehaald in de nota's en raadsvoorstellen vanaf 2018. Ten opzichte van november 2018 (raadsvoorstel inperking Wvg gebieden van november 2018 (400 woningen in 10 jaar op uitleglocaties bij kern Dalfsen) is sprake van ruim een verdubbeling.

De wethouder heeft op 13 september 2021 o.a.. toegezegd informatie te verschaffen over het bouwtempo in Dalfsen in de afgelopen periodes. Daarover staat echter niets in de ontwerp Omgevingsvisie 1.0. Daarom hebben indieners deze cijfers alsnog opgevraagd bij de gemeente.

En wat blijkt: de 850 woningen staan geheel niet in verhouding tot de gerealiseerde aantallen woningen in de kern Dalfsen de twee afgelopen periodes van 10 jaar:

- 2000-2010: 528 woningen
- 2011-2020: 555 woningen

In de onderbouwing in de ontwerp Omgevingsvisie 1.0 van de keuze voor de twee uitbreidingslocaties bij de kern Dalfsen wordt volgens indieners ook geen relatie gelegd met de grootte van deze gebieden, respectievelijk 17 ha (West) en 38,5 ha (Noord).

In het Wvg besluit over Noord staat dat de (niet-agrarisch) togedachte bestemming 'wonen' is. Volgens indieners is het vreemd dat in de ontwerp-Omgevingsvisie 1.0 dit is gewijzigd in 'nader in te vuilen functies'. Indieners vragen zich af waarom dit is gedaan. Is dat om vaag te maken hoeveel hectares voor wonen beschikbaar zijn, vragen indieners?

B&W gaan uit van een gemiddelde van circa 20/22 woningen per ha. Dat is volgens indieners een erg laag getal zeker als we in aanmerking nemen voor welke doelgroepen er gebouwd moet worden en wat: relatief veel appartementen. Indieners vragen of dit uitgangspunt van 20/22 woningen per ha wel reëel is.

Zelfs als we bij Dalfsen Noord zouden uitgaan van 15% niet benutbaar voor wonen dan nog kunnen er op de overgebleven oppervlakte van 32,5 ha met een volgens indieners (te) lage woningbouwdichtheid van 22 woningen per ha 715 woningen gebouwd worden. Dat is meer dan voldoende voor de periode 2030-2040. En mocht blijken, anders dan B&W tot nu toe schrijven, dat Oosterdalfsen Noord en inbreidingen niet helemaal voorzien in de periode tot 2030 dan is er volgens indieners nog voldoende ruimte.

En als het gaat om extra bouwimpulsen voor de regionale en nationale woningtekorten dan zijn daarvoor in de ontwerp Omgevingsvisie 1.0 Lemelerveld en Nieuwleusen aangewezen, en niet de kern Dalfsen.

Dalfsen West — Dalfsen Noord

Aanvankelijk wilde B&W volgens indieners meer dan twee jaar lang niets weten van de locatie Dalfsen Noord en voerden daar wisselende argumenten voor aan richting bewoners en de gemeenteraad. Maar beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald! Ook op Dalfsen Noord is inmiddels de Wvg in 2021 van toepassing verklaard met als (niet agrarisch) toegedachte bestemming wonen. De gemeenteraad heeft daar unaniem mee ingestemd.

Indieners hebben ons december 2020 erg gestoord aan de volgende tekst in de ontwerp Structuurvisie Dalfsen West bij paragraaf 1.1.:

- "Ten behoeve van deze toekomstige woningbouwlocaties rondom Dalfsen is de notitie 'Omgevingsaspecten toekomstige woonuitbreiding Dalfsen' (23 oktober 2018) opgesteld. Uit deze notitie is naar voren gekomen dat de gronden aan de westzijde van Dalfsen en ten zuiden van Ankum na afronding van de wijk Oosterdalfsen, inclusief Oosterdalfsen Noord, het meest geschikt zijn voor toekomstige woonuitbreiding."

Uit die notitie omgevingsaspecten blijkt echter dat Dalfsen Noord gelet op de aspecten landschap en cultuurhistorie, Natuur, Archeologie en Verkeer beter is dan Dalfsen West. Zie hiervoor ook de bijlage bij de zienswijze van indieners van 8 december 2020 over de ontwerp Structuurvisie Dalfsen West.

Alleen op het aspect 'water' scoort West beter dan Noord, omdat het gebied West wat hoger ligt dan Noord. Maar Dalfsen Noord is volgens indieners qua hoogteligging vergelijkbaar met de uitleglocaties bij bijvoorbeeld Nieuwleusen. Naast de kleine locatie Dalfsen West ligt een gevarieerd bos van 9,5 hectare en aansluitend het landgoed de Eschhof van 6 ha. Een gebied van samen 15,5 ha met volgens indieners de nodige natuurwaarden. Onderzoek naar het te verwachten effect van woningbouw in Dalfsen West op deze natuurwaarden verschuiven B&W steeds naar de toekomst, B&W veronderstellen daarbij dat negatieve effecten voldoende kunnen worden verminderd door maatregelen. Die veronderstelling onderbouwen B&W echter niet, volgens indieners. In en nabij Dalfsen Noord is geen sprake van bos van betekenis of landgoed. Ook hebben indieners meermalen gewezen op de beperkte capaciteit van Dalfsen West: 17 ha met 340 woningen bij een woningbouwdichtheid van 20/ha. Deze oppervlakte zal volgens indieners nog verder afnemen door noodzakelijke maatregelen om de natuurwaarden van het naastgelegen bos en landgoed te beschermen.

Conclusies en verzoek

- de onderbouwing in de ontwerp Omgevingsvisie 1.0 van de lokale behoefte voor woningen voor de kern Dalfsen voor de periode 2021 - 2040 en de daardoor gemotiveerde keuze voor twee uitleglocaties deugt volgens indieners niet. Daar maken indieners ernstig bezwaar tegen;
- de grote locatie Dalfsen Noord kan volgens indieners ruim voldoende voorzien in de lokale woonbehoefte van Dalfsen en scoort planologisch aanmerkelijk beter dan de kleine locatie Dalfsen West;

- indieners verzoeken de gemeenteraad de locatie Dalfsen West in de Omgevingsvisie 1.0 te schrappen als uitleglocatie voor de kern Dalfsen, en de toepassing van de Wvg aldaar z.s.m., op te heffen.

Reactie gemeente:

Meerdere indieners gaan gedetailleerd in op verschillende passages uit het ontwerp van de Omgevingsvisie, waarbij vragen worden gesteld om duidelijkheid te krijgen over een aantal ambities, met name wat betreft de concrete woningbouwopgave in de kern Dalfsen en de manier waarop de gemeente de participatie of het ontbreken hiervan uitlegt in het kader van de keuze voor uitbreidingsrichtingen voor de kern Dalfsen. Specifiek wordt hierbij gedoeld op Dalfsen-West. En daarbij de vraag waarom hier sprake is van stand beleid, waar dit elders in de ontwerp Omgevingsvisie niet zo wordt benoemd.

In de Omgevingsvisie wordt de keuze gemaakt om in de kern Dalfsen te bouwen voor de eigen behoefte en in de kernen Nieuwleusen en Lemelerveld kansen liggen om naast de eigen behoefte te bouwen voor de woningbehoefte van de regio.

In de Omgevingsvisie staan zoekrichtingen benoemd voor woningbouw in zowel Dalfsen West als Noord. Hierbij is dit bewust abstract met een ster op de kaart aangegeven, waarbij in het geval van Dalfsen Noord met aanduiding: 'gebied met nader te bepalen functies'. Het is dus niet bekend hoe groot deze locaties bij de uitwerking van concrete bestemmingsplannen of omgevingsplannen precies worden, wat voor woningdichtheden worden gehanteerd en welke functies er komen. Dit zou wat betreft Dalfsen Noord in theorie wonen kunnen zijn, maar wellicht ook voorzieningen, bedrijvigheid, etc. Ook is het de vraag wat de precieze milieuruimte is om de zoekrichtingen concreet te bebouwen. Dit kan nader uitgewerkt worden in de Omgevingsvisie 2.0, gekoppeld aan een eventuele MER procedure waarin de milieugevolgen concreet afgewogen worden als sprake is van een concreter beeld van de invulling van deze gebieden. Dat geldt ook voor het gebied Dalfsen West; in de eerder vastgestelde Structuurvisie Dalfsen West is wel concreet benoemd dat hier woningbouw wordt beoogd en geen andere hoofdfuncties, maar ook hiervan is nog niet bekend hoe de invulling eruit kan zien. Op welke manier omgevingswaarden concreet worden ingevuld in het ontwerp, waarbij de omgeving wordt betrokken.

In het woonbehoefteonderzoek blijkt een behoefte van ca 850 woningen in ca 10 jaar. In de kern Dalfsen zijn de afgelopen 10 jaar ca. 550 woningen gebouwd en ook in de 10 jaren daarvoor. De prognoses zijn omgeven door onzekerheden, maar in de regel is sprake van ca 130% plancapaciteit ten opzichte van de prognose omdat in werkelijkheid een kleiner aantal woningen ook daadwerkelijk wordt gerealiseerd. De gemeente vindt het gezien de grote woonbehoefte, het bieden van kansen dat er ook daadwerkelijk locaties voor woningbouw gerealiseerd worden in de kern Dalfsen en de lange termijn van 20 jaar van de Omgevingsvisie verstandig om zowel de locatie Dalfsen West als Noord in deze Omgevingsvisie 1.0 in stand te laten als mogelijke locaties in de toekomst. In de Omgevingsvisie 2.0 zou bij de concrete uitwerking van de gebieden Dalfsen-West en Noord alsnog naar voren kunnen komen dat volstaan kan worden met één van deze twee locaties. Of in combinatie met eventuele nieuwe locaties die nog niet zijn opgenomen in deze Omgevingsvisie 1.0.

De Omgevingsvisie wordt naar aanleiding van deze zienswijze niet aangepast.

3. Indiener 3 Vrienden van Dalfsen (brief van 5 november 2021, ontvangen 8 november 2021, kenmerk Z/21/644294)

De vereniging Vrienden van Dalfsen bestaat sinds 1978 en heeft ruim 220 leden. Het doel van de vereniging voor de gemeente Dalfsen is:

- belangstelling wekken voor en bevorderen van de leefbaarheid;
- belangstelling wekken voor en open leggen van de geschiedenis in alle facetten;
- belangstelling wekken voor en bevorderen en beschermen van natuur en landschap.

Vanuit deze doelstelling heeft de vereniging veel interesse in de Omgevingsvisie Dalfsen. De vereniging heeft de ontwerp Omgevingsvisie 1.0 gelezen en reageert daar als volgt op. Om te beginnen wil indiener de gemeente complimenteren met deze goed leesbare Omgevingsvisie.

Planhorizon

De Omgevingsvisie hanteert 2030 als planhorizon maar noemt ook regelmatig het jaar 2040. Dat is volgens indiener verwarrend. Indiener roept op om hier meer lijn in te brengen en explicieter aan te geven wanneer en voor welke onderwerpen de visie vooruitkijkt tot 2030 of 2040.

Biodiversiteit (par. 1.4.1 en 5.2.4)

Bij de strategische keuzes in paragraaf 1.4.1 ontbreekt volgens indiener het stoppen van de teruggang en de verbetering van de biodiversiteit. Indiener vraagt biodiversiteit tot één van de strategische pijlers te benoemen waarop het Dalfser ruimtelijke beleid rust en dit op te nemen in de relevante paragrafen. In paragraaf 5.2.4 wordt de terugloop van de biodiversiteit beschreven. De sterke achteruitgang van de biodiversiteit in natuurgebieden zou door gerichte maatregelen afvlakken. Dat waagt indiener te betwijfelen. De grootste oppervlakte land wordt bovendien ingenomen door agrarische activiteiten. En in deze gebieden is de achteruitgang catastrofaal, ook in de gemeente Dalfsen, zo stelt indiener. In de ontwerp Omgevingsvisie mist indiener een visie en mogelijke maatregelen om dit proces te keren. Indiener vraagt de gemeenteraad in de ontwerp Omgevingsvisie in ieder geval op te nemen dat de gemeente in het landelijk gebied in de eigen bermen en groensingels haar beheer richt op meer biodiversiteit. En bij toekomstige nieuwe inrichtingen van het landschap rond nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen bouwt aan meer groen, blauw en biodiversiteit. Indiener mist in de ontwerp Omgevingsvisie dat de transitie van de landbouw, een formidabele ingreep de komende 30 jaar, mogelijkheden biedt om het agrarisch landschap aantrekkelijker en meer natuurlijk in te richten. De gemeente kan daar ongetwijfeld ook een ondersteunende rol in spelen, zo stelt indiener.

Inbreiding voor uitbreiding (par. 1.4.1)

Indiener verzoekt de gemeenteraad, overeenkomstig het landelijk beleid, de Woonagenda West-Overijssel en de gemeentelijke Woonvisie (paragraaf 5.3.4), te schrijven dat inbreiding en verdichting het uitgangspunt zijn ten aanzien van bouwopgaven, vóór uitbreiding. In plaats van de tekst die er nu staat in paragraaf 1.4.1.

Woningbehoefte en woningbouwopgave (par. 1.4.1 en 1.6.6)

Indiener mist een wezenlijke onderbouwing waarop B&W nieuwe woongebieden aanwijst. Is het bouwtempo dat de gemeente kiest het resultaat van "bouwen voor eigen behoefte", zoals de gemeente schrijft in paragraaf 1.4.1, vraagt indiener. Daar twijfelt indiener ernstig aan. Ten

opzichte van het concept ontwerp van de Omgevingsvisie 1.0 heeft de gemeente een onderbouwing toegevoegd voor de twee uitbreidingslocaties die de gemeente bij de kern Dalfsen aanwijst. Ook introduceren B&W een nieuw en niet gedefinieerd begrip: 'autonome woonbehoefte'. Die zou in de kern Dalfsen 850 woningen in 10 jaar tijd zijn. In de afgelopen periodes van 10 jaar zijn er in Dalfsen 528 (2000-2010) en 555 (2011-2020) woningen gebouwd. In november 2018 schreven B&W nog in het raadsvoorstel 'Inperking gebied gemeentelijk voorkeursrecht' dat werd uitgegaan van 40 woningen per jaar voor de kern Dalfsen op uitleglocaties (400 in 10 jaar), stelt indiener. Hoe komt de gemeente dan nu, nog geen drie jaar later, ineens bij een 'autonome woonbehoefte' van 850 woningen in 10 jaar vraagt indiener? In de laatste gemeentelijke woonvisie staat dat de gemeente in 2021 een nieuw onderzoek zou doen naar de woonbehoefte. Dat is volgens de nieuwste programmabegroting nu voorzien in 2022. En op welke wijze borgt de gemeente dat toegevoegde capaciteit, direct en indirect, daadwerkelijk terecht komt bij die 'eigen behoefte', en niet -steeds meer- in handen komt van woningzoekenden buiten de eigen gemeente, vraagt indiener? Indiener acht het al met al niet opportuun dat de gemeente Dalfsen kiest voor maar liefst twee uitleglocaties bij het dorp Dalfsen (ten westen van de Leemculeweg en ten noorden van de Vossiersteeg). Uit de in opdracht van de gemeente opgestelde notitie omgevingsaspecten (2018) blijkt dat Dalfsen Noord gelet op de aspecten Landschap en cultuurhistorie, Natuur, Archeologie en Verkeer beter is dan Dalfsen West, stellen indieners. Alleen op het aspect 'water' scoort West beter dan Noord. Bovendien biedt Dalfsen Noord aanzienlijk meer ruimte. Indiener verzoekt de gemeenteraad dan ook voor deze locatie te kiezen.

Verkeersinfrastructuur (1.3.4)

Verkeer komt maar uiterst summier aan de orde in de ontwerp Omgevingsvisie 1.0, vindt indiener. Alleen in paragraaf 1.3.4 'Bereikbaarheid, digitaal en fysiek' wordt daar in erg algemene termen op ingegaan. Dat verwondert indiener. Zeker bij de kern Dalfsen is daar toch wel meer over te zeggen. Indiener kan zich niet voorstellen dat de bestaande 'rondweg' door Dalfsen en de situatie bij de brug erover 10 jaar of 20 jaar nog net zo bij liggen en voldoen. Bij realisering lag de rondweg langs het dorp en is de keuze gemaakt deze in te richten met rotondes met fietsers 'uit de voorrang', in Nederland behorende bij situaties buiten de bebouwde kom. Nu ligt de 'rondweg' midden in de bebouwde kom en daar horen rotondes bij met 'fietsers in de voorrang'. Dat zal dus gewijzigd moeten worden, vindt indiener. Nu ziet indiener al vaak het (verwarrende) gedrag van automobilisten die fietsers ongevraagd voorrang verlenen op de huidige rotondes, met gevaar voor kop-staartbotsingen. Indiener realiseert zich dat dan alle rotondes in de rondweg gelijktijdig geheel gereconstrueerd moeten worden met op de rotonde een rijstrook voor fietsers die aansluit op de rijbaan. Daar zullen behoorlijke kosten aan verbonden zijn. Bijkomend voordeel van 'fietsers in de voorrang' is wellicht dat het doorgaande verkeer op de 'rondweg' minder goed zal doorstromen waardoor 'oneigenlijk' doorgaand verkeer deels af zal zien van deze route, stelt indiener.

Modelmatig kan dat volgens indiener onderzocht worden. De oversteekbaarheid voor fietsers zou uiteraard nog meer gebaat zijn met een fietstunnel, vindt indiener. B&W hebben dat al eens laten onderzoeken en hebben er om verschillende redenen van afgezien. Misschien is het een alternatief om één kruising met verkeerslichten te realiseren waarbij overstekende fietsers apart groen licht krijgen, suggereert indiener. Ook de situatie bij de brug over de Vecht is nu, in elk geval in de beleving, onveilig. Indiener vraagt zich af of op termijn mogelijk een extra brug nodig is voor gemotoriseerd verkeer ter hoogte van de bocht in de Vechtdijk. De huidige ophaalbrug houdt dan een functie voor fietsers en voetgangers. De leefbaarheid van de kop van de Prinsenstraat en omgeving zou daar enorm bij gebaat zijn, stelt indiener. Indiener vraagt de

gemeenteraad alsnog in de Omgevingsvisie een tekst op te nemen over de verkeersinfrastructuur bij de kern Dalfsen. Indiener stelt voor dat onderzoek wordt aangekondigd naar de toekomstige gewenste situatie van de rondweg en de situatie bij de brug en dat de door indiener geschetste oplossingen daarbij ook worden onderzocht. Indiener beveelt aan om de zoektocht naar een kostbare nieuwe brug als koppelkans aan te dragen bij de verkenning Veilige Vecht van het waterschap.

Gebied langs afgewaardeerde Hessenweg (par. 1.4.1 en 2.3)

Op de kaart van ontwerp Omgevingsvisie 1.0 is de nieuwe N340 vanaf Ankummerdijk richting Zwolle ten onrechte nog niet ingetekend. Indiener vindt het belangrijk dat dat alsnog gebeurt en dat daarmee gevisualiseerd wordt dat het agrarische gebied langs de (afgewaardeerde) Hessenweg heel anders in haar omgeving komt te liggen. Het gebied wordt aantrekkelijker voor toerisme, fietsen en wandelen, stelt indiener. Zeker wanneer bij de toekomstige dijkversterkingen op delen van de Vechtdijk een voet/fietspad wordt gerealiseerd, daar waar de privacy van aanwonenden niet in het geding is. Het Vechtdal wordt in dit gebied tevens veel rustiger en biedt kansen voor meer natuurlijke kwaliteiten, volgens indiener. Er zijn in het gebied nog cultuurhistorische aanknopingspunten die daarnaast aangegrepen kunnen worden voor een kwaliteitsslag, stelt indiener. De gewenste ontwikkeling van die zone tussen nieuwe N340 en Vecht zou indiener graag tot uitdrukking gebracht zien op de kaart én in de tekst. Dat is in samenhang te zien met de 'landgoederen- pijl' die nu al op de kaart van de Omgevingsvisie 1.0 staat. Ook ligt deze benadering van dit gebied geheel in lijn met paragraaf 1.4.1 'strategische keuzes' met name keuze 10 waar staat dat Dalfsen in zet op 'een groene overgang tussen stad en landelijk gebied', geeft indiener aan. Die groene overgang in dit gebied vormt dan een buffer tussen de oprukkende stad Zwolle en het landelijke Dalfsen. Zoals de gemeente weet wil de provincie vooralsnog slechts een beplantingsplan langs de oude en nieuwe weg realiseren waarbij 1 op 1 wordt gecompenseerd wat verloren is gegaan, vertelt indiener. Er is wel een plan gemaakt voor een plusvariant maar daar is vooralsnog geen geld voor. En ook die plusvariant is nog maar een magere plus. De Vrienden van Dalfsen bepleiten dat de gemeenteraad in de Omgevingsvisie 1.0 alsnog aangeeft dat de gemeente de hiervoor geschetste gewenste ontwikkeling van dit gebied de komende jaren wilt stimuleren. Initiatieven die daarin passen willen de Vrienden van Dalfsen helpen bevorderen. De bovengeschetste benadering is door de gemeente Zwolle voor haar deel langs de afgewaardeerde Hessenweg reeds verankerd in haar ruimtelijke plannen.

Milieueffectrapportage (par 4.5.2)

In de visie staat in paragraaf 4.5.2. beargumenteerd waarom voor deze Omgevingsvisie geen PlanMER behoeft te worden gemaakt. Indiener bestrijdt deze argumentatie en stellingname. Door de aanwijzing van nieuwe uitbreidingslocaties, is deze visie kaderstellend voor m.e.r.-beoordeling-plichtige activiteiten. Hieruit vloeit indiener inziens de noodzaak voort om een planmilieueffectrapportage (Planm.e.r.) te doorlopen. En als begin 2022 alsnog (zoek-)gebieden voor windmolens worden opgenomen in de ontwerp Omgevingsvisie dan ontstaat daardoor toch zeker ook een Plan-m.e.r. plicht? De Omgevingsvisie is ook Plan-m.e.r.-plichtig als voor de visie een passende beoordeling in het kader van natuur moet worden gemaakt. De Vrienden van Dalfsen vragen zich af of dit laatste punt wel terdege is gecheckt. Dat staat niet in paragraaf 4.5.2. Neem bijvoorbeeld:

- de uitbreidingsplannen bij Lemelerveld (afstand tot Natura 2000 gebied Vecht- en Beneden-Reggegebied, waaronder Lemelerberg, ca 2,5 km);

- de woningbouwplannen Dalfsen West en Dalfsen Noord (afstand tot Natura 2000 gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht, minder dan 5 km).

Zijn hiervoor ook (proef-)berekeningen gemaakt in het rekenprogramma AERIUS, vraagt indiener?

In de visie staat in paragraaf 4.5.2: 'De kernopgaven uit deze Omgevingsvisie zijn nog abstract. Daardoor zijn de milieueffecten daarvan niet goed in te schatten.' Indiener vindt het aanwijzen van uitbreidingslocaties voor tientallen tot honderden woningen of tientallen hectaren bedrijventerrein niet abstract. En waarom lukt het een buurgemeente als Zwolle dan wel om een PlanMER te maken voor haar Omgevingsvisie met een vergelijkbaar abstractieniveau? Maar wat indiener eigenlijk nog veel belangrijker vindt is het volgende. Indiener heeft begrepen dat de Omgevingsvisie Staphorst als voorbeeld heeft gediend omdat deze gemeente die zo heeft ingericht dat deze niet Plan-m.e.r.-plichtig is. Die lijn is Dalfsen ook gaan volgen. Het is een redenering die indiener ten eerste teleur stelt, en die indiener ten tweede wil bestrijden. Een Omgevingsvisie die kaderstellend is voor de omvangrijke ruimtelijke ontwikkelingen die de gemeente beoogt, is Plan-m.e.r.-plichtig. Door deze Plan-m.e.r.-plicht te negeren koerst de gemeente volgens indiener aan op onzorgvuldige en onrechtmatige besluitvorming. Indiener vindt dat de gemeenteraad dat niet moet willen. Een PlanMER biedt juist de kans om verschillende soorten alternatieven goed met elkaar te vergelijken. Het is een hulpmiddel voor het maken van verantwoorde keuzes. Het komt volgens indiener heel vreemd over om dan een Omgevingsvisie zo te willen maken dat de keuzes niet zo concreet zouden zijn dat er een PlanMER-plicht ontstaat. De milieubeoordeling en de vergelijking van alternatieven schuif je dan door naar een later stadium en op een te laag abstractieniveau, vindt indiener. En waarom die vrees voor een PlanMER vraagt indiener zich af? Wil de gemeente niet dat de milieueffecten van verschillende alternatieven goed in beeld worden gebracht? Indiener verzoekt de gemeenteraad alsnog een PlanMER op te (laten) stellen en daarin verschillende alternatieve ontwikkelingen met elkaar te vergelijken.

Landgoederen (par. 2.4.3)

In paragraaf 2.4.3 staat dat de gemeente mogelijkheden wil bieden om de economische basis onder de bestaande landgoederen te versterken. Met de opmerking "deze beleidskoers zetten we door" suggereert de gemeente volgens indiener dat dit staand beleid is. Wat is de reikwijdte van dit bestaande beleid, en wat houdt dit exact in vraagt indiener? Indiener gaat er van uit dat met deze nieuwe Omgevingsvisie het landgoederenbeleid uit de bestaande 'Structuurvisie Buitengebied' niet vervalt. Herhaaldelijk heeft indiener dit al bij de gemeente aangekaart, maar een antwoord blijft uit. Indiener verzoekt de gemeente met klem om hierover duidelijkheid te bieden en alsnog het beleid uit de Structuurvisie Buitengebied over landgoederen op te nemen in de Omgevingsvisie 1.0.

Bedrijventerreinen (par. 2.2.4 / 2.3.4)

De visie kondigt onderzoeken aan naar nieuwe bedrijventerreinlocaties voor Dalfsen en Nieuwleusen nabij de N340 en de N377. Iedere goede ruimtelijke argumentatie voor al deze verstedelijking ontbreekt volgens indiener in de visie. Heeft de gemeente zichzelf wezenlijke vragen gesteld aan de hand van de Ladder voor duurzame verstedelijking? Weet de gemeente hoe de bestaande bedrijventerreinen worden gebruikt, en welke eventuele aanvullende capaciteit hier kan worden gerealiseerd door clustering, inbreiding en herstructurering? In de ontwerp Omgevingsvisie wekt de gemeente volgens indiener de indruk dat ze iedere behoefte

aan nieuwe capaciteit koste wat kost zal inwilligen, en dat dit per definitie gebeurt door te kiezen voor uitbreiding in plaats van inbreiding. Dat is geen duurzame en toekomstbestendige beleidslijn, vindt indiener. Daarnaast vraagt indiener om een regionale kijk op de bedrijventerreinbehoefte en het voorzien daarin. Indiener denkt dat (een uitbreiding van) het bedrijventerrein Hessenpoort ook uitstekend kan voorzien in ruimte voor bedrijven uit Nieuwleusen en Dalfsen. Dat zou ook een goed onderwerp zijn om in een PlanMER te onderzoeken. Om op die manier de te verwachten effecten van lokale oplossingen af te zetten tegen concentratie op een regionaal terrein, stelt indiener.

Agrarische sector (par. 2.2.4 / 2.3.4)

De visie wil ruimte bieden aan nieuwe (agrarische) bedrijvigheid op vrijkomende agrarische erven. (par. 2.2.4, punt 3 van ambitie 4). Indiener vraagt de gemeente om hierbij slechts ruimte te bieden aan 'grondgebonden agrarische bedrijven', om zo de komst van niet grondgebonden intensieve veehouderijen te weren. Indiener wijst de gemeenteraad daarbij op de huidige omvang van de stikstofemissies en depositie in ons deel van Nederland. In par. 2.3.4 ervaart indiener spanning in punt 2 onder ambitie 4: geen grootschalige landbouw maar wel bestaande agrarische bedrijvigheid voor het gebied behouden. Gaat dat wel samen, vraagt indiener?

Recreatieve ontwikkelingen (2.4)

In paragraaf 5.2.7 staat dat op recreatieterreinen een verdere 'verstening' wordt verwacht. In paragraaf 1.4.1. staat de volgende strategische keuze 9 : 'Specifieke aandacht zal er zijn voor de ontwikkeling van recreatie en toerisme. Versterken waar kan en ruimte geven. Onderdeel daarvan is het onderzoeken van het toekomstperspectief en de levensvatbaarheid van recreatieterreinen. Waar perspectief ontbreekt kan een nieuwe functie overwogen worden, mits dit een kwaliteitsimpuls van de omgeving oplevert.' Bij het deelgebied 'Variatie rond de Vecht' staat als ambitie: 'recreatieve ontwikkelingen zijn ondergeschikt aan landschappelijke en ecologische kwaliteiten. Alleen kleinschalige vormen van recreatie zijn toegestaan, passend binnen de landschappelijke kwaliteiten.' In het deelgebied 'Parels in het landschap' mist indiener echter bij ambities een soortgelijke tekst over recreatieve ontwikkelingen. Indiener verzoekt de gemeenteraad deze alsnog op te nemen.

Duurzaamheid en klimaat

De gemeente kiest volgens indiener in de Omgevingsvisie te veel voor doorgaan op de huidige voet, en voor forse verdere verstedelijking van Dalfsen, Nieuwleusen en Lemelerveld. De gemeente heeft volgens indiener als overheid de taak om voorop te lopen bij de transitie naar een duurzame en klimaatbestendige samenleving. Met de Omgevingswet krijgt de gemeente deze verantwoordelijkheid letterlijk en figuurlijk op het bord. De gemeente doet daar volgens indiener in deze visie te weinig mee – anders dan de problematiek benoemen pakt de gemeente niet door, bijvoorbeeld door duurzaam en klimaatbestendig ontwerpen randvoorwaardelijk te maken voor iedere ruimtelijke ontwikkeling in de gemeente Dalfsen, vindt indiener. Met welke bouwstoffen gaan we circulair bouwen in Dalfsen? Op welke wijze voorkomen we in bestaande en nieuwe wijken de wateroverlast die we in de zomer van 2021 ervoeren? Hoe kenteren wij de verdere achteruitgang van de biodiversiteit in natuur- en cultuurgebieden? Dit zijn zaken die indiener zich afvraagt. Al met al stelt de ontwerp Omgevingsvisie indiener op deze terreinen teleur. Indiener ziet onvoldoende wenkend perspectief over de wijze waarop Dalfsen omgaat met de grote thema's van de komende decennia: klimaat, energie en biodiversiteit. De keuze voor een aantal ontwikkellocaties is veel te snel, en echt te kort door de bocht, vindt indiener.

Indiener vraagt de gemeenteraad om, in combinatie met het alsnog opstellen van een PlanMER, de Omgevingsvisie 1.0 steviger aan te zetten waar het gaat om klimaat, energie en biodiversiteit.

Reactie gemeente:

Indiener geeft themagewijs meerdere zaken aan die zouden ontbreken, niet concreet zijn of niet goed zijn onderbouwd. Algemeen geldt hierbij dat de aandacht voor bijvoorbeeld Klimaat en duurzaamheid te veel ontbreekt in deze eerste versie van de Omgevingsvisie. Hierbij wordt aanbevolen om een planMER te doorlopen, juist om de milieuaspecten een dominantere plek in de afweging van keuzes voor de toekomstige ontwikkeling van de leefomgeving.

PlanMER

De planMER is een mooi instrument om ruimtelijke- en milieuaspecten bij elkaar af te wegen en op een transparante manier tot concrete ruimtelijke keuzes te komen. De nieuwbouwlocaties uit de Omgevingsvisie 1.0 zijn echter grotendeels overgenomen uit de bestaande Structuurvisie Kernen; deze locaties zijn nog niet allemaal concreet benut en worden daarom overgenomen; ook omdat deze met de inzichten van nu nog steeds voldoen. In Dalfsen en Lemelerveld zijn met sterren lange termijn zoekrichtingen aangegeven voor nieuwbouw. Dit is echter nog niet zodanig concreet dat sprake is van feitelijke kaderstelling en een daarmee gepaard gaande planMER plicht onder de huidige Wet ruimtelijke ordening, ten tijde van de vaststelling van deze Omgevingsvisie 1.0. De vaststelling voor de Omgevingsvisie 2.0 vindt plaats na de geplande inwerkingtreding van de Omgevingswet. Voor de kern Dalfsen zal deze 2.0 versie ook concreter en daarmee kaderstellend zijn. Dat betekent dat we dan een planMER voor die uitwerking zullen uitvoeren.

Plantermijn 2030/ 2040

Volgens indiener worden verschillende planhorizonten genoemd; 2030 of 2040. Hierin wordt meer duidelijkheid gevraagd wanneer welke termijn aan de orde is. Dit verzoek nemen we over; we hebben de titel van hoofdstuk 1 (met strategische doelen die een verre scope hebben) gewijzigd van 2030 naar 2040 en ook in de tekst gewijzigd van 2030 in 2040.

Biodiversiteit en Klimaatbestendigheid

Indiener vraagt meer aandacht voor het thema biodiversiteit in de Omgevingsvisie en pleit ervoor dat dit als hoofdthema benoemd wordt. Ook geldt dit voor het thema Klimaat. Dit nemen we niet over. De rode draad achter de geformuleerde ambities zijn de begrippen Welzijn en Welvaart. Concrete ambities zijn hier feitelijk randvoorwaardelijke afgeleiden van. Locaties voor bijvoorbeeld woningbouw worden in eerste instantie voorgesteld op basis van stedenbouwkundige afwegingen, zoals de aansluiting bij bestaande woonwijken of niet. Biodiversiteit en een klimaatbestendige inrichting zien wij als thema's waar vervolgens bij de concrete inrichting van de gebieden rekening mee gehouden moet worden. Natuur inclusief bouwen stimuleren is bijvoorbeeld een denkbare invalshoek. Als zodanig is het ook benoemd in de Omgevingsvisie en dat laten we in stand.

Wat betreft het aspect van het ecologisch bermbeheer door de gemeente: Vooruitlopend op het nieuwe biodiversiteitsbeleid heeft het college al een principe besluit genomen om de bermen ecologisch te willen gaan beheren. Hiervoor wordt op dit moment subsidie aangevraagd. Zodra deze subsidie is toegekend wordt een bermbeheerplan opgesteld. Tot die tijd, vinden er nog

geen structurele veranderingen plaats in het bermbeheer alleen op natuurlijke momenten. Zoals bijvoorbeeld het inzaaien met inheems kruidenmengsel en bijbehorende maairegime. Bij de inrichting van plantsoenen houden we bij de keuze nu al zoveel als mogelijk rekening met biodiversiteit.

Landbouw

Wat betreft de landbouw, zien wij kansen voor verduurzaming van de sector in de vorm van bijvoorbeeld kringlooplandbouw en zien wij graag dat landbouw en natuur hand in hand kunnen gaan. Dat Welzijn en Welvaart in balans zijn of gebracht worden. Een duurzaam verdienmodel voor de landbouw vinden we hierin echter wel prioriteit. De huidige tekst in de Omgevingsvisie wijzigen wij niet op dit punt. In de gebieden waar landbouw de hoofdfunctie vormt, willen we niet op voorhand bedrijven uitsluiten, zoals niet grondgebonden landbouw.

Inbreiding versus uitbreiding

Wat betreft het aspect van inbreiding voor uitbreiding, geldt dit zeker als goed principe. Vanuit zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik is dit aan te bevelen. De praktijk, ook onder deze Omgevingsvisie, zal ook zijn dat er tal van inbreidingslocaties ontwikkeld zullen worden. Dit type locaties is echter ook zeer complex, kost vaak veel tijd en geld. Daarnaast is de dorps (relatief kleinschalige) maat en schaal van de kern Dalfsen een aandachtspunt bij inbreiding. Terwijl er een zeer grote woonbehoefte bestaat. Daarom handhaven we de lijn uit deze Omgevingsvisie 1.0 dat sprake is van inbreiding én uitbreiding en geen sprake is van een volgorde in de uitvoering hiervan. Wel blijkt uit de praktijk dat we als gemeente Dalfsen inbreidingskansen die zich voordoen concreet willen benutten, zoals blijkt uit de gevestigde Voorkeursrechten in het centrum van Dalfsen in de zogenaamde Oostpoort (Centrumplan) en het Rosengarde terrein. Ook willen we bijvoorbeeld kansen benutten voor transformatie van verouderde bedrijventerreinen en meervoudig ruimtegebruik stimuleren. Concreet voorbeeld hiervan is bijvoorbeeld de stedenbouwkundige visie voor het Gruthuuske in de kern Dalfsen, met een combinatie van appartementen met daaronder parkeren en het toevoegen van groen en wandelpaden.

Bouwen voor de lokale behoefte

Wat betreft de borging dat de toegevoegde woningen terecht komen bij de 'eigen behoefte' het volgende. In de kern Dalfsen is de ambitie om te bouwen voor de eigen behoefte (voor Nieuwleusen en Lemelerveld ook voor de opvang van de regionale behoefte), maar de landelijke instrumenten ontbraken om hier concreet handen en voeten aan te kunnen geven vanwege een verbod op bindingseisen die in strijd waren met het Europese recht op vrije vestiging. Een nieuwe uitspraak op landelijk niveau maakt het mogelijk om maximaal 30% toe te wijzen aan de eigen behoefte. Concreet willen we dat via de CPO-projecten (voor bijvoorbeeld starters), waarbij feitelijk sprake is van ca 30% van de nieuw toe te voegen woningen, toepassen.

Dalfsen Noord en niet West

Indiener verzoekt om voor de uitbreiding van de kern Dalfsen te kiezen voor de locatie Dalfsen Noord en niet voor Dalfsen West en stelt dat de benoemde woonbehoefte niet zodanig groot is als in de Omgevingsvisie is benoemd. Voor het antwoord op dit aspect verwijzen we naar de beantwoording onder Uitbreidingsgebieden Dalfsen-West/ -Noord elders in deze Nota.

Verkeersaspecten

Indiener geeft aan dat een visie op de afwikkeling van de verkeersstromen in de kern Dalfsen gemist wordt in de Omgevingsvisie 1.0. Concreet komt hierbij de Rondweg aan de orde en worden voorstellen gedaan hoe de huidige situatie, met name voor fietsers en voetgangers, te verbeteren. In hoofdstuk 2, het Gebiedskompas (Gebiedsagenda) staat aangegeven dat de situatie van de Rondweg aandacht behoeft. Dit aspect is tijdens de participatie duidelijk naar voren gekomen. Door dit als concrete uitvoeringsactie op te nemen in de Gebiedsagenda, betekent het dat er aandacht is voor dit onderwerp. Bezien zal moeten worden wat de precieze scope wordt van een eventueel onderzoek naar de Rondweg. Voorstel is om dit mee te nemen in de uitwerking van de Omgevingsvisie in een 2.0 versie. Wat betreft de brug; hierover is een motie aangenomen: 'Vecht en Brug'. Dit hebben we meermaals onder de aandacht gebracht in het project Veilige Vecht. De brug blijkt uit recent onderzoek te voldoen, ook bij de verwachte maatgevende hoogwaterstanden in de toekomstige Vecht (2050). Daarmee is er vooralsnog geen wateropgave om de brug aan te pakken. Dat betekent dat het wellicht alleen een verkeerskundige opgave is. Momenteel wordt door de gemeente een onderzoek verricht naar de verkeersstromen op de Rondweg/ brug, in hoeverre sprake is lokaal dan wel regionaal verkeer om te zien of en zo ja, welke opgave er ligt voor de Rondweg. Daarnaast wordt in regionaal verband momenteel gewerkt aan een Verstedelijkingsstrategie. Regionale verkeersstromen spelen hierin ook een rol.

Zone tussen Nieuwe Hessenweg en de Vecht

Wat betreft de zone tussen de Nieuwe Hessenweg (gedeelte N340 aan westkant gemeente) en de Vecht, het volgende. De gebiedsbegrenzing op zowel de waardenkaart als ontwikkelkaart hebben we aangepast aan de nieuwe ligging van deze weg. Dat betekent inderdaad dat de zone ten zuiden van de Nieuwe Hessenweg feitelijk een zone langs de Vecht wordt met dito ambities vanuit het deelgebied 'Variatie rond de Vecht'. De toelichting op de ontwikkelkaart zal op dit punt worden aangevuld.

Landgoederenzone

Wat betreft het beleid voor landgoederen, is uitgangspunt dat de lijn uit de Structuurvisie Buitengebied wordt gehandhaafd. Deze structuurvisie heeft echter een groter detailniveau dan deze Omgevingsvisie, die abstracter is. Bezien wordt of een deel van de structuurvisie Buitengebied wordt ondergebracht in uitvoeringsbeleid, zoals de beleidsregels voor Ontwikkelen met kwaliteit in het buitengebied.

Bedrijventerreinen

Wat betreft bedrijventerreinen in de kernen Dalfsen en Nieuwleusen het volgende. In deze Omgevingsvisie maken we inderdaad de keuze om zowel een locatie voor nieuw bedrijventerrein voor de kern Dalfsen te zoeken als voor Nieuwleusen. Omdat we het belangrijk vinden dat lokale ondernemers ook lokaal kunnen blijven ondernemen of nieuwe lokale ondernemers de ruimte en mogelijkheden hiervoor krijgen. Met name in de kern Dalfsen zien we dit ook als kans voor het op gang brengen van transformatiemogelijkheden van het 'oude' bedrijventerrein. Nader bekeken zal moeten worden in hoeverre dit kan zonder bestaande bedrijven onevenredig te belemmeren in hun bedrijfsvoering. Maar feit is dat er geen ruimte meer is op het huidige bedrijventerrein. Verdichting is een goed principe, maar verplaatsing naar een nieuw bedrijventerrein met ruimte voor ondernemerschap misschien nog meer. Aansluiting bij Hessenpoort is niet op voorhand uitgesloten, maar zal moeten blijken uit de nadere uitwerking van de Omgevingsvisie 2.0 voor de kern Dalfsen. Vestiging van Dalfser en Nieuwleuser bedrijven op de huidige Hes-

senpoort is niet aan de orde. Hessenpoort is bedoeld voor grootschalige regionale bedrijven (>5 Ha.) en niet het schaal bedrijven voor een lokaal bedrijventerrein.

Recreatieve ontwikkelingen

Tot slot vraagt indiener om voor recreatieve ontwikkelingen een soortgelijke tekst op te nemen in het deelgebied 'Parels in het landschap' als in het deelgebied 'Variatie rond de Vecht'. Hier kiezen wij niet voor. De Gebiedskompassen (Gebiedsagenda's) zijn geen uitputtende lijst waar welke functies wel of niet worden toegestaan. Ze zijn bedoeld om speerpunten per gebied naar voren te laten komen, waarin het ene deelgebied zich onderscheidt van het andere deelgebied. Accentverschillen. Deze Gebiedsagenda's zijn ook gevoed vanuit de participatierondes voor de Omgevingsvisie. Hierin zijn van elkaar verschillende accenten per deelgebied gekomen.

De Omgevingsvisie wordt naar aanleiding van deze zienswijze op de volgende punten aangepast:

- De waardenkaart en ontwikkelkaart van de Omgevingsvisie worden beide aangepast. De zone ten zuiden van de Nieuwe Hessenweg en ten noorden van de Vecht wordt ingedeeld bij het deelgebied 'Variatie rond de Vecht'.
- De toelichting op de ontwikkelkaart wordt op dit punt aangevuld;
- De jaartallen 2030 in hoofdstuk 1 worden consequent gewijzigd in 2040 en daarmee in overeenstemming gebracht met de feitelijke scope in deze Omgevingsvisie.

4. Indiener 4 (telefonisch op 16 november 2021, kenmerk Z/21/644939)

Geluid N348

Indiener woont aan de Nieuwstraat met de achtertuin aan de N348. De borden van maximaal 70 km/u zijn op de N348 verwijderd en sindsdien wordt er volgens indiener veel te hard gereden. Indiener heeft last van het geluid van het verkeer. Ook de ribbels aan de buitenzijde van de weg veroorzaken veel geluid als er voertuigen overheen gaan. Indiener kan daardoor niet prettig in de achtertuin verblijven en ook 's-nachts houdt indiener daarom de ramen dicht. Indiener heeft niet de indruk dat het nieuwe asfalt dat er met de reconstructie van de weg is gekomen veel helpt. Het geluid is er niet minder om geworden. Indiener heeft de indruk dat dat anders is bij het nieuwe gedeelte van de weg bij Wijthmen. Graag zou indiener een oplossing zien in de vorm van een geluidswal of -scherm met eventueel zonnepanelen.

Verkeersdrukte Nieuwstraat

Indiener woont aan de Nieuwstraat en daar ziet indiener vaak grote vrachtwagens doorheen rijden. Ook gaan er groepen kinderen samen fietsend naar school of voor school naar het gymnastieklokaal. Dat vindt indiener erg gevaarlijk. Indiener heeft vorig jaar vernomen dat een vrachtwagen via de Nieuwstraat, Verbindingsweg als bestemming de Kerkstraat had. Graag wil indiener dat de navigatie het vrachtverkeer anders stuurt, zodat ze niet meer via de Nieuwstraat en de Verbindingsweg rijden.

Reactie gemeente:

Diverse zienswijzen gaan over de ambitie in het Gebiedskompas voor Lemelerveld om 'aandacht te hebben voor de gezondheidssituatie en ruimtelijke uitstraling van de N348 in Lemelerveld'. Hierbij wordt nadrukkelijk naar voren gebracht dat de aangepaste N348 met nieuwe aansluitingen en toename van het verkeer tot onacceptabele geluid- en fijnstofoverlast zorgt en feitelijk geen sprake is van een 'goed woon- en leefmilieu'. Hierbij wordt door meerdere indieners concreet voorgesteld om een geluid- en fijnstof absorberend scherm te plaatsen aan

weerszijden van de N348 op het talud. De gemeente neemt de signalen van indieners serieus en gaat hierover in gesprek met de provincie als wegbeheerder en de GGD vanwege het gezondheidsaspect, om samen te kijken naar mogelijke oplossingen van dit probleem.

De Omgevingsvisie wordt naar aanleiding van deze zienswijze op de volgende punten aangepast:

- In paragraaf 2.5.4 Gebiedsspecifieke keuzes wordt de zin: 'We hebben aandacht voor de gezondheid en uitstraling van de N348 door de dorpskern.' aangevuld en geconcretiseerd met de volgende zin: 'De gemeente initieert het gesprek met medeoverheden over deze problematiek om te komen tot een onderzoek van de werkelijke geluidbelasting. Met als mogelijk gevolg (afhankelijk van de onderzoeksresultaten) dat onderzocht wordt wat de mogelijkheden zijn om het geluid- en eventueel fijnstofniveau te verlagen en de weg in te passen. Dit is geen primaire opgave voor de gemeente, maar de gemeente initieert het gesprek wel vanuit het aspect van een gezonde leefomgeving (onderdeel Omgevingswet).

5. Indiener 5 Werkgroep Vergroenen, onderdeel van Nieuwleusen Synergie (brief van 10 november 2021, binnengekomen 17 november 2021, kenmerk Z/21/645043)

Indiener heeft groot bezwaar tegen de voorgestane ontwikkeling van het gebied ten noorden van de N340, zoals dat op de kaart op pagina 21 is gepresenteerd. De volgens indiener mooie woorden over biodiversiteit, duurzaamheid en kringlooplandbouw en dergelijke verderop in de tekst (zie bijvoorbeeld pagina 61) zijn in de voorgestane ontwikkeling volgens indiener helemaal niet terug te vinden. In het door de gemeente Dalfsen recent uitgevoerde onderzoek naar groot-schalige opwek duurzame energie wijst de gemeente volgens indiener dit gebied aan waar de zonnevelden en winmolens geplaatst kunnen worden. Hiermee wordt volgens indiener in de Omgevingsvisie het beeld bevestigd dat de gemeente niet inzet op een kwaliteitsimpuls van dit gebied.

Op pagina 58 wordt geschreven over de noodzaak tot slim en pragmatisch meervoudig ruimtegebruik en over de grotere behoefte aan diversiteit en identiteit van de omgeving waar mensen graag wonen en werken. Indiener kan zich in deze formuleren goed vinden en heeft ideeën hoe daaraan invulling gegeven kan worden. Daarvoor gelden de volgende condities:

- Actief en robuust inzetten op verbetering van biodiversiteit, duurzaamheid en leefbaarheid, en;
- Niet afwentelen van activiteiten naar dit gebied die elders niet worden gepruimd.

Dit is volgens indiener iets anders dan wat nu wordt voorgesteld. Op pagina 26 van de Omgevingsvisie staat m.b.t. het gebied rond Nieuwleusen: 'Functies die kunnen leiden tot milieubelastingen voor de agrarische bedrijfsvoering beschouwen we als ondergeschikt aan de agrarische bedrijfsmogelijkheden.' Volgens indieners mag dit anno 2021 als een achterhaald, onnodig en ongewenst principe worden gezien voor de agrarische ontwikkeling. Volgens indiener is dit geen bijdrage aan een gezonde agrarische ontwikkeling, waarmee de sector ook niet is gediend. Indiener vindt de agrarische sector in het landelijk gebied belangrijk, ook wanneer het gaat over het creëren van een hogere natuurrijkdom en biodiversiteit, echter, op een moderne, bij huidige transitie passende wijze. Met deze manier van denken over en omgaan met het landelijk gebied ziet indiener diverse mogelijkheden voor agrariërs voor het exploiteren van hun bedrijf.

Op pagina 32 van de Omgevingsvisie staat voor het gebied rondom Dalfsen: 'Wat betreft de agrarische bedrijven ondersteunen we initiatieven die gericht zijn op verbreding, vergroening en verduurzaming. We zetten dan ook niet in op grootschalige landbouw'. Volgens indiener is er alle reden om deze tekst ook toe te passen voor het gebied rond Nieuw3eluesn. Dat is volgens indiener dan ook in lijn met ambitie 3 oor dit gebied, namelijk een eigentijds, aantrekkelijk en onderscheidend landelijk gebied.

Indiener maakt dus bezwaar tegen de visie van de gemeente op het landelijk gebied rondom Nieuwleusen, omdat het volgens indiener stoelt op achterhaalde ideeën, strijdig is met hedendaagse opgaven en strijdig is met uitgangspunten voor duurzaamheid en biodiversiteit zoals de gemeente die zelf hanteert en zoals indiener die graag willen bevorderen. Het gevolg van het standpunt van de gemeente is verdere achteruitgang in de kwaliteit van het gebied. De gemeente zet hier volgens indiener de deur open voor ontwikkelingen die slecht zijn voor biodiversiteit, het landschap, en daarmee de leefbaarheid en de duurzaamheid.

Indiener presenteert verder een aantal concrete ideeën voor de invulling van met name de bosstrategie van de provincie Overijssel, welke zij graag met betrokkenen personen en partijen wil bespreken.

Reactie gemeente:

Omdat deze zienswijze sterke overeenkomsten kent met (onderdelen van) de zienswijze van **indiener 9 en indiener 31**, verwijzen wij grotendeels naar de beantwoording van en de aanpassingen die worden gedaan naar aanleiding van deze zienswijzen.

Indiener geeft verder aan dat het deelgebied Weids Platteland niet goed gerepresenteerd wordt op de kaart op pg 21. Dit erkennen wij en wordt aangepast.

Wij gaan graag in gesprek over de initiatieven van indiener en zien deze t.z.t. tegemoet.

De Omgevingsvisie wordt naar aanleiding van deze zienswijze op de volgende punten aangepast:

- Op de ontwikkelkaart worden landschapsstructuren en het herstel ervan sterker aangezet in het deelgebied Weids Platteland.

6. Indiener 6 (mail van 18 november 2021, kenmerk Z/21/645121)

Indiener dient de reactie in naar aanleiding van een digitale inloopbijeenkomst op 16 november jongstleden, waarbij is gesproken met de projectleiders. Op advies van hen dient indiener een zienswijze "hoog over" in, met soms aandacht voor details in de letterlijke tekst van de Omgevingsvisie. Parallel hieraan dient indiener een afzonderlijke reactie in waarin indiener enkele concrete onderwerpen benoemt waarover indiener graag in gesprek wil met de gemeente. Deze wordt niet opgenomen in de nota van zienswijzen, maar gedeeld met de betreffende afdeling binnen het gemeentehuis. In een aantal gevallen zal indiener een letterlijke tekst uit de Omgevingsvisie weergeven, waarnaar wordt verwezen.

Indiener spreekt volgens hem voor de werkgroep De Kerkenhoek en voor de verkeersgroep Lemelerveld. De afstemming over deze specifieke inbreng heeft echter niet 1 op 1 plaatsgevon-

den, onder andere door de korte termijn waarop de digitale afstemming in beeld kwam. Aan de andere kant, iedereen heeft de gelegenheid gehad om op deze manier een (eigen) inbreng te geven. Dus wellicht zijn ook afzonderlijke reacties binnengekomen die betrekking hebben op de onderwerpen die indiener nu inbreng.

Wat indiener in ieder geval graag wil benadrukken, is dat zijn inbreng in het voortraject heel goed terugkomt in de Omgevingsvisie. Hiervoor geeft indiener complimenten. En dat betreft op de eerste plaats de kanaalvisie, die ook als een belangrijke integrale gebiedsvisie wordt benoemd. Tijdens het gesprek met ambtenaren van de gemeente Dalfsen werd aangegeven dat de Kanaalvisie een bijlage kan worden bij deze Omgevingsvisie, hetgeen indiener erg op prijs zou stellen. En verder is indiener blij met de aandacht die gegeven wordt aan *“de cultuurhistorisch waardevolle Kerkenhoek”*, waarbij benadrukt wordt *dat “het belangrijk is dat voldoende mogelijkheden worden geboden voor alternatieve functies die nieuwe draagkracht geven voor het behouden van dat wat karakteristiek is”*.

Wat betreft de Kerkenhoek is het volgens indiener goed te realiseren dat de huidige werkgroep zich op dit moment richt op de toekomst van het gedeelte ten zuiden van de Schoolstraat en ten oosten van het Overijssels Kanaal (bakkerij, hulpkerk, kerk, parochiecentrum, parochietuin, begraafplaats, school).

Volledige realisatie betreft echter ook de westkant van het Overijssels Kanaal, die in de toekomst (nog) belangrijker wordt als het gebied De Strenkhaar bestemd wordt als nieuwbouwlocatie voor woningen. Ook wordt de relatie van dit deel van Lemelerveld met de Kanaalvisie en De Kerkenhoek volgens indiener belangrijker gezien de volgende zin in de Omgevingsvisie: *“De locatie aan de zuidwestkant van het dorp heeft als aandachtspunten de aanwezigheid van de ijsbaan en de aansluiting bij de Kanaalvisie, die de ruimtelijke kwaliteit en de samenhang in het dorp versterkt.”*

De vraag is volgens indiener daarom hoe we kunnen borgen dat de westkant van het kanaal een relatie krijgt met de Kanaalvisie.

Een ander punt dat op het niveau van de Omgevingsvisie in relatie tot De Kerkenhoek relevant is volgens indiener, is de bestaande behoefte aan 1 school in het dorp. In het verleden heeft Plaatselijk Belang op een jaarvergadering gevraagd in hoeverre deze behoefte bestaat. Dat blijkt het geval te zijn (minimaal 80 % was voor), terwijl 3 scholen niet de mogelijkheid voor uitbreiding hebben. Het spreekt vanzelf dat indiener bij de doorontwikkeling van De Kerkenhoek graag 1 school gerealiseerd ziet (los van aansturing), zodat multifunctioneel gebruik van de Kerkenhoek mogelijk is; ook kunnen hiermee de volgende ambities die in de Omgevingsvisie staan, gerealiseerd worden volgens indiener:

- *“meervoudig ruimtegebruik”*,
- *“we creëren ontmoetingsplekken in Lemelerveld, zowel voor jongeren als ouderen”*.

Voor de verdere ontwikkeling van De Kerkenhoek is het volgens indiener van essentieel belang te weten of er rekening gehouden moet worden met 1 school of niet. De werkgroep De Kerkenhoek is daar volgens indiener in ieder geval voorstander van en ziet daartoe genoeg mogelijkheden.

Indiener heeft de ontwikkelkaart hiervoor al aangekaart, maar in het algemeen wil indiener zeggen dat hij zowel de ontwikkelkaart op pagina 21, en de waardenkaarten op pagina 38 en 42, erg onduidelijk, vaag en inconsequent vindt. Dit terwijl er blijkens de tekst veel waarde aan wordt gehecht. Verder heeft indiener over de toelichting op de waardenkaart van Lemelerveld

op pagina 39 een opmerking. Bij *“Waarden boven het kanaal”* wordt genoemd *“Historische gebouwen en kerkenhoek in Lemelerveld”*, terwijl de kerkenhoek gesitueerd is ten zuiden van het kanaal; aan de andere kant staat bij *“Waarden ten zuiden van het kanaal”* omschreven *“Oude zandpaden en kerkepaden, die deel uitmaken van het informele trage netwerk”*, waarbij indiener de kerkepaden niet herken, en de Kerkenhoek mist. Het is volgens indiener misschien goed om in de waarden- en/of de ontwikkelkaart De Kerkenhoek expliciet op te nemen.

Wat in de Omgevingsvisie volgens indiener onderbelicht is, en wat tijdens het voortraject bij zijn weten ook geen onderwerp van discussie was, is de verkeersafwikkeling in Lemelerveld. En dan gaat het met name om het auto- en vrachtverkeer vanuit het westen naar het oosten, en vice versa. Niet alleen ervaart indiener nu problemen daarmee (zo is er relatief veel vrachtverkeer dat via de Weerdhuisweg naar het industrieterrein gaat), ook is door de ambitie die neergelegd is in de Omgevingsvisie, een forse toename te verwachten van het zakelijk- en personenautoverkeer. Want, zo staat in de Omgevingsvisie het volgende:

- *“we zien voor Lemelerveld een belangrijke opgave in het voorzien in de uitbreiding van toekomstige bedrijvigheid”*
- *“Lemelerveld is recent fors uitgebreid in zuidelijke richting met het bedrijventerrein. Voor de samenhang tussen de delen van de kern, ook qua wonen, zijn zoekgebieden ten zuiden van de huidige kern opgenomen voor eventuele uitbreiding. Hierbij moet wel zorg gedragen worden voor een goede groene scheiding tussen woonwijken en bedrijventerrein.”*
- *“wat betreft woningbouw zien we Lemelerveld een regionale opgave”*
- *“we zien kansen voor Lemelerveld om een rol te spelen in de opvang van een deel van de regionale woonbehoefte”.*

Conclusie is volgens indiener dat een verkeersplan voor Lemelerveld dringend gewenst is. Mocht besloten worden om bij het definitief vaststellen van de Omgevingsvisie dit niet als besluit op te nemen, dan moet volgens indiener vastgesteld worden welke aanpak dan wel gekozen wordt om in te spelen op de gevolgen die de ambities in de Omgevingsvisie heeft voor de verkeersstromen in Lemelerveld.

Reactie gemeente:

De gemeente is blij om te zien dat de inbreng wat betreft de Kanaalvisie wordt herkend in het ontwerp van de Omgevingsvisie. De Kanaalvisie ‘De blik op het kanaal van Lemelerveld’ wordt inderdaad als bijlage in de Omgevingsvisie opgenomen. Indiener vraagt aandacht voor borging van de ontwikkeling van de westoever van het Overijssels Kanaal in de Omgevingsvisie. Dit gebied valt binnen de scope van de Kanaalvisie, die al als gebied is aangegeven op de ontwikkelkaart van de ontwerp Omgevingsvisie. Dat geldt ook voor de initiatieven van de Werkgroep Kerkenhoek; feitelijk betreft dit fase 6 van het plan Kanaalpark Lemelerveld, waarvan het college heeft in 2018 heeft besloten om dit in 10 jaar tijd gefaseerd verder uit te werken en zo mogelijk uit te voeren. Dit gaat in wisselwerking tussen gemeente en de werkgroep. De beschrijving in de Omgevingsvisie wordt aangepast naar het deel ten zuiden van het kanaal.

Op de waardenkaart wordt een symbool toegevoegd met de Kerkenhoek. De monumentale parochiekerk is immers een karakteristiek en beeldbepalend gebouw in het dorp. Wat betreft de wens van de werkgroep Kerkenhoek om een nieuwe school voor Lemelerveld op deze plek te realiseren het volgende. In het Integrale Huisvestingsplan wordt de opgave benoemd om op termijn onder andere in Lemelerveld een nieuwe school te bouwen. Binnen dat project, in wis-

selwerking met het doorgaande proces van de Omgevingsvisie (2.0) zal uitgewerkt worden welke locaties hiervoor geschikt zouden kunnen zijn; mogelijk is de Kerkenhoek hier één van. We nemen kennis van deze wens van de werkgroep. Wat betreft de Wagenmansbrug; in het Kanaalpark plan staat ingetekend dat er kansen liggen om deze plek te verbeteren. De brug is echter onderdeel van een aantal wegen. Herinrichting van de brug is pas aan de orde als deze wegen eventueel heringericht worden.

De Omgevingsvisie wordt naar aanleiding van deze zienswijze op de volgende punten aangepast:

- Op de waardenkaart wordt een symbool toegevoegd bij de Kerkenhoek in Lemelerveld. Wat betreft de vormgeving van de waardenkaart en ontwikkelkaart; deze worden verbeterd; mede naar aanleiding van meerdere reacties hierop.
- In de paragraaf over de waarden van Lemelerveld wordt de bestaande tekst: 'Historische gebouwen en kerkenhoek in Lemelerveld' verplaatst van 'waarden ten noorden van Overijssels Kanaal' naar 'waarden ten zuiden van Overijssels Kanaal'. Dit klopt feitelijk ook beter bij de situatie van de meeste andere historische gebouwen in de kern.

7. Indiener 7 Foreco (brief van 22 november 2021, binnengekomen 24 november 2021, kenmerk Z/21/645424)

Het bedrijf van indiener maakt met beheer en gebruik van het terrein aan de Dalmsholterweg deel uit van het Landgoed Rechteren. Hiermee vormt het volgens indiener een centraal gelegen bedrijfsterrein op het landgoed met mogelijkheden voor bijdragen aan diverse maatschappelijke uitdagingen. Dit betreft eigen zelfstandige initiatieven, maar ook collectieve ontwikkelen zoals de gerealiseerde Energie Coöperatie.

In de ontwerp Omgevingsvisie Dalfsen 1.0 staat volgens indiener onder 2.4.4. op pagina 36 geen verwijzing naar het faciliteren van ondernemers zoals dat onder 2.5.4 wel het geval is op pagina 41. Daarnaast is het terrein op pagina 21 aangeduid als 'es' in plaats van 'bedrijventerrein'.

Indiener schetst verder een beeld van de bedrijfsactiviteiten van het bedrijf en geeft zijn visie daarop.

Reactie gemeente:

Het klopt inderdaad dat er verschillen zitten tussen de ambities in de gebiedskompassen van verschillende deelgebieden. De ambities die concreet genoemd worden in de deelgebieden zijn geen limitatieve lijst, maar geeft aan waarin dat deelgebied het accent op ligt. Deze accenten zijn aangebracht op basis van de input van inwoners en stakeholders tijdens het participatieproces. Dit betekent dus niet dat wanneer de ambitie of keuze niet wordt benoemd, dat daar geen mogelijkheden voor zijn. Immers, in hoofdstuk drie van de Omgevingsvisie (Hoe werken we samen?) wordt aangegeven dat wij initiatieven zullen benaderen vanuit een 'Ja, mits...' houding.

Indiener draagt verder aan dat zijn bedrijf op de ontwikkelkaart op pg. 21 van de ontwerp Omgevingsvisie onterecht de aanduiding 'es' in plaats van 'bedrijventerrein' heeft gekregen. Dit is terecht opgemerkt en de aanduiding 'es' wordt van de ontwikkelkaart verwijderd. De aanduiding 'bedrijventerrein' wordt echter niet toegevoegd, omdat deze bedoeld is voor een terrein met een

verzameling van verschillende bedrijven en bedrijven die buiten deze bedrijventerreinen liggen ook niet de aanduiding ‘bedrijventerrein’ hebben gekregen.

De Omgevingsvisie wordt naar aanleiding van deze zienswijze op de volgende punten aangepast:

- De aanduiding als ‘es’ ter plaatse van het bedrijf van indiener wordt op de ontwikkelkaart verwijderd.

8. Indiener 8 (mail van 21 november 2021, binnengekomen op 22 november, kenmerk Z/21/645201)

Allereerst geeft indiener complimenten voor de leesbaarheid en toegankelijkheid van de Omgevingsvisie. Als inwoner van de gemeente Dalfsen is indiener blij dat de maatschappelijke aandacht voor duurzaamheid en leefbaarheid helder terug te vinden zijn in de visie. Minder blij echter is indiener met het gebrek aan expliciete aandacht voor de belangen en het welzijn van het dier. Juist in een gemeente met een significant groot gebied met agrarische bestemming en natuur verwacht indiener een meer concrete toekomstvisie op de positie en het welzijn van het dier. Hieronder een aantal issues als zienswijze waarvan indiener vindt dat zijn belangen als inwoner van de gemeente in het geding is:

Permanente bewoning recreatiewoningen

In paragraaf 1.3.2. staat dat de aanpassing van de bestaande woningvoorraad als mogelijke oplossing voor de stijgende vraag naar woningen. Vervolgens wordt in 1.4.1. punt 9 het overwegen van een nieuwe functie voor recreatieterreinen waarvoor een toekomstperspectief ontbreekt genoemd. Indiener onderschrijft deze visie op deze punten met daarbij de volgende opmerking: Als eigenaar van een terrein plus woning op de Rosengardeweg is het in indieners belang dat er snel overgegaan wordt om de laatste percelen met recreatiestatus om te zetten naar een status voor permanente bewoning. Indiener leest dat deze stap past in de Omgevingsvisie. Van de Rosengardeweg met alle even en oneven liggende percelen is al lange tijd geen sprake van de status recreatieterrein als geheel. Permanente bewoning op indieners perceel is volgens de regels nog steeds niet mogelijk. Daarom huurt indiener al langere tijd een woning in het dorp. De visie van omzetten naar programmaplannen en vervolgens naar omgevingsplannen kan dus betekenen dat indiener de huurwoning “terug kan geven” aan de woningvoorraad. Indieners zorg is dat het vervolgproces op deze Omgevingsvisie wel tot 2029 kan duren. Indiener zou zeggen: “Wees zorgvuldig, maar ook pragmatisch en laten we snel komen tot een win-winsituatie. “

Agrarische bedrijfsvoering

In 2.2.3. staat dat functies die kunnen leiden tot milieubelemmeringen voor de agrarische bedrijfsvoering als ondergeschikt wordt beschouwd aan de agrarische gebruiksmogelijkheden. Een volgens indiener zeer cryptische zin die voor indiener geen enkele duidelijkheid geeft t.a.v. de visie. Indieners vraag is om deze passage in ieder geval duidelijker te formuleren. Toch heeft indiener wel een zienswijze op dit onderdeel, namelijk: De percelen aan de Rosengardeweg hebben ofwel de status permanente bewoning, ofwel de status recreatie. Zoals in indieners vorige punt aangegeven heeft indiener belang en voorkeur voor permanente bewoning. Op de ontwikkelkaart op pagina 42 staat de Rosengardeweg aangegeven als “bebouwing”. Nu interpreteert indiener de passage in 2.2.3. dat het ontwikkelen van aangrenzende boerenbedrijven

tot intensieve veehouderij in de vorm van bijvoorbeeld megastallen bovengeschiedt wordt beschouwd aan de overlast die dat met zich meebrengt voor indiener als tijdelijke of permanente bewoner op de Rosengardeweg. Indiener voelt zich hier in zijn belang geschaad en vindt de visie op dit punt niet in overeenstemming met de gemeente brede ambities, zoals bijvoorbeeld een gezonde en veilige woon- en leefomgeving. Bovendien zou dit strijdig zijn met de ambitie om de biodiversiteit te versterken, zoals voor dit gebiedskompas aangegeven bij ambitie 3 op pagina 27.

Reactie gemeente:

Ten aanzien van de prioritering in de uitvoering van de Omgevingsvisie 1.0 van het onderwerp recreatieterreinen en permanente bewoning ervan het volgende. Na het vormen van een nieuw college, na de gemeenteraadsverkiezingen, zal het college een voorstel voor een prioritering van de gedefinieerde opgaven doen, waarin een programma voor recreatieterreinen ook is meegenomen. Indiener vraagt het onderdeel recreatieterreinen en permanente bewoning met prioriteit op te pakken en hier pragmatisch mee om te gaan. Wij zullen uw wens meenemen in deze prioritering, maar hierover wordt dus nog een besluit genomen.

Met de passage in 2.2.3 wordt bedoeld dat ontwikkeling van nieuwe functies, anders dan agrarische functies, ondergeschikt zijn aan de agrarische functie in het deelgebied Weids Platteland. De agrarische sector heeft in dit gebied inderdaad het primaat. Hiermee wordt de beleidslijn van de structuurvisie Buitengebied voortgezet. We zijn daarom in deelgebied Weids Platteland terughoudend met het toevoegen van functies anders dan de agrarische functie, behalve wanneer onomstotelijk vaststaat dat dit geen nadelige gevolgen heeft voor de ontwikkelingsmogelijkheden voor agrarische bedrijven. Concreet betekent dit dat als er zich een nieuwe ontwikkeling voordoet, deze dan geen nadelige gevolgen mag hebben voor de ontwikkelingsmogelijkheden van agrarische bedrijven in de buurt. Dit betekent niet dat als de agrarische bedrijven in dit deelgebied zelf gaan ontwikkelen, er geen rekening gehouden moet worden met bestaande functies, waaronder woonfunctie. Er moet worden voldaan aan de wet- en regelgeving.

De Omgevingsvisie wordt naar aanleiding van deze zienswijze niet aangepast.

9. Indiener 9 (brief van 22 november 2021, binnengekomen op 23 november, kenmerk Z/21/645377)

Indiener vindt de Ontwerp Omgevingsvisie 1.0 een prettig leesbaar document. Over de inhoud heeft indiener nog wel een aantal kritische opmerkingen. Het lijkt er volgens indiener op dat de opstellers en bestuurders de actuele ontwikkelingen in Nederland in het agrarische gebied niet hebben gevolgd.

Alhoewel de exacte ingrepen in het agrarisch gebied door het nieuwe kabinet nog bekend gemaakt moeten worden, kan volgens indiener iedereen in Nederland zien aankomen, dat het stikstofprobleem opgelost moet worden. Indiener vindt het daarom erg jammer dat het college van Burgemeester en Wethouders de gemeenteraad een volgens indiener zwaar verouderd beleid presenteert in deze Ontwerp Omgevingsvisie.

Al ruim 20 jaar geleden koos de gemeenteraad van de zelfstandige gemeente Nieuwleusen om nieuwe vestiging van intensieve agrarische bedrijven in de gemeente Nieuwleusen te blokkeren. Er werd zelfs een juridische procedure opgestart tegen een nieuw groot intensief agrarisch bedrijf. De Raad van State heeft de besluitvorming in de gemeente Nieuwleusen vervolgens

goed gekeurd en het intensieve agrarische bedrijf kon zich vanuit Noord-Brabant niet in de gemeente Nieuwleusen uitbreiden. Er is in de huidige gemeente Dalfsen volgens indiener helemaal geen ruimte voor nieuwe bedrijven gezien het stikstofniveau in onze gemeente en in Nederland. De bestaande bedrijven zullen volgens indiener gestimuleerd moeten worden om duurzaam te produceren, anders zullen ze gaan verdwijnen.

Door het verdwijnen van agrarische bedrijven, die geen toekomstperspectief hebben, ontstaan er volgens indiener kansen voor vernieuwing bij de overige agrarische bedrijven. Het Planbureau voor de Leefomgeving heeft in 2018 al het document "Naar een wenkend perspectief voor de Nederlandse Landbouw" uitgebracht. Door de groeiende onzekerheid bij de agrarische ondernemers krijgt de vernieuwing nog maar weinig gestalte. De dubieuze werkwijze bij het ministerie van LNV in het stikstof dossier draagt niet bij aan een groeiend vertrouwen in de centrale overheid. Het is een grote politieke blunder om de stikstof uitstoot door de luchtvaart te laten groeien ten koste van landbouwbedrijven. Gelukkig heeft de Twee Kamer de manipulaties ten gunste van de opening van vliegveld Lelystad geblokkeerd.

De Ontwerp Omgevingsvisie laat in de kern Dalfsen zien, dat de landgoederen zone van grote waarde is en beschermd dient te worden. De landgoederen zijn in Nieuwleusen in de loop van de eeuwen verdwenen. Het zou volgens indiener een geweldige ontwikkeling zijn om in de oude gemeente Nieuwleusen langs De Stouwe op de grens met de gemeente Ommen een zone te ontwikkelen voor nieuwe landgoederen. De landgoederen dienen tenminste 5 ha groot te zijn voor het bouwen van een nieuw landhuis. Bij de entree van de voormalige gemeente Nieuwleusen wordt door de gemeente Zwolle het grote bedrijventerrein Hessenpoort steeds verder uitgebreid. Steeds grotere bedrijven willen zich hier vestigen. Om het regionale vestigingsbeleid positief te stimuleren, moeten er volgens indiener voor bestuurders hoogwaardige woonlocaties worden mogelijk gemaakt. In de ruilverkaveling met een administratief karakter is er al een langzaam verkeersverbinding vanuit de kern Nieuwleusen naar De Stouwe en naar de Buldersweg gerealiseerd. In Nieuwleusen werd het destijds het "klavertje vier" model door de betrokken ambtenaren genoemd. De vele mogelijkheden om vier ommetjes vanuit de kern Nieuwleusen te maken werden hiermee in een creatieve projectnaam samengevat. De te realiseren landgoederen zouden hierdoor volgens indiener tevens kunnen worden benut voor recreatieve doeleinden voor de burgers in de kern Nieuwleusen. Tevens denkt indiener dat er een ecologische verbindingzone zou kunnen ontstaan tussen het Reestdal, Het Staphorsterbos en het Vechtdal. Deze verbindingzone zou volgens indiener o.a. kunnen worden gebruikt door de aanwezig dassenpopulatie in de directe omgeving.

Ook wil indiener reageren op het woningbouwprogramma in de kern Nieuwleusen. De jongeren in Nieuwleusen willen volgens indiener graag in Nieuwleusen blijven wonen. Om te zorgen voor voldoende bouwmogelijkheden is een bouwtempo van 60 woningen per jaar volgens indiener absoluut noodzakelijk in de kern Nieuwleusen. Deze wens van de Nieuwleusense jongeren verschilt volgens indiener nogal sterk van de wens van jongeren in vergelijkbare kernen. Indiener stelt dat de sociale cohesie van jongeren in andere vergelijkbare kernen absoluut niet te vergelijken is met die van de jongeren in Nieuwleusen. Tot nu toe wordt aan deze kernbinding bij de gemeente Dalfsen onvoldoende aandacht besteed, vindt indiener. Het gemeentebestuur van Dalfsen heeft volgens indiener goud in handen met inwoners die hun kern groot willen maken. Je ziet het aan allerlei initiatieven. De burgers hebben gestreden om voortgezet onderwijs in Nieuwleusen te houden. In de kern Dalfsen is alle voortgezet onderwijs gesloten. Er zijn volgens indiener unieke initiatieven ondernomen, die zich in vergelijkbare kernen niet voordoen.

Indiener hoopt, dat de raad zijn zienswijze honoreert, zodat het buitengebied tussen Dalfsen en Nieuwleusen en rondom de kern Nieuwleusen net zo mooi wordt qua beleving als de groene ruimte rondom de kern Dalfsen.

Reactie gemeente:

Indiener stelt dat er in de gemeente Dalfsen geen ruimte is voor nieuwe agrarische bedrijven. Indiener suggereert in zijn zienswijze dat de Omgevingsvisie dit wel zou toestaan in het deelgebied Weids Platteland. Dat is echter niet het geval. De Omgevingsvisie geeft aan dat de agrarische sector in dit deelgebied de belangrijkste gebruiker van het gebied is en dat we de agrariër in ontwikkelingswensen faciliteren. Nieuwvestiging van agrarische bedrijven is hier echter niet aan de orde. Slechts herontwikkeling van bestaande agrarische erven.

We begrijpen echter wel dat de zin 'We faciliteren (agrarische) ondernemers in hun uitbreidingswensen' (pg 27) het beeld kan wekken dat er in dit deelgebied actief ingezet wordt op uitbreiding van agrarische bedrijven. Dat is niet het geval. We ondersteunen echter wel modernisering, verduurzaming en innovatie op de agrarische bedrijven. Uitbreiding is hier ondergeschikt aan. Deze zin wordt daarom aangepast.

Verder doet indiener de suggestie voor de ontwikkeling van landgoederen in het buitengebied van Nieuwleusen en Oudleusen, bij de Stouwe op de grens met de gemeente Ommen, om de recreatieve en ecologische waarde daar te verbeteren. In principe zien wij niet overal in het deelgebied Weids Platteland kansen voor nieuwe landgoederen. Daar waar het landschappelijk gezien passend is en meerdere ambities dient, zien wij wel kansen. Maar in dit deelgebied vinden we het wel belangrijk dat dit in samenhang me de agrarische sector gaat en dat het landschappelijk gezien een goede ontwikkeling is. Als bijvoorbeeld een agrariër biologisch/extensiever kan boeren door een landgoedontwikkeling, dan staan wij daar positief tegenover.

Als laatste vraagt indiener om in Nieuwleusen een bouwtempo van 60 woningen per jaar te hanteren, omdat de jongeren in de kern Nieuwleusen volgens indiener een bijzondere binding met hun dorp hebben. Deze suggestie wordt meegenomen in de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie, bijvoorbeeld in een op te stellen programma Wonen (als opvolger van de woonvisie, wanneer deze aan actualisatie toe is).

De Omgevingsvisie wordt naar aanleiding van deze zienswijze op de volgende punten aangepast:

- In deelgebied Weids Platteland wordt in paragraaf 2.2.4 bij ambitie 4 bij punt 2 de zin: 'We faciliteren (agrarische) ondernemers in hun uitbreidingswensen.' aangepast in: 'We faciliteren (agrarische) ondernemers in hun ontwikkelingswensen die zij hebben op het gebied van modernisering, verduurzaming en innovatie.'

10. Indiener 10 (brief van 23 november 2021, binnengekomen op 24 november, kenmerk Z/21/645426)

Indiener dient de reactie mede namens naastgelegen burens in. Indiener heeft een zienswijze op pagina 40 van de ontwerp Omgevingsvisie: 'Ambitie 1 - een toekomstbestendige, sociale en ge-

zonde woon- en leefomgeving'. Het gaat indiener hierbij om punt 4: 'We hebben aandacht voor de gezondheid en uitstraling van de N348 door de dorpskern'.

- Sinds dat er in Lemelerveld-Noord een kruising (eind 2018) is gekomen met stoplichten, heeft indiener te kampen met ontzettend veel geluidshinder.
- Ook door de enorme bomenkap is er volgens indiener ontzettend veel geluidshinder ontstaan. Indiener vraagt zich af waarom er niet een groot geluidsscherm wordt geplaatst.
- Volgens indiener dempt het maisveld nog iets het geluid, maar dit wordt in oktober ook gehakseld.

Daarnaast vraagt indiener aandacht voor gezondheid. Indiener geeft aan te kampen met gezondheidsklachten, zoals:

- Indiener heeft last van de uitstoot van fijnstof van de vrachtwagens. Volgens indiener zijn er tegenwoordig ook geluidsschermen met speciale filters voor fijnstof.
- Door het lawaai van het verkeer (met name het optrekken en afremmen), slaapt indiener met de ramen dicht. Dit lawaai begint al om 4.30 uur. Indiener kan dus niet ventileren in deze coronatijd.
- Slapeloosheid, waardoor weer andere lichamelijke klachten ontstaan.
- Het slaapttekort werkt ook geestelijk door.

Indiener woont graag in het mooie; rustige en groenrijke dorp Lemelerveld, waarin indiener de rust kan vinden die bij een dorp hoort. Indiener is trots op het dorp. En daar hoort volgens geen geluidshinder bij.

Reactie gemeente:

Voor de reactie van de gemeente op deze zienswijze en eventuele aanpassingen naar aanleiding daarvan, wordt verwezen naar de reactie op de zienswijze van **indiener 4** op **pg. 22**.

11. Indieners 11 (brief van 21 november 2021, binnengekomen op 23 november, kenmerk Z/21/645330)

Namens de voltallige Nieuwlandstraat en enkele aanwonenden van de achter gelegen Graslanden reageren indieners op pagina 40 van de Omgevingsvisie bij ambitie 1 onder punt 4: 'We hebben aandacht voor de gezondheid en uitstraling van de N348 door de dorpskern'.

De vernieuwde N348 bezorgd indieners sinds de toegepaste vernieuwingen, die in 2018 zijn afgerond, enorm veel geluidshinder. Sinds de rigoureuze bomenkap in 2017 en de oplevering in 2018 strijden indieners voor een fatsoenlijk geluidsscherm. Echter praten indieners voor hun gevoel tegen dovemans oren. Indieners voelen zich niet gehoord en worden van de gemeente naar de provincie gestuurd en vice versa. Ook de frustratie hierover levert gezondheidsproblemen volgens indieners. En ondertussen wordt er niets ondernomen om het probleem voor indieners op te lossen, terwijl de oplossing zo simpel is volgens indieners, namelijk een geluidsscherm.

Indieners gaan in op de invloeden op gezondheid:

- De geluidshinder veroorzaakt gezondheidsklachten, nl slapeloosheid en dat veroorzaakt weer andere lichamelijke, dan wel geestelijke klachten.
- De N348 zal steeds drukker worden, dus toename van lawaai, maar zeker ook van fijnstof en dat veroorzaakt ook gezondheidsklachten. Ook dit is te ondervangen met een specifiek soort geluidswal met tevens een functie van opname van fijnstof.
- Vanwege het geluid kunnen woningen niet geventileerd worden, terwijl dit een politiek advies is in de huidige coronacrisis.
- Slapen in niet te ventileren ruimtes (dus altijd het raam dicht 's nachts) veroorzaakt eveneens gezondheidsproblemen.

In bijgevoegd document (te vinden op het raadsinformatiesysteem), ondertekend door alle buurtbewoners, staan alle punten van indieners genoteerd.

Voor wat betreft de reactie van de gemeente, die tijdens de onlinebijeenkomst (dinsdag 16-11-21) die de gemeente belegde, waarin werd geopperd dat een houtwal een mogelijk oplossing van het probleem is, delen indieners die optie gedeeltelijk. Voor een (brede) geluidswal is volgens indieners alleen ruimte vanaf ongeveer de Langsweg tot aan de stoplichten. Bij noordoostenwind is volgens indieners het verkeer al kilometers vóór aankomst bij de stoplichten, duidelijk en langdurig hoorbaar. Nabij de kruising-noord is er volgens indieners geen ruimte voor een houtwal. Een geluidsscherm past daar wel en kan volledig doorgetrokken worden, meteen vanaf de stoplichten, tot op of over de brug. Alles is te krap op die kruising; een korte afslag naar de Vilstersedijk met een onoverzichtelijke bocht. Dus meteen in 'de oksel' een functioneel geluidsscherm is de enige optie. Juist op die kruising is het meeste lawaai vinden indieners. Ook de toekomstige bewoners van het nieuwe plan Schaddenhof zullen veel profijt, en hopelijk woongenot, hebben dankzij een geluidsscherm denken indieners.

Indieners gaan ook nog kort in op de uitstraling van het dorp. Er werd volgens indieners eens geschetst dat de voorbijrazende automobilist momenteel zo mooi over Lemelerveld kan kijken als het vanaf de noordzijde het dorp arriveert. Echter, de automobilist moet op de weg kijken en niet naar het dorp (anders ontstaan er echt gevaarlijke gezondheidssituaties) en indieners achten het niet belangrijk dat de automobilist gedurende één minuut een mooi zicht en weidse aanblik heeft van het dorp, maar dat de bewoners van dat mooie weidse dorp zich kunnen blijven realiseren dat ze in een dorp met rust en ruimte wonen en zich niet wanen in een stad met veel verkeershinder. Daarnaast zien (en horen) indieners als dorpsbewoners, alleen maar voorbijrazend verkeer. Vanuit indieners' standpunt allerminst een fraaie uitstraling. Een geluidsscherm, voorzien van beplanting (die fijnstof absorbeert) zal volgens indieners veel beter zijn voor de uitstraling, omdat het verkeer eindelijk uit het zicht (en gehoor) is. Indieners hopen wederom hun standpunten duidelijk te hebben gemaakt en zien een spoedige (re)actie (een geluidsscherm) graag tegemoet.

Reactie gemeente:

Voor de reactie van de gemeente op deze zienswijze en eventuele aanpassingen naar aanleiding daarvan, wordt verwezen naar de reactie op de zienswijze van **indiener 4** op **pg. 22**.

12. Indiener 12 IJsbaan vereniging Lemelerveld (brief van 20 november 2021, binnengekomen op 23 november, kenmerk Z/21/645326)

Hierbij maakt IJsbaan vereniging Lemelerveld haar zienswijze kenbaar op de ontwerp Omgevingsvisie gemeente Dalfsen met betrekking tot mogelijk toekomstige woningbouw Strenkhaar. De vereniging is geschrokken van de mogelijk toekomstige woningbouw op de ijsbaan. De vereniging heeft nu een grote 400 meter baan dichtbij de rand van het dorp met een vaste aanvoerleiding voor water uit het Overijsselse kanaal. Er staat nu bij de ijsbaan een vaste berging/kantine die is aangesloten op alle nutsbedrijven. In deze berging/kantine regelt de vereniging de aanvoer en het op pijl houden van water op de ijsbaan. Bij de ijsbaan is een grote parkeerplaats. De ijsbaan is voorzien van een vaste baanverlichting.

De vereniging denkt dat het niet zo makkelijk is om een andere plek zo dicht bij het dorp voor de ijsbaan te vinden, vlakbij open water voor wateraanvoer en met een ruime parkeerplaats. Verder zal een eventuele verhuizing enorme kosten met zich meebrengen volgens de vereniging. En om de ijsbaan in de mogelijk toekomstige woonwijk te integreren lijkt de vereniging geen goed plan vanwege vandalisme en te weinig parkeerplaatsen.

Reactie gemeente:

De gemeente vindt het positief om te lezen dat indiener tevreden is met de huidige ijsbaan. Wat betreft de woningbouwlocatie Strenkhaar/IJsbaanterrein, wijzigen wij de Omgevingsvisie echter niet. De gedeelde inzichten op het gebied van verkeer nemen wij mee in het gesprek met de verkeerswerkgroep. Mede aan de hand daarvan maken we eventueel een nieuwe afweging in de Omgevingsvisie 2.0 over de bouwlocatie Strenkhaar, mocht hier aanleiding voor zijn.

De Omgevingsvisie wordt naar aanleiding van deze zienswijze niet aangepast.

13. Indiener 13 (mail van 23 november 2021, kenmerk Z/21/645344)

Indiener heeft met belangstelling de digitale inloopbijeenkomst van dinsdag 16 november teruggeluisterd. Naar aanleiding daarvan wil indiener graag reageren.

Bereikbaarheid/verkeer

Door de N348 heeft Lemelerveld volgens indiener een goede bereikbaarheid. Nagenoeg niemand heeft er problemen mee dat deze weg over en door Lemelerveld loopt. Niemand vraagt volgens indiener om een rondweg die meer kwaad dan goed zou doen. De enige verbeteringen zouden het inpakken met groen zijn en het veranderen van de witte ribbelstrepen. In het verleden waren de taluds aan beide zijden veel dichter begroeid. Op enig moment heeft de provincie deze drastisch uitgedund waardoor de geluidsoverlast toe nam.

Indieners voorstel is om de taluds langs de N348 binnen de kern aan beide zijden dicht te laten begroeien en vanaf het industrieterrein richting Raalte alleen aan de oostzijde. Voordelen voor het dorp zijn volgens indiener: een groene uitstraling, geen zicht vanaf de weg naar de huizen en andersom, geluidwering. Voordelen industrieterrein/Zennepweg volgens indiener: zichtlocatie blijft, geen zicht vanuit de Zennepweg op het industrieterrein, geen licht vanaf het industrieterrein richting Zennepweg en natuur. Nadeel volgens indiener: meer onderhoud door provincie waardoor er oponthoud kan ontstaan op de N348.

Lemelerveld heeft volgens indiener goede hoofdwegen met een paar knelpunten. Het voorstel van indiener is om de bestaande hoofdwegen op te waarderen, veiliger te maken en het snel te laten zijn. Deze hoofdwegen zijn volgens indiener:

- N348 (noordelijke en zuidelijke richting),

- Weerdhuisweg (westelijke richting),
- Kerkstraat/Statumweg (oostelijke richting).

Knelpunten zijn volgens indiener:

- Kruising voor Ten Broeke (Parallelstraat/kanaaldijk-noord/Kanaaldijk/Vilstersedijk),
- Kruising bij Zwakenberg eten&drinken (kanaaldijk/Dorpstraat/Vilstersestraat/Kerkstraat)
- Wagenmansbrug(Weerdhuisweg/Strenkhaarsweg/Ankerstraat/Kanaalpark/Schoolstraat/Posthoornweg)

Hoofdwegen

Indiener vindt dat mensen verleid moeten worden om deze wegen te gebruiken. Deze wegen moeten volgens indiener makkelijk te berijden, veilig en snel zijn.

- N348 (noordelijke en zuidelijke richting), (Vracht)verkeer richting Dalfsen, Ommen, Raalte, Zwolle, Heino, Mariënheem, Almelo enz. moet makkelijk, veilig en snel gebruik maken van de N348. De aansluiting in noordelijke richting met de Hessenweg en de A28 en de rondweg richting Hardenberg is enorm verbeterd. De aansluiting en doorstroming op en naar de N35 in zuidelijke richting kan nog enorm verbeterd worden. Indiener's advies aan de gemeente Dalfsen is om mee te investeren aan bijvoorbeeld het verbeteren van kruispunt Bos bij Raalte in plaats van in het opwaarderen van binnenwegen. De slechte doorstroming van de N35 zorgt voor veel sluipverkeer door en langs Lemelerveld. Een noordelijke afslag maken bij de zuidelijke stoplichten is onnodig en een heel slecht plan. Dit zal bij de bewoners van de Zennepweg en de Nieuwstraat op grote weerstand stuiten wat heel logisch is. Met name de Nieuwstraat is niet geschikt voor meer dan alleen bestemmingsverkeer. De straat is smal en er staan veel huizen met inritten. Bovendien gaat al het (fiets)verkeer naar het sportpark hierover. Honderden kinderen per week. Meer auto's is zeer onveilig. Bovendien kom je vanuit de Zennepweg/Nieuwstraat/Dorpstraat weer uit in het centrum. Hiervoor heb je al de oude noordelijke afrit naar de Stationsstraat. Ook is er net een mooie tunnel gemaakt waardoor de Oude Twentseweg onder de N348 doorgaat. Een noordelijke afslag bij de stoplichten en deze tunnel zou dubbelop zijn. Indiener's voorstel is om de Achterkampweg langs het nieuwe industrieterrein op de waarden waardoor het verkeer via deze weg door de tunnel naar het achterland (Luttenberg, Lemele) kan. Ook kan verkeer de zuidelijke afslag bij de stoplichten gebruiken om via de Achterkampweg terug naar de tunnel te gaan richting achterland. Bij de zuidelijke stoplichten zou het verkeer meer 'gedwongen' moeten worden om via de Vilstersedijk het dorp in te gaan in plaats van via de Vilstersestraat. De Vilstersedijk moet hiervoor geschikt gemaakt worden met een goed fietspad erlangs.
- Weerdhuisweg (westelijke richting). Indiener's voorstel is dat de Weerdhuisweg de enige westelijke ontsluiting blijft. Het heeft volgens indiener geen enkele zin om de Strenkhaarsweg op te waarderen. Ook niet als de wijk wordt uitgebreid op en rond de ijsbaan. Deze kan prima aansluiten op de Weerdhuisweg. Het is veiliger en net zo snel. Het zou helpen als de Weerdhuisweg en de Lemelerveldseweg een 80 km weg wordt. Het verkeer moet wel beter geremd worden zodra het de kern in komt middels een versmalling o.i.d. Volgens indiener is het wel een goed idee om Nieuwe Landen 3 op de Weerdhuisweg aan te sluiten. Wel waken voor sluipverkeer via de Kanaaldijk-noord. Wat ook meegenomen zou kunnen worden volgens indiener zijn extra op- en afritten op de N35 noordoostkant van Heino daar waar de Lemelerveldseweg Heino in komt. Hier is destijds ruimte voor gereserveerd maar deze op- en afritten zijn niet gemaakt.

- Kerkstraat/Statumweg (oostelijke richting). Voldoet prima.

Knelpunten volgens indiener:

- Kruising voor Ten Broeke (Parallelstraat/kanaaldijk-noord/Kanaaldijk/Vilstersedijk). Hier komt volgens indiener veel bij elkaar en er is ruimte om dit beter af te wikkelen als het drukker wordt. Voor nu voldoet het. Hier zou een rotonde gemaakt kunnen worden volgens indiener waarbij fietsers voorrang hebben. Dit maakt het voor fietsers veel veiliger en voor auto's duidelijker, denkt indiener.
- Kruising bij Zwakenberg eten&drinken (kanaaldijk/Dorpstraat/Vilstersestraat/Kerkstraat). Indiener vindt dat er gezorgd moet worden dat er minder doorgaand verkeer uit de Dorpstraat en de Vilstersestraat komt door verkeer vanaf de N348 beter te leiden. Doorgaand verkeer meer via de Parallelstraat en de Vilstersedijk op de rotonde uit laten komen waardoor het rechtdoor kan van de Kanaaldijk naar de Kerkstraat en andersom. Kruising voldoet verder.
- Wagenmansbrug (Weerdhuisweg/Strenkhaarsweg/Ankerstraat/Kanaalpark/ Schoolstraat/ Posthoornweg moet volgens indiener een Veilige fietsoversteek worden vanuit de Punterstraat naar de Klipperstraat en van de Strenkhaarsweg naar de Ankerstraat. Verder kunnen fietsers volgens indiener allemaal aan die kant van het Anker blijven door via de driepuntsbrug en de fietsstraat achter de Nijverheidstaat naar het centrum te gaan. Indiener voorstel is om van de Schoolstraat ook een fietsstraat te maken met auto's te gast. Tot aan 't Hoekje! (Ook auto's als gast onder het tunneltje door?) Stimuleren dat al het verkeer vanuit de Weerdhuisweg via de Posthoornweg/Ambachtsweg het dorp en industrieterrein in gaan, is volgens indiener een goed idee. Dan is het opwaarderen van de Strenkhaarsweg met een extra brug beslist niet nodig.

Uitbreidingsmogelijkheden volgens indiener:

- Nieuwe Landen 3 tot aan de Binnenweg
- Strook achter Hoogenboomstraat/Ds. C. Keersstraat
- Stuk tussen Schaapmanstraat en Migaweg
- Stuk tussen R. Koetsierstraat en Migaweg
- Grond van agrariër tussen B.K. weg en Heidepark (naam geanonimiseerd), woonwijk, school en uitbreiding sportpark
- Stuk achter Aakstraat, Punterstraat, Strenkhaarsweg inclusief garage Kragt

Reactie gemeente:

De gemeente dankt de indiener hartelijk voor het actieve meedenken op het gebied van verkeersstromen, knelpunten en aangedragen oplossingen. De suggesties worden gedeeld met de medewerkers die met eventuele uitwerking van de Omgevingsvisie 1.0 bezig gaan. Voor de reactie van de gemeente op het onderdeel 'bereikbaarheid/verkeer' van de zienswijze en eventuele aanpassingen naar aanleiding daarvan, wordt verder verwezen naar de reactie op de zienswijze van **indiener 4** op **pg. 22**.

14. Indiener 14 (brief van 24 november 2021, binnengekomen 24 november 2021, kenmerk Z/21/645476)

Indiener dient de reactie in namens 40 adressen rondom bedrijventerrein de Grift in Nieuwleusen.

In de toekomstvisie van de gemeente Dalfsen 2030 staan kernwoorden vermeld zoals: 'we willen dat iedereen erbij hoort, samen, het gaat om de balans en respect'. Voorst wordt gesproken over: 'duurzaamheid en het behoud van de leefbaarheid van ons buitengebied'. Voor het deelgebied 'Groots platteland (Nieuwleusen/Oudleusen e.o.)' wordt in de Omgevingsvisie gesteld dat de gemeente gaat voor behoud van de kernkwaliteiten van het landelijk gebied met specifiek ten aanzien van Nieuwleusen het behoud van authenticiteit, kleinschaligheid en rust alsook het behoud van cultuurhistorisch waardevol bebouwingslint (Slagenlandschap Ruitenveen).

In de laatste decennia is de kwaliteit en de leefbaarheid van het landelijke gebied en directe woonomgeving volgens indiener drastisch achteruitgegaan door o.a. (in willekeurige en niet limitatieve volgorde):

- Verzwaring van het hoogspanningsnet Zwolle-Hoogeveen terwijl dit stroomnet in de toenmalige structuurvisie was aangewezen om te worden gesaneerd waarbij de masten zouden worden verwijderd;
- Verbreding van de rijksweg A28 van 4 naar 6 stroken met een oplopende verkeersintensiteit;
- De realisatie van Bedrijventerrein De Grift II en De Grift III;
- Forse toename van de verkeersintensiteit op de Provincialeweg N377 o.a. als gevolg van de vestiging en steeds verdergaande uitbreiding van het Bedrijventerrein De Grift;
- De plaatsing van drie windmolens door de gemeente Staphorst op de grens van Rouveen en Nieuwleusen;
- De plaatsing door de gemeente Dalfsen en de gemeente Zwolle van in totaal 8 windmolens in het gebied Tolhuislanden (Nieuwleusen-West);
- De plaatsing door Nieuwleusen Synergie van 2 grote windmolens (220 meter hoog) aan de Meentjesweg en de Ebbenweg (Nieuwleusen-West);
- Het sterk toegenomen gebruik van de spoorlijn Zwolle-Groningen;
- De aanwijzing van het gebied als laagvliegroute van Defensie.

Los van het bovenstaande bestaan er voorts nog plannen voor:

- De plaatsing van extra windmolens door de gemeente Staphorst op de grens van Rouveen en Nieuwleusen;
- De aanwijs van Nieuwleusen (West) als zoekgebied voor energieopwekking waarbij in de plaatsing wordt voorzien van (8 stuks?) windmolens en diverse zonneparken;
- De aanleg van een zonnepark met parkeergarage voor 3.000 elektrische auto's aan de Uithofsweg in Rouveen door Hooikammer;
- De realisatie van een puinbreker en biovergister op bovengenoemd terrein door Van Reel;
- De realisatie van 100 appartementen op het terrein naast de Roustap aan de Dedemsvaartweg in Rouveen;
- De mogelijke uitbreiding van het Bedrijventerrein De Grift IV ter grootte van circa 11 ha met de mogelijke noodzaak van een extra aansluiting op de N377;
- De uitbreiding van het aantal treinen op het traject Zwolle-Groningen met een 10 minuten regeling.

De kwaliteit van de omgeving en het woongenot wordt volgens indiener in toenemende mate aangetast door o.a.:

- Lawaai;
- Geurhinder;
- Toename fijnstof;

- Vermindering uitzicht en horizonvervuiling;
- Afname landelijk gebied / agrarische omgeving;
- Toename van (sluip-)verkeer;
- Oprukkend bedrijventerrein;
- Hinder van verlichting;
- Slagschaduw windmolens.

Van het 'erbij horen, balans en behoud van de leefbaarheid, authenticiteit, kleinschaligheid en rust van ons waardevolle buitengebied' merkt indiener helemaal niets. Sterker nog, indiener is van mening dat hij nu al onevenredig groot in het woongenot wordt aangetast waarbij de opnamecapaciteit van het woongebied al ruimschoots is overschreden. In de afgelopen jaren heeft indiener met de komst van het Bedrijventerrein De Grift het agrarisch landschap en het weidse uitzicht zien verdwijnen. En met iedere uitbreiding is er meer agrarisch landschap verdwenen en heeft indiener ongewild steeds meer zicht op het industrieterrein gekregen. Indiener is destijds bewust in het buitengebied met al haar charmes van het platteland gaan wonen. Door alle genoemde ontwikkelingen is volgens indiener van dat idyllische plaatje helaas weinig meer over met een substantiële waardevermindering van de huizen (de locatie) als gevolg. Zat indiener vroeger in het groen en in de rust van het buitengebied, nu kijkt indiener uit op een 'harde overgang' van een oprukkend bedrijventerrein. Bij toekomstige verkoop zullen huizen van (mede-)indiener(s) daar zeker op worden afgerekend. De gemeente pretendeert volgen indiener dat het Bedrijventerrein De Grift een 'hoogwaardig' bedrijventerrein is. Er zijn meerdere voorbeelden die het tegendeel bewijzen.

In de Omgevingsvisie 2030 staat: De wens bestaat dat Nieuwleusen een nieuw bedrijventerrein krijgt. Het huidige bedrijventerrein is volledig ontwikkeld. Een concrete locatie is in deze Omgevingsvisie niet opgenomen. Onderzoek moet namelijk uitwijzen wat geschikte locaties kunnen zijn voor dit terrein, kijkend naar de algemene strategische ambities, zoals beschreven in hoofdstuk 1. Daarnaast is het belangrijk om de ontsluiting en bereikbaarheid (ook voor OV en fietsers) te onderzoeken. Wat betreft de autobereikbaarheid wordt hierbij gedacht aan een ligging aan de N377.

Indiener is zich ervan bewust dat -in algemene zin- de vooruitgang niet tegen te houden is en dat er soms (politiek) lastige keuzes moeten worden gemaakt. Het huidige bedrijventerrein is (volgens indiener volgens de gemeente) vol en om te kunnen voldoen aan de toekomstige vraag zal er een nieuw bedrijventerrein moeten worden aangewezen. Nergens wordt volgens indiener echter het nut of de noodzaak van deze uitbreiding onderbouwd. Nog geheel los daarvan is dit probleem – het toekomstig 'tekort'- volgens door de politiek zelf veroorzaakt. Ondanks zwaarwegende bezwaren van omwonenden heeft de gemeente een substantieel groot deel van de uitbreiding van De Grift III aan Westerman c.s. verkocht (hoezo behoud van diversiteit en kleinschaligheid?) om zo de werkgelegenheid voor de gemeente Dalfsen te kunnen behouden. Dat staat weliswaar mooi in de opsomming van het aantal in de gemeente aanwezige arbeidsplaatsen maar de praktijk is dat het overgrote deel van de arbeidsplaatsen bij Westerman wordt bezet door (buitenlandse) werknemers van buiten de gemeente Dalfsen. Van enige relatie met de kern Nieuwleusen is volgens indiener dan ook weinig sprake. Het was volgens indiener voor de beschikbaarheid en de diversiteit van het bedrijventerrein beter geweest om een mastodont als Westerman naar de Hessenpoort te laten verhuizen en het bedrijventerrein beschikbaar te houden voor plaatselijke kleinschalige ondernemingen.

Inmiddels een gepasseerd station maar in optiek van indiener ook een gemiste kans. Nu wordt deze politiek beladen keuze opnieuw op indieners als bewoners van het gebied afgewend waarbij zij ongewild opnieuw met een mogelijke uitbreiding van het bedrijventerrein worden geconfronteerd.

In de structuurvisie tot 2025 heeft de gemeente Dalfsen aangegeven dat na De Grift III op termijn een geconcentreerde uitbreiding nodig zal zijn langs de N377 in de richting van de A28. Aandachtspunt bij de verdere uitbreiding van De Grift is de mogelijke noodzaak van een extra aansluiting op de N377 om een goede bereikbaarheid van het gebied te waarborgen. Op de bij de Omgevingsvisie 2030 behorende plankaart staat een uitbreiding van De Grift aangegeven welke begrensd wordt door het zandpad aan de Rollecate, de Jan Heereweg en de Meeleweg. Vanwege de aanwezigheid van de hoogspanningsleiding Zwolle-Hoogeveen is bebouwing aan de noordwestzijde van die lijn niet voorzien. Van alle in het gebied aanwezig particuliere woningen zou bij realisatie de woningen aan de Jan Heereweg 4 en 4a moeten komen te vervallen. Een aantal woningen in het gebied krijgt het industrieterrein direct 'in hun achtertuin'. In een enkel geval (Jan Heereweg 2) zelfs op een afstand van slechts 35 meter achter de huidige bebouwing (schuur). Mede als gevolg van genoemde beperkingen voorziet het plan in een uitbreiding die volgens indiener meer lijkt op een 'taartpunt' waar rechte lijnen grotendeels ontbreken en waarvan een optimale indeling als bedrijventerrein (en dus het nettorendement van de voorgestane uitbreiding) volgens indiener ver te zoeken is. Onjuist is volgens indiener dat aan de Omgevingsvisie 2030 een plankaart is toegevoegd waarop een concrete locatie (met bijbehorende legenda) is aangegeven terwijl tegelijkertijd wordt aangegeven dat onderzoek nog moet uitwijzen wat geschikte locaties voor een nieuw bedrijventerrein kunnen zijn.

Zoals reeds eerder aangegeven heeft indiener nu al overlast van het bedrijventerrein in huidige staat. Deze overlast bestaat uit sterk toegenomen (sluip-)verkeer van met name bestelbusjes van pakketbezorgers en werknemers van gevestigde bedrijven en zelfs van vrachtverkeer (en dan met name van buitenlandse chauffeurs die 'binnendoor' op het industrieterrein denken te geraken). De in het buitengebied maximaal geldende snelheid van 60 km wordt daarbij structureel en fors overschreden volgens indiener. Deze overlast neemt nog steeds verder toe waarbij het vollopen van de afrit A28, de toegenomen verkeersdruk op de N377 en de filevorming voor de rotonde bij De Rollecate / Ten Kate motoren mede een oorzaak is. De verkeersveiligheid komt in het gedrang en dat zal met het oog op de plannen van de buurgemeenten volgens indiener in de toekomst alleen maar erger worden.

Naar wat indiener altijd begrepen heeft, heeft het Bedrijventerrein De Grift maar één ontsluitingsweg en dat is via de Jagtclusterallée. Gevestigde bedrijven zijn verplicht om enkel van die ontsluiting gebruik te maken. Helaas is de praktijk volgens indiener anders. Als gevolg van de oprukkende bebouwing is de horizon/uitzicht verder verslechterd. Daar waar indiener eerst uitkeek over de groene weiden heeft hij nu 'zicht' op diverse blokkendozen en driehoog gestapelde bouwketen. Wat volgens indiener ronduit storend is, is dat sommige van die blokkendozen en/of buitenterreinen avonds en nachts met felle halogeonlampen worden aangelicht die al van veraf zichtbaar zijn. Horizonvervuiling die onnodig en milieutechnisch ook ongewenst is.

Resumerend is indiener geen voorstander van een verdere uitbreiding van het Bedrijventerrein De Grift en tekent daartegen dan ook hierbij bezwaar aan:

- De uitbreiding van het bedrijventerrein levert een veel te grote belasting op voor het aangrenzend buitengebied met haar de vele direct daaraan gelegen particuliere woonhuizen;
- Het nut en de noodzaak van de uitbreiding van het bedrijventerrein is nergens onderbouwd;
- Uitbreiding van het bedrijventerrein levert een forse toename op van het toch al overbelaste lokale wegennet en tast de verkeersveiligheid aan;
- In recente jaren heeft ons gebied al heel veel ruimteclaims van de gemeenschap opgevangen. Een nieuwe uitbreiding van het bedrijventerrein overstijgt de overname capaciteit van het (woon-)gebied.

Tussen de Meeleweg en De Grift III is door de gemeente Dalfsen ter compensatie aan de bewoners een groenzone gecreëerd. De gemeente heeft aangegeven de overgang van de kernen naar het landelijk gebied te willen versterken. De voorgenomen uitbreiding van het bedrijventerrein staat daar volgens indiener haaks op. Gelijk de groenzone aan De Meeleweg pleit indiener voor een groenzone aan de zijde van de Jan Heereweg opdat de huidige harde bebouwingsgrens van De Grift III met het aangrenzend buitengebied wordt opgeheven. Ter voorkoming van nog meer sluipverkeer stelt indiener voor dat het zandpad aan de Rollecate voor al het doorgaand gemotoriseerd verkeer wordt afgesloten (voorheen was dat met betonblokken ook het geval) en dat de direct aan het bedrijventerrein gelegen B-wegen nog alleen toegankelijk zijn voor bewoners en bestemmingsverkeer. In de optiek van indiener zou een volgend bedrijfsterrrein beter gevestigd kunnen worden aan de andere (Staphorst) zijde van de N377. Daar is relatief weinig (particuliere) bebouwing en voor een aansluiting op de N377 hoeft men dan ook niet het water (de Dedemsvaart) over. Een ander alternatief zou volgens indiener zijn om een nieuw bedrijventerrein te creëren aansluitend aan het bestaande bedrijventerrein van de gemeente Zwolle op de Hessenpoort. Daar is voldoende ruimte aanwezig om ook in de toekomst te kunnen voorzien. Er is al een prima ontsluiting aanwezig en door clustering van bedrijven zal het gebied alleen nog verder economisch worden versterkt.

Uit de Omgevingsvisie 2030 maakt indiener op dat er nog een verder onderzoek moet plaatsvinden naar de meest geschikte locatie voor een nieuw aan te wijzen bedrijventerrein. Indiener wil niet alleen weten wat de visie van de gemeente Dalfsen op korte termijn is maar vooral ook op de lange termijn. Indiener gaat daarover graag met de gemeente in gesprek.

Een rode draad in de Omgevingsvisie is de participatieve omgang (het meedenken) die de gemeente Dalfsen voorstaat bij het ontwikkelen van haar plannen. Volgens indiener is de constatering dat met één pennestreek een enorme uitbreiding van het bedrijventerrein wordt ingetekend, terwijl er inwoners daarvoor hun huis en haard dienen in te leveren ronduit stuitend. Zonder enig contact van de kant van de gemeente als het ware “Van de kaart geveegd”. Hoe denkt de gemeente dat de betrokken gezinnen zich daarbij voelen? En wat is de rechtvaardiging van dit schade berokkenende voornemen, vraagt indiener zich af.

Reactie gemeente:

Indiener geeft aan dat de nut en noodzaak van uitbreiding van het bedrijventerrein niet wordt onderbouwd. Op dit moment wordt er een marktbehoefte onderzoek gedaan naar de lokale behoefte aan bedrijventerreinen. Hieruit moet blijken aan welk oppervlakte behoefte is in Nieuwleusen.

De potentiële uitbreiding van de Grift, namelijk de Grift IV, was ook al opgenomen in de voorgaande structuurvisie Kernen. Deze locatie is tot op heden nog niet tot ontwikkeling gekomen, omdat er meer onderzoek nodig is naar de meest geschikte locatie voor een nieuw bedrijventerrein. Omdat er op voorhand niet is uit te sluiten dat de Grift IV als beste locatie naar voren komt, nemen we de aanwijzing van deze gronden als mogelijk toekomstig bedrijventerrein van de structuurvisie Kernen over in de Omgevingsvisie 1.0.

We begrijpen echter dat er verwarring kan ontstaan naar aanleiding van de manier waarop de locatie de Grift IV is opgenomen op de ontwikkelkaart in de ontwerp Omgevingsvisie. Door het vlak paars te kleuren, wordt gesuggereerd dat deze locatie hoe dan ook ontwikkelt gaat worden. Dat is echter nog niet het geval. Een ster, die aangeeft dat de locatie een mogelijke toekomstige optie is voor een nieuw bedrijventerrein, lijkt in deze situatie passender. Vergelijkbaar met de situatie in Lemelerveld. Daarom wordt dit op de kaart aangepast.

Na vaststelling van de Omgevingsvisie wordt een locatiestudie opgestart waarin gezocht wordt naar de meest geschikte plek voor het nieuwe bedrijventerrein. Hierbij worden randvoorwaarden als verkeersafwikkeling, ontsluiting, landschappelijke waarden, etc. bij betrokken. Hierin wordt ook de locatie de Grift IV meegenomen. Het is op voorhand niet aan te geven welke locatie uit het onderzoek als beste naar voren komt. Daarnaast is nu ook nog niet aan te geven hoeveel hectare exact benodigd zal zijn. Dat zal moeten blijken uit het marktbehoefte onderzoek. Mocht de Grift IV als beste uit het onderzoek naar voren komen, dan is nu nog niet aan te geven of de volledige 11 ha zoals nu opgenomen in de Omgevingsvisie benodigd is. De invulling van de locatie die wordt gekozen wordt uiteraard samen met stakeholders gemaakt, waaronder omwonenden.

De Omgevingsvisie wordt naar aanleiding van deze zienswijze op de volgende punten aangepast:

- De ontwikkelkaart van de Omgevingsvisie wordt aangepast. De donkerpaarse arcering ter plaatse van mogelijk toekomstig bedrijventerrein de Grift IV wordt aangepast in een paarse ster.

15. Indiener 15 (brief van 24 november 2021, binnengekomen 24 november 2021, kenmerk Z/21/645440)

Het college van B&W heeft de Omgevingsvisie voor Dalfsen ter inzage gelegd met als streven deze door de gemeenteraad te laten vaststellen. De Omgevingsvisie Dalfsen (oktober 2021) is volgens indiener echter op vele punten onduidelijk en onvolledig. Dat resulteert bij indiener in een groot aantal vragen waarop de Omgevingsvisie geen antwoord geeft. Deze vragen heeft indiener onderstaand opgenomen. Deze zou indiener graag beantwoord willen zien en verwerkt in een aangepaste versie van de Omgevingsvisie. Dat maakt dat de Omgevingsvisie op deze wijze en in deze vorm niet kan én niet mag worden gesteld, vindt indiener. Niet kan omdat er te veel onduidelijkheden zijn en niet mag omdat het door die onduidelijkheden onze belangen en die van de van de inwoners van Dalfsen volgens indiener schaadt.

In de inleiding wordt de basissituatie anno 2021 beschreven: "het landschap is authentiek en gaaf en kent een herkenbare samenhang. Het draagt bij aan de kwaliteit van wonen en leven" en "het zijn vooral de ondernemersmentaliteit, de werkcultuur en de open samenleving die Dalf-

sen tot een welvarende, bruisende gemeente maakt". Dat dit wordt onderschreven blijkt volgens indiener uit hetgeen de inwoners van Dalfsen aangeven (1.3.3.) "de waardevolle landschaps- en dorpsstructuren dragen bij aan een hoge waardering van en tevredenheid met het wonen en leven in Dalfsen" en "de inwoners weten wat van waarde is en waar ze trots op zijn. Soms gaat dat om historische ruimtelijke waarden en authentieke plekken, maar veel vaker over de waarde van een hechte gemeenschap".

Ambitie 2: "Aantrekkelijke, leefbare kernen voor iedereen" staat volgens in schril contrast met de beschreven basissituatie anno 2021.

- 'Woningbouw wordt ingezet als middel om de opbouw, leefbaarheid en voorzieningen in stand te houden. In elke kern is om die reden woningbouw mogelijk'. Indiener vraagt zich af waaruit blijkt dat de voorzieningen onder druk staan. Volgens indiener wordt een oplossing aangedragen voor een probleem dat niet is vastgesteld.
- 'Behoud van basisvoorzieningen in de kernen is een streven. We gaan ons actief inzetten voor clustering van voorzieningen en, waar mogelijk, het toevoegen van commerciële activiteiten'. Indiener vraagt zich af wat de gemeente rekent u tot de basisvoorzieningen in de kernen en wat de gemeente bereid is te doen om deze voorzieningen in stand te houden. Volgens indiener ondermijnt clustering van voorzieningen de ambitie onder punt 1. Indiener vraagt zich af wat wordt bedoeld met clustering en wat het doel ervan is. Verder vraagt indiener zich af waarom het nodig is om commerciële activiteiten toe te voegen en wat wordt verstaan onder commerciële activiteiten.
- 'We bieden ruimte voor versterking van de centra (horeca en detailhandel)'. Indiener vraagt zich af welke centra worden bedoeld, hoe zich dit verhoudt tot de ambitie onder punt 1 en tot het actief inzetten op clustering van voorzieningen.
- 'We zijn zuinig op de cultuurhistorische waarden van onze kernen'. Indiener vraagt zich af hoe de cultuurhistorische waarden van de kernen worden beschermd.

Strategische keuzes (1.4)

In 1.4.1. worden keuzes aangegeven en hoe richting wordt gegeven aan vraagstukken en initiatieven in de fysieke leefomgeving. Deze staan in een aantal gevallen volgens indiener haaks op ambities en de handelwijze van het college. Onderstaand een overzicht van de benoemde keuzes en de opmerkingen van indiener daarbij:

- Ad 2. 'We willen betrokken zijn en worden bij (grotere) initiatieven en erop toezien dat een project of plan goed wordt afgestemd met omwonenden, zorgvuldig wordt ingepast en zo mogelijk iets toevoegt aan de waarden en ruimtelijke kwaliteit van de gemeente'. De aanwijzing van Dalfsen West en in een later stadium Dalfsen Noord als uitbreidingslocatie voor woningbouw staat volgens indiener haaks op deze strategische keuze. Ondanks het feit dat in groten getale bezwaar is gemaakt tegen de keuze van Dalfsen West als uitbreidingslocatie is er een structuurvisie opgesteld waartegen geen bezwaar of beroep mogelijk was. Van afstemming met omwonenden is volgens indiener derhalve geen enkele sprake geweest. Vanaf 2018 is volgens indiener niets met reacties vanuit omwonenden gedaan. Indiener vraagt zich af of de gemeenteraad het eens is met de stelling dat ervoor wat betreft de aanwijzing van Dalfsen West en Noord geen goede afstemming met omwonenden heeft plaatsgevonden en waarom. Daarnaast vraagt indiener zich af of de gemeenteraad het eens is met de stelling dat er bij de vaststelling van de structuurvisie voor Dalfsen West geen goede afstemming heeft plaatsgevonden met omwonenden. Verder vraagt indiener zich af of afstemming met

omwonenden alleen geldt voor grotere particuliere initiatieven of dat de gemeente zich hier ook aan moet houden?

- Ad 4. 'We koesteren het landelijk karakter (...) autonome groei met een plusje voor alle kernen (op logische plekken en bereikbaarheid'. Indiener zienswijze beperkt zich hierbij tot uitbreiding van woningbouw Dalfsen West. Indiener vraagt hoe de gemeenteraad de aanwijzing van Dalfsen West verklaart tot de strategische keuze versus het koesteren van het landelijk karakter. Wat beschouwt de gemeenteraad als een logische plek zonder het landelijk karakter aan te tasten? Hoe verhoudt zich dit vervolgens tot de aanwijzing van Dalfsen West als uitbreidingslocatie?
- Ad 5. 'Wat betreft uitbreidingslocaties zetten we de huidige beleidslijn uit de structuurvisies voort'. De structuurvisie Dalfsen West is volgens indiener eenzijdig vanuit het college opgesteld en door de gemeenteraad vastgesteld, zonder enige vorm van afstemming met de omwonenden en zonder een mogelijkheid van bezwaar en beroep. Indiener vraagt zich af of de raad het ermee eens is dat de stelling dat deze beleidslijn in strijd is met de strategische keuze dat een project of plan goed wordt afgestemd met de omwonenden en waarom.
- Ad 6. '... extra bouwen in kernen die dit nodig hebben voor instandhouding van het huidige voorzieningenniveau'. Indiener vraagt zich af om welke kernen het gaat, hoe wordt vastgesteld wat nodig is voor instandhouding en zich dit verhoudt tot strategische keuze met ambitie in 1.5.3.
'we zien kansen voor de kernen Lemelerveld en Nieuwleusen om een rol te spelen in de opvang van een deel van de regionale woonbehoefte'. Op pagina 10 wordt volgens indiener opeens de woonuitbreidingsgebieden in de kern Dalfsen als opvanglocatie voor de regionale woningbouwopgave genoemd. Indiener vraagt zich af of de kern Dalfsen in beeld is voor de opvang van de regionale behoefte. En hoe zich dit verhoudt tot woningbehoefte van 850 woningen in 10 jaar en welk aandeel hiervan regionale behoefte is.
- Ad 8. 'Het ligt bijvoorbeeld niet voor de hand om een gebied waar de natuurwaarden groot zijn, in te vullen met een woningbouwprogramma. We willen geen nieuwe kernen creëren of buurtschappen grootschalig uitbreiden. Wel kan woningbouw op kleine schaal bijdragen aan versterking van de gebiedswaarden en het tegengaan van de verstedelijkingsdruk'. Indiener vraagt zich af hoe de aanwijzing van Dalfsen West voor grootschalige woningbouw tot de strategische keuze verhoudt om niet uit te breiden waar natuurwaarden groot zijn en hoe dit zich verhoudt tot het buurtschap Ankum (qua aantal woningen vele malen kleiner). Daarnaast vraagt indiener zich af hoe woningbouw kan bijdragen aan de versterking van gebiedswaarden en wat wordt verstaan onder het tegengaan van verstedelijkingsdruk en waar zich dit voordoet.
- Ad 10. 'Wij zetten in op een groene overgang tussen stad en landelijk gebied' Dalfsen West bevindt zich volgens indiener in de groene overgang tussen Dalfsen en Zwolle. Indiener vraagt de gemeenteraad of hij het mee eens is met de stelling dat woninguitbreiding in Dalfsen West de groene overgang tussen Dalfsen en Zwolle in gevaar brengt.

Uitbreidingsrichtingen voor wonen

In 1.6.6. wordt een onderbouwing gegeven van de uitbreidingsrichtingen voor wonen. Daarbij wordt aangesloten op de Structuurvisie 2010. De structuurvisie Dalfsen West, een lichtversie primair bedoeld om de toepassing van de Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg) te bestendigen, wordt aangeduid als 'staand beleid'. In het raadsvoorstel m.b.t. de vaststelling van de

Structuurvisie Dalfsen West stelt het college volgens indiener dat de definitieve uitbreidingsrichting van de kern Dalfsen wordt vastgesteld in de Omgevingsvisie.

Indiener vraagt zich af wat in dit kader wordt bedoeld met "staand beleid"? Indiener vraagt zich af of de gemeenteraad het eens is met de stelling dat staand beleid altijd onderworpen zou moeten zijn aan een zorgvuldige afweging van belangen en een mogelijk zou moeten bevatten voor het instellen van bezwaar en beroep.

Bij vaststelling van de Structuurvisie West zijn de omwonenden volgens indiener op geen enkele wijze betrokken. Bezwaren en argumenten zijn volgens indiener niet serieus beoordeeld. Datzelfde geldt volgens indiener voor de argumenten uit het onderzoek van BügelHajema (23 oktober 2018) waarin de uitbreidingslocaties Dalfsen West en Noord met elkaar zijn vergeleken. Indiener vraagt zich af of de raad op de hoogte is van het feit dat er in de afweging bij de keuze voor Dalfsen West door het college bewust beschikbare informatie niet is betrokken in het besluitvormingsproces?

Woningbouwbehoefte

"De woonbehoefte in de kern Dalfsen bedraagt op basis van behoefteonderzoek ca. 850 woningen in 10 jaar tijd. Over de planperiode van deze Omgevingsvisie (2040) bezien zijn naast inbreidingskansen in de kern (ca 150 woningen) en Oosterdalfsen Noord (ca 300 woningen) zowel Dalfsen West als Dalfsen Noord noodzakelijk om te voorzien in de autonome behoefte." Indiener vraagt zich hierover aan aantal zaken af:

- Op welk onderzoek is de behoefte van 850 woningen gebaseerd? Welke periode beslaat deze periode? Wat is de autonome behoefte over de periode 2021-2040? En hoe hard is deze behoefte?
- Hoe verhouden de inbreidingskansen zich tot de afspraken in de regionale woonagenda waarin de centrumontwikkelingen in Dalfsen als sleutelproject zijn benoemd? In welke periode worden deze 850 woningen gebouwd?
- Hoe was over de afgelopen jaren de gemiddelde bouwproductie per jaar in Dalfsen?
- Wat is het percentage uitgeefbare grond waarmee wordt gerekend?
- Wat is het gemiddeld aantal woningen per ha?
- Hoe wordt tegemoetgekomen aan de behoefte van jongeren (starters) en ouderen en hoe verhoudt zich dit tot het aantal woningen per ha?
- Verzoek is om op basis van bovenstaande gegevens een overzicht te verstrekken van de hoeveelheid woningen die in Dalfsen West en Noord kunnen worden gerealiseerd, vanaf welk moment en over welke periode, Het vermoeden is dat er sprake is van een aanzienlijke overcapaciteit. Als sprake is van overcapaciteit kan dan worden verklaard waarom daarop wordt ingezet?
- Waar is in de structuurvisie de koppeling gelegd met de notitie 'Omgevingsaspecten toekomstige woonuitbreiding Dalfsen' (23 oktober 2018) aangezien deze ontbreekt in de opsomming in 1.6.3?

Ontwikkelkaart

Op de ontwikkelkaart d.d. 27 september 2021 zijn diverse ontwikkelingen aangeduid, maar enkele worden volgens indiener niet verklaard in de legenda. Indiener vraagt waarop de rode cirkels aan de "onderzijde" van de kern Dalfsen en ter hoogte van Gerner Marke betrekking hebben? Waarom zijn Dalfsen Noord en Dalfsen West op dezelfde manier aangeduid aangezien West ten behoeve van de verlenging van de Wvg in een structuurvisie is vervat en Noord niet? Of kan hieruit de conclusie worden getrokken dat er nog geen definitieve keu-

ze is gemaakt, vraagt indiener zich af. Waar en hoe is op deze ontwikkelkaart de koppeling gelegd met een strategische mobiliteitsvisie of GVVP? Denk daarbij aan de positie van de Rondweg /Koesteege en de brug over de Vecht.

In 2.3.2. worden de waarden van gebied 2 beschreven, o.a. *de natuurlijke hoogteverschillen, de bolle essen nabij buurtschappen en dorpen (Ankum,...) en verder de begrenzing van open ruimten door bebouwing... en een rijke beplanting in de vorm van bomenrijen, houtwallen, singels en bos*. Deze aspecten zijn tijdens de bijeenkomsten met inwoners genoemd en kunnen derhalve volgens indiener als waardevol worden beschouwd. Indiener vraagt zich af hoe de gemeenteraad denkt deze door inwoners en aanwonenden van de locatie Dalfsen West te behouden? Is de aanwijzing van de locatie van de locatie Dalfsen West niet in strijd met de waarden die door de inwoners en aanwonenden van belang worden geacht? Zo nee, waarom is de gemeenteraad van mening dat dit niet zo is. Zo ja, is de gemeenteraad bereid deze locatie als mogelijk woninguitbreidingslocatie te laten vervallen en het karakteristieke open karakter van het gebied, aan de westzijde begrensd door een bosperceel, te respecteren.

In 2.2.3. wordt gesteld: *"Het essenlandschap vormt een landschappelijk waardevol overgangsgebied. In dit deel van gebied 2 kiezen we dan ook voor een zorgvuldige koers. We stellen het essenlandschap centraal. Dit betekent dat ontwikkelingen mogelijk zijn, maar per saldo wel moeten leiden tot een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit. Dit vraagt per geval om maatwerk en een zorgvuldige afweging"*. Is de gemeenteraad van mening dat de structuurvisie Dalfsen West getuigt van maatwerk en een zorgvuldige afweging, immers tegen de structuurvisie stond geen mogelijkheid van bezwaar en beroep open? Zo ja, waarom wel? Is de gemeenteraad van mening dat aanwijzing van Dalfsen West als uitbreidingslocatie getuigt van een zorgvuldige koers met aandacht en behoud van een landschappelijk waardevol overgangsgebied? Zo ja, waarom?

In 2.3.4. worden de gebied specifieke keuzes benoemd. Ambitie 1.2: *"het dorpse karakter van de kern Dalfsen vinden we erg belangrijk"*. Indiener vraagt zich af hoe de gemeenteraad ervoor zorgt dat het dorpse karakter van Dalfsen behouden blijft als de ambitie is om 850 woningen toe te voegen o.a. op uitbreidingslocaties aan de noord en west kant van het dorp? Ambitie 2.1.: *"we realiseren aansluitend aan de kern Dalfsen op tijd voldoende woningen voor alle doelgroepen."* Wat verstaat de gemeenteraad onder "op tijd"? Welke periode wordt hier beschouwd? Welke doelgroepen worden bedoeld?

In 3.1. gaat het over de rollen van de gemeente. Een van de rollen is uitvoeren: *"De gemeente wil een nieuwe woonwijk ontwikkelen om te voldoen aan de vastgestelde beleidsdoelen uit de Omgevingsvisie en aan de woonbehoefte. Dit is een kwestie van uitvoeren"*. Indiener vraagt hoe in deze rol de inbreng van de inwoners is geregeld? Hoe worden de belangen van de inwoners gewogen en beschermd? Is de omschrijving van deze rol niet "erg kort door de bocht" in het licht van de veranderende rol van de overheid? Is er hier geen sprake van dwang en machtsmisbruik? Hoe verhoudt zich deze rol tot de leidende principes voor initiatieven? Gelden die alleen voor initiatieven van burgers of zijn die ook van toepassing op initiatieven van de gemeente? Denk daarbij aan integraliteit, participatie, zorgvuldigheid.

In 4.5.2. wordt gesteld dat er geen nieuwe locaties voor ruimtelijke ontwikkelingen worden aangewezen, die het doorlopen van een m.e.r.procedure nodig maken. Indiener vraagt zich af of dit ook van toepassing is op de vestiging van de Wvg en opname als uitbreidingslocatie voor Dalfsen Noord?

Ten aanzien van het onderdeel Participatie zijn meerdere bijeenkomsten georganiseerd. Zo was er onder andere een digitale bijeenkomst voor deelgebied 2 waaraan een groot aantal aanwonenden van Dalfsen West aan hebben deelgenomen. Daarbij was volgens indiener overduidelijk de teneur dat men deze locatie onwenselijk achtte als mogelijke toekomstige uitbreidingswijk. Indiener vraagt zich af wat er met de inbreng van de omwonenden is gedaan. Hoe en waar is deze inbreng terug te vinden? Staat participatie niet haaks op de handelswijze van het college

om eenzijdig een structuurvisie Dalfsen West zonder mogelijkheid van bezwaar en beroep, vraagt indiener? Als de gemeenteraad dat van mening is, is het dan in het kader van de zorgvuldige afweging niet beter het proces van de keuze voor een uitbreidingslocatie opnieuw te doen en deze keer wel alle relevante informatie te gebruiken (zoals bijvoorbeeld het rapport van Bugel Hajema van 23 oktober 2018)?

Indiener roept de raad van de gemeente Dalfsen op de Omgevingsvisie Dalfsen níét vast te stellen en het college opdracht te geven om de vele onduidelijkheden en onjuistheden te herstellen en deze te verwerken in een Omgevingsvisie 2.0 en deze nogmaals ter inzage te leggen voor de inwoners van Dalfsen omdat volgens indiener niet kan worden volstaan met het slechts aanbrengen van enkele wijzigingen. Daarvoor zijn de onvolkomenheden volgens indiener te groot en ingrijpend van omvang. Voor de goede orde vermeldt indiener daarbij dat deze reactie beperkt is tot hetgeen is vermeld m.b.t. de kern Dalfsen. Indiener denkt dat er ongetwijfeld ook voor de andere kernen sprake zal zijn van onvolkomenheden, wat indieners verzoek tot herstel ondersteund.

Reactie gemeente:

Voor de reactie van de gemeente op deze zienswijze en eventuele aanpassingen naar aanleiding daarvan, wordt verwezen naar de reactie op de zienswijze van **indiener 2** op **pg. 9**.

16. Indiener 16 (brief van 24 november 2021, binnengekomen 24 november 2021, kenmerk Z/21/645443)

Deze zienswijze gaat over de woonuitbreiding van de kern Dalfsen. In de ontwerp Omgevingsvisie Dalfsen gaat de gemeente enerzijds uit van de realisatie van de uitbreidingslocatie Oostdalfsen Noord en enkele inbreidingslocaties tot circa 2030. Anderzijds gaat de gemeente uit van twee uitbreidingslocaties ná 2030: Dalfsen West en Dalfsen Noord. Deze drie uitbreidingslocaties liggen volgens indiener allemaal vrij ver van het centrum van het dorp, hemelsbreed 2 tot 2,5 km. Vooral voor ouderen een nadeel, vindt indiener. Realisering van bijvoorbeeld een Knarrenhof of appartementen voor ouderen in één van de die drie uitbreidingslocaties ligt niet voor de hand op die locaties, denkt indiener.

Indiener vraagt zich af of er geen mogelijkheden voor een (beperkte) uitbreiding dichtbij het centrum zijn. In ieder geval niet als vervanging van een grotere uitbreidingslocatie, maar als een specifieke uitbreidingslocatie wellicht wel. In de Structuurvisie kernen 2010 heeft de gemeenteraad allerlei gebieden onderzocht en afgewogen. Dat is opgenomen in 'Bijlage 3 afweging uitbreidingsrichting Dalfsen' (van de structuurvisie Kernen). De beoordeling van de diverse gebieden hangt echter sterk af van de begrenzing ervan. Een mooi voorbeeld vindt indiener het gebied A, begrensd door Vossesteeg, Leemculeweg, N340 en Koesteeg. Dit lijkt bijna de locatie Dalfsen Noord zoals nu in de ontwerp Omgevingsvisie 1.0 als uitbreidingslocatie is opgenomen. Alleen de noordgrens is nu anders: niet de N340 maar de Engellandweg. Het nadeel van de geluidzone van de N340 is daardoor vervallen volgens indiener. Gebied F, de meest dichtstbijzijnde potentiële locatie bij het centrum in bijlage 3 van de Structuurvisie Kernen van 2010 (circa 1 km), is ook zo'n gebied dat bij een wat andere begrenzing heel anders scoort.

Er staat over F in de tekst van bijlage 3 het volgende (voor het gemak even genummerd):

1. "Het gebied ten noorden en zuiden van de Brinkweg vormt een overgangszone tussen dorp en Vechtdal en daarmee een landschappelijke overgang van het kleinschalige slagenlandschap naar het Vechtdal.
2. In de huidige hoedanigheid van dit gebied dringt het slagenlandschap via de Bellingeweer bijna door tot in het centrum van Dalfsen. Naast de ligging aan de Vecht, die van belangrijk historische betekenis is, is handhaving van deze groene wig naar het centrum ook belangrijk vanuit historisch en landschappelijk oogpunt.
3. Milieubelemmeringen in relatie tot woningbouw zijn er vanuit de milieuzone vanuit het aanliggende bedrijventerrein en naast het gebied gelegen grootschalig loonbedrijf.
4. Ook is er de geluidszone van de Welsummerweg.
5. Met het bebouwen van dit deelgebied zou de heldere oostelijke scheidslijn naar achterliggend landschap gevormd door de Welsummerweg worden overschreden. Dit is niet wenselijk."

Het gebied kan bijvoorbeeld aan de zuidzijde begrensd worden door de Brinkweg en er kan wat meer afstand gehouden tot het loonbedrijf. Indiener heeft een tekening bijgevoegd waarop het aangepaste gebied (circa 11 ha) in oranje is begrensd bij de Brinkweg. Deze is terug te vinden in de volledige zienswijze op het raadsinformatiesysteem.

De effecten bij dit (oranje) gebied kunnen volgens indiener als volgt beschreven worden:

- Ad 1 en 2: het gebied ten noorden van de Brinkweg is grootschaliger dan het gebied ten zuiden van de Brinkweg, richting Vechtdal. Het landschap vanaf Bellingeweer krijgt oostwaarts, ten zuiden van de Brinkweg haar vervolg in een kleinschalig slagenlandschap en vormt daarmee een overgangszone tussen dorp en Vechtdal.
- Ad 3: het bedrijventerrein Welsum wordt in de huidige situatie aan de zuidkant van dit terrein begrensd door kleinschalige bedrijvigheid met wonen. Woningbouw aan de zuidzijde van de Welsummerweg sluit hierop aan (NB: de nieuwvestiging van Rosengaerde en de aansluitende nieuwe woningbouw aldaar ligt ook naast hetzelfde bedrijventerrein Welsum). Ten opzichte van het loonbedrijf en haar milieuzone wordt voldoende afstand aangehouden.
- Ad 4: De Welsummerweg had in 2010 een aansluiting op de N340. Die is vervallen. Daardoor heeft de weg een andere (ontsluitings-)functie gekregen. Met de geluidzone van de Welsummerweg kan rekening worden gehouden door langs de zuidzijde van deze weg in het oranje gebied een wadi aan te leggen, net als bij de wijk Oosterdalfsen (vergroot tevens de afstand ten opzichte van het bedrijventerrein Welsum).
- Ad 5: Het (oranje) gebied wordt aan de zuidzijde begrensd door de Brinkweg, die een duidelijke scheidslijn is tussen het oranje gebied en de kleinschalige overgangszone naar de Vecht. Het loslaten van de Welsummerweg als scheidslijn tussen dorp en landelijk gebied is te vergelijken met de Leemculeweg die als scheidslijn wordt losgelaten bij realisering van de uitbreidingslocatie Dalfsen West conform de ontwerp Omgevingsvisie (in bijlage 3 wordt bij gebied C de Leemculeweg genoemd als een heldere en duidelijke scheidslijn tussen dorp en landelijk gebied)

Verzoek van indiener:

- Indiener verzoekt de aangepaste locatie bij de Welsummerweg uit de Structuurvisie kernen in de Omgevingsvisie 1.0 aan te wijzen als specifieke uitbreidingslocatie dichtbij

het centrum waar onder andere woningbouw voor ouderen gaat plaatsvinden in de vorm van een Knarrenhof en appartementen;

- Indiener verzoekt B&W de Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg) z.s.m. toe te passen op dit gebied voordat een raadsvoorstel ter vaststelling van de Omgevingsvisie 1.0 naar de gemeenteraad gaat, zodat de gemeenteraad een echte keuze heeft (dit argument hebben B&W ook gebruikt toen zij Dalfsen Noord onder de Wvg brachten). Het intrekken van de Wvg kan volgens indiener altijd nog mocht de raad beslissen het betreffende gebied niet als specifieke uitbreidingslocatie aanwijzen.

Reactie gemeente:

Indiener doet de suggestie om het gebied ten zuiden van de Welsummerweg (deels) te bebouwen met woonvormen voor bijvoorbeeld senioren. Deze locatie is in de Structuurvisie Kernen destijds niet gekozen en ook in de Omgevingsvisie 1.0 niet naar voren gekomen als optie. Indiener benoemt dat de Welsummerweg door het vervallen van de aansluiting met de N340 minder een doorsnijding is tussen gebieden en hier kansen liggen voor woningbouw op relatief korte afstand tot het centrum. De locatie ligt op zichzelf vanwege het bedrijventerrein dat tussen deze locatie en de andere woongebieden in ligt. Qua afstand tot het centrum en het treinstation is deze locatie weliswaar interessanter dan bijvoorbeeld Dalfsen West en Noord, maar er is ook sprake van knelpunten. In de Omgevingsvisie 1.0 wordt deze locatie niet meegenomen.

De Omgevingsvisie wordt naar aanleiding van deze zienswijze niet aangepast.

17. Indiener 17 (brief van 24 november 2021, binnengekomen 24 november 2021, kenmerk Z/21/645469)

Indiener dient de zienswijze mede namens aanwonenden van de Vilstersestraat in Lemelerveld in. Volgens indiener en vele inwoners en aanwonenden van de N348 in Lemelerveld, heeft de gemeente iets vergeten. Dat is namelijk een geluidswal over het talud en viaduct N348 Lemelerveld. Vele aanwonenden hebben een moestuin of tuin langs de N348 in Lemelerveld. Een moestuin kan volgens indiener niet meer benut worden i.v.m. uitlaatgassen (CO₂). Kinderen kunnen daar volgens indiener niet meer spelen door geluidsoverlast en uitlaatgassen. Indiener stelt dat je niet achter het huis kunt zitten vanwege lawaai en uitlaatgassen. Volgens indiener is dit is geen leefomgeving meer. Indiener zou graag een geluidswal (talud en viaduct aan beide zijden N348 in Lemelerveld) willen. Zoals in Wijthmen een glazen of plexiglas geluidswal. Sinds de stoplichten er zijn gekomen is de geluidsoverlast en uitlaatgassen volgens indiener enorm toegenomen. Indiener merkt dat het steeds drukker wordt en vrachtwagens en auto's moeten vanuit stilstand het talud optrekken, dus steeds meer lawaai en uitlaatgassen (CO₂)

Reactie gemeente:

Voor de reactie van de gemeente op deze zienswijze en eventuele aanpassingen naar aanleiding daarvan, wordt verwezen naar de reactie op de zienswijze van **indiener 4** op **pg. 22**.

18. Indiener 18 (brief van 24 november 2021, binnengekomen 24 november 2021, kenmerk Z/21/645470)

Indiener wil reageren op wat op pagina 40 van de Omgevingsvisie bij ambitie 1 onder punt 4: 'We hebben aandacht voor de gezondheid en uitstraling van de N348 door de dorpskern'. De

vernieuwde N348 bezorgd indiener sinds de toegepaste vernieuwingen, die in 2018 zijn afgerond, enorm veel geluidshinder. In het verleden heeft indiener al een keer een melding gemaakt van geluidsoverlast bij de provincie over de N348. Daaruit heeft indiener ook een email gehad van de provincie, met geluidmetingen die uitgevoerd zijn, waaruit blijkt dat alles binnen de normen valt. Maar indiener heeft vernomen dat de geluidsmetingen niet op het juiste moment en tijd zijn uitgevoerd. Indiener heeft nog steeds last van het geluid, die de vrachtwagens produceren zo rond 4:00-6:00. Indiener wordt er wakker van en komt ook moeilijk weer in slaap, omdat het dan maar door blijft gaan met de razende vrachtwagens. Het maakt een heel hoog joelend geluid. Het lijkt volgens indiener net of het geluid door het open st18uk van het kanaal nog eens extra wordt versterkt. Indiener snapt dat de gemeente Dalfsen in samenwerking met de provincie er alles aan gedaan heeft om het geluid te reduceren met de aanbouw van de nieuwe weg, maar in de beleving van indiener is het juist slechter geworden. En ondertussen wordt er niets ondernomen om het probleem voor indiener op te lossen, terwijl de oplossing zo simpel is, namelijk een geluidsscherm.

Indiener somt de invloeden op de gezondheid van indiener op:

- De geluidshinder veroorzaakt gezondheidsklachten, namelijk slapeloosheid en dat veroorzaakt weer andere lichamelijke, dan wel geestelijke klachten.
- De N348 zal steeds drukker worden, dus toename van lawaai, maar zeker ook van fijnstof en dat veroorzaakt ook gezondheidsklachten. Ook dit is te ondervangen met een specifiek soort geluidswal met tevens een functie van opname van fijnstof.
- Vanwege het geluid kunnen woningen niet geventileerd worden, terwijl dit een politiek advies is in de huidige coronacrisis.
- Slapen in niet te ventileren ruimtes (dus altijd het raam dicht 's nachts) veroorzaakt eveneens gezondheidsproblemen.

Voor wat betreft de reactie van de gemeente, die tijdens de onlinebijeenkomst (dinsdag 16-11-21) is gegeven, waarin werd geopperd dat een houtwal een mogelijk oplossing van het probleem is. Die optie wordt niet gedeeld door indiener. Nabij de kruising-noord is er volgens indiener geen ruimte voor een houtwal. Een geluidsscherm past daar wel en kan volgens indiener volledig doorgetrokken worden tot op of over de brug.

Reactie gemeente:

Verschillende indieners geven de wens aan voor een visie op de huidige en toekomstige verkeersstromen in en rond het dorp. De gemeente neemt dit ter harte door de huidige problematiek te bespreken in de verkeerswerkgroep Lemelerveld, waar onder andere Plaatselijk Belang zitting in neemt. Om de toekomstige verkeersstromen in beeld te krijgen worden de ambities uit de Omgevingsvisie op het gebied van wonen/werken en voorzieningen in samenhang bekeken. Dit resulteert in een ontwikkelbeeld dat samen met de verkeerskundige beoordeling als input kan dienen voor de uitwerking van de Omgevingsvisie 1.0 in de vorm van de Omgevingsvisie 2.0.

De Omgevingsvisie wordt naar aanleiding van deze zienswijzen op de volgende punten aangepast:

- In paragraaf 2.5.4 Gebiedsspecifieke keuzes wordt onder 'Ambitie 2 - Aantrekkelijke, leefbare kernen voor iedereen' een 7e bullet toegevoegd: 'We gaan met een werkgroep in gesprek over de verkeersstromen in en rond het dorp'.

19. Indieners 19 Buurtvereniging Strenkhaar (brief van 24 november 2021, binnengekomen 24 november 2021, kenmerk Z/21/645470)

Indieners dienen een reactie is na het lezen van de Omgevingsvisie en de informatie die zij hebben ontvangen tijdens de digitale inloop op 16 november 2021 namens Buurtvereniging Strenkhaar (42 adressen). De reactie bevat enkele plaatjes in de bijlage. Deze worden in de nota niet bijgesloten, maar zijn op het raadsinformatiesysteem terug te vinden bij de gehele binnengekomen zienswijze.

Voorwoord

Indieners hebben met grote interesse kennisgenomen van de Omgevingsvisie voor de gemeente Dalfsen, en in het bijzonder de plannen voor Lemelerveld. Er staan volgens indieners mooie uitgangspunten voor het dorp in, die zij als Strenkhaar zeer omarmen. Het dorp moet wat indieners betreft klaar zijn voor de toekomst, waarbij woningbouw een belangrijk speerpunt is. Van belang is volgens indieners het bieden van goede woonvoorzieningen voor zowel starters als ouderen. Ook het uitbreiden van bedrijvigheid in Lemelerveld en de focus op toerisme en recreatie onderschrijven indieners.

De afgelopen maanden zijn indieners verrast met diverse ambitieuze plannen. Enerzijds de komst van een grote woon-zorglocatie van Frion in het hart van onze buurtschap, anderzijds met een toekomstbeeld na 2030 met grootschalige woningbouw van zo'n 140 woningen op de Strenkhaar, ontsloten via de Strenkhaarsweg en de optie voor ontsluiting van het industrieterrein via de Strenkhaarsweg. Indieners denken dat de buurt wel erg hard wordt geraakt met alle ambitieuze plannen. De Strenkhaar wil echter graag constructief meedenken in alle ontwikkelingen. Indieners gaan in deze zienswijze in op volgende ambities van de gemeente Dalfsen:

- Uitbreiding van woongelegenheid in Lemelerveld;
- Concentreren van basisscholen in Lemelerveld;
- Uitbreiding van bedrijventerrein 't Febriek;
- Versterken van recreatie en toerisme

Indieners hopen met deze zienswijze een constructieve bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van het prachtige dorp en het behoud van het unieke karakter van de Strenkhaar.

Inleiding

De Strenkhaar is volgens indieners een uniek stukje Lemelerveld. Ontstaan door keuterboeren, waardoor de wegen niet recht toe recht aan zijn. Een landelijk en rustig stukje Lemelerveld met een afwisselend landschap, bochtige wegen, karakteristieke boerderijen en mooie oude zandpaden die nog deel uitmaken van het informele trage netwerk. Een streek die geliefd is bij wandelaars, fietsers, ruiters en sporters. Ook de schaatsers vinden het dorp vanwege de mooie ijsbaan. Het geschetste toekomstbeeld, met een woonwijk voor zo'n 140 woningen op de Strenkhaar, waarbij gespeeld wordt met de gedachte deze te ontsluiten via de Strenkhaarsweg, in combinatie met de gedachtegang het industrieterrein aan de kant van de Ambachtsweg via een brug ook te ontsluiten naar de Strenkhaarsweg zien indieners niet zitten. Met de komst van de woon-zorglocatie van Frion komen er voor 48 cliënten woonplekken bij en levert dit een mooie bijdrage aan de werkgelegenheid in Lemelerveld. Indieners denken dat de Strenkhaar op deze wijze een goede bijdrage levert aan de uitbreiding van woon- en werkgelegenheid. Indieners zien wel veel kansen om een bijdrage te leveren aan het versterken van recreatie en toerisme. Met de prachtige landschappelijke buurt, die bij veel wandelaars, fietsers en ruiters geliefd is

vanwege het gevarieerde landschap en prachtige zandwegen zien indieners mogelijkheden om dit verder uit te breiden. In deze zienswijze lichten indieners hun visie op deze zaken toe.

Argumenten tegen uitbreiding van woningbouw op de Strenkhaar

Een combinatie van een woon-zorg instelling en grootschalige woningbouw op de Strenkhaar zal volgens indieners als gevolg hebben dat er meer verkeer over de Strenkhaarsweg komt. Dit zal ten koste gaan van het unieke landelijke karakter, de veiligheid en de rust van de buurt, stellen indieners. Een zeer onwenselijke situatie vinden indieners. De Strenkhaarsweg is een landelijke weg, waar veel (sluip)verkeer overheen komt, vaak met een flinke snelheid. Dit leidt nu al tot onveilige situaties voor wandelaars en fietsers. Daarnaast is uitbreiding van het dorp op de Strenkhaar in de visie van indieners geen logische ontwikkeling. Lemelerveld heeft een aantal geografische uitgangspunten die vastliggen; de kanalen en de N348. Het centrum van het dorp ligt aan de andere kant van de N348. Op dit moment is de verbinding tussen de kant van het dorp van indieners en het centrum al een probleem met bij de Wagenmansbrug een gevaarlijke oversteeksituatie en de Schoolstraat waar veel verkeer doorheen gaat. Een grote uitbreiding van het woongebied zal deze problemen alleen maar versterken. 140 woningen aan de Strenkhaarsweg betekent volgens indieners:

- Meer verkeer op de Strenkhaarsweg
- Veel meer problemen op knooppunt Wagenmansbrug
- Grotere belasting van de Schoolstraat met doorgaand verkeer o Brug over het Kanaal vanaf Ambachtsweg, geeft nog meer verkeer over de Strenkhaarsweg (zwaar vrachtverkeer en woon-werkverkeer). Dit vergroot de onveiligheid op de Strenkhaarsweg
- Winkels, scholen en sport bevinden zich allemaal aan de andere kant van kanaal, dus nog meer verkeerbewegingen = meer risico's
- Toename van verkeer naar Heino en Dalfsen over de Strenkhaarsweg
- Toename van verkeer naar Raalte over Wagenmansbrug /Ambachtsweg

Om dit op te vangen wordt gesproken over het opwaarderen van de Strenkhaarsweg. In de huidige situatie wordt de Strenkhaarsweg volgens indieners voornamelijk gebruikt door bestemmingsverkeer en recreatief verkeer. De grote verkeersstroom vanuit Lemelerveld naar Heino gaat via Weerdhuisweg en Lemelerveldseweg. Als de Strenkhaarsweg wordt opgewaardeerd, zal de Strenkhaar als landelijke buurtschap verdwijnen stellen indieners. Ook staat dit volgens indieners haaks op de vestiging van een woon-zorglocatie voor verstandelijk beperkte mensen. Nu denken zij zich volgens indieners aan een landelijke, rustige weg te vestigen. Dit zal een drukke verkeersroute worden met deze plannen. Qua veiligheid zijn er kanttekeningen te plaatsen omdat de zorginstelling 24/7 geopend is en er dus veel verkeer van en naar het terrein gaat, wat ontsloten moet worden via de Strenkhaarsweg. Ook zal het landbouwverkeer veel hinder van ondervinden van een drukke, opgewaardeerde Strenkhaarsweg denken indieners (of vice versa; het doorgaande verkeer zal hinder ondervinden van het landbouwverkeer).

De Strenkhaarsweg is geen gemakkelijke en veilige weg met zijn forse natuurlijke bochten. Ook zal de CO₂-uitstoot verhogen door het bochtige karakter van de Strenkhaarsweg, om van ongewenst zwerfafval nog maar niet te spreken, stellen indieners. De Strenkhaar heeft een slechte ontsluiting naar de N348, naar Heino (omdat daar de ontsluiting dwars door de dorpskern loopt) en naar Dalfsen, omdat de Rechterensedijk niet toegerust is voor grote verkeersstromen. Er is goede ontsluiting naar de N348 aan de noordkant van het dorp, vinden indieners. Tevens zijn de Weerdhuisweg en de Lemelerveldseweg goede wegen voor grotere verkeersdruk, voorzien van

separate fietspaden waardoor de veiligheid gewaarborgd is. De ijsbaan moet mogelijk wijken met alle kosten die dit met zich meebrengt. In de plannen van vliegveld Lelystad zijn de laagvliegroutes over de Strenkhaar gesitueerd. Dit betekent vooralsnog dat de vliegtuigen met een hoogte van 1800 m over zullen vliegen en geeft veel geluidsoverlast. Zolang de nieuwe regering vasthoudt aan de laagvliegroutes zal een woonwijk aan de kant van Lemelerveld van indieners niet wenselijk zijn (zie bijlage 1), zo stellen zij. De Strenkhaar kan heel goed bijdragen aan de ambitie om recreatie en toerisme te versterken vinden indieners. Alle ingrediënten zijn hiervoor aanwezig. Het zou volgens indieners jammer zijn deze kansen niet te benutten ten koste van de keuze voor woningbouw en een drukke verkeersader. Op de Strenkhaar is daarnaast een groot varkenshouderijbedrijf, zeggen indieners. In het kader van de geldende milieuwetgeving moet hier rekening mee gehouden worden bij het uitbreiden van woningbouw op de Strenkhaar (denk aan 'omgekeerde werking' zodat woningen niet binnen de geurcontour van het bedrijf worden gerealiseerd).

Kansen en mogelijkheden

Indieners zien veel mogelijkheden en kansen door concentratie van woningbouw in het dorp (inbreiding) en woningbouw aan de kant van het dorp waar de voorzieningen en goede ontsluiting al aanwezig zijn. Ook zien indieners mogelijkheden om vanuit de noordkant een goede ontsluiting naar de N35 richting Zwolle te realiseren die zowel Heino als Dalfsen ontlast qua verkeersdruk. Dit vergroot de veiligheid in het dorp volgens indieners.

Concentratie scholen

Er is tijdens de informatieavond aangegeven dat er in de toekomst gekeken wordt naar concentratie van de basisscholen in Lemelerveld. Indieners zien goede mogelijkheden voor een schoollocatie op het huidige evenemententerrein (zie bijlage 2 bij de binnengekomen zienswijze, Nieuwe Landen). Het evenemententerrein zou volgens indieners dan prima richting Heidepark kunnen. Een andere optie is volgens indieners de basisschool richting het sportpark, centraal in het dorp met sportvoorzieningen dichtbij en veilige routes voor de kinderen. Dit zou volgens indieners gecombineerd kunnen worden met het evenemententerrein bij de basisschool, ook richting sportpark, zodat de school hiervan gebruik kan maken. Dit biedt volgens indieners de volgende kansen voor inbreidingslocaties voor nieuwbouw binnen het dorp:

- Huidige evenemententerrein
- School Sprankel
- School Heidepark
- School Regenboog

Daarnaast zijn er volgens indieners nog een aantal bedrijven in de dorpskern die hun inziens beter op hun plek zijn op het industrieterrein. Denk aan bakkerij van der Most, garage Kragt aan de Weerdhuisweg en Geisler aan de Vilstersedijk. Als deze bedrijven naar het industrieterrein gaan biedt dit volgens indieners nog meer inbreidingsmogelijkheden namelijk:

- Sprankel/van der Most: de kanaalvisie kan op deze manier heel mooi worden dogetrokken richting RK-kerk.
- Vilstersedijk bij huisartsenpost (oosten van N348) uitbreiden

Daarnaast zien indieners uitbreidingsmogelijkheden die goed ontsloten kunnen worden en goede aansluiting hebben op het centrum, wat de verkeersveiligheid ten goede komt namelijk:

- Nieuwe landen nog verder noordelijk en westelijk uitbreiden (zie bijlage 2)

- Weerdhuisweg (zie bijlage 2)

Grote voordelen voor deze uitbreidingen volgens indieners:

- Nieuwe Landen is al verkeersvriendelijk, dus borduur hierop voort en je voorkomt extra belasting voor knooppunten zoals Wagenmansbrug en het fietstunneltje onder de N348). Deze locaties kunnen compleet verkeersvriendelijk worden aangelegd dus geen extra belasting voor centrum en knooppunten = veer kosten besparing
- Ontsluiting Nieuwe Landen naar N35 kan simpel via Noord door de Langsweg op te waarderen (zie bijlage 3)
- Verkeer naar Dalfsen en Ommen kan via de N348, dus ontwijk centrum en gevaar van de huidige knooppunten
- Verkeer richting Raalte kan heel makkelijk ook snel via de N348, dus ontwijk centrum en gevaar van de huidige knooppunten

Concentratie bedrijven/industrie

Er zijn kansen om bedrijven die nu nog in het dorp gevestigd zijn naar het industrieterrein te verplaatsen waardoor verkeersdruk afneemt en veiligheid toeneemt (zie hierboven), stellen indieners. Het bedrijventerrein ligt aan de N348. Door ontsluiting van het industrieterrein naar de N348 te stimuleren zullen Lemelerveld, Heino en Dalfsen veiliger worden door minder verkeersdruk zeggen indieners. Licht en zwaar vrachtverkeer voor aan- en afvoer van goederen en grondstoffen zal afnemen, evenals verkeersdruk van personeel wat bij de bedrijven werkt. Als verkeer toch ook goed ontsloten moet worden richting Heino en Dalfsen pleiten indieners voor het stimuleren van de route Weerdhuisweg-Lemelerveldseweg omdat deze wegen veilig zijn voor meer verkeer met de naastgelegen fietspaden, vinden indieners.

Versterk Lemelerveld als toerisme en recreatiegebied

In de omgeving van Lemelerveld bevinden zich veel campings zoals Heidepark, Krieghuusbelten, camping Heino en de Rietkraag. De Strenkhaar wil graag bijdragen aan de ambitie van de gemeente om toerisme en recreatie te versterken. Het gebied heeft veel potentie als recreatiegebied. Er bevinden zich op de Strenkhaar mooie wandel-, ruiters- en fietspaden en zandwegen. Dit zou volgens indieners versterkt kunnen worden door de kanalen (weer) een functie te geven. Door het aanleggen van een kanoroute/suproute op de kanalen zou dit een mooie extra trekpleister voor Lemelerveld kunnen worden, naast het prachtige natuurgebied op de Lemelerberg en het klimbos van Natuurlijk Heidepark, vinden indieners. Op deze manier zal volgens een aanzuigende werking ontstaan wat ook weer goed is voor de werkgelegenheid in Lemelerveld. De genoemde campings kunnen heel mooi met elkaar in verbinding worden gebracht door huidige wandel- en fietspaden uit te breiden via Eikenlaan en Akkerweg. Er kan een mountainbike route ontwikkeld worden vanaf de Lemelerberg, via de Strenkhaar richting Heino, zeggen indieners. Op deze manier kunnen indieners een waardevolle bijdrage leveren aan de recreatie-ambities van de gemeente. Ook voor de woon-zorglocatie lijkt het indieners een heel fijn alternatief. Hiervoor zou je de Strenkhaarsweg dan afwaarderen. Van belang is dat de weg goed toegankelijk blijft voor bestemmingsverkeer en het landbouwverkeer, stellen indieners. Het doorgaande verkeer dient ontmoedigd te worden met verkeer remmende maatregelen en uitgenodigd te worden via Lemelerveldseweg en Weerdhuisweg te rijden door daar verkeersbelemmeringen te verwijderen. Hierdoor blijft volgens indieners het landschappelijke authentieke karakter van de Strenkhaar behouden.

Indieners hopen met deze zienswijze een constructieve bijdrage te leveren aan de Omgevingsvisie van de gemeente Dalfsen.

Reactie gemeente:

De gemeente is blij met de houding van indieners tegenover het woon-zorg initiatief dat momenteel in ontwikkeling is op de Strenkhaar en de meedenkende reactie met diverse concreet weergegeven ideeën voor de ontwikkeling van het dorp. Wat betreft de woningbouwlocatie Strenkhaar/IJsbaanterrein, wijzigen wij de Omgevingsvisie echter niet. De gedeelde inzichten op het gebied van verkeer nemen wij mee in het gesprek met de verkeerswerkgroep. Mede aan de hand daarvan maken we eventueel een nieuwe afweging in de Omgevingsvisie 2.0 over de bouwlocatie Strenkhaar, mocht hier aanleiding voor zijn.

De Omgevingsvisie wordt naar aanleiding van deze zienswijze niet aangepast.**20. Indiener 20 (mail van 24 november 2021, kenmerk Z/21/645477)**

Indiener heeft de Omgevingsvisie kunnen lezen als een gemakkelijk leesbaar opstel. Verhullingen in ambtelijke taal vervagen volgens indiener echter even makkelijk de dagelijkse werkelijkheid in beleving van een inwoner. Vanuit geneeskundige achtergrond van indiener, richt indiener de reactie op gezondheid en aspecten van geluidshinder in Lemelerveld veroorzaakt door de N348 inclusief consequenties van de reconstructie met veranderde verkeersafhandeling van deze weg. Indiener heeft reeds in het begin van dit jaar ruimschoots met de gemeente van gedachten gewisseld over deze problematiek, waarbij het inhoudelijk overleg door B&W is gedelegeerd aan de provincie. Een zeer teleurstellende gang van zaken en uitkomst, volgens indiener.

Algemeen: indiener betreurt het dat Visie en Missie in het stuk zijn vervangen door Aandacht en Ambitie. In woord en daad een graad lager qua intentie en voorgenomen inzet en slagkracht, stelt indiener. Visie vereist een integrale analyse van een situatie die daartoe vanzelfsprekend met de nodige aandacht is beoordeeld, waarbij de verdere ontwikkeling en zo nodig bijsturing van aspecten van die situatie met omschreven redenen en doelstelling daadkrachtig wordt ingezet. Ambitie is daarbij een minimale grondhouding; voor verwezenlijking van een doelstelling zal (bestuurlijke) overtuiging, daadkracht en stellingname veelal noodzakelijk zijn. Daarin is alleen missie als taakopdracht een drijvende kracht en schiet ambitie pertinent tekort vindt indiener.

Indiener mist duidelijke taal in deze betekenis van visie en missie. Door optimaal concreet te zijn in visie is het mogelijk overtuigend uiting te geven aan bestaande kennis en inzicht. Kunde zal blijken na uitvoering van de missie. Indiener mist een vooruitblik in de visie naar de manier waarop voor te nemen actie naar een plan van uitvoering vormgegeven zal gaan worden; nader uit te werken ingrediënten voor het Omgevingsplan. Indiener mist een nuchtere relativering in kansen en mogelijkheden, dat een wenselijke situatie ook daadwerkelijk bereikt zal kunnen worden, bij bestaan van bijvoorbeeld onbeïnvloedbare factoren. Met borging van de uitvoering van visie laat de gemeente zien dat zij haar eigen gewenste beeldvorming, haar visie, de maatschappelijke opgaven, haar partners en de samenleving serieus neemt. In het licht van voorgaande vindt indiener het opstel weinig krachtig en op punten niet overtuigend. De beschreven attitude van benadering van (geluids-)problematiek in samenwerking met de burger-inwonende herkent indiener zijn recente ervaringen met de gemeente in het geheel niet. Die ervaring is be-

paald geworden door negeren, relativeren, afwijzen, doorverwijzen. Dit is niet de plaats om dat nader te verduidelijken. Een hoofdstuk apart.

Indiener richt zich vooral op de sectie Lemelerveld, met name op geluidshinder en de N348. Daarbij inbegrepen hinder als consequentie van het reconstructieplan van de N348, voor straten in Lemelerveld die parallel lopen aan “de grote weg”.

Lemelerveld

Woord vooraf: Afgelopen 16 november was het 7 jaar geleden dat het nieuwe brugdeel werd ingeschoven in de N348, onder veel belangstelling van bewoners en met veel hoopvolle belofte t.a.v. de toekomstige aard van deze weg. Stillere, rustiger, stoplichten, 70 km maximering, betere regulering verkeer. Er is weinig van uitgekomen, integendeel. De Provincie heeft Lemelerveld bij informatie en toezegging op een verkeerd been gezet vindt indiener en de Gemeente Dalfsen heeft Lemelerveld vervolgens in de steek gelaten; in communicatie en in daad stelt indiener. Er bestaan zeer discutabele onderdelen in het onderzoeksrapport Tauw m.b.t. reconstructie van de N348, aangaande consequenties voor Lemelerveld, het centrum, de Nieuwe Landen, wegen en straten in Lemelerveld vindt indiener. In de huidige situatie zal verdere nieuwbouw van woningen in de nabijheid van de N348 qua woonleefklimaat en gezondheid niet goed te verantwoorden zijn, vindt indiener.

Er is volgens indiener destijds in toekomstvisie en demografische ontwikkeling een inschattingfout gemaakt, de N348 niet te verleggen, om het dorp Lemelerveld heen. Omlegging zou uiteraard veel negatieve consequenties meebrengen voor het omgevingsgebied. In dat opzicht is zowel de provincie en de gemeente, in besparing van hoge kosten van omlegging, schatplichtig aan Lemelerveld; met het verwezenlijken van adequate vermindering van geluidshinder en verbetering van de totale “uitstraling” van de N348, zo stelt indiener. Het alsnog door de provincie opkopen van restaurant De Lantaarn aan de N348 ter besparing van kosten van een loopbrug, komt de gezondheid van Lemelerveld niet ten goede zegt indiener. De gemeente Raalte is slagvaardig gebleken met de aanpak van de N35, die om het kleine Mariënheem heen wordt verlegd.

De provincie en de gemeente Dalfsen dienen zich volgens indiener te generen in de richting van het dorp Lemelerveld, dat zoals de gemeente schrijft “ongeveer halverwege de doorgaande weg tussen Raalte en Ommen ligt” (blz. 37, Karakter 2.5.1). Meer typerend zou kunnen zijn in een Omgevingsvisie,

- De verkeer intensieve doorgaande weg N348 (karakter regionale stroomweg) doorsnijdt de bebouwde kom van het dorp van noord naar zuid en kruist in het centrum van het dorp het Overijssels kanaal middels een brug
- De ligging van dit type weg, dwars door de bebouwing van een dorp heen, is in Nederland een unieke situatie
- De provinciale weg en het kanaal verdelen het dorp beeldvormig in 4 kwadranten
- Het dorp was tot de gemeentelijke herindeling in 1996 liggend in het gebiedsdeel van 4 gemeenten; na de herindeling in Dalfsen. Oudere inwoners weten nog altijd hun voorkeur in beleving van omgeving uit te spreken
- De N348 ligt verhoogd boven het maaiveld, op de oude spoordijk van de spoorweg OLMO Deventer Ommen. Station Lemelerveld heeft van 1910-1935 bestaan
- Aan de noordelijke rand van het dorp is er fraai uitzicht op de Lemelerberg.

De indiener vraagt zich af hoe anders de Omgevingsvisie voor het dorp Dalfsen eruit had gezien als de ligging van de Hessenweg dwars door de bebouwde kom van Dalfsen was geweest? Volkomen denkbeeldig uiteraard en gelukkig voor velen geen werkelijkheid.

Focus op geluidshinder, gezondheid.

Het woord geluid komt in de visie 2x voor en geluidsoverlast 1x in een context die enigszins te maken heeft met omgeving en de hinderbeleving c.q. gevolgen daarvan stelt indiener. Het probleem geluidshinder wordt volgens indiener niet expliciet behandeld. Dat is opvallend in de sociale en wettelijke context en opdracht van het Ministerie van Infrastructuur, de rapporten en richtlijn geluidshinder van de WHO, de EU-regelgeving en normering, het RIVM-rapport en Motie Schonis, de GGD-beleidslijn zegt indiener. Vergelijkbare armoede aan benadering van dit probleem geldt voor de Omgevingsvisie van de Provincie Overijssel. In groot contrast hiermee staat het uitvoerig rapport geluidshinder provinciale wegen van de Provincie Flevoland, dat door de Randstedelijke rekenkamer is opgesteld (2016).

Maar er gloort ook inzicht en hoop in teksten op de volgende pagina's van de visie:

Blz. 11: 'Trends onder het thema gezondheid winnen snel terrein in het fysieke domein. (...) Er is al langer aandacht voor schade aan gezondheid als gevolg van geluid, geur en fijnstof (...) Dat maakt ook duidelijk dat er veel en directe kansen in de fysieke leefomgeving zijn die gezondheid in positieve zin beïnvloeden.' Indiener ervaart het woord trend (marketingrichting, grill) als een onderwaardering van de toenemende wetenschappelijke kennis over milieu factoren die gezondheid negatief beïnvloeden. Indiener heeft geen bezwaar tegen deze term trend, als hiermee ook een gedragslijn in actief handelen wordt bedoeld ter voorkoming of vermindering van gezondheidsschade. Maar dan zou volgens indiener duidelijker zijn, 'een ontwikkelingsgang in gedrag en treffen van adequate maatregelen'.

Blz.16, 1.5 Gemeente brede ambities. '1.5.2 Ambitie 1: Een toekomstbestendige, sociale en gezonde en veilige woon- en leefomgeving. 1. Lucht, bodem en geluid mogen geen schadelijke invloed hebben'. Volgens indiener is dit ferme taal! Visie en missie waardig. Nu de uitvoering nog, stelt indiener, met ambitie.

Blz. 40, 2.5.4 Gebied specifiek keuzes. 'Ambitie 1 - Een toekomstbestendige, sociale en gezonde woon- en leefomgeving 4. We hebben aandacht voor de gezondheid en uitstraling van de N348 door de dorpskern'. Volgens indiener een volstrekt ambtelijke omschrijving van intense problematiek voor een dorp, met een negatieve invloed op de volksgezondheid. Met de gezondheid van de N348 is niets mis, het is naar volle wens van de provincie een regionale stroomweg, waar vrachtverkeer met een snelheid van 90 km/h door de bebouwde kom van Lemelerveld raast. Dag en nacht, 2000 vrachtwagens/24 u, 20.000 auto's/24u. Resultierend in een geluidsniveau van 80 dB op gevels van woonhuizen in het centrum, 70 dB op gevels van huizen naast de weg. Intensief binnendringende geluidsgolven, 2-3 x per minuut. Mocht toch de gezondheid van bewoners bedoeld zijn, dan is aandacht tekortschietend vindt indiener. De gemeente is verantwoordelijk uitvoerder van de Wet publieke gezondheid. Verantwoordelijkheid in deze context van geluidshinder is beduidend meer omvattend dan aandacht. Dat behelst onder meer een intensief overleg met de provincie Overijssel en de GGD IJsselland. Dat behelst een wettelijke en juridische verantwoording volgens indiener.

Blz. 45, 3.2 Leidende principes voor initiatieven. *'Zoals eerder aangegeven kunnen we de ambities en opgaven die benoemd zijn in deze Omgevingsvisie alleen samen bereiken, waarbij initiatieven van inwoners en andere partijen erg belangrijk zijn. Wij vragen dus iets van de samenleving en daartegenover kan een open houding van de gemeente ten opzichte van initiatieven worden verwacht. Maar iedereen mag hoe dan ook een open en positieve grondhouding van de gemeente verwachten. Dat betekent ook dat we binnen de kaders maatwerk durven leveren. Wij benaderen de opgaven in de fysieke leefomgeving integraal. Dat komt mede doordat vragen en eventuele zorgen van omwonenden kunnen worden omgezet in creatieve oplossingen.'* Indiener vindt deze passage absoluut verwachtingsvol voor een goede afloop van de N348-situatie.

Blz. 53, 5.1 Hoe hebben we de Omgevingsvisie gemaakt? In dit stuk mist indiener bij de opsomming van punten het overleg en de samenwerking met de Provincie, de Omgevingsdienst, de inbreng van Kennis- en Expertise instanties.

Blz. 54, 5.1.3 Verificatie. *'Kennislabs 2: Ten opzichte van de vorige sessie, zijn de Omgevingswet en de Omgevingsvisie voor alle partijen meer gaan leven. Kenmerkte zich de eerste bijeenkomst vaak door het benadrukken van de "eigen" belangen, nu kon op tal van onderwerpen samenhang en samenwerking scherper geduid worden. Met name het onderwerp gezondheid en de relatie daarmee met de fysieke leefomgeving, kon een slag verder worden gemaakt.'* Indiener vindt het geheel onduidelijk wat bedoeld wordt met "een slag verder". Welke kennis en expertise heeft hierin bijgedragen, door wie is deze geleverd?

Geluidsbelasting, toekomstige inspanningsverplichting in consequentie

Blz. 17 '1.5.5 Ambitie 4: Een lokaal geworteld, vitaal en innovatief ondernemerschap dat goed aangehaakt is op de regio

- *De Dalfser economie is dynamisch en veelzijdig.*
- *We faciliteren onze ondernemers in hun uitbreidingswensen. Tegelijk realiseren we ons dat niet alles altijd en overal kan. Met name op plekken waar bedrijvigheid, maatschappelijke functies en woonfuncties dicht bij elkaar komen, zal gezocht moeten worden naar maatwerkoplossingen.'*

Indiener vraagt welke maatwerkoplossing de gemeente voor ogen heeft in het licht van uitbreiding van het industrieterrein met 't Fabriek Zuid II? Bij een dergelijke uitbreiding is volgens indiener te verwachten dat ook vrachtverkeer in de Lemelerveldse regio toe gaat nemen, zowel op de N348 als in de dorpsstraten. Welke maatregelen mogen hier verwacht worden m.b.t. geluidshinder e.a.z. Daarin bestaat vanuit de afgelopen jaren al een negatieve balans vindt indiener.

Blz. 41 'Ambitie 4 - Een lokaal geworteld, vitaal en innovatief ondernemerschap dat goed aangehaakt is op de regio

- *We faciliteren onze ondernemers in hun uitbreidingswensen.*
- *We faciliteren de recreatieve sector.*
- *We bieden ruimte voor de groei van agrarische bedrijven.*
- *De uitbreiding van bedrijventerrein 't Fabriek in Lemelerveld ('t Fabriek Zuid II) is in voorbereiding. Voor de lange termijn ontwikkeling van dit terrein kijken we naar het gebied ten westen daarvan.'*

Indiener merkt met betrekking tot punt 1-4 het volgende op: We dragen zorg voor een goed evenwicht van toenemende bedrijfsactiviteiten met wonen en welzijn in de omgeving daarvan, in zorgvuldig overleg met belanghebbenden.

Categorie “twijfelachtig” dan wel “onwaarachtig”

Blz. 39, *‘Waarden in tekst, Waarden ten noorden van het Overijssels Kanaal:*

- *Openheid en rust*
- *Stilte en duisternis*

Waarden ten zuiden van het Overijssels Kanaal’

Indiener ziet geen woord over de specifieke situatie van de N348 t.o.v. van het dorp Lemeleveld en omgeving noord-zuid langs de grote weg.

Blz. 40 *‘2.5.4 Gebied specifiek keuzes Ambitie 2 - Aantrekkelijke, leefbare kernen voor iedereen’*

Indiener vindt dat ambitie in de ware zin van het woord zou leefbaar kunnen doen vervangen door: waar het voor eenieder bijzonder plezierig vertoeven en gezond wonen is, een landelijke dorpskern waardig. Om dat te bereiken is missie nodig volgens indiener. Een taakopdracht met inspanningsverplichting.

Blz. 49 *‘4.5 Juridische aspecten 4.5.1 Hoe gaan we om met ons milieu?’*

We zorgen voor het milieu en voorkomen vervuiling. Als het om milieu gaat heeft Nederland in de Europese Unie afspraken gemaakt die altijd en voor alle gemeenten gelden. Dit zijn afspraken over de manier waarop we zorgen voor ons milieu. Er zijn vier regels. Deze regels worden de vier milieubeginselen genoemd. De Omgevingsvisie gaat uit van de vier beginselen:

- *Het voorzorgsbeginsel.*
- *Het beginsel van preventief handelen.*
- *Het beginsel van bestrijding aan de bron.*
- *Het beginsel de vervuiler betaalt.’*

Indiener vindt dit ferme taal, bijna sprookjesachtig mooi. Geluidshinder behoort tot het fysieke milieu. Ook m.b.t. geluidshinder is er EU-regelgeving met heel duidelijke advies normen qua geluidsbelasting en gezondheid, ondersteund door Ministerie, RIVM en GGD. De punten 3. en 4. Impliceren volgens indiener snelheidsreductie op de N348, aanvullende geluidswerende maatregelen, met een forse inspanningsverplichting voor de provincie.

Blz. 61, *‘Toenemend besef van belang kwaliteit bodem, water, lucht. Er is in toenemende mate aandacht voor het klimaat en een gezonde leefomgeving. Een schone bodem, schoon water en goede luchtkwaliteit is hiervoor uitgangspunt. De luchtkwaliteit kan de komende jaren meer onder druk komen te staan. Dit komt deels door de toename van mobiliteit, maar bijvoorbeeld ook door toename van open haarden. Dit betekent meer emissies van fijnstof en stikstofdioxide die afkomstig zijn van wegverkeer en industrie. Fijnstof heeft echter ook onder de grenswaarde schadelijke gevolgen voor de gezondheid. Blootstelling aan luchtverontreiniging is nog steeds een substantiële oorzaak van ziekte en sterfte.’*

Indiener stelt dat toenemende mate van aandacht voor deze problematiek al vele jaren tot een toenemende mate van wetenschappelijke KENNIS van schadelijke effecten op de gezondheid leidt. Het wordt volgens indiener tijd dat deze kennis doorklinkt naar een effectieve daadkracht in maatregelen, bovenal m.b.t. preventie van ziekte. Aandacht is volgens indiener te vrijblijvend en ambitie eveneens; het gaat om taakopdracht en doelstelling, concreet gemaakt in omvang en tijdstip. Als fijnstof ook onder de grenswaarde zo schadelijk is, hoe is dan de ligging van een

basisschool pal naast en onder de N348 nog langer te verantwoorden, vraagt indiener zich af. Kinderen nota bene. Wilsonbekwaam op dit punt. Ouders en leerkrachten veelal onvoldoende geïnformeerd. Idem: geluidshinder onder de wettelijk toegestane grenswaarde is schadelijk en leidt tot verkorting van levensduur. Het leidt tot schade in begrijpend lezen bij kinderen. Zet toenemend besef van schade om in bestuurlijke verantwoordelijkheid en handelen, stelt indiener.

Concreet en concluderend

Woon- en leefplezier in Lemelerveld wordt in nabijheid van de N348 zeer nadelig beïnvloed door de N348 stelt indiener. Naar verwachting zal bij de bestaande geluidsbelasting ongeveer 40% van de aanwonenden dusdanige en diverse hinder van geluid ondervinden, dat daardoor gezondheidsschade en levensduurverkorting veroorzaakt wordt.

Toezeggingen door de provincie Overijssel aan inwoners van Lemelerveld qua verkeerscondities van de N348 zijn niet waargemaakt vindt indiener. Er wordt op het N348-traject Lemelerveld 90-100 km/u gereden, ook door het vrachtverkeer. Verkeersbesluiten N348 zijn in afwachting van afronding fase-3-reconstructie N348. Verkeersveiligheid is één van de pijlers geweest onder de reconstructie van deze weg. De politie heeft echter geen zitting gehad in de werkgroep N348 van de provincie. De politie heeft achteraf na oplevering van de weg per verordening verhinderd, dat een maximering van snelheid naar 70 km heeft plaatsgevonden, op basis van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens (RVV 1990) en de Uitvoeringsvoorschriften BABW inzake Verkeerstekens (UvBABWiV). Er is hier sprake van een provinciaal bestuurlijke blamage met consequenties voor de gezondheid van een deel van de bevolking van Lemelerveld vindt indiener. De Provincie Overijssel noch de gemeente Dalfsen is in staat gebleken deze impasse en inbreuk op vertrouwen van de bevolking ten goede te keren. Daadkrachtige wil is bij beide overheden niet gebleken, er wordt slechts verwezen naar de politiek als mogelijk oplossend vermogen in besluitvorming. Ten opzichte van de bevolking van Lemelerveld stelt indiener dat er sprake kan zijn van onbehoorlijk bestuur.

De oplossingsmogelijkheden zijn volgens indiener aanwezig bij de bestaande infrastructuur van de weg, in o.a. vorm van verkeerslichten bij de dorpsgrenzen. Er dient volgens indiener een, met trajectcontrole bewaakte, maximumsnelheid ingesteld te worden tussen 70-50 km per uur, tot het niveau van een fysiek gemeten dB-Lden-waarde die de adviesnorm benadert van RIVM en GGD. Daarbij zal het nog noodzakelijk zijn extra geluidswerende maatregelen te treffen op die punten van de weg waar maximering van snelheid onvoldoende effect sorteert, stelt indiener. Een maximumsnelheid 50 km/u is te verdedigen vanuit het gegeven, dat de N348 binnen de grenzen van de bebouwde kom Lemelerveld ligt vindt indiener. Het gevolg in "tijdsverlies" in doorstroomsnelheid van verkeer is niet dramatisch op het 1500 m traject tussen de verkeerslichten; 15 seconden bij 70 km/u t.o.v. 80 km/u. Het effect op welzijn en gezondheid van bewoners van Lemelerveld is wel dramatisch. Bij de veranderde verkeersafhandeling vanaf de N348 van met name vrachtverkeer, zal een adequate consequentie-analyse uitgevoerd dienen te worden om naar mogelijkheden te zoeken hinder van vrachtverkeer in de parallel aan de N348 lopende straten binnen Lemelerveld te verminderen vindt indiener.

Reactie gemeente:

Voor de reactie van de gemeente op deze zienswijze en eventuele aanpassingen naar aanleiding daarvan, wordt verwezen naar de reactie op de zienswijze van **indiener 4** op **pg. 22** en **indiener 18** op **pg. 48**.

21. Indiener 21 Landgoed Rechteren (brief van 23 november 2021, binnengekomen 25 november 2021, kenmerk Z/21/645512)

Na het lezen van het document "Omgevingsvisie gemeente Dalfsen 1.0" zijn er bij indiener diverse onduidelijkheden en vragen ontstaan. Ook staat er foutieve informatie in de Omgevingsvisie die gecorrigeerd moet te worden.

In het welkomstwoord stelt de gemeente uitvoerig in gesprek te zijn geweest met bewoners, ondernemers en stakeholders. De gemeente vertelt waarde te hechten aan wat deze actoren belangrijk vinden en de input hiervan in de Omgevingsvisie te verwerken. Indiener betreurt het enigszins dat de gemeente met name de grotere particuliere landgoederen, welke een aanzienlijk gedeelte van de oppervlakte van de gemeente Dalfsen beslaan, niet uitvoeriger heeft betrokken bij de totstandkoming van de Omgevingsvisie.

Ten aanzien van het onderdeel Recreatie en toerisme verzoekt indiener om meer aandacht te besteden aan de regulering van de recreatiestromen in het buitengebied. De hoge recreatiedruk in het buitengebied heeft met name op de particuliere landgoederen de laatste twee jaar voor buitengewoon veel overlast, schade aan eigendommen en verstoring van flora en fauna gezorgd merkt indiener op. De verwachting van indiener is dat deze drukte de komende jaren slechts beperkt zal afnemen en daarom is een goede recreatiezonering van groot belang. In deze is de overgang van de bebouwde kom naar het buitengebied ook van groot belang en daar wordt in de Omgevingsvisie te weinig aandacht aan besteed vindt indiener.

In algemene zin valt het indiener op dat de agrarische sector van ondergeschikt belang lijkt te zijn voor de gemeente Dalfsen, terwijl de agrarische sector juist een belangrijke rol heeft bij de instandhouding van het agrarische cultuurlandschap en de economische activiteiten binnen de gemeente volgens indiener. In hoofdstuk 2.3.1 "Karakter" ontbreekt de agrarische sector bijvoorbeeld geheel, terwijl de landbouw volgens indiener buitengewoon veel bijdraagt aan de karakteristiek van het buitengebied. Indiener vraagt om de agrarische sector een veel prominente rol in de Omgevingsvisie te geven.

Waardekaart Omgevingsvisie Dalfsen 1.0 (versie 21 juli 2021)

De kaart geeft volgens indiener een enigszins onoverzichtelijke indruk. De legenda is te summier, niet altijd duidelijk en soms foutief. De kadastrale ondergrond heeft geen toegevoegde waarde op deze kaart, een wegen- of topografische kaart is in deze beter geschikt. Ook zou de kaart interactief moeten worden gemaakt om voldoende leesbaar te zijn, vindt indiener. Op de kaart staat volgens indiener verder veel foutieve informatie over het grondgebruik en/of verkeerd geplaatste tekens en ingekleurde vlakken. Een aantal vragen en onduidelijkheden zijn hieronder uiteengezet:

- Het is volgens indiener niet in alle situaties duidelijk wat er met welke kleur op de kaart wordt bedoeld. Zo is er een gebied rondom de Vecht ("Vechtdal") ingekleurd in lichtblauw, maar wordt nergens concreet beschreven wat dit inhoudt en wat de consequenties kunnen zijn.
- Verschillende percelen en gebieden op de kaart zijn verkeerd ingetekend volgens indiener (bijvoorbeeld als "es" terwijl het een bedrijventerrein betreft). Zo zijn er nog tal van

voorbeelden waaruit blijkt dat de inventarisatie van de gronden te kort heeft geschoten en hier nog aandacht aan besteed dient te worden.

- In de legenda staat bijvoorbeeld twee keer hetzelfde teken aangegeven bij "Steilrand De Hoge Horst" en bij "energielandschap". Buiten het feit dat de plek waar het teken op de kaart is aangegeven niet correct is scheidt dit ook veel verwarring. Wat is bijvoorbeeld een "energielandschap"? En waarom is het betreffende gebied daarvoor aangewezen, vraagt indiener zich af.
- De plekken waar de tekens van "uniek landgoed" op de kaart staan corresponderen niet met de ontwikkelkaart merkt indiener op. Op deze kaart ontbreken een aantal landgoederen.

Graag ziet indiener dat er nogmaals een inventarisatie gemaakt wordt van het daadwerkelijke grondgebruik om misverstanden in de toekomst te voorkomen. Daarnaast zal de legenda beter tekstueel moeten worden onderbouwd opdat duidelijk wordt wat de symbolen in de kaart betekenen.

Ontwikkelkaart Dalfsen 1.0 (versie 27 september 2021)

De kaart geeft volgens indiener een enigszins onoverzichtelijke indruk. De legenda is te summier, niet altijd duidelijk en soms foutief. De kadastrale ondergrond heeft geen toegevoegde waarde op deze kaart, een wegen- of topografische kaart is in deze beter geschikt. Ook zou de kaart interactief moeten worden gemaakt om voldoende leesbaar te zijn. Wat wordt er bijvoorbeeld bedoeld met de bolletjesarcering die over de kaart heen is gelegd? Dit staat nergens beschreven. De gemeente heeft volgens indiener aangegeven de landgoederenzone verder te willen versterken als een robuust groen raamwerk. Dat blijkt niet uit de Omgevingsvisie en indiener verzoekt om dit streven nader te benoemen in de tekst en op de ontwikkelingskaart.

Op de ontwikkelkaart is tot indieners grote verbazing een aanzienlijke nevengeul door de uiterwaarden van landgoed Rechteren ingetekend. In de tekst van de Omgevingsvisie wordt hier met geen woord over gerept. Het is indiener bekend dat de gemeente de mogelijkheden voor de realisatie van een nevengeul wilt laten onderzoeken, maar de gemeente lijkt de uitkomsten van deze onderzoeken niet af te willen wachten en tekent e.e.a. op voorhand in. Zoals herhaaldelijk aangegeven voelt indiener op geen enkele wijze voor de aanleg van een nevengeul op percelen landbouwgrond van landgoed Rechteren, aangezien deze landbouwgronden de financiële basis onder het landgoed vormen en cruciaal zijn voor het voortbestaan van de agrarische bedrijven op landgoed Rechteren. Het komt erg vreemd over dat de inhoud van de Omgevingsvisie doorgaans erg oppervlakkig is, maar dat de ontwikkeling van een nevengeul op landgoed Rechteren heel concreet is ingetekend vindt indiener. Indiener ontvangt graag een toelichting op de keuze om de nevengeul op de kaart in te tekenen en daarnaast verzoekt indiener, mede namens de pachters van de bewuste landbouwpercelen, met klem om de nevengeul van de kaart te schrappen.

Resumerend biedt deze Concept-Omgevingsvisie een redelijk beeld van het beleid en diverse ontwikkelingen binnen de gemeente Dalfsen, maar er is nog veel aandacht nodig om fouten, onduidelijkheden en onvolkomenheden te herstellen. Middels deze zienswijze hoopt indiener daaraan een positieve bijdrage te hebben geleverd.

Reactie gemeente:

Indiener betreurt dat de grotere landgoederen binnen de gemeente Dalfsen niet uitvoeriger zijn betrokken bij de totstandkoming van de (ontwerp) Omgevingsvisie. Er is voor eenieder een mogelijkheid geweest om deel te nemen aan thema- en gebiedssessies en om de enquête in te vullen. Bovendien heeft er nog een Omgevingsfestival plaatsgevonden. Daarnaast zijn er verschillende Kennislabs geweest, waar et Overijssels Particulier Grondbezit (OPG) onderdeel vanuit maakte. Het OPG vertegenwoordigde hierbij de belangen van particuliere grondbezitters, waaronder de aangesloten landgoederen. Onzes inziens is hierbij voldoende mogelijkheden geboden om de stem en de belangen van landgoederen kenbaar te maken.

De indiener vraagt aandacht voor de door landgoederen ervaren toenemende recreatiedruk, mede als gevolg van de Coronacrisis. Hoewel we hier niet concreet in de Omgevingsvisie op in zullen gaan, nodigen we indiener wel uit om een gesprek te initiëren met ons hierover. Daarnaast is het verstandig om dit in regioverband te bekijken. Bijvoorbeeld in het kader van Ruimte voor de Vecht.

Extra aandacht vraagt indiener voor de agrarische sector, waarvan hij het gevoel heeft dat het voor de gemeente Dalfsen een ondergeschikt belang lijkt te zijn. Dit is niet zeker niet het geval. Wij erkennen dat de agrarische sector een belangrijke rol speelt in de instandhouding van het landschap en leefbaarheid van het platteland. Daarnaast zien wij ook dat er veel ontwikkelingen van buitenaf op de agrariër afkomt en hopen wij daarin de rol als partner en facilitator te kunnen vervullen. Onzes inziens zit dit goed verwerkt in de Omgevingsvisie. Wel brengen wij per deelgebied accentverschillen aan in de ontwikkelingen voor wat betreft agrarisch ondernemen. Het ene gebied (bijvoorbeeld gebied 1 Weids platteland) leent zich beter voor verdere doorontwikkeling van de agrarische sector dan de andere (bijvoorbeeld gebied 2 Variatie rond de Vecht), waar meer kansen worden gezien voor verbreding en extensivering. Uiteraard worden bestaande agrarische bedrijven hierbij gerespecteerd. De opmerking van indiener over het toevoegen van de agrarische sector bij het karakter van gebied 2 Variatie rond de Vecht wordt overgenomen.

Wat betreft de door indienen aangehaalde nevengeul, die in de ontwerp Omgevingsvisie is opgenomen op de ontwikkelkaart, het volgende. De mogelijkheden hiervoor worden inderdaad onderzocht. De intentie van het opnemen hiervan was om een toekomstbeeld te schetsen van de Vecht. Deze is mede gebaseerd op de motie "Vecht en brug" die de gemeenteraad 25 maart 2019 heeft aangenomen. Wij begrijpen dat dit verwarring zaait, omdat dit nu nog niet concreet aan de orde is. Hierom en omdat het onderzoek naar de mogelijkheden nog niet is afgerond, wordt de nevengeul op de ontwikkelkaart aangeduid met een ster. Dit betekent dat dit een mogelijke toekomstige nevengeul is en dit betekent niet dat het onderzoek niet voortgezet zal worden.

Het advies om nogmaals kritisch te kijken naar en zo nodig aanpassen van zowel de waarden als de ontwikkelkaart wordt ter harte genomen. Daarbij worden de concrete zaken die indiener benoemd, bekeken. Daarnaast wordt de vraag om de landgoederenzone in tekst te verduidelijken, beantwoord door een toelichting toe te voegen.

De suggestie om de kaarten interactief te maken sluit aan bij het streven van de communicatie van de vast te stellen Omgevingsvisie.

De Omgevingsvisie wordt naar aanleiding van deze zienswijze op de volgende punten aangepast:

- Bij deelgebied Variatie rond de Vecht wordt bij 2.3.1 Karakter de agrarische sector als stakeholder toegevoegd in de tekst.
- De toelichting op de ontwikkelkaart wordt uitgebreid
- Op de waardenkaart worden de symbolen voor landgoederen gecontroleerd en aangepast waar nodig.
- Op de ontwikkelkaart worden de symbolen voor landgoederen verwijderd.
- De mogelijke toekomstige nevengeul wordt op de ontwikkelkaart aangeduid met een ster, wat betekent dat het een mogelijke toekomstige nevengeul is.

22. Indiener 22 Landgoed Den Aalshorst (brief van 23 november 2021, binnengekomen 25 november 2021, kenmerk Z/21/645520)

Omdat de zienswijze identiek is aan die van indiener 21 (Landgoed Rechteren) wordt deze niet wederom weergegeven in deze nota. Voor de inhoud wordt daarom kortheidshalve verwezen naar de reactie van **indiener 21** op **pg. 60**.

Reactie gemeente:

Voor de reactie van de gemeente op deze zienswijze en eventuele aanpassingen naar aanleiding daarvan, wordt verwezen naar de reactie op de zienswijze van **indiener 21** op **pg. 60**.

23. Indiener 23 Bewonersvereniging de Wildbaan (brief van 24 november 2021, binnengekomen 25 november 2021, kenmerk Z/21/645534)

Door de bewonersvereniging de Wildbaan is meerdere keren aandacht gevraagd voor de positie van de bewoners van een woning op een recreatieterrein. Het betreft dan met name de parken die geen recreatieve functie vervullen omdat nagenoeg alle woningen een permanente woonbestemming hebben. Bij de behandeling van het bestemmingsplan Park 't Holt, camping Bosvreugd is door de bewonersvereniging ingesproken en is een zienswijze ingediend. Naar aanleiding van de zienswijze en vragen uit de gemeenteraad, is door wethouder Schuurman toegezegd dat in de op te stellen Omgevingsvisie aandacht aan de problematiek van permanent bewoonde recreatieterreinen zou worden besteed.

In de voorliggende concept Omgevingsvisie wordt echter nauwelijks aandacht aan deze problematiek besteed, vindt indiener. Er wordt slechts gesproken over: 'het onderzoeken van het toekomstperspectief en de levensvatbaarheid van recreatieterreinen' en 'in regioverband samenwerken in 'Vitale vakantieparken'.

Veel aandacht gaat naar de veranderende rol van de gemeente en de mogelijkheden voor mensen om zelf meer vorm te geven aan hun leefomgeving. Indiener wil graag een rol spelen bij het vorm geven van de leefomgeving op de Wildbaan. Hiervoor is het wel noodzakelijk dat de gemeente kaders opstelt waarbinnen dit vorm kan krijgen. De gemeente Hardenberg en Ommen hebben de eerste stappen al gezet als uitwerking van de pilot Vitale vakantieparken Vechtdal. Nu Dalfsen nog.

Bewonersvereniging de Wildbaan vraagt de gemeenteraad daarom om aan de Omgevingsvisie een stappenplan te koppelen met daarin de verschillende Programma's en deze te voorzien van een prioritering en realisatietermijn. Ook vragen indiener daarbij om het Programma 'Recreatie en recreatieterreinen' een hoge prioriteit te geven.

Reactie gemeente:

De Omgevingswet gaat uit van een gelaagdheid qua concreetheid in haar instrumenten. De Omgevingsvisie geeft de lange termijn, strategische visie van de gemeenteraad weer ten opzichte van de gezonde fysieke leefomgeving. De stip op de horizon. Om te komen tot die stip op de horizon, is op bepaalde vlakken een uitvoeringskader nodig. Dit kan vastgelegd worden in programma. Een programma kan over een bepaald thema gaan, maar ook over een bepaald gebied. De juridisch borging van dit alles vindt plaats in het omgevingsplan.

Het innemen van het standpunt dat er onderzocht moet worden wat het toekomstperspectief en de levensvatbaarheid van de recreatieterreinen is, hoort dus thuis in de Omgevingsvisie. De vraag 'hoe' hoort thuis in een programma, zoals indiener zelf ook al aanhaalt.

Ten aanzien van de prioritering in de uitvoering van de Omgevingsvisie 1.0 van het onderwerp recreatieterreinen en permanente bewoning ervan het volgende. Na het vormen van een nieuw college, na de gemeenteraadsverkiezingen, zal het college een voorstel voor een prioritering van de gedefinieerde opgaven doen, waarin een programma voor recreatieterreinen ook is meegenomen. Indiener vraagt het onderdeel recreatieterreinen en permanente bewoning met prioriteit op te pakken. Wij zullen uw wens meenemen in deze prioritering, maar hierover wordt dus nog een besluit genomen.

De Omgevingsvisie wordt naar aanleiding van deze zienswijze niet aangepast.

24. Indiener 24 Bewonersvereniging Rosengardeweg (brief van 22 november 2021, binnengekomen 25 november 2021, kenmerk Z/21/645563)

Indiener hebben als vereniging van alle eigenaren van de Rosengardeweg geconstateerd dat in de voorliggende ontwerp Omgevingsvisie het voornemen is opgenomen om recreatieterreinen die niet als zodanig meer gebruikt worden of kunnen worden om te kunnen vormen naar woongebieden. Daar kan de vereniging zich goed in vinden. Tijdens de inloopbijeenkomst in de Wiekelaar in Oudleusen heeft een medewerker van de gemeente indiener verzekerd dat een dergelijke ontwikkeling naast twee andere gebieden zeker ook te verwachten valt voor de Rosengardeweg. Dit is een wens die al zeer lang bij de bewonersvereniging van Rosengardeweg speelt en waar over zijn al zeer veel informatie met de gemeenteraad uitgewisseld heeft.

Vereniging De Rosengardeweg bestaat uit circa 50 leden (huishoudens) en vertegenwoordigt, op enkele uitzonderingen na, alle bewoners van deze leefomgeving. De vereniging stelt zich ten doel om de bewoners de mogelijkheid te bieden tot onderling overleg over en afstemming van voor hen van belang zijnde zaken. Leden steunen het bestuur in het bewaken van de goede orde en optimale leefbaarheid. In constructieve saamhorigheid ontwikkelen indiener initiatieven, onderhouden als bestuur namens de bewoners contact met bevoegde autoriteiten en bespreken namens hen ingediende voorstellen.

Wat indieners bij het lezen van de inleiding van deze Omgevingsvisie meteen opvalt is de uitnodigende en meegaande toon waarmee de gemeente zich richt tot de burgers en het bedrijfsleven. C'est le ton qui fait la musique en deze toekomstmuziek klinkt alleszins inspirerend vinden indieners en het is verheugend dat het lokaal bestuur daarmee een vervolg geeft aan de in het Coalitieakkoord van 2017 toegezegde wijze van beleidsvoering, stellen indieners. Om de reikwijdte ervan wat nader te concretiseren citeren indieners enkele elementen ervan globaal samenvattend als volgt:

- De gemeente Dalfsen staat voor sociale samenhang, heeft duurzaamheid centraal staan, trekt als gemeente samen op met inwoners en ondernemers en hecht grote waarde aan de participatiesamenleving.
- De inwoners staan centraal, de gemeente faciliteert en geeft meer verantwoordelijkheid aan burgers en ondernemers. Een uitnodigende houding om samen te werken staat bij ons voorop. Daarbij past vertrouwen, minder regels en maatwerk (toepassing).
- Op de toekomstgerichte renovatie van gebouwen en natuurlijke omgeving kan op onze sympathie en medewerking rekenen, waarbij zuinig omgaan met de beschikbare ruimte uitgangspunt is.
- Alles uiteraard binnen bestaande redelijke mogelijkheden en (toekomstige) maatschappelijke doelmatigheid.

Het zal niemand verbazen dat punt 9 onder 1.4.1 Strategische keuzes (op pag. 16 links bovenaan in deze Omgevingsvisie) indieners speciale aandacht heeft getrokken. Deze zin, waarin aan de gemeente wordt toegestaan en in overweging wordt gegeven om complexen van recreatief bestemde woningen die niet als zodanig gebruikt worden en in het toeristisch verkeer geen functie vervullen, te transformeren naar een woonbestemming. Als zodanig kunnen ze worden toegevoegd aan de veel te krappe woningmarkt en wordt voorkomen dat mensen tevergeefs moeten zoeken naar een woning, terwijl een daartoe geschikte woning niet normaal mag worden bewoond of verhuurd.

De betreffende zin is ontleend aan de vorig jaar formeel gewijzigde provinciale Omgevingsverordening, tot stand gekomen na eerder overleg tussen Rijk en provincies, stellen indieners. Met de PS-fracties van Overijssel hebben indieners als Vereniging hierover intensief contact gehad. Onder 1.5.1. wordt aansluitend daarop de vraag voorgelegd 'welke concrete ambities zijn te koppelen aan concreet gebied of plek'. Vervolgens wordt vermeld dat deze in hfdst. 2 te vinden zouden zijn. Indieners komen in hfdst. 2 het gebied Rosengaardeweg niet tegen en dit kan hen inziens gemakkelijk worden uitgelegd als 'niet benoemd, dus niet geselecteerd', vooral ook vanwege het woord 'concreet'. De vertegenwoordigster van de gemeente op de inloopbijeenkomst in Oudleusen benadrukte indieners dat dit niet de bedoeling en de juiste uitleg was en indieners nog steeds in aanmerking daarvoor zouden kunnen komen. Indieners hebben deze geruststelling met dankbaarheid geaccepteerd, maar blijven niettemin van mening dat een duidelijker formulering gewenst is in overeenstemming met de plannen van de gemeente in deze kwestie. Om het wat concreter uit te drukken, maar zonder onbescheiden te willen zijn, vragen indieners zich af wat de reden is waarom zij in hfdst. 2 niet zijn benoemd.

Het betreft volgens indieners namelijk een reeds lang aan de orde zijnde aangelegenheid met diverse, ook recente, contacten met de gemeente en een uitvoerig dossier, waarin indieners zich met argumenten onderbouwd standpunt duidelijk hebben verwoord. Aldus zou het niet redelijk zijn om te stellen dat indieners niet voldoende input aan deze Omgevingsvisie hebben ge-

leverd en dat de gemeente indieners als gevolg daarvan 'over het hoofd heeft gezien'. Ook uit de mails van de gemeente hebben indieners gemeend te mogen begrijpen dat hun voorstel, een transformatie naar een woonbestemming, in de Omgevingsvisie aan de orde zou worden gesteld.

Deze Omgevingsvisie tracht de bestuurlijke weg tot 2040 te verkennen en in acht genomen hoe de afgelopen tien jaar zijn verlopen is dit een hachelijke taak, vinden indieners. Het siert de gemeentelijke organisatie volgens indieners dat zij deze uitdaging met verve heeft aanvaard. Indieners hadden echter ook de hoop en verwachting dat indieners daarin op de hoogte zouden worden gesteld m.b.t. wat wij de komende jaren, te beginnen met 2022, zouden kunnen verwachten voor wat betreft de voornemens van de gemeente, respectievelijk het toekomstperspectief van onze woonomgeving. Wellicht zijn indieners daarin wat te voorbarig maar indieners menen aan de huidige situatie in Nederland, welke zij onderstaand nader zullen toelichten, enige gevoel van urgentie te mogen ontlenuen:

- *Dit gebied voldoet volgens indieners in alle opzichten aan de criteria van de provinciale Verordening.*

Uit gesprekken met de wethouder en ambtenaren en mails van laatstgenoemde wordt indieners duidelijk dat er met hen geen verschil van mening bestaat over het feit dat de Rosengardeweg geen recreatiegebied is en toeristisch geen enkele functie vervult. Uit contact met woordvoerders van PS is gebleken dat zij dit gebied geschikt vinden om als 'pilotproject' te dienen voor een geslaagde transitie naar een toekomstbestendige woonwijk, gesitueerd in het dorpsrandgebied en gelegen in de richting waarin toekomstige uitbreiding wordt overwogen, zo stellen indieners. Er zullen zich bij deze transformatie serieuze problemen aandienen, er zal veel overleg, tijd en maatwerk nodig zijn om alles zoveel mogelijk naar algemene acceptatie en tevredenheid geregeld te krijgen, maar indieners zijn er vast van overtuigd dat dit voor de toekomst verreweg de beste optie is. Diverse Gelderse gemeenten hebben daar vorig jaar al voor gekozen en de raad van Hardenberg heeft Moscou het voordeel van de twijfel gegeven om constructief bezig te kunnen zijn om hun eigen leefomgeving verder in positieve zin te ontwikkelen.

- *Wat is het alternatief?*

Als we hier maatschappelijk ooit voor moeilijke opgaven hebben gestaan, waarbij de goede wil en medewerking van alle deelnemers van groot belang is om succesvol te opereren, dan is het heden ten dage wel, stellen indieners. Vooral de klimaatmaatregelen zullen in een gebied als de Rosengardeweg, met zijn huidige formeel amorfe woonstructuur, naar indieners inschatting extra problemen geven en de onderlinge verschillen nog extra verscherpen. Om de voorgenomen doelstelling te kunnen verwezenlijken is psychologisch, maar vooral ook financieel, perspectief nodig, zeggen indieners. Dat er bij niet realisering van ons voorstel van diverse kanten minder animo zal zijn, lijkt een voor de hand liggend menselijk gegeven. Een evidente constatering is dat er pas bereidheid tot investering in de woning is wanneer dit op adequate wijze in de verkoopwaarde kan worden gecompenseerd, zeggen indieners. Het is volgens indieners een simpele pay-back issue. Dit is geen argument van vandaag of gisteren: het speelt al decennia een belangrijke rol in ons systeem van recreatiewoningbeleid en schijnt een moeilijk te accepteren gegeven. (En dan gaan indieners nog voorbij aan het feit dat in veel gevallen banken niet bereid zijn om voldoende middelen voor een noodzakelijke opknapbeurt beschikbaar te stellen, stellen zij.) Maar de voortdurende krantenberichten over aan lagerwal geraakte parken liegt er niet om. (Caluna o.a.) Het klinkt paradoxaal

maar het lijkt zeer aannemelijk dat het feit, dat de Rosengarde hierop een uitzondering vormt, het gevolg is van de constatering dat de gemeente in de loop van de jaren zo verstandig is geweest om toe te staan dat er volwaardige woningen en geen 'zomerhuisjes' werden gebouwd en dat door gedoging overgangsrechtelijk al in een vroeg stadium perceel gebonden permanente bewoning toegestaan was, stellen indieners. Daardoor wordt thans een transitie naar een woonwijk ook logischer en minder gecompliceerd. Indieners vrezen dat niet iedereen het met deze conclusie eens zal zijn.

- *Ruimte voor gedachtenwisseling en overleg*

Wie de provinciale Verordening nauwkeurig leest kan volgens indieners vaststellen dat wordt getracht daarmee zeven doelstellingen te verwezenlijken. Dat geeft al aan hoe breed en intensief de reikwijdte van deze regelgeving praktisch gezien in werkelijkheid is. In dat licht bezien valt op hoe lichtzinnig soms conclusies worden geformuleerd waarin wel erg gemakkelijk wordt voorbijgegaan aan de daaraan ten grondslag liggende aspecten. Een dergelijke benadering zal indieners inziens in zijn algemeenheid niet bijdragen aan een oplossing van deze problematiek. Indieners zijn erg ingenomen met de wijze waarop de gemeente in paragraaf 3.3 op blz. 46 aangeeft bereid te zijn persoonlijk met initiatiefnemers overleg te voeren over hun plannen. Indieners zullen graag gebruik maken van deze uitnodiging en verheugen zich erop de inhoud van deze zienswijze met (een) vertegenwoordiger(s) van de gemeente te kunnen bespreken.

Tot besluit

Een kwestie als deze staat doorgaans niet op zichzelf en teneinde tot een redelijke beoordeling ervan te komen speelt ontstaansgeschiedenis en referentiekader een wezenlijke rol. Voor degenen die niet bekend zijn met de voorgeschiedenis van de Rosengardeweg, hebben indieners navolgend, ter aanvulling, de belangrijkste gebeurtenissen op een rij gezet en voorzien van naar indieners inzicht zo feitelijk en objectief mogelijk commentaar. Waar men het dan al of niet mee eens kan zijn.

Belangrijk onderdeel van dit referentiekader is indieners inziens de nota van mv. mr. C.M.A. De-lissen-Buijnsters van 17.01.2011, waarin zij uitvoerig het standpunt van de gemeente Dalfsen ten aanzien van de Rosengardeweg uiteenzet en waarop indieners hierna nog kort zullen ingaan. Uit onderzoek in 2004 door mr. J. van der Grinten, deskundige van Bureau Stibbe, die door de Vereniging om advies werd gevraagd, bleek, dat ten gevolge van een wijziging van het Rijksbeleid, de Rosengardeweg het enige complex van woningen met een recreatieve bestemming in deze gemeente was dat, niet gelegen in de EHS, integraal voor wijziging naar permanente bestemming in aanmerking kwam, stellen indieners. Dit beleid werd geïntroduceerd door het Kabinet Balkenende II met de brief van de minister van VROM van 11 november 2003, waarin het toekomstig beleid en de voorwaarden voor een bestemmingswijziging duidelijk en uitputtend werden omschreven en vervolgens in de Nota Ruimte werden vastgelegd. Indieners moesten echter wachten tot mei 2007 alvorens hun aanvraag aan de gemeenteraad werd voorgelegd. In een Commissievergadering van 14 mei 2007 werd hierover gestemd en daarbij bleek dat 18 van de 21 raadsleden voorstander waren van een actualisering van bestemmingsplan Rosengardeweg en het daarin opnemen van de mogelijkheid van permanente bewoning. Dit werd uitgebreid gepubliceerd in de Zwolse Courant. Bevolking op de hoogte, bewoners blij met deze toezegging. Op 18 oktober 2010 werd een overeenkomstig bestemmingsplan Rosengardeweg door de gemeenteraad vastgesteld en vervolgens gepubliceerd in de Staatscourant op 7 december 2010. Inmiddels was 1 oktober 2009 de provinciale Omgevingsverordening van

kracht geworden, die aan gemeenten elke bevoegdheid tot bestemmingswijziging van recreatiewoningen verbod, tenzij het gebied was gelegen in of grenzend aan het stads- of dorpsrandgebied. Algemeen werd aangenomen, ook o.g.v. de tekst van de provinciale Omgevingsvisie 2009, dat de Rosengardeweg onder deze uitzondering viel, maar dit werd door GS betwist en GS werden, zonder onderzoek ter plaatse en zonder op de reële situatie gebaseerde motivering, door de Raad van State in het gelijk gesteld, zo vertellen indieners.

Door deze uitspraak werd een reeds bestaande tweedeling definitief en ging vervolgens over in een vierdeling: al of niet perceel gebonden status en al of niet woonachtig vóór 31.10.2003. Dus vier verschillende 'soorten burgers' qua rechtspositie onder nagenoeg gelijke woon- en omgevingsomstandigheden. En zonder dat naar buiten toe duidelijk is van welke groep men deel uitmaakt. Ook GS hebben, in een brief aan de Vereniging, te kennen gegeven dit een verwarrende en onwenselijke situatie te vinden. En wat heeft dit alles te maken met het criterium van 'de zorg voor een goede ruimtelijke ordening' (Wro), waaraan het bestemmingsplan zijn rechtskracht ontleent, vragen indieners zich af? De komende Omgevingswet trekt dit criterium nog strakker aan: 'een evenwichtige toedeling van functies aan locaties'. Wat is er evenwichtig aldaar aan de huidige functietoedeling, anders dan een gangbare woonfunctie, in overeenstemming met de maatschappelijke behoefte vragen indieners? Al spoedig bleek volgens indieners na 2009 dat de provinciale Verordening, wat dit verbod op recreatiewoning beleid betreft, niet goed doordacht was en zijn doel pijnlijk voorbijschoot. Alleen de gemeenten zitten dicht genoeg op de situatie om indien gewenst de juiste maatregelen te kunnen nemen, vinden indieners. En een beleid met alleen dwang zonder evenwichtige afweging blijkt volgens indieners in de praktijk contraproductief. In minder dan tien jaar moest het provinciaal beleid volledig worden omgegooid en moest een ingrijpende sanering van 'slechte parken' plaats vinden, waarvoor de provincie een budget van 400.000 euro reserveerde, geven indieners aan.

Wat betreft de eerdergenoemde nota van mv. mr. C. Delissen, zouden indieners kort samenvat, willen vermelden dat zij, wat het standpunt van de gemeente betreft, het volgende concludeert.

- De Rosengardeweg is geen recreatiegebied en leent zich daar ook niet voor.
- Er wordt in zeer overwegende mate permanent gewoond en daarom ligt een positieve bestemming in de rede.
- Het is gelegen in het dorpsrandgebied
- Het is qua aard een gebied op zich en niet vergelijkbaar met andere recreatief bestemde gebieden in de gemeente. Er is geen sprake van precedentwerking.

De bewonersvereniging ziet ernaar uit om na de vaststelling van de Omgevingsvisie als eigenaren met de gemeente in overleg te treden over het normaliseren van het integraal wonen aan de Rosengardeweg, en vraagt de gemeenteraad om de Rosengardeweg met voorrang op uw agenda te plaatsen.

Reactie gemeente:

In 1.5.1 wordt aangegeven dat een aantal ambities te koppelen is aan een concreet gebied of plek. In dat geval wordt het benoemd in hoofdstuk 2. Indiener vraagt zich af waarom de Rosengardeweg niet expliciet in hoofdstuk 2 (de gebiedsagenda's) wordt benoemd, als gebied waarbij de ambitie over recreatieterreinen en recreatieve waarde daarvan speelt. Hierover het volgende. De zinssnede in paragraaf 1.5.1 is bedoeld als één van de ambities specifiek in één deelgebied speelt, dat dit dan in de gebiedsagenda wordt benoemd. Maar, in dit geval speelt de

ambitie over recreatie in meerdere deelgebieden en is het een gemeentebreed issue. Het is daarom in geen van de gebiedsagenda's nader geconcretiseerd. De stelling 'niet benoemd, dus niet geselecteerd' gaat in dit geval dus niet op.

Ten aanzien van de prioritering in de uitvoering van de Omgevingsvisie 1.0 van het onderwerp recreatieterreinen en permanente bewoning ervan het volgende. Na het vormen van een nieuw college, na de gemeenteraadsverkiezingen, zal het college een voorstel voor een prioritering van de gedefinieerde opgaven doen, waarin een programma voor recreatieterreinen ook is meegenomen. Indiener vraagt het onderdeel recreatieterreinen en permanente bewoning met prioriteit op te pakken. Wij zullen uw wens meenemen in deze prioritering, maar hierover wordt dus nog een besluit genomen.

De Omgevingsvisie wordt naar aanleiding van deze zienswijze niet aangepast.

25. Indiener 25 (brief van 25 november 2021, binnengekomen 25 november 2021, kenmerk Z/21/645530)

Indiener spreekt wederom de zorgen uit over het gebied rondom De Stokte en de Vecht. Samen met een aantal bewoners van De Stokte en de Keizersteeg heeft indiener gesproken met enkele raadsleden en hebben zij gebruik gemaakt van het inspreekrecht met betrekking tot de Sterrenzone en concept ontwerp Omgevingsvisie 1.0. Echter is de motie Sterrenzone aangenomen, ondanks dat een recreatief aspect werd afgeraden door meerdere raadsleden, en is het concept ontwerp Omgevingsvisie 1.0 niet aangepast naar aanleiding van de door indiener en omwonenden benoemde punten tijdens het inspreekrecht. Dit geeft indiener de indruk dat de gemeente de ernst van de huidige situatie niet inziet. Via deze weg wil indiener nogmaals de aandacht vragen voor volgens indiener de schadelijke effecten van de recreatieve voorzieningen op de natuur om deze ook een stem te geven en om met klem te benadrukken dat bescherming van dit gebied noodzakelijk is.

Het gebied rondom De Stokte is volgens indiener een erg bijzonder natuurgebied. Niet alleen om de prachtige natuur die voorgaande generaties al koesterden. Het is de plek waar indiener is opgegroeid. Voor de aanleg van de huidige recreatieve voorzieningen was het volgens indiener een rustig natuurgebied waarin je dagelijks reeën, zwarte spechten, fazanten, konijnen, uilen en nog veel meer (beschermd) diersoorten kon waarnemen. In het voorjaar waren er jongen van de bosuil. Tijdens een wandeling in de omgeving kon je genieten van een kleurrijke berm onder andere vol met Zwolse anjers, hemelsleutel, grote tijm, hazenpootjes en lange ereprijs. Helaas behoren deze mooie herinneringen volgens indiener tot de verleden tijd.

Met de komst van de uitkijktoren en pleisterplaats De Stokte zijn de aantallen (beschermd) diersoorten volgens indiener afgenomen en is de berm niet meer zo kleurrijk als voorheen. Konijnen, uilskuikens en fazanten zijn er volgens indiener allang niet meer en zelden wordt nog getraakteerd op een roep van de bosuil of wordt nog een glimp op van een zwarte specht opgevangen. Daarentegen neemt het aantal recreanten toe wat gepaard gaat met de nodige neveneffecten waaronder beschadiging van vegetatie, (geluids- en licht) vervuiling, onveilige verkeerssituaties, vandalisme en brandgevaar, stelt indiener. Hiervan zijn helaas talloze voorbeelden te noemen en bovendien betreft dit niet alleen de zogenoemde 'hangjongeren', maar geldt dit net zo goed voor de 'gewone' recreant. Mensen die over het algemeen niet met opzet de natuur willen beschadigen, maar niet inzien wat hun acties en aanwezigheid voor effect op de natuur

hebben denkt indiener. Als voorbeeld geeft indiener het overal door het bos te lopen, de hond loslaten of parkeren, ook op de omringende bospercelen van de plangebieden, waardoor veel dieren in hun rust worden gestoord en schuilplaatsen en kruidlagen worden aangetast.

Desondanks ziet indiener gelukkig nog een aantal (beschermde) diersoorten. De natuur is veerkrachtig, maar voor hoe lang nog en in hoeverre blijft de gemeente de rek opzoeken totdat het te laat is? Daarom hoopt indiener dat de gemeente met indiener dit kleine natuurgebied wilt beschermen om de biodiversiteit weer te laten floreren zoals voorheen.

Aangezien het lot van dit kleine mooie stukje natuur indiener aan het hart gaat ziet indiener graag de volgende punten in de nieuwe Omgevingsvisie aangepast danwel aangevuld worden om te waarborgen dat de natuur in dit gebied behouden blijft en niet nog meer te lijden krijgt onder recreatieve ontwikkelingen:

- In de huidige Omgevingsvisie (bladzijde 32, ambitie 3) is een belangrijke zin weggelaten uit de vorige Omgevingsvisie, die volgens indiener wederom opgenomen dient te worden in de nieuwe Omgevingsvisie, namelijk de scheefgedrukte zin: 'We versterken de beleving en beleefbaarheid van de Vecht, passend binnen de aanwezige waarden. De gemeente wil de recreatie in het gebied behouden, maar niet actief vergroten.'

Naar indieners mening is het weglaten van deze laatste zin een vrijbrief tot uitbreiding van het aantal recreatieve voorzieningen in dit gebied. Echter gezien de impact van de huidige recreatieve voorzieningen op de natuur, is een halt toeroepen tot uitbreiding noodzaak om de huidige biodiversiteit te beschermen en te voorkomen dat er straks geen natuur meer over is om van te genieten, stelt indiener. Aangezien biodiversiteit niet alleen voor de gemeente Dalfsen, maar wereldwijd op de agenda staat, lijkt het indiener niet meer dan logisch om de natuur niet verder te belasten danwel te beschadigen door uitbreiding van recreatieve voorzieningen en meer in te zetten op behoud en verbetering van de biodiversiteit.

Overigens is deze zin blijkbaar verschillend te interpreteren denkt indiener, getuige de bouw van de speelzomp bij uitkijktoren De Stokte. De gemeente is van mening dat de speelzomp niet meer recreanten zal aantrekken. Hiermee onderschat zij volgens indiener de aanzuigende werking van recreatieve voorzieningen in dit gebied.

- In de huidige Omgevingsvisie (bladzijde 32, ambitie 3) benoemt de gemeente dat: 'Recreatieve ontwikkelingen zijn ondergeschikt aan landschappelijke en ecologische kwaliteiten. Alleen kleinschalige vormen van recreatie zijn toegestaan, passend binnen de landschappelijke kwaliteiten.'

Het doet indiener groot verdriet om te constateren dat ondanks dat de gemeente aangeeft dat recreatieve ontwikkelingen ondergeschikt zijn aan landschappelijke en ecologische kwaliteiten, nieuwe projecten die een negatieve impact hebben op de natuur, toch hun doorgang kunnen vinden. Neem wederom als voorbeeld de speelzomp. De ecoloog rapporteert naar aanleiding van de bouw van de speelzomp te verwachten dat door recreatie in het plangebied en in een straal van 100 meter rondom geen beschermde diersoorten, zoals roofvogels en uilen, gaan broeden. Indiener kan dan ook niet begrijpen waarom dit project is gerealiseerd, indien men aangeeft dat recreatieve ontwikkelingen ondergeschikt zijn aan ecologische kwaliteiten.

In het richtinggevende beleidsdocument 'Rust en Drukke in het Vechtdal' wordt dit gebied gekenmerkt voor zeer extensief gebruik (rustgebied) met de volgende definitie: 'Zeer extensief betekent in deze visie in feite dat de natuurlijke ontwikkeling prioritair is en de beleving daarvan alleen kan indien dit niet ten koste gaat van de (te ontwikkelen)

natuurwaarden'. Gezien de kwetsbaarheid van dit gebied zou het volgens indiener wenselijk zijn deze visie onder ambitie 3 op te nemen, waarbij kleinschalige vormen van recreatie en de beleving daarvan in dit gebied enkel toegestaan mogen worden indien dit niet ten koste gaat van de (te ontwikkelen) natuurwaarden.

- De rust, stilte en duisternis moeten volgens indiener ook in dit deelgebied worden beschermd en als zodoende wordt opgenomen in de nieuwe Omgevingsvisie. In de nieuwe Omgevingsvisie is dit voor andere landelijke gebieden bevindend in gebied 3 wel opgenomen, namelijk op bladzijde 35 "We beschermen de rust, stilte en duisternis in dit deelgebied." Aangezien het gebied rondom De Stokte en de Vecht ook tot het Natuurnetwerk Nederland behoort en onderdeel is van een belangrijke ecologische verbinding tussen de Natura 2000-gebieden, is het volgens indiener zeer wenselijk dat ook in dit gebied deze belangrijke waarden worden beschermd. Enkele opties om meer rust voor de (beschermd) diersoorten in dit gebied te creëren naast het stoppen met uitbreiden van recreatieve voorzieningen, zijn volgens indiener gemotoriseerd verkeer op De Stokte te ontmoedigen, geen loslopende honden in dit gebied toe te staan, borden te plaatsen waarop staat dat toegang tussen zonsondergang en zonsopkomst verboden is en strikter te handhaven op deze maatregelen.
- De sterrenzone enkel in de Omgevingsvisie op te nemen ter behoud van dit donkertegebied en niet te gebruiken als recreatieve trekpleister. Enkel voor geplande, gecontroleerde, op de doelgroep gerichte en zeer laagfrequente ontheffing bijvoorbeeld in de vorm van een door de Sterrenwacht Dalfsen georganiseerde excursie is naar indieners mening ruimte. Een 'ongecontroleerde' sterrenzone zal volgens indiener wederom een aanzuigende werking hebben op veel mensen, ook op degenen die niet komen om naar de sterren te kijken, wat betekent dat mensen met de auto op pad gaan naar deze plekken met een hogere kans op aanrijdingen van nachtdieren. Tevens zal het volgens indiener leiden tot verstoring van rust- en foerageerplekken. Bovendien zal het volgens indiener leiden tot lichtvervuiling van het donkerte-gebied. Mensen hebben immers licht nodig om te kunnen zien waar zij zich bevinden. Kortom, het idee om donkerte in dit gebied te waarborgen en lichtvervuiling te reduceren is naar indieners mening een goed initiatief. Echter pleit indiener voor het beperken van het beleven van het donkerte en sterrenlicht tot het minimum om de negatieve weerslag op de natuur te minimaliseren. Overigens merkt indiener op dat de sterrenzone niet benoemd is in het concept Omgevingsvisie 1.0, terwijl in de motie die is aangenomen staat dat deze als ontwikkeling opgenomen wordt in de definitieve Omgevingsvisie 1.0. Indiener vraagt zich af hoe inwoners hun zienswijze met de gemeente kunnen delen nu deze niet inhoudelijk is opgenomen in het concept Omgevingsvisie 1.0?

Samenvattend ziet indiener graag dat de volgende punten worden opgenomen in de nieuwe Omgevingsvisie voor het gebied rondom De Stokte en de Vecht:

- De recreatie in dit deelgebied niet actief wordt vergroot waarbij de natuurlijke ontwikkeling prioritair is en de beleving daarvan alleen kan indien dit niet ten koste gaat van de (te ontwikkelen) natuurwaarden.
- De rust, stilte en duisternis in dit deelgebied worden beschermd.
- Indien de Sterrenzone wordt opgenomen in de definitieve Omgevingsvisie, dan enkel ter behoud van dit donkerte-gebied en niet te gebruiken als recreatieve trekpleister.

Indiener pleit om de natuur niet ten koste te laten gaan van recreatieve ontwikkelingen die deze beschadigen, door meer beschermende maatregelen in de nieuwe Omgevingsvisie op te nemen voor het gebied rondom De Stokte en de Vecht. Indiener vraagt om zorg voor behoud van dit prachtige maar kwetsbare natuurgebied, zodat niet alleen omwonenden, maar ook vele generaties na ons hier nog van kunnen genieten.

Reactie gemeente:

De zienswijze van indiener heeft betrekking op het gebied rondom De Stokte, wat binnen deelgebied Variatie rond de Vecht. De ambities die in de gebiedsagenda zijn opgeschreven gelden voor het gehele deelgebied. Als daar aanpassingen in worden gedaan, dan gelden deze dus voor het hele deelgebied. Dit is onzes inziens niet wenselijk.

Wij begrijpen echter wel de zorgen die indiener uit en vinden het belangrijk dat de ecologische waarden in dit gebied in stand gehouden worden. In het Tien Toren Plan van Ruimte voor de Vecht zijn tien plekken aangewezen langs de Vecht waar reuring mag plaatsvinden. Pleisterplaats de Stokte is daar één van. Dit neemt niet weg dat de grenzen van deze reuring bereikt kunnen worden en deze negatieve impact kan hebben op de natuurwaarden. Onzes inziens is de bescherming van de landschappelijke en ecologische waarden in de ambities en in de gebiedsagenda van dit deelgebied echter voldoende gewaarborgd. De recreatieve functie van het gebied wordt daarom niet beperkt.

De concrete suggesties die indiener doet om rust te creëren in het gebied rondom de Stokte, worden doorgegeven aan de afdeling.

Ten aanzien van de sterrenzone het volgende. De motie sterrenzone was inderdaad nog niet verwerkt in de ontwerp Omgevingsvisie, omdat die trajecten elkaar hebben gekruist. Wel is toegezegd dat deze motie wordt verwerkt in de vast te stellen Omgevingsvisie. Deze is inderdaad opgenomen als 'donkerte gebied', waarbij het behoud van donkerte voorop staat en terughoudend omgegaan moet worden met kunstverlichting. Er nu niet voorzien dat hier actief een recreatieve trekpleister van gemaakt.

De Omgevingsvisie wordt naar aanleiding van deze zienswijze op de volgende punten aangepast:

- Bij deelgebied Variatie rond de Vecht wordt aan de waarden van het gebied 'Vecht en uiterwaarden' (paragraaf 2.3.2) de waarden: 'rust, stilte en duisternis' en 'ecologische waarden bij Bellingeweer en de Stokte' toegevoegd.
- Bij punt 1 onder ambitie 3 van deelgebied Variatie rond de Vecht (paragraaf 2.3.4) wordt '..., passend binnen de landschappelijke kwaliteiten', aangepast in '..., passend binnen de landschappelijke en ecologische waarden'.
- De motie Sterrenzone wordt verwerkt in de Omgevingsvisie als 'donkerte gebied'. Concreet betekent dit dat aan ambitie 3 van deelgebied Variatie rond de Vecht (paragraaf 2.3.4) de volgende ambitie wordt toegevoegd: 'We koesteren de donkerte in de sterrenzone (het gebied vanaf uitkijkplaats de Stokte tot aan de gemeentegrens Ommen) en houden deze actief in stand.'

26. Indiener 26 (brief van 25 november 2021, binnengekomen 25 november 2021, kenmerk Z/21/645562)

Eerder heeft indiener, net als bewoners van De Stokte en Keizersteeg, zijn zorg uitgesproken over de groeiende recreatieve drukte en de verruiming van recreatieve voorzieningen ten koste van landschappelijke en ecologische kwaliteiten in het gebied Vecht en uiterwaarden van de gemeente Dalfsen. Volgens indiener heeft de gemeenteraad laten blijken dat deze zorg werd gedeeld. Indiener doet daarom ook een klemmend beroep op de gemeente om de Omgevingsvisie van de gemeente Dalfsen te benutten om het 'karakteristieke' Vechtdal aan de Stokte te behouden als 'groene parel' in de gemeente Dalfsen.

Hieronder geeft indiener zijn zienswijze op het ontwerp Omgevingsvisie Dalfsen 1.0, met suggesties voor nuancering c.q. aanscherping van de tekst voor de koers (paragraaf 2.3.3) en de specifieke keuzes (paragraaf 2.3.4) voor deelgebied 2 Variatie rond de Vecht (Dalfsen e.o.).

- In de beschrijving van de koers wordt gesteld dat het deelgebied Vechtdal vraagt om maatwerk en een zorgvuldige afweging tussen enerzijds 'hoge natuurlijke, landschappelijke, cultuurhistorische waarden, rust, ruimte, stilte' en anderzijds 'toerisme'. Deze afweging leidt in de concept Omgevingsvisie tot de keuze: 'reuring' bij de contactpunten, natuur/rust/ruimte elders. Van die reuring mag van indiener geen sprake zijn op de plek van het voetgangersveer bij de pleisterplaats. Eerder is voor de pleisterplaats afgesproken dat er hier sprake zou zijn en blijven van extensieve dagrecreatie, derhalve kleinschalige dagrecreatie, die past binnen de ecologische kwaliteiten van het gebied c.q. die daaraan een bijdrage levert.

Suggestie: nuanceer deze passage in 2.3.3, de huidige tekst zet de deur open voor méér recreatieve drukte bij dit contactpunt, en staat haaks op eerdere standpunten van de gemeente

- Indiener steunt de denklijn in ambitie 3: 'alleen kleinschalige vormen van recreatie zijn toegestaan, passend binnen de landschappelijke kwaliteiten'. Maar beter is het volgens indiener om vast te houden aan extensieve dagrecreatie, waarbij de passendheid wordt getoetst aan natuur, landschap, rust, ruimte, stilte, donkerte en veiligheid.

Suggestie: maak de tekst op dit punt scherper, omdat het verleden duidelijk heeft gemaakt dat je al snel verleid wordt tot het plaatsen van voorzieningen zonder goede toets op de consequenties.

- Het beschermen en waar mogelijk versterken van landschappelijke en ecologische waarden klinkt volgens indiener weinig ambitieus.

Suggestie: zet in ambitie 3 zichtbaar in op het stimuleren van rust, ruimte, stilte en donkerte; dit past bij de identiteit van dit gebied.

- Kies bij ambitie 3 (aantrekkelijk en onderscheidend landelijk gebied) ook voor het terugdringen van verkeersdrukke; een verdere toename wordt verwacht door de veranderingen aan de Hessenweg, stelt indiener.

Suggestie: kies ten behoeve van verkeersveiligheid, rust en een passende beleving van het Vechtdal voor het ontmoedigen van gemotoriseerd verkeer op De Stokte (opties nader te onderzoeken)

- Indiener steunt eveneens de ambitie om de beleving en beleefbaarheid van de Vecht te versterken.

Suggestie: voeg toe: toets aan natuur, landschap, rust, ruimte, stilte, donkerte en veiligheid.

Indiener vraagt gepaste aandacht voor dit gebied.

Reactie gemeente:

De zienswijze van indiener heeft betrekking op het gebied rondom De Stokte, wat binnen deelgebied Variatie rond de Vecht. De ambities die in de gebiedsagenda zijn opgeschreven gelden voor het gehele deelgebied. Als daar aanpassingen in worden gedaan, dan gelden deze dus voor het hele deelgebied. Dit is onzes inziens niet wenselijk.

Indiener doet de suggestie om een passage over de reuring bij de contactpunten de nuanceren, om te voorkomen dat de recreatieve functie rondom De Stokte vergroot wordt. Daarnaast vraagt indiener om meer aandacht voor rust, ruimte, stilte, en donkerte. Zie voor de reactie van de gemeente hierover de reactie bij de zienswijze van mevrouw Van Drielen en de concrete aanpassingen die naar aanleiding hiervan worden gedaan.

Indiener vraagt verder aandacht voor het terugdringen van verkeersdruk in het gebied rondom De Stokte. Het terugdringen van gemotoriseerd verkeer vinden we op dit moment nog te ver gaand. We nemen de suggestie van indiener dus niet over, maar delen deze wel met de afdeling die dit aangaat.

Als laatste vraagt indiener om bij het punt over de beleefbaarheid van de Vecht (ambitie 3, pg. 32) een toets aan enkele aspecten toe te voegen. Onzes inziens is de toets aan deze aspecten voldoende geborgd door de laatste snede van deze zin: '... binnen de aanwezige waarden'.

De Omgevingsvisie wordt naar aanleiding van deze zienswijze op de volgende punten aangepast (deze zijn hetzelfde als de aanpassingen n.a.v. de zienswijze van indiener 25):

- Bij deelgebied Variatie rond de Vecht wordt aan de waarden van het gebied 'Vecht en uiterwaarden' (paragraaf 2.3.2) de waarden: 'rust, stilte en duisternis' en 'ecologische waarden bij Bellingeweer en de Stokte' toegevoegd.
- Bij punt 1 onder ambitie 3 van deelgebied Variatie rond de Vecht (paragraaf 2.3.4) wordt '... passend binnen de landschappelijke kwaliteiten', aangepast in '... passend binnen de landschappelijke en ecologische waarden'.
- De motie Sterrenzone wordt verwerkt in de Omgevingsvisie als 'donkerte gebied'. Concreet betekent dit dat aan ambitie 3 van deelgebied Variatie rond de Vecht (paragraaf 2.3.4) de volgende ambitie wordt toegevoegd: 'We koesteren de donkerte in de sterrenzone (het gebied vanaf uitkijkplaats de Stokte tot aan de gemeentegrens Ommen) en houden deze actief in stand.'

27. Indiener 27 (brief van 25 november 2021, binnengekomen 25 november 2021, kenmerk Z/21/645561)

Indiener heeft een aantal onderwerpen waarover hij zijn zienswijze kenbaar wil maken.

Klimaatopgave

Klimaatverandering de gemeente geeft volgens indiener aan hier actief beleid op te willen voeren. Indiener gaat ervanuit dat dit op basis van aannames en niet op feitelijke onderbouwing geschiedt. Dit is volgens indiener niet gebaseerd op peer review gestoelde wetenschap! Hierbij dienen volgens indiener de gevolgen van de te nemen maatregelen te worden mee gewogen zoals de productie/ transport van de gebruikte materialen evenals hergebruik/ afvoer en verwer-

king van gebruikte/ afgewerkte materialen/ middelen bij en rest producten. Waterinundatie kan volgens indiener een ongezond leefklimaat veroorzaken door dat het vocht op trekt in de woningen of door middel van te hoge luchtvochtigheid. Verder kan volgens indiener daardoor de overlast van plaagdieren sterk toenemen en de daarmee verbonden ziekterisico's voor de volksgezondheid. Dit resulteert dan in een klimaat verslechtering, stelt indiener.

Gasloos bouwen

Indiener vraagt zich af hoe men waterstof wil transporteren als er geen infrastructuur voor is. Veel systemen functioneren volgens indiener gebrekkig. Indiener vraagt zich af of hiermee rekening wordt gehouden. Volgens indiener stimuleren de Oosterburen juist het gebruik van gas i.p.v. meer vervuulende brandstoffen.

CO2-reductie

Volgens indiener betekent CO2-reductie minder assimilatie/ fotosynthese, wat minder zuurstof/ bladgroen betekent. Dus schiet CO2 omzetting schiet volgens indiener zijn doel. Aan dit proces levert stikstof volgens indiener een positieve bijdrage door het bevorderen van meer bladgroen.

Fijnstof

Fijnstof blijkt een groeiend probleem waarvan volgens indiener naar het lijkt het milieubeleid een aanjager blijkt middels katalysatoren op uitlaten van o.a. motoren die de nog schadelijkere microdeeltjes (nano deeltjes genaamd) deeltjes uitstoten. Met de aanverwante problemen volgens indiener voor de volksgezondheid. Als dit beleid niet is gebaseerd op peer review wetenschap maar op aannames is de gemeente/ overheid volgens indiener aansprakelijk voor schade/ gevolgschade voortvloeiende uit dit/ hun beleid. Dit vanwege het buitenproportionele verplichtend karakter, stelt indiener.

Water

De gemeente is eindverantwoordelijk voor de openbare ruimte, dus ook voor handhaving stelt indiener. Slempgevoelige gronden laten nauwelijks water door in tegenstelling met grove zandgronden, daar wordt geen rekening mee gehouden waardoor het systeem voordeel al snel verdwijnt, geeft indiener aan. Verslemping genaamd. Water mag volgens indiener alleen geborgen worden in de daarvoor bestemde gebieden en binnen de insteek van de watergang/ loop. Daarbuiten is eigenaars toestemming vereist. Zie uitspraak Raad van State inzake gemeente Dalfsen laatst geldende bestemmingsplanprocedure. Het waterschap is dus ook gehouden aan dit bestemmingsplan.

Reactie gemeente:

De informatie die indiener op papier heeft gezet, wordt gedeeld met de afdelingen die het aangaat. De zienswijze wordt verder voor kennisgeving aangenomen.

De Omgevingsvisie wordt naar aanleiding van deze zienswijze niet aangepast.

28. Indiener 28 (brief van 24 november 2021, binnengekomen 25 november 2021, kenmerk Z/21/645492)

Omdat de inloopbijkomst over de ontwerp Omgevingsvisie op donderdag 18 november 2021, heeft indiener een aantal vragen c.q. opmerkingen op papier gezet. Algemene indruk van

indiener is dat het voor indiener niet echte duidelijkheid bevat. Volgens indiener kun je er bijvoorbeeld alle kanten mee uit. Misschien komt er meer duidelijkheid in het omgevingsplan. Meer concrete zaken.

Indiener vraagt zich ten eerste af of de Omgevingsvisie boven de Omgevingswet gaat. De Omgevingswet is juridisch bepalend voor de aanvragen wat betreft het bouwen, milieu, archeologie, E.H.S., natura 2000 (indien van toepassing) etc., stelt indiener. Allerlei wetten die moeten in principe voor 1 juli 2020 in elkaar geschoven zijn. Indiener heeft begrepen dat het milieu nog niet ingebed is in de Omgevingswet, wel op een later tijdstip ingebed wordt. Er staat in op wat voor een termijn.

Indiener vraagt zich verder af waarom er is gekozen voor een update van de Omgevingsvisie in 2023. Daarna eens in de vier jaar. Is het verstandig om nu zo'n haast te maken met de Omgevingsvisie nu er in 2022 nieuwe gemeenteraadsverkiezingen zijn, vraagt indiener zich af. De wet bepaald dat er in 2024 een Omgevingsvisie moet zijn gemaakt door alle gemeenteraden. Nadeel van een cyclische Omgevingsvisie lijkt indiener dat die op elk gewenst moment veranderd kan worden. Brengt hierdoor weinig stabiliteit vindt indiener, ook in bij ambtenaren.

Verder vraagt indiener zich af of de gemeente nog een controletaak wanneer andere partijen bijvoorbeeld gaan bouwen. Wie is aansprakelijk voor problemen het zij met bouwwerken, milieuvergunningen en wat kan de gemeente doen inzake nalatigheid? Welke middelen kunnen dan toegepast worden?

De raadsleden krijgen een bijzondere taak bij het vaststellen van de Omgevingsvisie zegt indiener, waarbij je als burger mag hopen dat er genoeg kennis van zaken aanwezig zal zijn bij alle raadsleden. Indiener vindt het al met al zeer gecompliceerd met de invoering van de omgevingswet. Het zal zeer lastig zijn om zowel de Omgevingsvisie en de wet goed uit te leggen aan alle burgers, denkt indiener. Hoe denkt de raad dit in goede banen te leiden, vraagt indiener zich af. Indiener doet een voorstel: Maak een voorbeeld van iemand die een bouwvergunning nieuwe stijl wil aanvragen. Zet alles op papier in begrijpelijke taal, zodat iedereen zich van tevoren kan oriënteren.

Verder doet indiener nog een aantal suggesties en/of opmerkingen:

- Verplicht nieuwe gebruikers van de industrieterreinen om bijv. zonnepanelen of andere voorzieningen te doen zodat men zelfvoorzienend wordt. Bijv. d.m.v. coöperatie voor elektra, gas, etc.
- Geef ook voorlichting over groen. Er zijn bijv. bomen die goed tegen veel regen c.q. droogte kunnen, CO2 opnemen.
- Indiener vindt dat gemeente het goede voorbeeld moet geven. Ga als gemeente oplossingsgericht denken, niet zich verliezen in allerlei vaagheden. Denk vooruit, maar gooi niet alle dingen uit het verleden weg. Terugkijken in de geschiedenis kan zeer waardevol zijn. Zoals wateroverlast, bebossing, etc. Kijk naar de ontstaansgeschiedenis van Dalfsen en leer daarvan. Doe gedegen onderzoek waar vroeger waterlopen zijn geweest, bekijk hoe de Vecht gestroomd heeft.
- Denk ook eens aan tijdelijke woningen zoals een project van de Rabobank, geeft indiener aan. Eenvoudige huizen gebouwd op grond die maximaal 30 jaar geld, daarna weer teruggeven aan de gemeente dus tijdelijk. Gebouwd met prefab huizen voor de sociale bouw. Dit is te realiseren voor een bedrag tussen de €160.000,- – €200.000,
- Zwolle zal zeker proberen om t.z.t. Dalfsen in te lijven bij Zwolle, denkt indiener. Zwolle is ook als groei gemeente aangemerkt door het Rijk.

- In het kader van de RES, waarom geen zonnepanelen langs de rijkswegen bijv. vanaf Zwolle Z – Hessenpoort, vraagt indiener zich af. Als je in Duitsland rijdt zie je bij diverse steden zonnepanelen langs de wegen! Al een aantal jaren.
- Zeer belangrijk en essentieel vindt indiener het om de landgoedeigenaren meer armslag in het beheren van het landgoed te geven, zonder regels ten aanzien van bewoning, splitsing ook verbouwen van leegstaande gebouwen. Zij bepalen voor een heel groot gedeelte dat men graag in Dalfsen wil wonen, vanwege de omgeving stelt indiener. Indiener roept daarnaast op om voor genoeg goed groen in de gemeente, ook bij het ontwikkelen van huizen + industrieterreinen.

Reactie gemeente:

De Omgevingswet brengt alle spelregels die gelden voor de fysieke leefomgeving bij elkaar in één wet. Uit de Omgevingswet volgt dat elke gemeente in 2024 een Omgevingsvisie moet hebben voor haar gehele grondgebied. De Omgevingswet staat dus boven de Omgevingsvisie. De Omgevingsvisie is verder vergelijkbaar met de huidige structuurvisie. Het verschil daarmee is dat deze Omgevingsvisie ook nieuwe aspecten als gezondheid bevat, over het hele grondgebied van de gemeente moet gaan en een cyclisch kent (i.p.v. een statisch document te zijn).

Er is gekozen voor een beleidscyclus van elke vier jaar, om eens in de vier jaar de Omgevingsvisie te herijken. Dit sluit dan aan bij de cyclus van gemeenteraadsverkiezingen. Er is gekozen om de eerstvolgende update over twee jaar te doen, omdat de Omgevingsvisie 1.0 vlak voor de gemeenteraadsverkiezingen wordt vastgesteld. De nieuwe gemeenteraad kan dan zijn accenten en prioritering aanbrengen.

Aan de roep van indiener om landgoedeigenaren meer armslag in het beheren van het landgoed te geven, wordt in de Omgevingsvisie al gehoor gegeven. In paragraaf 2.3.4, bij ambitie 4 staat bij 1: 'We bieden mogelijkheden voor versterking van de economische basis onder de bestaande landgoederen' (pg 36).

De overige informatie die indiener op papier heeft gezet, zien wij als suggesties. Deze worden gedeeld met de afdelingen die het aangaat en verder voor kennisgeving aangenomen.

De Omgevingsvisie wordt naar aanleiding van deze zienswijze niet aangepast.

29. Indiener 29 (mail van 12 november, binnengekomen 25 november kenmerk Z/21/645501)

Indiener heeft een aantal opmerkingen naar aanleiding van de ontwerp Omgevingsvisie:

- In de ontwerp Omgevingsvisie wordt volgens indiener gesteld dat de bereikbaarheid van Dalfsen in veel gevallen goed op orde is. De vraag is dus volgens indiener waar is dat dan niet? En waar is het dan wel goed op orde? Dit is veel te summier gesteld en is geen visie, vindt indiener. De verkeersstromen zullen na verdere bebouwingen sterk toenemen wat impliceert dat de huidige wegen onveilig worden, zo stelt indiener, zoals nu al hier en daar wordt waargenomen. Hierover wordt niets vermeld in de visie. Ook niet over een mogelijke nieuwe brug over de Vecht om het dorp te ontlasten.
- Volgens indieners stelt de gemeente in te zetten op een groene overgang tussen stad en landelijk gebied. Wel heel summier aangegeven denkt indiener. Nu wordt voorge-

steld om Dalfsen West en Noord intensief te gaan bebouwen zonder strategische nuances aan te geven in de visie, vindt indiener. Vooral West bevat erfgoeden, bos, boerderijen en bedrijven en een mooi buurtschap Ankum, al met al gelegen in een parkachtig coulisselandschap. Het bebouwen in grote dichtheden lijkt indiener hier niet logisch. Juist Dalfsen West is volgens indiener een kostbaar gebied dat planologisch dichte bebouwing eigenlijk niet toelaat. Dit is volgens indiener al te zien in de praktijk langs bv. de Leemculeweg naast "Havezate" De Leemcule. Hier staan op ca. 1 ha 3 geclusterde villa's en nabij hoek Leemculeweg en Ankummer Es 4 geclusterde woningen. Aan de Vostersteeg in Ankum achter erfgoed Ankum zullen 4 woningen bij elkaar worden gebouwd, overigens al vooruitlopend op de visie. Hier mist indiener de strategische visie t.a.v. de woonbebouwing, zoals bv. geclusterde laagbouw, max. 4 woningen per ha, versterking parkachtig karakter met schone waterpartijen met natuurlijke oevers, wandelpaden, versterking biodiversiteit bodem, water en lucht, ed. Al met al geen intensieve bebouwing. En uitsluitend laagbouw in een parkachtige omgeving. De door gemeente aan te kopen gronden die niet bebouwd worden, kunnen als park worden ingericht. Waarin biodiversiteit hoog aangeschreven staat. Neem tevens op een wandelpad langs de gehele Leemculeweg en wellicht meerdere, geeft indiener aan. Ook Noord zal indieners inziens meer parkachtig dienen te worden bebouwd als overgangsgebied tussen de verstedelijkte kern en buitengebied. Hierin dient veel aandacht te worden gegeven aan veel parkgroen, met bufferende schone waterpartijen met natuurlijke oevers, vindt indiener. Neem hierin wandelpaden op, waaraan grote behoefte is. Biodiversiteit zou ook hier voorop moeten staan. Waarom zijn er in deze gebieden geen nuances aangebracht, vraagt indiener zich af.

- Het lijkt er volgens indiener sterk op dat de visie te veel op staand beleid is gericht. Bovendien dan weer gericht op 2030 dan weer op 2040. Wat is het nu, vraagt indiener zich af. Het jaar 2050 t.a.v. energietransitie wordt in het geheel niet genoemd.
- De gemeente stelt volgens indiener dat de visie in het geheel niet MER-plichtig is en geeft aan dat voortgeborduurd kan worden op staand beleid, maar welk beleid wordt hiermee bedoeld, vraagt indiener. Er wordt verwezen naar een buurgemeente, maar dit is Dalfsen. Volgens indiener weet de gemeente niet wat de komende jaren in de gemeente nog tegen gekomen gaat worden en daar alleen al is een MER voor onze gemeente gewoon verplicht volgens de Omgevingswet die landelijk geldt voor alle gemeenten en in 2022 operabel moet zijn.
- Indiener mist een planologisch overzicht van het gehele grondgebied van Dalfsen met een toekomstige strategische visie. Ook in relatie met buurgemeenten/waterschap/provincie e.a.
- De biodiversiteit in de gehele gemeente is indieners inziens onderbelicht. Hoe gaan we nu om met bodem, water en lucht? Tegen het licht van 2030 (40) en 2050 en daarna?
- De Omgevingsvisie is volgens indiener niet een optelsom van beleidsvisies (w.o. staand beleid) maar een samenhangende visie op strategisch niveau. Indiener mist dit in visie.

Reactie gemeente:

Voor de reactie van de gemeente op deze zienswijze en eventuele aanpassingen naar aanleiding daarvan, wordt verwezen naar de reactie op de zienswijze van **indiener 2** op **pg. 9**.

30. Indiener 30 (mail van 23 november, binnengekomen 25 november kenmerk Z/21/645547)

Indiener beschikt op een locatie aan de zuidwestelijke dorpsrand van Lemelerveld over een agrarisch bedrijf in de vorm van een varkenshouderij. Op het desbetreffende perceel worden zeugen en biggen gehouden verdeeld over diverse stallen. Een kantoor/ hygiënesluis, berging, spoelplaats en twee bedrijfswoningen zijn eveneens aanwezig. De afgelopen jaren kent het bedrijf een duurzame ontwikkeling en cliënt wenst deze ook voort te zetten.

Plankaart

Op pagina 21 van onderhavige visie is een "Ontwikkelkaart Omgevingsvisie Dalfsen 1.0" opgenomen. Het bedrijf van indiener is aan de zuidwestzijde van Lemelerveld gelegen. Nabij het bedrijf, aan de noordzijde van de Strenkhaarsweg, is in de Omgevingsvisie een nieuw zoekgebied voor woningbouw opgenomen (gemarkeerd met oranje ster). Tevens is aan de zuidoostzijde een zoekgebied voor uitbreiding van het ter plaatse aanwezige industrieterrein opgenomen (gemarkeerd met paarse ster). Indiener ziet in dat er in Nederland momenteel grote vraag is naar moderne en betaalbare woon- en werkruimte en dat hierdoor op bepaalde plaatsen uitbreiding van steden en dorpen aan de orde is. Echter heeft hij er wel twijfels bij of de zuidwestzijde van Lemelerveld hiertoe wel een geschikte locatie is. Immers is hier indieners varkensbedrijf gelegen, waardoor er ter plaatse sprake is van zekere emissies van o.a. geur, fijnstof, endotoxinen en geluid welke hinder op kunnen leveren voor de nieuwe bewoners. Hierdoor kan het zijn dat er geen sprake is van een goed woon- en leefklimaat, stelt indiener. Tevens kan specifieke wetgeving m.b.t. voornoemde aspecten problemen opleveren bij de bestemmingsplanprocedures en vergunningsaanvragen t.a.v. de betreffende uitbreidingen. Navolgend zal dit verder toegelicht worden.

Aspect geur/ omgekeerde werking

Geuremissies van landbouwhuisdieren met geuremissiefactoren (zoals varkens) moeten conform de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) worden beoordeeld met behulp van het rekenmodel "V-stacks Vergunning". Zo kan er worden bepaald of de geuremissie van een bedrijf leidt tot een te hoge geurbelasting op geurgevoelige objecten in de omgeving. Er is veel jurisprudentie over het begrip geurgevoelig object, maar de algemene definitie betreft als volgt: 'een geurgevoelig object is een gebouw dat is bestemd voor en geschikt om te worden gebruikt voor menselijk wonen of menselijk verblijf. Het gebouw moet hiervoor permanent of een daarmee vergelijkbare wijze worden gebruikt. Ter plaatse van geurgevoelige objecten mag de ter plaatse geldende normstelling niet worden overschreden. De gemeente Dalfsen ligt op grond van de Meststoffenwet in een zogeheten "niet-concentratiegebied". Hierdoor bedraagt de maximale normstelling ter plaatse van een geurgevoelig object in het buitengebied 8 OUE/m³ en ter plaatse van een geurgevoelig object in de bebouwde kom 2 OUE/m³.

Naast dat een veehouder bij uitbreidingsplannen dient te toetsen aan deze normstellingen, kent de Wgv de zogeheten "omgekeerde werking". Dit houdt in dat bijvoorbeeld woningbouwplannen niet mogen leiden tot een overschrijding van de normen ter plaatse van de nieuwe woning. Immers, zo ontstaat een overbelaste situatie en wordt het bedrijf van de nabij gelegen veehouder als het ware "op slot" gezet.

In een afbeelding (bekend bij de gemeente) zijn met behulp van het rekenmodel "V-stacks" de geurcontouren van het bedrijf van indiener op de beoogde woonwijk inzichtelijk gemaakt. Hieruit blijkt volgens indiener dat de beoogde woonwijk grotendeels binnen de geurcontour van het be-

drijf van cliënt gelegen is. Hierdoor is het op grond van de Wgv niet direct mogelijk ter plaatse de beoogde woonwijk te realiseren.

Overige aspecten

Naast geuremissies is er bij veehouderijen ook sprake van emissies van fijnstof en daarmee verband houdende endotoxinen. Hoewel de fijnstof emissie bij varkens relatief beperkt is t.o.v. bijvoorbeeld pluimvee, kunnen burgers hier wel hinder van ondervinden. Verder is er bijvoorbeeld in Noord-Brabant steeds meer aandacht voor endotoxinen, waarbij uit gezondheidsoogpunt een voorzorgsprincipe wordt gehanteerd. Daarnaast is erbij vrijwel ieder bedrijf sprake van geluidsemissies. Momenteel zijn voor onderhavig bedrijf reeds afwijkende normen in de milieu-toestemming opgenomen. Voornoemde aspecten kunnen indieners inziens dan ook belemmeringen opleveren t.a.v. de realisatie van de beoogde dorpsuitbreidingen.

Conclusie

Gelet op het voornoemde verzoekt indiener de voorgenomen uitbreiding van de woonwijk en het industrieterrein aan de zuidwestzijde van Lemelerveld te heroverwegen. Immers, op grond van o.a. de geldende geurwetgeving is het momenteel niet mogelijk de betreffende woonwijk te realiseren, stelt indiener. Hierdoor is het opnemen van een dergelijk zoekgebied indieners inziens dan ook niet zinvol. Mocht echter de wens bestaan de betreffende zoekgebieden toch als zodanig aan te wijzen, verzoekt indiener zijn bestaande rechten te respecteren en actief van de verdere planvorming en procedures op de hoogte gehouden te worden. Indiener is namelijk bereid zover mogelijk hier actief in mee te denken.

Reactie gemeente:

De gemeente is het eens met de analyse die gemaakt wordt in het adviesrapport van indiener dat een bouwlocatie voor woningbouw niet mogelijk is in combinatie met de geurbelasting van het agrarische bedrijf van indiener. Daarom zullen we, net als dat er gebeurd is bij de eerdere uitbreiding van bedrijventerrein 't Febriek en woonwijk de Nieuwe Landen II, een Geurverordening in procedure brengen bij eventuele uitbreiding van 't Febriek in de toekomst en/of woningbouw op de Strenkhaar, zodat het bedrijf van indiener niet belemmerd wordt.

Wat betreft de woningbouwlocatie Strenkhaar/ Ijsbaanterrein, wijzigen wij de Omgevingsvisie niet. De gedeelde inzichten op het gebied van verkeer nemen wij mee in het gesprek met de verkeerswerkgroep. Mede aan de hand daarvan maken we eventueel een nieuwe afweging in de Omgevingsvisie 2.0 over de bouwlocatie Strenkhaar, mocht hier aanleiding voor zijn.

De Omgevingsvisie wordt naar aanleiding van deze zienswijze niet aangepast.

31. Indiener 31 Belangenvereniging Nieuwleusen Buitengebied West (BNBW) (brief van 24 november, binnengekomen 25 november kenmerk Z/21/645707)

De BNBW heeft met interesse kennisgenomen van de ontwerp-Omgevingsvisie Dalfsen. De ambities en voornemens die de gemeente voor het buitengebied van Nieuwleusen-West heeft geformuleerd roept bij de BNBW een algeheel gevoel van teleurstelling op. De BNBW bekruipt het gevoel dat de gemeente het gebied min of meer heeft opgegeven. Indiener leest dat de gemeente volop de ruimte wil geven aan de reguliere landbouw, aan een nieuw bedrijventerrein en via een paralleltraject dat momenteel loopt – maar dat in deze Omgevingsvisie genegeerd

wordt – komt het gebied in beeld voor de energieopgave tot 2030. Kortom: (landbouw)bedrijven, windmolens, zonneparken...maar volgens indiener geen woord over het feit dat hier mensen wonen, geen woord over de landschappelijke en natuurwaarden, geen woord over de bijzondere ontstaansgeschiedenis van dit gebied en geen uitgesproken ambities gericht op het vergroten van de ruimtelijke kwaliteit. In verhouding tot de andere deelgebieden van Dalfsen komt Nieuwleusen-West er maar bekaaid van af, vindt indiener. En dat verdient dit gebied volgens indiener niet! De ontwerp Omgevingsvisie maakt niet altijd duidelijk waar een bepaalde ambitie vandaan komt of wat de achterliggende bedoeling is, stelt indiener. Omdat de gemeente aangeeft dat de ambities en voornemens niet vrijblijvend zijn, en dat de gemeente er samen met inwoners invulling en uitvoering aan wil geven, is het voor indiener van belang om de vragen door de gemeente beantwoord te zien. Daarnaast geeft BNBW enkele suggesties voor de uitwerking mee.

1. Opmerkingen en vragen algemeen

1.1 Breng relevante regionale opgaven in beeld

In de ontwerp-Omgevingsvisie wordt de strategische ligging van Dalfsen omschreven: de nabijheid van Zwolle, de A28, de spoorlijn en meerdere regionale N-wegen. Ook geeft de gemeente aan dat er meerdere samenwerkingsverbanden zijn: de regio Zwolle, de RES, RIVUS .... De gemeente beschrijft vervolgens volgens indiener niet, of laat niet op kaart zien, wat dit inhoudelijk betekent. Zo is de gemeente Zwolle in de RES West Overijssel helder over haar zoekgebieden voor wind en zon aan de grens van Dalfsen, laat de klimaatatlas van RIVUS zien waar overstromingsrisico's en kansen op wateroverlast kunnen optreden, geeft de provincie Overijssel in haar Omgevingsvisie aan welke gewenste ontwikkelingen zij voor deze regio ziet en zo zullen er ook op het gebied van (regionale)bedrijventerreinen richtinggevende afspraken zijn die relevant zijn voor de ontwikkeling van Dalfsen. Voor Nieuwleusen-West zijn de (door)ontwikkeling van Hessenpoort, de ontwikkeling van windmolens in Tolshuislanden, plannen van Staphorst in de buurt van de Lichtmis en overstromingsrisico's relevant.

Indiener vraagt of de gemeente de relevante ruimtelijke ontwikkelingen in aangrenzende gemeenten inzichtelijk kan maken en op kaart kan zetten, zodat de samenhang met en de consequenties voor de ruimtelijke ontwikkeling van Dalfsen inzichtelijk worden?

1.2 De ontwerp-Omgevingsvisie ontkent de afspraken die in en n.a.v. de RES West-Overijssel zijn gemaakt.

In de ontwerp-Omgevingsvisie ziet indiener dat de gemeente worstelt met de wijze waarop de gemeente de uitwerking van de RES West-Overijssel en het proces van deze Omgevingsvisie samen moet brengen. De gemeente geeft aan dat de RES nog in ontwikkeling is en daarom nu (nog niet) wordt meegenomen in deze Omgevingsvisie (1.6.4). Maar de RES West Overijssel, met daarin de ambities van Dalfsen, is al vastgesteld, het onderzoek naar geschikte zoekgebieden loopt, en de gemeente is voornemens daar nog dit jaar een besluit over te laten nemen door de raad. Een van de afspraken is dat de RES West Overijssel vertaald moet worden in ruimtelijke plannen. Kan de gemeente aangeven hoe de gemeente de RES West Overijssel gaat vertalen in de ruimtelijke plannen en hoe dit zich verhoudt tot deze Omgevingsvisie? Het kan toch niet zo zijn dat de gemeente de keuze voor de zoekgebieden verwerkt in de definitieve Omgevingsvisie, zonder dat inwoners daar hun zienswijzen op hebben kunnen geven?

1.3 Transitie landelijk gebied klinkt als de grootste ruimtelijke opgave en daarvoor is een integrale aanpak een noodzaak. Maar is de gemeente hiervoor wel de juiste partij en kan de organisatie dit wel aan?

De gemeente stelt dat het buitengebied een grote transitie staat te wachten: de landbouw moet verduurzamen, de biodiversiteit staat onder druk, er moet ruimte worden gevonden voor energieproductie en het landschap moet robuust worden gemaakt om gevolgen van klimaatverandering op te kunnen vangen. Daarnaast moeten inwoners meer gaan bewegen, moet er ruimte zijn voor recreatie en toerisme, voor reguliere economische bedrijvigheid en wordt er ook nog gewoond in het buitengebied. Daarmee lijkt de opgave voor het buitengebied de grootste ruimtelijke opgave voor deze gemeente.

Dat de gemeente deze transformatie integraal en met regie wilt gaan oppakken, lijkt indiener de juiste weg. Maar zoals de gemeente zelf ook constateert, zijn er veel zaken waar de gemeente niet over gaat. Dit roept bij indiener de vraag op of de gemeente wel de eerstaangewezen overheid is om regie te nemen en de vraag of de organisatie hiervoor op orde is. Kan de gemeente indiener inzichtelijk maken (kennis, capaciteit etc.) hoe de gemeente een dergelijk gebiedsproces wilt doorlopen?

2. Opmerkingen en vragen m.b.t. deelgebied Weids Platteland

Met de beschrijving van de waarden voor het Weids Platteland doet de gemeente dit deelgebied te kort.

Het buitengebied van Nieuwleusen heeft een bijzondere ontstaansgeschiedenis, vindt indiener. Het heeft nota bene een plek gekregen in het Canon van Nederland. De tweede ruilverkaveling die onder de Ruilverkavelingswet van 1924 in uitvoering is gebracht, met een enorme verbetering van de waterhuishouding en landbouwkundige staat tot gevolg. Gevolgd door een tweede ruilverkaveling in de jaren '50, waar met een landschapsontwerp de basis voor het huidige landschap werd gelegd. De oorspronkelijke tekeningen van dit landschapsontwerp zijn bewaard gebleven en liggen in de bijzondere collectie van de bibliotheek van de Universiteit van Wageningen. Die tekeningen laten ook zien hoe de oorspronkelijke laanbeplanting in staat van verval is. Indiener ziet de cultuurhistorische waarden en kwaliteiten van het gebied graag benoemd in de Omgevingsvisie en adviseert de gemeente met klem om de cultuurhistorie van dit gebied een inspiratiebron te laten zijn voor een nieuw landschapsontwerp waarbinnen door de gemeente gewenste ontwikkelingen kunnen plaatsvinden. Om te beginnen wil indiener de gemeente verzoeken om de oorspronkelijke laanbeplanting van de ruilverkaveling zo veel mogelijk te herstellen, te meer omdat deze mede door de onderhoudswerkzaamheden is aangetast. Een andere wezenlijke kwaliteit van het gebied is dat het een leefgebied is voor diersoorten die het elders in Nederland moeilijk hebben, waaronder hazen en verschillende soorten weidevogels. De otter is hier teruggekeerd en er leven meerdere groepen reeën. Hoe kunnen nieuwe ontwikkelingen 3 samengaan met het behouden en verbeteren van de leefomstandigheden van de aanwezige en voor nieuwe soorten? Indiener ziet in de Omgevingsvisie graag benoemd dat dit gebied een leefgebied is voor diverse rode lijst soorten en dat de gemeente het belang van biodiversiteit bij alle ontwikkelingen vooropzet.

Geldt de Omgevingswet straks niet voor inwoners van het Weids Platteland? Benoeming van koers en ambities voor wonen in het buitengebied is een omissie, volgens indieners.

De gemeente schrijft dat de Omgevingswet uitgaat van vertrouwen en ruimte biedt voor eigen initiatief. Maar wat als inwoners in Nieuwleusen West een plan voor hun erf hebben en het stappenplan van pagina 46 erbij pakken? Bij de waarden voor het Agrarisch gebied (pag. 26)

wordt wonen niet genoemd, terwijl het een belangrijke functie is in het buitengebied van Nieuwleusen-West. Ook in de rest van de beschrijving, de koers en de ambities voor het Weids Platteland komen de belangen van vele inwoners van het gebied niet aan bod. Betekent dit, dat de bedoeling van de Omgevingswet om goede initiatieven uit de samenleving meer ruimte te bieden, niet opgaat voor de inwoners van Nieuwleusen West? Terwijl we gelijktijdig geconfronteerd worden met de grote transities in het buitengebied? Indiener vindt het een wezenlijke ommissie dat de belangen van bewoners in het buitengebied (Weids Platteland) niet zijn genoemd en dat er geen ambities voor het wonen en de ontwikkelingsmogelijkheden voor de erven zijn geformuleerd. Indiener ziet het belang van het wonen graag beter benoemd en serieus genomen bij de uitwerking van het beleid, daarbij rekening houdend met de ontwikkelingen die in het buitengebied staan te gebeuren.

Verbeteren verkeersveiligheid is urgent

Indiener is verheugd te lezen dat de gemeente de ambitie heeft om de verkeersveiligheid op de doorgaande wegen te verbeteren. Indiener constateert een toenemende verkeersdruk op het Westeinde (N758), met regelmatig gevaarlijke situaties en (bijna)ongelukken m.b.t. invoegend en uitvoegend verkeer vanuit ons gebied. Gezien de urgentie verzoekt indiener de gemeente op korte termijn enkele eenvoudige maatregelen te treffen, zoals het plaatsen van spiegels. Ook de veiligheid van de N377 behoeft aandacht. Bij woningbouw en uitbreiding van bedrijventerreinen in Nieuwleusen verzoekt indiener de gemeente de impact op de verkeersintensiteit richting Zwolle/A28 in kaart te brengen en de veiligheid en doorstroming te garanderen. Bij eventuele aanpassingen aan de inrichting van de weg, pleit indiener ervoor om gelijktijdig te zoeken naar mogelijkheden voor verfraaiing van het landschap.

Combineer ambitie 1 en 2: woningbouw in Nieuwleusen mét energieproductie in nieuwe dorpsrand

Indiener ziet kansen om de energieambitie te combineren met de ontwikkeling van nieuwe woningbouwlocaties door met zonneweides een nieuwe dorpsrand te creëren. Daarmee wordt energie geproduceerd op de plekken waar het gebruik wordt, maakt het de inwoners bewust van de energietransitie en kan met een goed ontwerp biodiversiteit en landschappelijke kwaliteit worden versterkt. Bijkomend voordeel is zonneparken niet hoeven te landen in de kern van het buitengebied, waar landbouw de hoofdfunctie is. De gemeente kan volgens indiener zelfs overwegen om vooruitlopend op toekomstige woningbouw alvast met de ontwikkeling van zonneparken een landschappelijk casco te ontwikkelen.

Wees niet te rigide met aanpassing “Sloop voor kansen-woningen”

De bedoeling van de “sloop voor kansen”-regeling is primair het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit, door landschap ontsierende agrarische bebouwing te vervangen door beperkte woningbouw. In het gebied staan nog diverse agrarische bedrijven en verrommelde erven die in de komende jaren mogelijk vrijkomen. Het zou zonde zijn als deze erven door een rigide regeling niet meer in aanmerking kunnen komen voor de ‘sloop voor kansen’-regeling, met verdere verrommeling van het landschap en risico’s op ondermijning (crimineel gebruik) als gevolg, stelt indiener. Daarentegen kan indiener zich voorstellen dat het voor de agrarische bedrijfsvoering niet wenselijk is om nieuwe woonfuncties naast de huiskavel te krijgen. In de beleving van indiener bijten de functies wonen en agrarisch gebruik van veldkavels elkaar niet, iedere bewoner van het buitengebied weet dat hij zich heeft te verhouden tot het agrarisch gebruik ervan.

Waarom is de ambitie van de gemeente voor de landbouw in deelgebied Weids Platteland veel minder vooruitstrevend dan in de andere deelgebieden?

Wat indiener opvalt is dat de gemeente voor de landbouw in de andere deelgebieden veel vooruitstrevender bent, dan voor de landbouw in dit deelgebied. Daar wil de gemeente ondersteuning bieden aan initiatieven die gericht zijn op verbreding, vergroening en verduurzaming en op de ontwikkeling van een landschappelijk raamwerk dat een gebied meer eigenheid kan geven. Waarom heeft de gemeente voor het Weids Platteland deze ambitie niet? De landbouw moet toch in zijn geheel in transitie en niet overal behalve rondom Nieuwleusen? De landbouwbedrijven in ons gebied hebben toch ook recht op ondersteuning van de gemeente? Hanteer in de Omgevingsvisie voor de gehele gemeente dezelfde ambitie voor de ontwikkeling van de landbouw, inclusief de ontwikkeling van een landschappelijke raamwerk, pleit indiener. Als de gemeente toch onderscheid wil maken tussen de deelgebieden, formuleer dan juist om een hogere ambitie voor het deelgebied Weids Platteland, aangezien de gemeente juist in dit deelgebied wezenlijke ruimtelijk ontwikkelingen voor ogen hebt.

Kan de gemeente nader toelichten wat wordt bedoeld met ruimte bieden aan nieuwe (agrarische) bedrijven, op vrijkomende agrarische erven?

De gemeente heeft de ambitie om in dit gebied ruimte te geven aan nieuwe (agrarische) bedrijven op vrijkomende agrarische erven. Wat moeten inwoners hierbij voorstellen? Is het de bedoeling om agrarische bedrijven die elders moeten wijken (vanwege stikstof/natura2000 of verstedelijking) hierin te plaatsen? Zo ja, aan wat voor bedrijven denkt de gemeente dan? Grondgebonden (melk)veehouderij of ook intensieve veehouderij? Vraagt deze beleidskeuze niet om een nadere beschouwing, waarmee inzichtelijk wordt gemaakt of inplaatsing m.b.t stikstof sowieso mogelijk is, wat de effecten zijn op de bestaande agrarische bedrijven en de effecten zijn op de leefomgevingskwaliteit in ons gebied? Onder ambitie 3 geeft de gemeente aan dat vrijkomende (agrarische) erven in het buitengebied een nieuwe invulling krijgen met alternatieve functies. Door experimenten/proeftuinen wil de gemeente ervaring op doen met de diverse mogelijkheden. Kan de gemeente een beeld geven aan wat voor type invullingen (agrarische en niet-agrarisch) wordt gedacht? Omdat de gemeente met deze Omgevingsvisie een kader schept voor nader uitwerking, wordt gehecht aan een nadere onderbouwing van deze ambitie.

Wens voor een nieuw bedrijventerrein? Sluit aan bij de kern Nieuwleusen!

In de aanloop naar dit ontwerp heeft de gemeente gesproken over een nieuwe bedrijventerrein voor Nieuwleusen met de naam "Lichtmis". Dit gaf indiener het beeld dat de gemeente voornemens was om in de nabijheid van de Lichtmis, aan de A28 een nieuw bedrijventerrein te ontwikkelen. De gemeente spreekt nog steeds over een locatie aan de N377, maar ook dat de gemeente nadrukkelijk de kern van Nieuwleusen wilt laten aansluiten op de regionale economische structuur. Indiener pleit ervoor om zorgvuldig onderzoek te laten doen naar de noodzaak voor een nieuw bedrijventerrein in Nieuwleusen, in samenhang met de ontwikkeling van andere bedrijventerreinen in de nabijheid (Hessenpoort/Staphorst) en aansluiting te blijven zoeken bij de kern van Nieuwleusen en niet het buitengebied hiervoor op te zoeken. Dat zou overigens ook in tegenspraak zijn met de ambitie van de gemeente voor agrarisch gebruik in dit gebied, stelt indiener. Daarnaast gaat indiener ervan uit dat de gemeente inwoners en ondernemers hierbij betreft. Voor de uitbreiding van De Grift wil indiener de gemeente erop wijzen dat omwonenden niet goed op de hoogte zijn van de status van de uitbreidingsplannen. Indiener verzoekt de gemeente de omgeving goed te informeren.

Een groene overgang tussen stad en landelijk gebied

Indiener staat volledig achter de ambitie voor een groene overgang tussen de stad Zwolle en het landelijk gebied, waarbij indiener ervan uitgaat dat de gemeente daarbij ook het gebied tussen Hessenpoort en Nieuwleusen voor ogen heeft. Indiener ziet volop kansen om het landschap, de biodiversiteit, het wonen en het (agrarisch)ondernemen duurzaam te verbeteren en denkt graag actief met de gemeente mee om tot een haalbare uitvoering te komen.

Reactie gemeente:

Wij houden de ontwikkelingen van buurgemeenten nauwlettend in de gaten en stemmen af waar nodig. We brengen daardoor vroegtijdig in beeld waar zaken kunnen gaan botsen of elkaar juist kunnen versterken. Deze Omgevingsvisie gaat echter over de visie op de fysieke leefomgeving van de gemeente Dalfsen. We nemen hierin geen opgaven of ontwikkelingen van buurgemeenten op.

Indiener stelt dat het traject omtrent de Regionale Energiestrategie (RES) en opwek van grootschalige energieopwekking volledig wordt genegeerd. Dat is niet het geval. Tijdens de voorbereiding is veelvuldig afstemming geweest zodat overlap ontstaat in de verschillende beleidsstukken. De lokale uitwerking van de RES, de kaders en het zoekgebied voor grootschalige energieopwekking, wordt zover mogelijk in de definitieve versie van de Omgevingsvisie opgenomen. Deze is nog niet in het ontwerp opgenomen, omdat hierover nog een besluit van de gemeenteraad genomen moest worden. Concreet wordt het gebied Dalfsen-West op de ontwikkelkaart aangewezen als zoekgebied voor grootschalig energieopwekking. In de tekst van de Omgevingsvisie wordt vervolgens opgenomen dat er dan samen en met alle stakeholders in het gebied een gebiedsvisie gemaakt wordt, als vervolg op o.a. deze Omgevingsvisie. In deze gebiedsvisie worden de opgaven die in dit gebied spelen, waaronder dus de grootschalige energieopwekking, meegenomen.

Dit gebiedsproces kan dan als voorbeeld dienen voor (wellicht) andere op te zetten gebiedsprocessen, bijvoorbeeld voor de transitie in het landelijk gebied. Voor wat betreft de transitie van het landelijk gebied merkt indiener terecht op dat de gemeente hierin niet de enige speler is en ook niet de enige is die hierover gaat. Zo loopt het traject 'gebiedsgerichte aanpak stikstof' bijvoorbeeld ook. De gemeente zit in dergelijke gebiedsprocessen aan tafel en volgt deze nauw. Waar de gemeente regie kan pakken en het benodigd is, zal de gemeente deze pakken. Maar we willen dit wel samen met de stakeholders doen, in plaats van dat we dit voor de stakeholders doen.

Indieners oproep om de verkavelingsstructuur met laanbeplanting terug te brengen in deelgebied Weids Platteland kunnen wij ondersteunen. Wij voegen deze daarom bij ambitie 3 toe. Daarnaast voegen we aan de waarden van het agrarische gebied toe dat dit gebied een bijzondere ontstaansgeschiedenis vanuit ruilverkaveling kent en het heideontginningsgebied binnen dit deelgebied een weidevogelgebied is.

De opmerkingen over het verbeteren van de verkeersveiligheid worden doorgegeven aan de betreffende afdeling. Als uitwerking van deze Omgevingsvisie zal inderdaad een studie naar mogelijkheden voor uitbreiding van of een nieuw bedrijventerrein voor Nieuwleusen onderzocht worden. De suggestie van indiener om voor een nieuw bedrijventerrein aan te sluiten bij de kern

Nieuwleusen, nemen we hierin mee. Hierin wordt uiteraard de verkeersintensiteit, ontsluiting en veiligheid daarvan meegenomen.

Indiener adviseert om de ambitie 1 en 2 te combineren en woningbouw in Nieuwleusen met energieproductie in een nieuwe dorpsrand mogelijk te maken. Hierover het volgende. De kaders voor energieopwekking binnen de gemeente Dalfsen biedt ruimte voor zonneweides tot 2 ha. buiten het zoekgebied wat aangewezen wordt voor grootschalige energieopwekking. Als wordt voldaan aan de overige kaders (bijv. landschappelijke inpassing en lokaal eigendom), dan staan wij daar in beginsel positief tegenover. Ook bijvoorbeeld in combinatie met woningbouw aan de rand van het dorp bij de uitbreidingsgebieden. De initiatieven daarvoor moeten echter wel uit de samenleving komen.

Voor wat betreft de sloop voor kansen regeling in dit gebied willen wij enige terughoudendheid hanteren met het terugbouwen van compensatiewoningen, om te voorkomen dat de veelheid aan nieuwe woningen de agrarische sector hier belemmert. Dit neemt niet weg dat er in dit gebied wel gesloopt mag worden en bijvoorbeeld op een andere locatie binnen de gemeente Dalfsen in ruil daarvoor een compensatiewoning gebouwd kan worden. Op deze manier wordt verrommeling van het landschap en ook ondermijning tegengegaan. Overigens moet de sloop voor kansen regeling naar aanleiding van de Omgevingsvisie geactualiseerd worden en wordt hierin duidelijk gemaakt hoe deze terughoudendheid vormgegeven zal worden.

Mede naar aanleiding van indieners roep om de ambitie ten opzichte van de agrarische sector vooruitstrevender te maken, wordt ambitie 4 aangepast om meer aan te sluiten bij de ontwikkeling die de sector doormaakt.

Indiener vraagt of de gemeente het voor zich ziet dat agrarische bedrijven elders uit de gemeente een plek krijgen op de vrijkomende agrarische erven in deelgebied Weids Platteland, omdat ze elders weg moeten i.v.m. bijvoorbeeld stikstof/Natura 2000. Dat zien wij inderdaad zo voor ons. In dit betreffende deelgebied zijn op dit moment de minste belemmeringen te vinden. Wij zien het echter niet voor ons dat nieuw agrarische bedrijven zich zullen vestigen op een plek waar nu geen bebouwing aanwezig is. In plaats daarvan zien wij dit juist op de plek waar een agrarisch erf vrijkomt omdat de agrariër bijvoorbeeld geen opvolger heeft. Hierbij moet uiteraard altijd aangetoond worden of dit ook milieukundig haalbaar is en of er een goed woon- en leefklimaat blijft voor de bestaande functies eromheen (waaronder wonen).

Voor wat betreft andere invullingen van vrijkomende (agrarische) erven laten wij ons leiden door initiatieven die komen vanuit de samenleving/inwoners en leggen wij dit niet limitatief vast. Ook hierbij geldt dat dit wel onderbouwd moet worden dat dit landschappelijk, milieukundig, ecologisch, etc. kan.

De Omgevingsvisie wordt naar aanleiding van deze zienswijze op de volgende punten aangepast:

- Voor deelgebied Weids Platteland wordt in paragraaf 2.2.4 bij ambitie 3 de volgende ambitie toegevoegd: 'Waar mogelijke herstellen en versterken we de verkavelingsstructuur, bijvoorbeeld met laanbeplanting'.
- Bij de gebiedswaarden bij deelgebied Weids Platteland voegen we in paragraaf 2.2.2 onder het kopje 'agrarische gebied' de volgende waarden toe: 'Bijzondere ontstaansge-

schiedenis vanuit ruilverkaveling' en 'Weidevogelgebied ter plaatse van het heideontginningsgebied'

- In deelgebied Weids Platteland wordt in paragraaf 2.2.4 bij ambitie 4 bij punt 2 de zin: 'We faciliteren (agrarische) ondernemers in hun uitbreidingswensen.' aangepast in: 'We faciliteren (agrarische) ondernemers in hun ontwikkelingswensen die zij hebben op het gebied van modernisering, verduurzaming en innovatie.'

32. Indiëners 32 (mail van 25 november, kenmerk ZZ/21/645705)

Deze zienswijze wordt ingediend namens meerdere buurtbewoners.

Indiëners zijn erg blij met de tunnel, met betrekking tot veiligheid. Toch hebben indiëners een aantal elementen waar zij tegenaan lopen omtrent veiligheid en overlast. De Oude Twentseweg is een brede weg en goed begaanbaar voor veel verkeer. De Veenweg daarentegen is smaller en naar idee van indiëners niet bedoeld voor veel doorloop en zwaar verkeer. Ook ervaren indiëners dat, wanneer er een paar auto's of een vrachtwagen voor het stoplicht van de tunnel staat/ staan, de Zennepweg volledig wordt geblokkeerd. Dit, het feit dat de bocht erg scherp is, en doordat iedereen haast en snelheid wil maken, maakt dat deze bocht volgens indiëners vermeden wordt en mensen sluiproutes opzoeken. Dit sluijverkeer maakt naar het idee van indiëners, als aanwonenden, overlast naar Veenweg, namelijk:

Veel drukte op een weg, die daar niet voor bestemd is. Dit vindt voornamelijk 's ochtends tussen 5.30 - 8.30 uur plaats, maar ook andere tijdstippen ervaren indiëners dit als druk en gevaarlijk:

- Bermen worden stuk hierdoor gereden, waardoor verkeersveiligheid afneemt (mogelijk vaker bermcontrole?)
- Voornamelijk gevaarlijk voor fietsers, vooral nu er veel slootafval in de berm en stukje op de weg ligt (vooral in bochten). Dit maakt dat het, al helemaal op een donkere weg als deze, 's avonds gevaarlijke situaties oplevert volgens indiëners.
- Auto's rijden erg hard, het zijn namelijk twee mooie rechte stukken, ze geven flink gas, ook in onoverzichtelijke bochten.
- Veel geluidsoverlast, vooral bij tegenliggers wanneer er over de grasstenen wordt gereden. Als dit pal voor je huis gebeurt, 's ochtends tijdens de ochtendspits, is dit behoorlijk vervelend en lawaaiërig.

Veel vrachtverkeer, ook de 25 meter vrachtwagens, combinaties (LVZ)

- Waaronder veel zwaar vrachtverkeer van Heutink (grensweg) Voorstel van indiëners: aansluiting Grensweg naar verkeerslichten Fabriek.
- Veel te scherpe bocht bij tunnel, het verkeer (vrachtwagens) wat van richting Heino komt en de N348 op moet komen nu over de Veenweg.

Daarnaast hebben indiëners nog wat algemene punten. Indiëners ervaren veel geluidsoverlast van de grote weg. Ook zijn er veel struiken en bomen weggehaald tussen de Zennepweg en de N348. Indiëners hebben al meerdere keren aangegeven dat je verblind wordt door de auto's vanuit Raalte, zowel in de auto als op de fiets doordat de haag is weggehaald en de Zennepweg veel lager ligt. Hier wordt helaas geen gehoor aan gegeven volgens indiëners.

Ook vragen indiëners zich af of de veiligheid van de fietsers bij de tunnel wel goed in overweging is genomen. Bij beide uiteindes/ opgangen zijn veel zijwegen (aan de ene kant vier stuks, aan de andere kant drie) en moet er veel verkeer in de gaten gehouden worden. Als fietser moet je nog oversteken, waardoor indiëners zich afvragen of dit wel altijd de meest veilige oplossing is?

Ook de stoplichten bij de Weidelaan in Raalte staan niet goed afgesteld, waardoor je vaak lang moet wachten terwijl er niets aankomt. Het verkeer naar Raalte-Noord en de doorstroom van N348 van Raalte naar Ommen kant, blijft langdurig groen, terwijl Ommen kant op doorstroom N348 en vanaf Weidelaan richting Ommen vaak lang moet wachten.

Als laatste zouden indieners ook nog willen vragen om meer aandacht voor de wegverlichting. Dit op de punten splitsing Veenweg-Ganzeweg en de parkeerplaats van de Lantaarn.

Reactie van gemeente:

Voor de reactie van de gemeente op deze zienswijze en eventuele aanpassingen naar aanleiding daarvan, wordt verwezen naar de reactie op de zienswijze van **indiener 4** op **pg. 22**.

33. Indiener 33 (mail van 25 november, kenmerk Z/21/645706)

Indiener heeft een aantal op- en aanmerkingen rondom de vernieuwde N348 en de invloed ervan op het woongenot en de leefomgeving:

- De geluidsoverlast van de N348 is volgens indiener sterk toegenomen. Het afremmen en optrekken voor de stoplichten van vooral vrachtwagens en motoren veroorzaakt veel lawaai.
- Een zomerdag in de tuin wordt overstemd door de oneindige geluidsstroom van razende auto's, vrachtwagens en motoren.
- Het verkeer op de n348 neemt steeds meer toe merkt indiener op, waardoor de overlast ook constanter is geworden. Het begint 's ochtends om zes en neemt pas rond acht uur in de avond af.
- De snelheid ligt ver boven de eerder beloofde 70 km.
- Voor de aanleg van de nieuwe weg zijn struiken en bomen weggehaald, deze zouden teruggeplaatst worden maar dat is tot op heden niet gebeurd. Het gaat om het stuk vanaf het gezondheidscentrum tot voorbij de stoplichten.
- Tijdens info avond werd gezegd dat geluidsoverlast tot een minimum terug zou worden gebracht door gebruik van geluiddempend asfalt. Het asfalt lijkt meer lawaai te maken dan wat er lag, vindt indiener.
- Naast de geluidshinder van de N348, is ook het lawaai vanaf de Vilstersestraat enorm toegenomen. De straat is drukker dan ooit, terwijl beloofd werd dat het verkeer er juist zou afnemen. Bijna niemand houdt zich er aan de 30 km/h waardoor het afremmen en optrekken voor de verkeersdrempel veel extra lawaai met zich meebrengen. Om over de vrachtwagens die er zonder remmen overheen razen nog maar te zwijgen.
- Los van de geluidsoverlast is de Vilstersestraat heel onveilig geworden. De bocht, of met name de afslag van de stoplichten naar het dorp is onoverzichtelijk en te krap. Door tegenliggend verkeer wordt er voor het gemak ook graag afgesneden. Verder is er tot aan de kruising met de DC Keerstraat geen ruimte voor fietsers en voetgangers.
- Indiener vraagt zich af hoe gezond het wonen in Lemelerveld nog is. Luchtvervuiling door zowel het (vele afremmen en optrekken van) verkeer als door de intensieve veehouderij in de naaste omgeving. De stoep slaat er zwart van aan, wat ons zorgen baart.

Reactie van gemeente:

Voor de reactie van de gemeente op deze zienswijze en eventuele aanpassingen naar aanleiding daarvan, wordt verwezen naar de reactie op de zienswijze van **indiener 4** op **pg. 22**.

34. Indiener 34 (mail van 25 november, kenmerk Z/21/645709)

Indiener woont aan de Zennepweg en heeft enkele vragen en voorstellen over de uitbreidingsplannen van het industrieterrein i.c.m. de N348.

De laatste jaren is aan de N348 e.e.a. veranderd, dichtbij en achter de woning van indiener zijn stoplichten geplaatst en er zijn een aantal nieuwe op en afritten bijgekomen. Hierdoor is de verkeersintensiteit en het geluid behoorlijk toegenomen, geeft indiener aan. Dit extra geluid wordt veroorzaakt door afremmend verkeer op de rijbaan vanaf Raalte richting de stoplichten recht achter de woning van de indiener. Op de andere rijbaan lawaai door optrekkend verkeer vanaf stoplichten/industrieterrein richting Raalte, omdat men hier vaak te hard aan komt rijden wordt er nog regelmatig over het grote verdrijvingsvlak of over de DOT-markering gereden, wat extra lawaai veroorzaakt. Daarnaast veroorzaakt het optrekken en doortrekken van rijdend verkeer extra uitstoot van roet en fijnstof, iets wat niet direct te zien of te merken is maar wel een negatieve invloed heeft op de gezondheid.

Verder liggen de kavels van indiener dicht aan het nieuwe industriegebied 't Febriek 2. Indiener begrijpt dat het industriegebied moet doorgroeien, dit is goed voor de ondernemers, de werkgelegenheid en het dorp. Maar het industriegebied komt nu bijna in de achtertuin van indiener en dit heeft voor indiener grote gevolgen. Hierbij doelt indiener op de toename van verkeersbewegingen op de N348 en het nieuwe industrieterrein, het verkeerslawaai zal fors toenemen. Door dit extra transport zal er ook een toename zijn van emissies van fijnstof, roet en stikstofdioxide afkomstig van verkeer en de "nieuwe" industrie. Het is natuurlijk afhankelijk van welke bedrijven zich hier gaan vestigen maar naast het verkeerslawaai zal daarbij ook het industriellawaai beïnvloed toenemen. Wanneer er zich een productiebedrijf gaat vestigen die in ploegen gaat werken dus dag en nachtdiensten dan is er altijd activiteit en lawaai op het industrieterrein. Wanneer er een transportbedrijf komt die dag en nacht rijden, met een overslag waarbij 's avonds de vrachtauto's worden geladen die 's nachts vertrekken is er constant industrie en verkeerslawaai aanwezig. Dit heeft volgens indiener een negatieve invloed op het woongenot, veiligheid, gezondheid en uiteindelijk ook de waarde van e3 woning. De vraag van indiener is hoe er is gerekend met geluidsbelasting van verkeers- en industriellawaai op de woning. Wat is de afstand van de woning tot het dichtstbijzijnde bedrijf op het nieuwe industrieterrein? Is er voldoende gekeken, en welke maatregelen worden er getroffen om het lawaai en de uitstoot te beperken? Is er een verlichtingsplan voor de N348 en het industrieterrein, zodat het 's avonds geen grote lichtshow wordt achter de woning.

Zoals de gemeente ook zelf aangeeft in de Omgevingsvisie: lucht, bodem en geluid mogen geen schadelijke invloed hebben. Nieuwe initiatieven mogen geen onevenredige negatieve effecten hebben op de milieukwaliteit. Dit betekent meer emissies van fijnstof en stikstofdioxide die afkomstig zijn van wegverkeer en industrie zullen moeten worden beperkt. Daarnaast heeft fijnstof echter ook onder de grenswaarde schadelijke gevolgen voor de gezondheid. En blootstelling aan luchtverontreiniging is nog steeds een substantiële oorzaak van ziekte en sterfte. Indiener vraagt hoe de gemeente hiermee omgaat en hier rekening mee houdt.

Voorstel

Indiener wil graag meedenken in mogelijkheden om de geluidsoverlast te beperken. Daarbij zou volgens indiener gedacht kunnen worden aan plaatsing van een landschap passende geluidswering langs de N348 tegenover het industrieterrein. Hierbij bedoelt indiener een natuurlijke ge-

luidwering langs onze kavels. Misschien kunnen hier ook een aantal zaken worden gecombineerd door deze natuurlijke groene geluidswering of wal te beleggen met zonnepanelen. Hierdoor heeft de geluidswal twee functies, geluid beperken en opwekken van duurzame energie. Indiener doet aan de hand van plaatjes een aantal voorstellen.

Om de uitstoot van fijnstof, roet en stikstofdioxide te beperken, zou men kunnen denken aan het verlagen van de maximale snelheid op de N348 naar 60km. Hiermee bedoelt indiener het traject vanaf de Lantaarn ZZ tot de stoplichten aan de Noordzijde. Dit verbetert de verkeersveiligheid, vermindert de uitstoot van fijnstof, roet en stikstofdioxide en verbetert de leefbaarheid aan en rondom de N348.

Reactie gemeente:

De zienswijze van deze indiener komt deels overeen met de zienswijzen over het geluid- en fijnstofniveau in de dorpskern. Maar wordt hier apart vermeld omdat de zienswijze ook specifiek gaat over de uitbreiding van het bedrijventerrein 't Febriek Zuid II. De gemeente neemt de uitnodiging van indiener aan om in gesprek te gaan over de consequenties van deze ontwikkeling voor indiener, die hier op relatief kleine afstand vanaf woont. Dit wordt meegenomen in het proces voor het bestemmingsplan 't Febriek Zuid II en heeft geen consequenties voor de Omgevingsvisie.

Voor de reactie van de gemeente op de zienswijze op het onderdeel geluid- en fijnstofniveau en eventuele aanpassingen naar aanleiding daarvan, wordt verwezen naar de reactie op de zienswijze van **indiener 4** op **pg. 22**.

De Omgevingsvisie wordt naar aanleiding van deze zienswijze niet aangepast.

35. Indiener 35 (mail van 26 november, kenmerk Z/21/645710)

Indiener stuurt een reactie omdat indiener zorgen wil uitspreken over de onveilige situatie in de Vilstersestraat. Indiener weet niet anders of er rijdt veel (vracht)verkeer door de straat. Daarom heeft indiener destijds de oprit bijvoorbeeld altijd afgesloten zodat de kinderen veilig kunnen spelen, zeker gezien de snelheid waarmee veel vrachtwagens door de straat rijden. Nu is het ook zo dat indiener de ontwikkelingen rondom de N348 heeft afgewacht omdat die zo mogelijk veel zouden kunnen veranderen/oplossen aan de situatie. Helaas is het nu op een punt gekomen waarop indiener kan concluderen dat dat niet zo is. Sterker nog; het wegdek wordt volgens indiener hard minder. Waarschijnlijk omdat dit niet geschikt is voor het zware verkeer dat er gebruik van maakt. Met alle gevolgen van dien.

Er zijn volgens indiener dus meerdere problemen. Allereerst is er nog steeds sprake van veel vracht- en landbouwverkeer terwijl dit niet de meest logische route daarvoor is. Ook de snelheid waarmee er door de straat wordt gereden is zeer onwenselijk binnen de bebouwde kom. De aanrijroute vanaf de Vilstersestraat naar de N348 is onoverzichtelijk en daardoor gevaarlijk voor met name fietsers, stelt indiener. Een ander probleem is het wegdek volgens indiener. Doordat er slechts een klinkerweg ligt rijden de vrachtwagens en het landbouwverkeer er oneffenheden in. De straat is niet geschikt voor zwaar verkeer. Aan de andere kant van de N348 ligt de Vilstersedijk, deze is geasfalteerd. Beter geschikt voor vrachtverkeer dus! Deze oneffenheden in het wegdek zorgen ervoor dat fietsers daar hinder van ondervinden. Het is indieners grote angst dat kinderen de macht over het stuur verliezen terwijl er net een vrachtwagen langs raast. De gevolgen zouden niet te overzien zijn.

Indiener trekt aan de bel bij de gemeente om te voorkomen dat er eendaags ongelukken gebeuren. Ongelukken die voorkomen kunnen worden als er nu ingegrepen gaat worden door bijvoorbeeld zwaar verkeer te mijden in een straat die daar niet geschikt voor is. Ook is het volgens indiener nodig om het wegdek te herstellen.

Reactie gemeente:

De ongewenste situatie in de Vilstersestraat is de gemeente bekend en dit heeft inmiddels geleid tot een aantal aanpassingen om verkeer te ontmoedigen om van deze route gebruik te maken en te kiezen voor de Vilstersedijk als route.

De Omgevingsvisie wordt naar aanleiding van deze zienswijze niet aangepast.

36. Indiener 36 Plaatselijk Belang Lemelerveld Dalmsholte (mail van 27 november, ontvangen 29 november, kenmerk Z/21/645713)

Graag ziet Plaatselijk Belang Lemelerveld Dalmsholte een algehele visie die opgesteld wordt voor een verbetering van verkeersstromen in en door Lemelerveld. De compartimentering die het gevolg is van scheidingen door kanalen en de N348 geven veel verkeer op plekken waar deze barrières overgestoken kunnen worden. Dat betekent de bruggen en het viaduct.

Oplossingen die naar mening van PB zeker nader onderzocht mogen worden:

- Aftakking vanaf zuidelijke verkeerslichten N348 om verkeer richting Lemele buiten het dorp te houden.
- Mogelijkheden voor een (gedeeltelijke) rondweg.

Reactie van gemeente:

Voor de reactie van de gemeente op deze zienswijze en eventuele aanpassingen naar aanleiding daarvan, wordt verwezen naar de reactie op de zienswijze van **indiener 18** op **pg. 48**.

37. Indiener 37 (mail van 24 november, ontvangen 29 november, kenmerk Z/21/645704)

Voor wat betreft toekomstige woningbouw -na bouwen ten noorden van de Waterinkweg- komt volgens indiener de locatie ten zuidoosten van het kanaal (Zwolle-Almelo) aan de beurt. Deze locatie ligt het dichtst bij het centrum (Kroonplein). Dit zal de minste verkeersbewegingen tot gevolg hebben, volgens indiener. Centrum en de scholen zijn makkelijk en veilig te bereiken. Als dat gedeelte is volgebouwd staat een ster bij de locatie ijsbaan. Het is volgens indiener niet logisch om hier te gaan bouwen want de verkeersdrukke over de Wagenmansbrug gaat enorm toenemen, stelt indiener. Al het verkeer naar het centrum moet via deze brug naar de Schoolstraat en/of Ambachtsweg. Door Lemeleveld aan deze kant uit te breiden komt er veel meer verkeer richting de Schoolstraat, denkt indiener. Voor met name jonge kinderen die de basisschool bezoeken is het oversteken van de Posthoornweg/Weerdhuisweg nu al best een gevaarlijke onderneming als gevolg van het autoverkeer dat zowel van de Posthoornweg, Weerdhuisweg als de Schoolstraat kan komen. De Weerdhuisweg is de uitweg richting Dalfsen, Heino en Zwolle. Ga je richting de ijsbaan bouwen dan zal een groot deel van die toekomstige bewoners de Strenkhaarsweg nemen richting Heino /Zwolle, denkt indiener. Echter, deze weg is volgens indiener niet geschikt voor nog meer verkeer (bochtige weg zonder fietspad). Ook door de

komst van de zorginstelling Frion naar de Strenkhaarsweg zal het verkeer op die weg toch al behoorlijk toenemen.

Volgens indiener is het beter om Lemelerveld uit te breiden aan de noordkant (ten noorden van Graslanden en Woeste Grond). De bereikbaarheid van de voorzieningen (Kroonplein, scholen) kan zonder al te veel aanpassingen aan de infrastructuur gerealiseerd worden, denkt indiener. Tevens is er vanuit Noord volgens indiener een uitstekende aansluiting via de N48 richting Raalte (Deventer) en Ommen (Hoogeveen). En eveneens goede mogelijkheid richting Dalfsen/Zwolle via Brandweg of Langsweg en/of evt. via opwaardering van de Kanaaldijk Noord. Door Lemelerveld niet uit te breiden ten westen van het kanaal richting Raalte kan de IJsbahn gehandhaafd blijven. Het is volgens indiener een uitstekende locatie voor een ijsbaan want de ondergrond bevat een ondoordringbare laag waardoor het water niet snel de grond inzakt.

Reactie van gemeente:

Voor de reactie van de gemeente op deze zienswijze en eventuele aanpassingen naar aanleiding daarvan, wordt verwezen naar de reactie op de zienswijze van **indiener 12 op pg. 33** en **indiener 18 op pg. 48**.

38. Indiener 38 (brief van 28 november, ontvangen 29 november, kenmerk Z/21/645951)

Deze zienswijze wordt mede ingediend namens enkele bewoners van de Fazantenbosweg.

Naar aanleiding van de ontwerp Omgevingsvisie "Voor Elkaar" die tot stand is gekomen met de bewoners van de Gemeente Dalfsen en waarvan het de bedoeling is dat deze visie wordt ingebracht in een Raadsvergadering vermoedelijk in december 2021, maken indieners graag van de gelegenheid gebruik om ook hun inbreng schriftelijk naar voren te brengen. Alvorens indieners beginnen met de toelichting op onze inbreng willen indieners een compliment maken over de wijze waarop de Omgevingsvisie tot stand is gekomen, met veel aandacht voor "elkaar" en waarbij aan de inwoners van Dalfsen input is gevraagd om mee te denken. Ook indieners hebben daar graag aan meegedaan en zullen dat ook graag blijven doen in de toekomst.

De Omgevingsvisie

Alle aspecten om een Omgevingsvisie op te stellen zijn aan de orde gekomen van de introductie tot en met de veranderende rol van de gemeente en de leidende principes voor initiatieven. Ook de uitnodiging een bijdrage te leveren aan het behoud en ontwikkeling van onze mooie gemeente Dalfsen nu en in de toekomst spreekt indieners bijzonder aan. Minder regels en maatwerk is daarin inderdaad belangrijk. Indieners gaan specifiek in op relevante trends- en ontwikkelingen op het gebied van wonen, werken en recreëren.

Relevante trends- en ontwikkelingen

O.a. de vraag naar woningen blijft urgent en de gemeente geeft aan dat Dalfsen een aantrekkelijke gemeente is waar mensen graag willen wonen. Dat betekent deels een fysieke bouwopgave maar ook aanpassing van de bestaande woning voorraad. Met name starters en ouderen vinden moeilijk een passende woning. In het buitengebied doen zich ontwikkelingen en kansen voor op het gebied van vrijkomende agrarische bebouwing en sloop voor kansen, maar volgens indieners ook om recreatieve bestemmingen die niet bedoeld zijn als vakantiepark om te zetten in permanente bewoning. Dat bevordert de doorstroom en vaak zijn "vakantiewoningen" die niet

op een park staan uitstekend geschikt om bijvoorbeeld door starters en senioren te worden aangekocht. Indieners willen graag aandacht vragen voor de verschillen die er zijn in vakantieparken die een onderdeel vormen van het regionale en lokale toeristisch-recreatieve product. Parken bieden (inter-)nationale gasten verblijfsaccommodatie voor vakantie en vrije tijd. Een deel van de vakantieparken in Nederland echter is niet vitaal. In Vechtdal Vitaal is hierover al geschreven om verpauperde vakantieparken weer nieuw leven in te blazen. In deze parken wonen veelal mensen uit het buitenland die in Nederland werken. Dat geldt ook voor sommige locaties in de buitengebieden van Dalfsen waarbij het toeristisch-recreatief perspectief en potentieel is beperkt of niet aanwezig.

Volgens indieners zou er in de Omgevingsvisie kunnen worden toegevoegd dat er dus een verschil is in vitale parken, gericht op toeristisch recreatief product en op vakantiewoningen die in sommige situaties op een landgoed staan of anderszins en waar deels permanente bewoning is toegestaan en deels niet. Indieners zijn blij met de specifieke aandacht voor de ontwikkeling van recreatie en toerisme en het toekomstperspectief en de levensvatbaarheid van recreatieterreinen te onderzoeken. Dat is goed voor de economie (creëert werk) en bedrijvigheid in Dalfsen. In Hessum hebben indieners het over woningbouw of hergebruik op kleine schaal. Hessum is een parel in het landschap en dat willen indieners graag behouden evenals enige bebouwing, voor het overige open en nagenoeg ongebouwd gebied, rust stilte en duisternis, veel groen en de sociale cohesie tussen bewoners is groot.

Samenhang tussen Omgevingsvisie, programma's en omgevingsplan

De gemeente geeft aan dat de beleidscyclus uitgaat van een dynamisch systeem van plannen maken. Geen vastomlijnde planning meer voor een vaste tijd. Indieners vinden dit te vrijblijvend. Het advies van indieners zou zijn om projecten te beschrijven in heldere bewoordingen met daaraan een termijn gekoppeld wanneer iets gerealiseerd moet zijn. Zo krijg je een planmatige uitwerking van de Omgevingsvisie. De Omgevingswet gaat uit van vertrouwen en ruimte voor eigen initiatieven. Daarmee zouden sommige processen sneller kunnen verlopen dan voorheen. Voor de Gemeente Dalfsen is het van belang dat de ruimtelijke kwaliteit en beeldvorming in stand blijft. Dat is een visie die indieners graag met de gemeente delen. Hessum is een parel en indieners zien graag dat het unieke karakter en de waarde creatie van de leefomgeving bewaard en biedt ruimte voor aspecten als biodiversiteit, klimaat en sociale cohesie door de beslotenheid van het gebied. Indieners zouden daarom graag zien dat erop wonen, werken, recreëren prioriteiten worden gesteld alsmede heldere criteria op het gebied van al dan niet revitaliseren van vakantieparken of toestaan van permanente bewoning waar dat kan. Dit met het oog op de toekomst. Het is volgens indieners van belang dat dit als een prioriteit wordt aangepakt door de Gemeente Dalfsen.

Reactie gemeente:

Indieners merken terecht op dat er een verschil is tussen vitale recreatieparken en parken waar de recreatieve functie niet (meer) aan de orde is. Het gaat echter te ver om dit te benoemen in de Omgevingsvisie, vooral als er wat ons betreft sprake kan zijn van maatwerk per terrein. Ons voorstel is daarom dat er een aanpak wordt geschreven, in de vorm van een programma, voor vakantieparken waar alle vakantieparken worden meegenomen en in de lijn van de Omgevingsvisie per park wordt gekeken wat de recreatieve (toekomst-)waarde is. Mocht deze er niet meer blijken te zijn, dan kan er per park maatwerk geleverd worden en gekeken worden naar een alternatieve functie. Hierbij blijft dan het uitgangspunt dat dit een kwaliteitsimpuls voor de ruimtelijke kwaliteit moet opleveren.

Ten aanzien van de prioritering in de uitvoering van de Omgevingsvisie 1.0 van het onderwerp recreatieterreinen en permanente bewoning ervan het volgende. Na het vormen van een nieuw college, na de gemeenteraadsverkiezingen, zal het college een voorstel voor een prioritering van de gedefinieerde opgaven doen, waarin een programma voor recreatieterreinen ook is meegenomen. Indiener vraagt het onderdeel recreatieterreinen en permanente bewoning met prioriteit op te pakken. Wij zullen uw wens meenemen in deze prioritering, maar hierover wordt dus nog een besluit genomen.

De Omgevingsvisie wordt naar aanleiding van deze zienswijze niet aangepast.

39. Indiener 39 Aldi Deventer B.V. (brief van 25 november, ontvangen 26 november, kenmerk Z/21/645589)

Indiener is voornemens om samen met de Jumbo-exploitant een locatie in het centrum van Dalfsen te ontwikkelen tot gecombineerde supermarkt-locatie. Het betreft de locatie tussen het Smidswegje, het Franse Pad en het Kerkplein waar al enige tijd over wordt gesproken. In de ontwerp Omgevingsvisie is echter niets te vinden over deze ontwikkelingsplannen. Met de voorliggende zienswijze verzoekt indiener de gemeenteraad om deze omissie te herstellen in de definitieve versie van de Omgevingsvisie.

Juridisch kader en inhoud Omgevingsvisie

Het lijkt indiener dat de ontwerp Omgevingsvisie hier tot stand komt onder de huidige Wet ruimtelijke ordening (Wro) en in dat kader aangemerkt moet worden als een structuurvisie. Op grond van artikel 2.1 van de Wro stelt de gemeenteraad ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening voor het gehele grondgebied van de gemeente een of meer structuurvisies vast waarin de hoofdzaken van het door de gemeente te voeren ruimtelijk beleid zijn vastgelegd. Als indiener alvast uitgaat van het regime zoals het onder de Omgevingswet zal gelden (naar verwachting vanaf 1 juli 2022), dan geldt voor de Omgevingsvisie - de opvolger van de structuurvisie - dat deze de hoofdlijnen van een voorgenomen ontwikkeling alsmede de hoofdzaken van het voor de fysieke leefomgeving te voeren integrale beleid dient te bevatten (op grond van artikel 3.2, aanhef en onder b en c van de Omgevingswet zoals deze ons nu bekend is). Onder beide wettelijke regimes (huidig en toekomstig) heeft aldus te gelden dat (kort gezegd) moet worden ingegaan op beoogde ruimtelijke ontwikkelingen. Dat is in het voorliggende ontwerp helaas nog niet gebeurd.

In het ontwerp is het volgende opgenomen over de mogelijkheden voor de ontwikkeling van detailhandel:

- Op p. 16: '3. We bieden ruimte voor versterking van de centra (horeca en detailhandel).'
- En op p. 57: 'Detailhandel, horeca en voorzieningen onder druk. Door toegenomen mobiliteit, de wens voor grotere en makkelijk bereikbare voorzieningen buiten de centra en de webwinkels staat de kleinere detailhandel in de dorpscentra onder druk. Gezien de veranderende samenstelling van de bevolking met veel ouderen is het van belang om voorzieningen zo veel mogelijk te behouden.'

Hoewel hierin weliswaar enige ruimte voor detailhandelsontwikkelingen geboden lijkt te worden in en rondom het centrum van Dalfsen, is dit volgens Aldi nog onvoldoende gespecificeerd gelet op hetgeen bij de gemeente bekend is.

Concreet initiatief is bekend: ontwikkeling van supermarkten

Bureaus ingehuurd door indiener hebben het college van burgemeester en wethouders een plan toegezonden ten behoeve van de verplaatsing en nieuwbouw van de Jumbo-en Aldi-supermarkten. Het betreft een schetsplan waaruit volgt dat een gecombineerde supermarktontwikkeling op de beoogde locatie inpasbaar en uitvoerbaar is, volgens indiener. De relevante stukken heeft indiener voor de volledigheid als bijlagen bij de zienswijze gevoegd. Deze stukken zijn bekend bij de gemeente en openbaar te vinden op het raadsinformatiesysteem. Daarom zijn deze niet bij de nota gevoegd. De plannen zijn volgens indiener ook van belang voor de voorbereiding van de Omgevingsvisie.

De gemeenteraad moet volgens indiener bij de vaststelling van een bestemmingsplan rekening te houden met een particulier initiatief betreffende ruimtelijke ontwikkelingen, voor zover dat initiatief voldoende concreet is, tijdig kenbaar is gemaakt en voor zover ten tijde van de vaststelling van het plan op basis van de op dat moment bekende gegevens de ruimtelijke aanvaardbaarheid daarvan kan worden beoordeeld. Dit is vaste rechtspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (zie onder meer ABRvS 30 juni 2021, ECLI:NL:RVS:2021:1424, ABRvS 2 juni 2021, ECLI:NL:RVS:2021:1180 en ABRvS 19 mei 2021, ECLI:NL:RVS:2021:1055).

Een bestemmingsplan is een kaderstellend plan. Een Omgevingsvisie/structuurvisie is dat ook. Het komt indiener voor dat de aangehaalde vaste overweging uit de rechtspraak van overeenkomstige toepassing is als het gaat om de vaststelling van een Omgevingsvisie/structuurvisie. Bekende ontwikkelingen zouden een plekje moeten krijgen in de visie, stelt indiener. Met het plan voor de ontwikkeling van supermarkten op de beschreven locatie zou aldus rekening moeten worden gehouden bij het voorgenomen besluit tot vaststelling van de Omgevingsvisie.

Belang van het voorkeursrecht ten behoeve van detailhandel

In dat verband is het tevens van groot belang dat de gemeenteraad bij besluit d.d. 25 november 2019 een voorkeursrecht heeft gevestigd op de percelen kadastraal bekend gemeente Dalfsen, Sectie K, nummers 8399, 8397, 8091, 8586 en 10229 (gelegen aan het Franse Pad en de Molendijk te Dalfsen). Dit zijn percelen die behoren tot de hierboven beschreven ontwikkelingslocatie voor de twee supermarkten. In de voorlopige aanwijzing d.d. 3 september 2019 is de achterliggende reden voor het vestigen van een voorkeursrecht te vinden. Uit de voorlopige aanwijzing blijkt dat het de bedoeling is om de gronden te ontwikkelen tot (onder meer) detailhandel. Gelet hierop is het ook de bedoeling van uw gemeenteraad om op de locatie detailhandel toe te staan.

Afsluitend

Vanwege de plannen die al bekend zijn en gelet op de volgens indiener instemming met de ontwikkeling van detailhandel op die locatie (door het vestigen van een voorkeursrecht) verzoekt indiener de gemeenteraad om in de definitieve versie van de Omgevingsvisie alsnog op te nemen dat het als onderdeel van het gemeentelijk ruimtelijk beleid de bedoeling is om de locatie tussen het Smidswegje, het Franse Pad en het Kerkplein te ontwikkelen tot detailhandel en meer specifiek dat op deze locatie in de toekomst supermarkten zullen worden gerealiseerd.

Reactie gemeente:

Indiener vraagt aandacht voor het in 2020 ingediende principeverzoek voor de zogenaamde Oostpoort in het centrum van Dalfsen. Dit principeverzoek, inclusief bijbehorende tekeningen, is

ook bijgevoegd bij de ingediende zienswijze. De zienswijze en het principeverzoek beoogt de ontwikkeling van een gebouw met daarin 2 (vervangende) supermarkten, gecombineerd met ca. 34 appartementen en een ondergrondse parkeergarage. Gecombineerd met een herinrichting van het gebied Oostpoort met een grootschalige parkeervoorziening op maaiveld, onder andere op de plek van de voormalige sporthal, een aantal bestaande woonhuizen en het zogenaamde DTV-gebouw. Hierin is ook sprake dat het grootste gedeelte aan bebouwing van de huidige supermarkt aan de Wilhelminastraat, wordt verwijderd.

In de door de gemeenteraad in november 2017 vastgestelde structuurvisie 'Centrumvisie Dorp aan de Vecht' (Dalfsen) is sprake van 5 deelgebieden. Bedoeling in de Centrumvisie is dat deze deelgebieden concreet worden uitgewerkt aan de hand van de ambities van de Centrumvisie. En waarin keuzes helder gemaakt worden die nodig zijn voor de concrete uitwerking hiervan. Eén van deze deelgebieden is de Oostpoort. De structuurvisie 'Centrumvisie Dorp aan de Vecht' is overgenomen in het ontwerp van de Omgevingsvisie 1.0 op de ontwikkelkaart en de toelichting daarop. In de vaststellingsversie is dit ook het geval. Concreet maakt een eventuele herontwikkeling van de Oostpoort dus onderdeel uit van de Centrumvisie en de verwijzing daarvoor in de Omgevingsvisie.

De Omgevingsvisie wordt naar aanleiding van deze zienswijze niet aangepast.

Ketenpartners (deelnemers KennisLabs)

40. Provincie Overijssel (mail van 29 oktober 2021, kenmerk Z/21/645696)

Algemeen

Mooi om te zien hoe de gemeente aan de slag is gegaan met de Omgevingsvisie. De visie bevat veel thematiek die in Omgevingswet genoemd wordt. In uitwerking is het nog wat mager. Dat kan, een visie hoeft niet dik te zijn. Wellicht komt er veel terug in (uitvoerings-)programma's. Bij de ambitie en strategische keuzes zien we nog wat afwachtendheid: 'zien kansen', 'waar mogelijk', 'ligt voor de hand', 'nemen ter harte'. Dit zou wat sterker mogen: 'gaan zorgen voor', 'doen', 'ten minste'.

Gezondheid

Tijdens de presentatie van de visie zijn een aantal adviezen meegegeven ten aanzien van gezondheid. Het voornaamste advies is om expliciet rekening te houden met veilige fiets- en wandelpaden. De snelle verbinding met Zwolle, Ommen en Raalte staan wel op de kaart, maar de verbindingen binnen de gemeente niet (alleen 'wegen'). Toch kan de gemeente via die route actief bewegen stimuleren.

Landelijk gebied

In hoofdstuk 5.2 worden trends en ontwikkelingen helder beschreven maar de relatie met de visie in voorgaande hoofdstukken wordt niet concreet gemaakt. Bijv. in 5.2.7 staat de tendens van verstening van kampeerterreinen wat niet altijd positief is voor de recreatiesector. De gemeente zou daar vanuit recreatie-ambitie uitspraken over kunnen doen hoe hiermee om te gaan (tegen te gaan).

De Omgevingsvisie is mooi ingestoken met de gebiedskompassen. Ten noorden van Lemeerveld willen jullie meer ontwikkelingen mogelijk maken die bij het ontwikkelingsperspectief mix-landschap horen. De redentatie hierachter is dat de landbouw aan het veranderen is. Vanuit onze Omgevingsvisie ligt het ontwikkelingsperspectief agrarisch ondernemen in het grootschalige landschap erop. Hiervan kan de gemeente gemotiveerd afwijken bij uitvoer van plannen.

Onze Omgevingsvisie is ook in beweging en hierbij hebben wij ook een aantal perspectieven geschetst, waarbij de voorkeur uitgesproken is voor het perspectief 'zelfbewust'. De vraag is hoe de gebiedskompassen aansluiten op de perspectieven die wij geschetst hebben in de Ontwerp-Omgevingsvisie.

Wonen

In de visie staat niet heel veel genoemd over het onderwerp wonen. Wel hebben we een aantal (algemene) opmerkingen:

- Zorg ervoor dat je goed afstemt met de regio, vooral met Zwolle. Juist ook omdat Zwolle op sommige vlakken klem lijkt te zitten.
- Houd sturing bij de uitgifte van kavels en de kwaliteit ervan. Pas op dat niet alles toch naar twee-onder-één kap woningen en vrijstaande woningen gaat.
- Gemeente lijkt zich een beetje neer te leggen bij de beperkte sturingsmogelijkheden (p. 10, paragraaf 1.3.2). Wij denken dat er nog best een aantal mogelijkheden zijn, zeker daar waar het nieuwbouw betreft.
- Als mensen verdreven worden uit Dalfsen komt dat deels door mensen die zich van elders "verdreven" voelen. Hoe gaan jullie daar mee om? Leg prioriteit bij die doelgroepen. Dat zal meer kosten, maar dit kun je als gemeente wel verantwoorden naar je in-

woners toe. De visie stelt hier vragen over: 'hoe gaan we om met deze regionale druk', maar lijkt geen antwoord op te bieden.

Circulariteit

Circulariteit komt in de gemeente brede ambitie niet duidelijk terug (het wordt wel benoemd in H. 5.2.4 Duurzaamheid). Circulariteit kan bijvoorbeeld door aandacht voor circulair bouwen of circulaire gebiedsontwikkeling bij gemeentelijk opdrachtgeverschap of gronduitgifte. Dit zou goed aansluiten op:

- Ambitie 1: Een toekomstbestendige, sociale, gezonde en veilige woon- en leefomgeving
- Ambitie 4: Een lokaal geworteld, vitaal en innovatief ondernemerschap dat goed aangehaakt is op de regio

De bouwsector neemt naar schatting 50% van het grondstoffenverbruik voor zijn rekening. Gegeven de in de visie genoemde opgaven rondom woningbouw, zowel in kwantitatieve zin als in kwalitatieve zin (doelgroepen die moeite hebben een woning te bemachtigen), kan circulair bouwen een kans bieden. Bijvoorbeeld concepten gebaseerd op modulair en losmaakbaar bouwen, geïndustrialiseerde/prefab bouw waarbij er sprake is van een korte bouwtijd. Ook in het kader van de ontwikkeling van evt. nieuwe bedrijventerreinen is circulariteit, waaronder circulair bouwen, onderdeel van de ontwikkeling van toekomstbestendige werklocaties, naast bijvoorbeeld biodiversiteit, klimaatbestendig en een gezonde werkomgeving.

Circulariteit raakt ook aan klimaat- en energieopgaven en instandhouding ecosystemen door beperking van (delving van) nieuwe grondstoffen, het verminderen van CO₂-uitstoot (hergebruik en toepassing biobased materialen). Daarnaast nog een opmerking over de tekst op pagina 56. Dit klopt niet helemaal, daar staat: '50 % minder gebruik van primaire grondstoffen in 2050'. Maar het gaat om een circulaire economie in 2050, waarbij 50% in 2030.

Bedrijventerreinen

In Hoofdstuk 2, De gebiedskompassen, staat op verschillende plekken de wens voor de aanleg van een nieuw bedrijventerrein (Nieuwleusen, Dalfsen, Lemelerveld). Aangegeven wordt dat een concrete locatie in deze Omgevingsvisie niet is opgenomen. Toch staan er op de ontwikkelkaart (korte termijn) al wel bedrijventerreinen ingetekend bij Nieuwleusen en Lemelerveld. Anderzijds staat bij Dalfsen weer geen ster voor ontwikkeling van bedrijventerrein op lange termijn terwijl in de tekst staat: 'De wens bestaat voorts dat Dalfsen een nieuw bedrijventerrein krijgt. (...) wat betreft de autobereikbaarheid wordt hierbij gedacht aan een ligging aan N340'.

Vrijtijdseconomie

Vrijtijdseconomie komt in de Omgevingsvisie van de gemeente Dalfsen vooral impliciet aan de orde. Meerdere keren worden mogelijkheden voor toerisme en recreatie gesignaleerd, maar in de paragraaf over toerisme en recreatie worden slechts ontwikkelingen aangestipt. De algemene trends in 5.2.7 worden juist omschreven. Wel missen we hier de aansluiting bij het landelijke en provinciale beleid zoals verwoord in Perspectief 2030 in het rapport van de RLi. De tekst over recreatiewoningen geeft slechts een beperkt deel weer van de ontwikkelingen in de recreatiewoningen en kampeermarkt. Dit item komt als het ware uit de lucht vallen. Ook wordt de toename van het aantal campers gesignaleerd zonder dat het verder iets mee gedaan wordt.

Reactie gemeente:

Noot van gemeente Dalfsen over de status van deze reactie:

Op 6 oktober hebben wij als gemeente Dalfsen een presentatie gegeven over het ontwerp van de Omgevingsvisie aan een groep medewerkers van de provincie. Hier kwam goede input uit

naar voren die de Omgevingsvisie verder zou kunnen verbeteren. We hebben de provincie gevraagd om ambtelijk deze punten in de mail aan te geven, als 'informele reactie' op de Omgevingsvisie. Daarom deze toelichtende tekst in deze nota, om te duiden wat de status is van deze reactie.

Wat betreft het aspect gezondheid: Op de ontwikkelkaart waren in het ontwerp van de Omgevingsvisie naast de snelfietsroutes in rode stippellijnen de overige fietsroutes binnen de gemeente aangegeven en dit laten we in stand in de vaststellingsversie.

Wat betreft het aspect Landelijk Gebied: Hoofdstuk 5 betreft achtergrondinformatie bij de Omgevingsvisie en beschrijft landelijke trends. In de gemeente Dalfsen zien wij niet de trend dat kampeerplaatsen worden omgezet in recreatiewoningen.

Wat betreft het deelgebied Landelijk Lemelerveld en de kansen die wij zien voor een mixlandenschap met kansen voor zowel landbouw als andere (recreatieve en maatschappelijke) functies; mooi dat hiervoor ruimte wordt geboden. Wat betreft de verhouding tot de voorkeursdenkrichting van Gedeputeerde Staten voor het perspectief 'Zelfbewust Overijssel', is wat ons betreft het uitgangspunt dat in de lokale Omgevingsvisies is verwoord wat onze dorpsgemeenschappen wensen. Hier willen we graag de ruimte voor geven en het past ook in de filosofie van de Omgevingswet om lokaal te regelen wat kan en alleen regionaal wat moet. We zien de provincie graag als partner om gezamenlijk mee op te trekken in de uitwerking van eventuele gebiedsontwikkelingen.

Wat betreft het aspect Wonen: In de regio zijn recent afspraken gemaakt in het kader van de Regionale woonagenda West-Overijssel. Die vormt wat ons betreft een goed uitgangspunt in de regionale afstemming. Wat betreft regionale druk hebben wij in hoofdstuk 1 van de Omgevingsvisie aangegeven dat we kansen zien om met name in Nieuwleusen en Lemelerveld, naast bouwen voor eigen behoefte, kansen zien om een deel van de regionale woonbehoefte op te vangen. Wat betreft de sturingsmogelijkheden bij nieuwbouw om onze eigen inwoners kansen te geven, gaan we graag in gesprek met de provincie.

Wat betreft het aspect Circulariteit: In hoofdstuk 1, op pagina 13, paragraaf 'Duurzaamheid en klimaat concreet uitvoeren:' voegen wij de volgende passage toe: De aandacht voor circulariteit zien wij gemeente breed als relevante factor om op in te zetten. Het biedt zowel kansen vanuit het oogpunt van duurzaamheid als economisch gezien. Hierbij stimuleren we nieuwe innovaties op het gebied van natuur inclusief en circulair bouwen. Dit geldt zowel voor alle nieuwbouw in de gemeente, wonen werken en recreatie.

Wat betreft het aspect Bedrijventerreinen: Op de ontwikkelkaart zijn locaties voor bedrijventerreinen concreet aangegeven als deze concreet in beeld zijn. Dit geldt voor Lemelerveld, waarbij we inzetten op het uitbreiden van het bedrijventerrein 't Febriek. In Nieuwleusen hebben we de mogelijke toekomstige uitbreiding van de Grift IV ingetekend, die komt vanuit de vorige Structuurvisie Kern 2010. Daarnaast hebben we in tekst aangegeven dat we een onderzoek willen uitvoeren naar mogelijke locaties voor een nieuw bedrijventerrein in Nieuwleusen en in Dalfsen. Omdat deze locaties nog niet bekend zijn, hebben wij ze ook niet ingetekend op de ontwikkelkaart.

Wat betreft het aspect Vrijtijdseconomie: In de Omgevingsvisie constateren we inderdaad een aantal trends, die we concreet uitwerken in de eerstvolgende actualisatie van de Nota Kampeerbeleid.

De Omgevingsvisie wordt naar aanleiding van deze zienswijze op de volgende punten aangepast:

- In hoofdstuk 1, op pagina 13, paragraaf 'Duurzaamheid en klimaat concreet uitvoeren:' voegen wij de volgende passage toe: 'Circulariteit is een pijler in het gemeentelijke duurzaamheidsbeleid. Het biedt zowel kansen vanuit het oogpunt van duurzaamheid als economisch gezien. Hierbij stimuleren, faciliteren en geven het goede voorbeeld op het gebied van natuur inclusief en circulair bouwen en beheer openbare ruimte. Dit geldt zowel voor alle nieuwbouw in de gemeente, wonen werken en recreatie. Overkoepelend circulair beleid is in ontwikkeling waarbij wij samenwerken met omliggende gemeenten en onderwijsinstellingen.'

41. Waterschap Drents Overijsselse Delta (mail van 22 november 2021, kenmerk Z/21/645242)

Visie 2030

Er wordt enkele zeer relevante ambities neergelegd in dit hoofdstuk. Dit zijn belangrijke richtinggevendende uitspraken, hoewel nog vrij algemeen gebracht. Dalfsen herkent de opgaven voor Duurzaamheid en klimaat, ook daar waar het om water gaat. Onder gezondheid en veiligheid wordt echter over schoon water gesproken, maar ook de ligging van Dalfsen aan de Vecht met al haar dijken en uiterwaarden is onder dit kopje zeer relevant. We zouden graag zien dat waterveiligheid ook in dit kader als ontwikkeling wordt gesignaleerd en een plek krijgt bij ambities en opgaven. Klimaatopgave wordt genoemd in deelaspecten maar de integraliteit mist bij zaken als gezondheid, droogte, overstromingen en waterveiligheid. De strategie van de gemeente op klimaatadaptatie wordt genoemd (het document) maar er wordt vervolgens onvoldoende invulling gegeven wat dit document voor gevolgen heeft op de bestaande opbouw van Dalfsen (landelijk gebied en bebouwde kom) en de te ontwikkelen gebieden of keuzes die nog te maken zijn.

Naast de eigen visie en strategieën wordt ook gekeken naar de regionale opgaven. Er wordt verwezen naar andere documenten en processen (zoals de verstedelijkingsstrategie regio Zwolle en de HWBP Veilige Vecht). Dit zijn echter geen losstaande processen maar kunnen integraal vormgeven aan de Omgevingsvisie van de gemeente (vervolg onder kopje 'Hoe werken we samen?').

Gebiedskompassen

Aan bod komen de waarden en ambities per deelgebied. De vraag komt naar boven hoe de gemeente is gekomen van strategie en waarden naar ambities. Ergens moet nog een analyse zijn van de opgaven in dit gebied, zowel van buitenaf als binnen de gemeenten. Pas als de opgaven helder zijn, kan samen met een strategie en huidige waarden gekeken worden wat de ambities zijn en waar de ambities vormgegeven moeten worden. Nu mist de stap 'opgaven' in onze ogen. In hoofdstuk 5 wordt nog wel ingegaan op trends en ontwikkelingen. Hier zou je opgaven uit kunnen destilleren, echter lijkt het nu een soort van bijlage in de hele visie, en is niet

duidelijk wat dit hoofdstuk betekent voor de strategie en ambities die de gemeente heeft op de verschillende onderwerpen.

Naast de vraag hoe de ambities bepaald zijn komen bij enkele gebiedskompassen wat verrassingen uit de hoed. Mede in relatie tot de ontwikkelkaart. Zo zijn er op deze kaart nevengeulen te zien langs de Vecht, maar wordt niet duidelijk waar deze vandaan komen. En ook is niet helder wat de ambitie van de gemeente is voor deze geulen. Of sluit de gemeente daarbij enkel aan bij wat uit het project Veilige Vecht komt? (In dat project is dit nu één van de systeemmaatregelen die worden onderzocht). Wanneer het namelijk óók een ambitie is van de gemeente, lijkt het voordehand liggend dat hier ook meer duiding aan wordt gegeven onder ambities.

Hetzelfde kan gelden voor de landgoederenzone. Hier is vanuit natuur en landbouw sprake van verdroging op momenten van langdurige droogte. Dit heeft in de toekomst gevolgen voor de manier waarop natuur en landbouw hier kunnen functioneren. Wateraanvoer via het watersysteem is een noodmaatregel waar wij als waterschap een opgave hebben, maar dit is niet de enige oplossing. Water infiltreren en vasthouden is hier dan ook een belangrijke opgave. Deelt de gemeente deze ambitie en zo ja, hoe weegt dat mee bij ontwikkelingen in dit gebied?

Hoe werken we samen?

Er zijn veel opgaven in de regio waarin de gemeente met onder andere het waterschap samenwerkt. Het gaat dan om het HWBP Veilige Vecht (Dalfsen is stakeholder en bevoegd gezag. Samen zoeken we naar meekoppelkansen), Ruimte voor de Vecht, Regio Zwolle/klimaat adaptieve groeiregio, Samenwerkingsverband RIVUS op waterketen en klimaatadaptatie etc. Vele van deze samenwerkingen zijn ontstaan vanuit een opgave. Laat in de Omgevingsvisie onder samenwerking helder zien waar deze samenwerking over gaat, en toe moet leiden. Of het nu in deze Omgevingsvisie al tot een fysieke uitwerking komt past waarschijnlijk niet in de planning, maar het is in elk geval belangrijke input voor de volgende versie over 2 jaar. Waar komen de ambities van de gemeente en vanuit deze samenwerkingsverbanden samen en hoe ga je daar de komende twee jaar verder vorm aan geven? Zijn er bijvoorbeeld al algemene opgaven te benoemen waar nu in de Omgevingsvisie op kan worden voorgesorteerd?

We kunnen ons bijvoorbeeld voorstellen dat voor bestaand stedelijk gebied, maar ook voor nieuwbouwlocaties voor wonen/bedrijven gaat gelden dat hier klimaat adaptief zal worden ontworpen. Hierin heeft de gemeente al een lange ervaring en is veel toegepast in de praktijk (o.a. Westerbouwlanden, Oosterdalfsen). Dat bij aanpassingen in bestaand stedelijk gebied dit zal worden gedaan met blik op toekomstige opgaven als droogte, wateroverlast en hitte is een mooie ambitie.

De locatiekeus voor nieuwe woningen en bedrijven is voor veel gebieden overgenomen uit de oude structuurvisie. Hier valt niet veel over toe te lichten. Hoe de gebieden worden ingericht, daar is nog wel genoeg over te zeggen. Met name de inrichting van locaties zal moeten worden aangepast aan de risico's die verbonden zijn aan de ligging langs de Vecht of veranderend klimaat. Hoewel het HWBP nog geen concrete maatregelen en oplossingen heeft, is het wel bekend dat er waterbestendig moet worden gebouwd. De scenario's met verhogen IJsselmeerpeil, de faalkans van de kering of de extreme hoosbuien vragen hierom. Dit alles vraagt om klimaat adaptieve bouw in een robuust stedelijk watersysteem bestaande uit mogelijkheden tot infiltratie van water, water vasthouden en waar nodig goed afvoeren van water. Dat rekening wordt gehouden met een bepaald bouwpeil, zodat de effecten van overstromingen beperkt blijven, en dat voorzien is in voldoende evacuateroutes.

Zoals dit hoofdstuk nu is opgezet lijkt het erop dat er enkel een samenwerking is tussen gemeenten, inwoners en ondernemers. Probeer duidelijk aan te geven hoe deze partijen, en de

regionale samenwerkingsverbanden invloed hebben op elkaar, elkaar kunnen versterken en op plekken een gedeelde opgave hebben. En dat het initiatief niet alleen bij inwoners en ondernemers hoeft te liggen, maar het initiatief ook vanuit gemeente en regionale verbanden naar deze lokale groepen kan bewegen. Met name in het zicht van de Omgevingswet is het juist belangrijk de partners in de gemeente vroegtijdig aan elkaar te verbinden., en opgaven niet bij één partij te leggen maar er een gedeelde opgave van te maken. Helemaal waar het gaat om ruimtelijke richting en klimaatadaptatie (wateroverlast, droogte, hitte, gevolgbeperving overstroming).

Uitvoering en monitoring

In dit hoofdstuk wordt stilgestaan bij de instrumenten uit de Omgevingswet en hoe die de komende jaren in te zetten zodat er een compleet pakket ontstaat dat richting geeft aan de ruimtelijke ontwikkeling van Dalfsen. Ook wordt aangegeven dat er een actualisatie komt van deze Omgevingsvisie in 2023. Onzes inziens is het waardevol hieraan te geven wat de gemeente nodig heeft om deze actualisatie vorm te geven. Bijvoorbeeld welke regionale opgaven een duidelijke plek in de visie moeten krijgen, of hoe wordt bepaald welke programma's nodig zijn om sturing te geven aan de te realiseren plannen.

Achtergrond

De rol van dit hoofdstuk in de visie is niet helemaal duidelijk. Er wordt teruggeblikt op de participatie voorafgaand aan deze visie, maar ook aan trends en ontwikkelingen is een paragraaf gewijd. Het eerste deel geeft een duidelijk beeld bij het maken van de visie, en dat de gemeente dit niet alleen heeft gedaan. Over dat tweede deel is hiervoor in onze reactie al aangegeven dat het nu lijkt alsof het een bijlage is bij het plan. Terwijl er relevante opgaven uit naar voren komen die richting geven aan ontwikkelingen en ambities binnen de gemeente. Integreer deze stukken beter met elkaar zodat er een logische lijn ontstaan in de redenering om te komen tot een ontwikkelkaart en ambities.

Vervolg

We zien dat de gemeente Dalfsen in de praktijk zoekt om actief aan te sluiten bij opgaven van het waterschap. Of het nou gaat om HWBP Veilige Vecht, een nieuwbouwwijk in Dalfsen of de transformatie van een agrarisch bedrijf naar zorgwoningen; we hebben hier goed contact over. Met alles wat er lokaal en regionaal gebeurt is het belangrijk hierin samen te blijven optrekken. We blijven graag betrokken bij de ambities van de gemeente zoals deze verwoord zijn in de Omgevingsvisie en zien dan ook uit naar de vaststelling hiervan. Voor de vertaling van de lokale en regionale opgaven naar een nieuwe versie in 2023 werken en denken we graag met jullie mee.

Reactie gemeente:

Noot van gemeente Dalfsen over de status van deze reactie:

Waterschap Drents Overijsselse Delta heeft ambtelijk gereageerd door middel van onderstaande punten in de mail aan te geven, als 'informele reactie' op de Omgevingsvisie. Daarom deze toelichtende tekst in deze nota, om te duiden wat de status is van deze reactie.

Het waterschap benoemt dat in de Omgevingsvisie 1.0, met name in hoofdstuk 1, een aantal belangrijke uitspraken worden gedaan op het gebied van water en klimaat. Maar mist de concrete doorvertaling van trends en ontwikkelingen naar concreet uitgewerkte ambities op dit vlak. Hierbij wordt gewezen op het hoofdstuk met waardevolle en meer uitgewerkte achtergrondin-

formatie en wordt gepleit om deze informatie meer te integreren met hoofdstuk 1. Ook wordt het aspect Waterveiligheid gemist.

Verder wordt benadrukt dat het waterschap graag ziet dat er wordt samengewerkt als overheden in de nieuwe ontwikkelingen, waarbij wordt benadrukt dat dit ook al gebeurt op diverse terreinen, zoals de inrichting van de nieuwbouwgebieden en de opgaven rondom de Vecht. Maar wordt gemist welke concrete ambities de gemeente Dalfsen wil inbrengen in bijvoorbeeld een samenwerkingsverband zoals bijvoorbeeld Ruimte voor de Vecht.

Verder wordt aangegeven dat de ontwikkelkaart nadere uitleg behoeft, omdat er zaken op staan die beperkt worden toegelicht in tekst, zoals de Nevengeul bij de brug in Dalfsen. Daarbij is ook de vraag gesteld welke ambities de gemeente heeft bij deze concrete ingreep in de Vecht.

Voor de vertaling van de lokale en regionale opgaven naar een volgende versie van de Omgevingsvisie (2.0) in 2023 werkt en denkt het waterschap graag met de gemeente mee.

Wij als gemeente Dalfsen zijn van mening dat op diverse plaatsen in de Omgevingsvisie wordt ingezet op het klimaat adaptief inrichten van de gemeente, zowel in (bestaand en nieuw) bebouwd gebied als in het landelijke gebied. Wellicht soms in abstracte termen; in de concrete vertaling in ruimtelijke plannen werken we graag samen met het waterschap. Dat doen wij bijvoorbeeld ook in het netwerk Ruimte voor de Vecht, waar onze ambitie is om samen te werken aan het lange termijnperspectief in 2050 voor een half natuurlijke laaglandrivier maar ook in onze nieuwbouwgebieden en bijvoorbeeld in de uitwerking van het Centrumplan Dalfsen (Klimaatwinkelstraat etc.). We bedanken het waterschap voor de samenwerking tot nu toe en die nog komen gaat bij de uitwerking van deze Omgevingsvisie en bij de Omgevingsvisie 2.0. De diverse goede suggesties voor leesbaarheid en navolgbaarheid van de tekst kunnen in laatstgenoemde update wellicht ingepast worden.

De Omgevingsvisie wordt naar aanleiding van deze zienswijze op de volgende punten aangepast:

- Paragraaf 1.3.2 wordt als volgt aangevuld (deels nieuwe tekst, deels bestaand): 'Met meerdere regionale partners wordt gekeken naar fysieke ingrepen die de omgeving robuust maken voor komende veranderingen, zoals op het gebied van waterveiligheid. Een ander voorbeeld hiervan is de netwerksamenwerking Ruimte voor de Vecht maar ook het regiodeal project Klimaatwinkelstraat Dalfsen.'
- Paragraaf 1.5.4 vullen wij als volgt aan: 'Het gebied Dalfserveld-West, zoals aangeduid op de ontwikkelkaart in deze Omgevingsvisie, zien wij als gebied met potentie voor de opwek van grootschalige duurzame energie. De invulling van dit gebied zien wij graag in samenwerking tot stand komen met de bewoners en ondernemers in het gebied en in samenspraak met onze medeoverheden en ketenpartners.'
- De ontwikkelkaart wordt gewijzigd, waarbij de eventuele nevengeul in de Vecht duidelijker wordt aangeduid, door middel van een ster. Daarmee wordt de maatregel ook geschaard onder 'langere termijn'.
- De toelichting wat betreft de status van een eventuele nevengeul in de ontwikkelkaart wordt opgenomen.

42. Veiligheidsregio IJsselland (brief van 22 november 2021, binnengekomen 23 november, kenmerk Z/21/645337)

Op 15 oktober 2021 heeft de gemeente Dalfsen bij de Veiligheidsregio IJsselland advies gevraagd over de Ontwerp Omgevingsvisie Dalfsen. De reactie is gebaseerd op artikel 10 Wet veiligheidsregio's (Wvr).

Allereerst geeft de Veiligheidsregio complimenten voor de nieuwe Omgevingsvisie Dalfsen. De Veiligheidsregio vindt het goed om te lezen dat de gemeente Dalfsen inzet op een goede samenwerking met de bewoners en ondernemers (participatiesamenleving). De gemeente Dalfsen stelt hierbij de inwoners centraal en faciliteert. In de geest van de op handen zijnde Omgevingswet geeft de gemeente meer verantwoordelijkheid aan inwoners en ondernemers waarbij samenwerken voorop staat. De Veiligheidsregio IJsselland kan zich vinden in de door de gemeente gekozen aanpak en wil de gemeente hierbij als partner en expert op het gebied van (fysieke) veiligheid graag van advies voorzien.

Regionaal Risicoprofiel

Iedere vier jaar wordt er door de Veiligheidsregio IJsselland een regionaal risicoprofiel opgesteld. Dit in samenwerking met de diverse partners /organisaties waaronder de gemeenten. Het regionaal risicoprofiel geeft een beeld van alle risicovolle situaties (brand, ramp of crisissituaties) en de gevolgen hiervan. De huidige coronacrisis is hier een goed voorbeeld van. Op basis van de gevolgenanalyse in het risicoprofiel is destijds geconcludeerd dat het scenario ziektegolf (epidemie/pandemie) voor de regio de grootste waarschijnlijkheid en impact heeft. In de afgelopen jaren heeft dit onderwerp dan ook een hoge prioriteit gehad bij de Veiligheidsregio IJsselland en haar partners.

Brandrisicoprofiel

Naast het regionaal risicoprofiel is ook het door de Veiligheidsregio IJsselland opgestelde brandrisicoprofiel een belangrijke bouwsteen voor de meerjarenbeleidsagenda. Het brandrisicoprofiel brengt in kaart waar in de Veiligheidsregio IJsselland de grootste brandrisico's zitten en richt zich op kleinere incidenten. Brandrisicoprofiel vormt de basis voor regionaal beleid op het gebied van repressie of operationele voorbereiding.

Strategische beleidsagenda 2019 t/m 2023

Het Regionaal Risicoprofiel en brandrisicoprofiel dienden als basis voor de Strategische beleidsagenda 2019 t/m 2023 van de Veiligheidsregio IJsselland. De Beleidsagenda 2019 t/m 2023 is op 13-02-2019 door de gemeente van de Veiligheidsregio IJsselland waaronder Dalfsen bestuurlijk vastgesteld. De beleidsagenda 2019 t/m 2023 bevat belangrijke elementen over hoe we samen met de partners en de samenleving de continuïteit, gezonde-en veilige leefomgeving en omgevingskwaliteit van onze samenleving kunnen waarborgen. Niet alleen door rampen te bestrijden maar ook door als (lokale) experts en partner mee te denken en te adviseren over veiligheidsvraagstukken en daarmee een actieve bijdrage te leveren aan een nog veiliger IJsselland.

Zienswijze

De Veiligheidsregio adviseert om in de Omgevingsvisie rekening te houden met de conclusies en bevindingen van de hiervoor genoemde documenten.

Beleidsthema veiligheid

In de Omgevingsvisie ligt bij het onderwerp veiligheid de nadruk op gezondheid. Een belangrijk onderdeel om de inwoners van Dalfsen veilig te laten wonen is volgens de Veiligheidsregio echter ook de fysieke veiligheid. Hieronder vallen de fysieke veiligheidsthema's zoals externe veiligheid, rampenbestrijding, crisisbeheersing, brandveiligheid en bouwveiligheid. Allemaal onderwerpen waar de gemeente Dalfsen een belangrijke bijdrage levert bij de uitvoering en beleid. Dit in samenwerking met de samenleving, partners/organisaties en overige de gemeenten

Zienswijze

De Veiligheidsregio IJsselland is content met de ambities op het gebied van het klimaat en gezonde leefomgeving (autonomie en zelfredzaamheid). Dit is echter maar een klein deel van het domein veiligheid. Om het gehele werkterrein veiligheid te benadrukken adviseert de Veiligheidsregio het door de gemeente gekozen thema 'veiligheid' te vervangen door 'sociale-en fysieke Veiligheid' en de fysieke veiligheid te benoemen als ontwerp variabele voor de strategische keuzes en ambities van de gemeente Dalfsen.

Reactie gemeente:

De Veiligheidsregio vraagt aandacht voor een aantal documenten. Deze informatie, de conclusies en bevindingen van de documenten, is voor kennis aangenomen.

De concrete suggestie om het begrip 'veiligheid' te vervangen door 'sociale en fysieke veiligheid' nemen we over in de gemeentebrede ambities. We voege fysieke veiligheid echter niet toe aan de strategische keuzes, omdat het wat ons betreft een ambitie is waarvoor we ons moeten inzetten. In die zin zit fysieke veiligheid volgens ons dus goed verankerd in het document, door het bij de ambities te benoemen.

De Omgevingsvisie wordt naar aanleiding van deze zienswijze op de volgende punten aangepast:

- In paragraaf 1.5.2, onder ambitie 1 bij punt 1 wordt '... die veilig en gezond is.' aangepast in '... die gezond en sociaal en fysiek veilig is'.

43. GGD IJsselland (brief van 25 november 2021, binnengekomen 25 november, kenmerk Z/21/645568)

Gemeente Dalfsen heeft de GGD IJsselland in een vroeg stadium al uitgenodigd om mee te denken over haar Omgevingsvisie. Mede op basis van alle verzamelde input heeft de gemeente Dalfsen de ontwerp Omgevingsvisie Dalfsen 1.0 opgesteld. In positieve zin valt de GGD op dat de gemeente Dalfsen veel inwoners en andere betrokkenen heeft geconsulteerd bij het tot stand komen van deze visie. De GGD vindt het mooi om te lezen dat het onderwerp gezondheid duidelijk terugkomt in de Omgevingsvisie. Hierbij is gezondheid breed benaderd, vanuit positieve gezondheid. In de ontwerp Omgevingsvisie ziet de GGD dat bij verschillende strategische keuzes en ambities (integraal) naar gezondheid wordt gekeken door aandacht te geven aan zowel gezondheidsbevordering als gezondheidsbescherming. In aanvulling op de eerdere input geeft de GGD nog enkele suggesties voor de strategische keuzes en ambities in de Omgevingsvisie.

1.4.1 – Strategische keuze 1

De GGD vindt het mooi te zien dat de eerste strategische keuze gaat over positieve gezondheid. De keuze kan verbreed worden door te stellen (scheefgedrukte zin is de toevoeging): 'Onze ambitie is om mensen positief gezond te houden en te *krijgen door een leefomgeving die uitnodigt tot ontmoeten, meedoen*, bewegen en sporten. We willen bereiken dat mensen het vermogen hebben om zich aan te passen en zelf de regie te voeren, kijkend naar de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven. We streven hierbij naar een goede balans tussen welzijn (geluk en gezondheid) en welvaart (verdienmodellen). Het realiseren van een goede leefomgeving koppelen we daarom ook aan de ruimtelijke plannen voor de gemeente Dalfsen.' In ruimtelijke plannen kan bijvoorbeeld worden genoemd dat voorzieningen bereikbaar moeten zijn met een rollator, of dat er plekken moeten worden gecreëerd waar specifiek jongeren samen kunnen komen.

1.4.1 – strategische keuze 7

Bij deze strategische keuze wordt specifiek ingegaan op het sturen van type woningen en een evenwichtige mix van inwoners. Vanwege de decentralisatie van beschermd wonen, komt er ook een opgave richting de gemeente Dalfsen om voldoende woningen beschikbaar te hebben voor deze kwetsbare doelgroep. De GGD adviseert om hier al op voor te sorteren in de Omgevingsvisie door bijvoorbeeld deze strategische keuze aan te vullen: 'We gaan waar mogelijk sturen op het type woning, inrichting van de openbare ruimte en locaties om de gewenste evenwichtige mix van inwoners te behouden dan wel te realiseren en groepen (starters en ouderen) die moeite hebben een woning te bemachtigen, specifiek te bedienen. *Hierbij houden we ook rekening met onze opgave in het kader van de decentralisatie van beschermd wonen.*'

Ambitie 1.5.2 – paragraaf 2

Bij ambitie 1 wordt aangegeven dat lucht, bodem en geluid geen schadelijke invloed mogen hebben. Omdat in de Omgevingsvisie het behouden en ruimte geven aan agrarische bedrijven een belangrijke ambitie is, adviseert de GGD vanuit gezondheidsbescherming om bij deze ambitie toe te voegen dat geur en bestrijdingsmiddelen (ook) geen schadelijke invloed mogen hebben.

Ambitie 1.5.4 – paragraaf 2

In aanvulling op bovenstaande advies adviseert de GGD om de koppeling tussen de agrarische ambities en de ambitie voor gezonde leefomgeving te benadrukken: 'Vrijkomende (agrarische) erven in het buitengebied kunnen daarom een nieuwe invulling krijgen met alternatieve functies. We willen door experimenten/proeftuinen ervaring op doen met de diverse mogelijkheden. *Dit willen we doen in combinatie met onze ambitie om een toekomstbestendige, sociale en gezonde en veilige woon- en leefomgeving te creëren.*'

De GGD denkt ook graag vanuit gezondheid mee bij het uitwerken van de visie in de ruimtelijke plannen. Hierop vooruitlopend zijn al enkele uitgangspunten met de gemeente gedeeld.

Reactie gemeente:

De GGD IJsselland doet een aantal concrete tekstvoorstellen om gezondheid beter te verankeren in de strategische keuzes en gemeentebrede ambities van de Omgevingsvisie. Deze tekstvoorstellen nemen wij grotendeels over. Het laatste tekstvoorstel, over het koppelen van de

agrarische ambities en de ambities voor wat betreft gezondheid, nemen wij echter niet over. Dit omdat de ambities genoemd in paragraaf 1.5 gemeentebreed zijn. Wanneer actief aan één van de ambities wordt gewerkt, dan betekent dit niet dat de andere ambities van tafel geveegd worden. De ambities moeten altijd in samenhang worden bekeken. Zo ook de ambities op het vlak van de agrarische sector en de ambities met betrekking tot gezondheid.

De Omgevingsvisie wordt naar aanleiding van deze zienswijze op de volgende punten aangepast:

- De zinssnede ‘..door een leefomgeving die uitnodigt tot ontmoeten, meedoen..’ wordt toegevoegd aan strategische keuze 1 op de voorgestelde plek.
- De zin ‘Hierbij houden we ook rekening met onze opgave in het kader van de decentralisatie van beschermd wonen.’ wordt toegevoegd aan strategische keuze 7 op de voorgestelde plek.
- Aan paragraaf 1.5.2, ambitie 1 bij punt 2 worden de (milieu-)aspecten 'geur' en 'bestrijdingsmiddelen' toegevoegd als aspecten die geen schadelijke invloed mogen hebben.

44. Gemeente Zwolle (pro forma op 3 november 2021, aangevuld op 28 december 2021, brief van 21 december 2021, kenmerk Z/21/644128)

Met het ter inzage leggen van de ontwerp Omgevingsvisie Dalfsen zet de gemeente Dalfsen een belangrijke stap als het gaat over de toekomstige ontwikkeling van de fysieke leefomgeving van uw gemeente. Gemeente Zwolle spreken onze waardering uit over de ontwerp-Omgevingsvisie Dalfsen. Hierin komen diverse thema's integraal en gebiedsgericht aan bod. Als buurgemeente maakt gemeente Zwolle graag gebruik van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op de ontwerp-visie. Dit in vervolg op de op ingediende pro-forma zienswijze. We zien namelijk raakvlakken tussen thema's die in de ontwerp Omgevingsvisie van de gemeente Dalfsen zijn benoemd, die ook van invloed zijn op de ingezette koers uit de Omgevingsvisie van Zwolle. De gemeenteraad van Zwolle heeft deze op 13 september jl. vastgesteld. Net zoals de gemeente Dalfsen indertijd in zijn zienswijze op de ontwerp-Omgevingsvisie van Zwolle heeft opgemerkt, hecht ook de gemeente Zwolle waarde aan onderlinge afstemming en samenwerking.

Gebiedsgerichte uitwerking klimaatadaptatie en energietransitie

In de ontwerp-Omgevingsvisie Dalfsen staan diverse ambities en opgaven beschreven die impact hebben op de fysieke leefomgeving. Denk aan wonen, economie, klimaatadaptatie en energietransitie. De ontwikkelkaart en de kaarten bij de gebiedskompassen maken inzichtelijk hoe diverse ambities en opgaven gebiedsgericht een plek krijgen. In de ogen van de gemeente Zwolle is op een tweetal onderdelen een nadere uitwerking wenselijk, namelijk de (ruimtelijke) impact van klimaatadaptatie en de energietransitie. Graag zou de gemeente Zwolle meer duidelijkheid krijgen waar en onder welke voorwaarden de gemeente Dalfsen deze ambities en opgaven in Dalfsen ruimte wilt bieden. Gemeente Zwolle vindt dit belangrijk, omdat dit aspecten zijn die naar haar verwachting een ruimtelijke impact kunnen hebben op de gemeente Zwolle. Graag zoekt de gemeente Zwolle de afstemming hierover.

In de onlangs vastgestelde Zwolse Omgevingsvisie heeft de gemeente Zwolle onder andere de thema's klimaatadaptatie en energietransitie gebiedsgericht uitgewerkt in de vorm van zogenaamde 'Raamwerken'. Gebieds- en locatie specifieke keuzes in de gemeente Dalfsen zijn op

deze raamwerken van invloed. Voor klimaatadaptatie heeft de gemeente Zwolle een streefbeeld voor het watersysteem (gevolgen overstromingen beperken) uitgewerkt: het zogenaamde 'watercasco'. Dit watercasco gaat uit van het totale regionale watersysteem, waar ook de Vecht onderdeel van uit maakt. Graag zou de gemeente Zwolle dit watercasco verder met de gemeente Dalfsen en het Waterschap Drents Overijsselse Delta uitwerken, zowel voor het Zwolse als het Dalfsense grondgebied. Gemeente Zwolle verwacht dat door op gebied- en systeemniveau samen op te trekken we perspectief kunnen ontwikkelen om regionaal minder kwetsbaar te worden voor extreem weer door klimaatverandering.

Ook heeft de gemeente Zwolle in haar Omgevingsvisie keuzes gemaakt welke vormen van grootschalige opwek van duurzame energie uit zon en wind, waar en onder welke voorwaarden mogelijk zijn. Gemeente Zwolle ziet bijvoorbeeld in het gebied Tolhuislanden kansen voor de grootschalige opwek van duurzame energie uit zon en wind. Uit de ontwerp-Omgevingsvisie van Dalfsen blijkt niet duidelijk of in het aangrenzende grondgebied van Dalfsen dezelfde kansen gezien worden. Het aanwijzen van gebieden voor grootschalige duurzame opwek is relevant met het oog op de omvang, de landschappelijke inpassing en de aansluiting op het elektriciteitsnetwerk. Graag denkt gemeente Zwolle met gemeente Dalfsen hier grens ontkennend over na om daar invulling aan te geven. In 'ZSDZ-verband' trekken we hier al samen mee op, waarbij ook Staphorst en Zwartewaterland betrokken zijn.

Op bovengenoemde thema's ziet gemeente Zwolle kansen om gezamenlijk de uitwerking van deze thema's gemeentegrens ontkennend op te pakken. Dat geldt ook voor andere ambities en opgaven, zoals de toekomst van de landbouw.

Status van de 'Landgoederenzone'

Op pagina 21 van de ontwerp-Omgevingsvisie Dalfsen staat de ontwikkelkaart. Daarop staat heel prominent de 'Landgoederenzone'. De tekstuele toelichting daarop vindt de gemeente Zwolle nog onderbelicht, niet in verhouding tot de kaart. Wat is de aanleiding om te komen tot de zone? Welke ambitie hoort daarbij? Omdat dit ook het gebied tussen Zwolle en de kern Dalfsen betreft, is dit onderdeel uit de visie voor gemeente Zwolle van belang.

Tot slot: samen werken aan opgaven in een regionale dynamiek

Veel opgaven en ambities hebben een regionale dynamiek. Zwolle, Dalfsen en overige gemeenten in de regio nemen daarin op basis van de eigen kenmerken en identiteit een plek in. Gemeente Zwolle geeft hier ook vorm aan in allerlei lopende beleidstrajecten. Voorbeelden zijn de Regionale Energie Strategie (inclusief ZSDZ-verband) en de Verstedelijkingsstrategie regio Zwolle/ Gebiedsgericht MIRT-Onderzoek Zwolle e.o. De ontwerpen zijn veelomvattend en complex. De wereld verandert snel en betrokkenheid van veel belanghebbende is noodzakelijk om daadwerkelijk uitvoering te kunnen geven aan maatschappelijke opgaven waar we voor staan. Gemeente Zwolle wensen u succes met het vervolgproces om te komen tot een definitieve Omgevingsvisie. Zwolle hecht aan een goede samenwerking als buurgemeenten. De afgelopen jaren zijn we ambtelijk en bestuurlijk samen opgetrokken bij de totstandkoming van onze beide Omgevingsvisies. Zwolle zet die samenwerking graag door bij de verdere uitwerking, actualisering en uitvoering van de visies.

Reactie gemeente:

De gemeente Zwolle geeft aan dat zowel op ambtelijk als bestuurlijk niveau afstemming heeft plaatsgevonden over de Omgevingsvisies van zowel Zwolle zelf als die van Dalfsen. Dit onderschrijven wij; hoewel zowel Zwolle als Dalfsen zijn eigen afwegingen maakt in de eigen Omgevingsvisies. Voor onszelf als Dalfsen sprekend, geldt de Omgevingsvisie en de daarin verwoorde en verbeelde ambities als vertrekpunt voor de dialoog binnen de regio. Dat geldt ook voor de in de reactie van de gemeente Zwolle verwoorde opgaven op het gebied van water- en klimaat. En bijvoorbeeld de dialoog over de landbouwtransitie en het gebiedsgerichte MIRT onderzoek naar de Verstedelijkingsstrategie van Regio Zwolle.

Concreet wat betreft de opgave voor wat betreft de opwek van grootschalige duurzame energieproductie, zijn door onze raad op 20 december 2021 de ruimtelijke kaders grootschalige duurzame energieproductie vastgesteld. Deze kaders worden verwerkt in deze Omgevingsvisie 1.0 en op de Ontwikkelkaart verbeeld. In de kaders staat aangegeven dat de uitwerking van het concreet aangewezen gebied (Dalfserveld West/ De Bese) plaatsvindt in overleg met de bewoners en ondernemers in dit gebied. Vanzelfsprekend zullen we de gemeente Zwolle en eventuele andere relevante Ketenpartners hierin betrekken. We zien dit als een concrete integrale gebiedsopgave.

Dit geldt ook voor de klimaatopgave zoals binnen het project Veilige Vecht. Wij hebben het 'watercasco' tussen Zwolle en Dalfsen niet opgenomen, omdat we eerst duidelijkheid wensen vanuit dit project over eventuele concrete effecten qua waterstanden op ons gebied en de daarmee gepaard gaande gevolgen voor onze inwoners en ondernemers. Mede daarvan afhankelijk bepalen wij onze ambitie hierin. Eventueel nemen we dit mee in de Omgevingsvisie 2.0.

Wij staan positief tegenover samenwerking bij de uitwerking, actualisering en uitvoering van de Omgevingsvisies en de regionale opgaven waar we ons gezamenlijk voor gesteld zien. Alleen op die manier kunnen we de Regio Zwolle daadwerkelijk versterken.

De Omgevingsvisie wordt (mede) naar aanleiding van deze zienswijze op de volgende punten aangepast:

- Paragraaf 1.5.4 vullen wij als volgt aan: 'Het gebied Dalfserveld-West, zoals aangeduid op de Ontwikkelkaart in deze Omgevingsvisie, zien wij als gebied met potentie voor de opwek van grootschalige duurzame energie. De invulling van dit gebied zien wij graag in samenwerking tot stand komen met de bewoners en ondernemers in het gebied en in samenspraak met onze medeoverheden en ketenpartners.'
- De tekst in paragraaf 1.6.4: 'Een ander (regionaal) voorbeeld van een sectoraal beleidsdocument wat nog in ontwikkeling is, is de Regionale Energie Strategie (de RES). Deze worden daarom nu (nog niet) meegenomen in deze Omgevingsvisie 1.0.' wordt aangepast naar de volgende tekst: 'Een ander (regionaal) voorbeeld van een sectoraal beleidsdocument, is de vastgestelde Regionale Energie Strategie (de RES 1.0). De locatie voor de opwek van grootschalige duurzame energie is vastgesteld, maar de uitwerking vindt via de lijnen van de Omgevingsvisie in een integraal gebiedsproces plaats.'
- De tekst in paragraaf 1.6.5 wordt aangevuld met de volgende zin: 'Wij zien onszelf als een schakel naar andere overheden en ketenpartners. Als het nodig is, bespreken we

- het plan met hen. Zij zijn naast onze eigen inwoners en ondernemers belangrijke stakeholders qua samenwerking en afstemming.'
- De waardenkaart wordt verduidelijkt;
  - De groene arcering op de ontwikkelkaart van de Landgoederenzone wordt aan de westkant vergroot;
  - De ontwikkelkaart wordt uitgebreid wat betreft het recent vastgestelde zoekgebied voor grootschalige opwek energie;
  - De toelichting op de ontwikkelkaart wordt uitgebreid.

45. Gemeente Raalte (brief van 23 november 2021, binnengekomen 24 november, kenmerk Z/21/645422)

Om te beginnen geeft de gemeente Raalte haar complimenten voor de heldere visie op de ontwikkeling van de gemeente Dalfsen. Het geeft volgens de gemeente Raalte een mooi integraal beeld van de opgaven en ambities op de verschillende beleidsterreinen.

Duurzaamheid

In de opgaven laat de gemeente Dalfsen nadrukkelijk het duurzaamheidsaspect doorklinken met thema's als de energietransitie, klimaatbestendig inrichten van de openbare ruimte, biodiversiteit en een gezonde leefomgeving. Ook bij mobiliteit en verkeer leest de gemeente Raalte de inzet op verduurzamen. Dit waardeert de gemeente Raalte, duurzaamheidseffecten gaan immers verder dan de gemeentegrens.

Samenwerken

Dat bij dit alles samenwerken een kernbegrip is spreekt de gemeente Raalte erg aan. Niet alleen met de inwoners van de gemeente Dalfsen en maatschappelijke organisaties, maar Raalte gaat ervan uit ook met hen als buurgemeente. De gemeenten kunnen volgens Raalte elkaar aanvullen en versterken in de opgaven voor zowel het stedelijk als het landelijk gebied. Zeker daar waar het gemeentegrens overstijgende opgaven betreft. Als actuele voorbeelden noemt de gemeente Raalte de Verstedelijkingsstrategie regio Zwolle, de RES en het MIRT-onderzoek N35.

Inhoudelijke opgaven

De fietsroute vanuit Lemelerveld naar Raalte merkt de gemeente Dalfsen aan als snelfietsroute. Dit sluit aan bij de gesprekken die daarover ambtelijk zijn gevoerd. De gemeente Raalte is benieuwd naar een verdere uitwerking daarvan. Bij Lemelerveld geeft Dalfsen ruimte voor mogelijke uitbreiding van het lokale bedrijventerrein. Graag ziet Raalte de concrete plannen ter afstemming in het programmeringsoverleg bedrijventerreinen West-Overijssel. Dalfsen geeft aan dat de RES nog niet is vastgesteld, echter afgelopen zomer is de RES 1.0 vastgesteld met daarin afspraken over hoe we samen aan de energieopgave werken. Zo zijn belangrijke afspraken gemaakt over samenwerking bij grens overstijgende projecten. In de Omgevingsvisie van de gemeente Raalte geven zij aan hoe initiatiefnemer, omgeving, de gemeente en de regio samenwerken: "Wij zien onszelf als een schakel naar andere overheden en ketenpartners. Als het nodig is bespreken we het plan met onze ketenpartners of andere overheden." Gemeente Raalte zou graag ook in de visie van de gemeente Dalfsen teruglezen hoe Dalfsen tegen deze samenwerking aan kijkt.

Gemeente Dalfsen benoemt dat de kaders en zoekgebieden voor grootschalige energieopwekking nog niet gereed zijn. Deze zijn wel al in concept met de gemeente Raalte gedeeld. In het kaartmateriaal lijkt een icoontje voor energielandschap opgenomen te zijn, deze komt echter niet overeen met de uitkomsten van het onderzoek naar zoekgebieden. Wordt het onderzoek naar zoekgebieden alsnog in de Omgevingsvisie van de gemeente Dalfsen opgenomen of wordt het icoontje energielandschap verwijderd/aangepast aangezien dit onduidelijkheid met zich mee brengt (het is overigens hetzelfde icoontje als de steilrand de Hoge Horst)?

Bij de ontwikkelkaart valt de gemeente Raalte de aangewezen verbindingzone op ten oosten van Lemelerveld op. Wat is de motivatie van de gemeente Dalfsen voor het opnemen van de verbindingzone ten oosten van Lemelerveld en welke ambities horen daarbij? Daarnaast is de verbindingzone Windesheim/Laag Zuthem/Rechteren met dezelfde 'Ondernemen met Natuur en Water' status niet opgenomen. Wat is daar de reden voor, vraagt Raalte zich af.

Afsluitend

Terugkomend op het centrale thema 'samenwerken' wil de gemeente Raalte bij ontwikkelingen die grensoverschrijdende effecten voor de gemeente kunnen hebben, zoals de verbindingzone natuur, fietssnelweg of een energielandschap, graag in een vroeg stadium in overleg treden. Dat geldt overigens ook voor de inwoners en/of ondernemers in de gemeente Raalte die hiervan mogelijke effecten kunnen ondervinden. Raalte ziet een uitnodiging daartoe te zijner tijd graag tegemoet.

Reactie gemeente:

De gemeente Raalte benoemt het als positief de uitwerking van duurzaamheid in de Omgevingsvisie 1.0 en ziet dit integraal naar voren komen in verschillende thema's. De grensoverschrijdende effecten hiervan worden benoemd. Dat samenwerken in de Omgevingsvisie als kernbegrip is benoemd, spreekt de gemeente Raalte zeer aan, ook de samenwerking tussen Dalfsen en Raalte op thema's. Hierbij worden concreet benoemd de regionale opgaven in zowel het landelijke als stedelijke gebied. De regionale Verstedelijkingsstrategie, de RES en het MIRT-onderzoek N35. Verder worden benoemd de aanduiding op de Ontwikkelkaart van de geplande snelfietsroute Lemelerveld Raalte. Dit wordt herkend en er wordt uitgezien naar de uitwerking hiervan. Ook wordt de uitbreiding van het bedrijventerrein 't Febriek benoemd; dit ziet men graag terugkomen in het regionale programmeringsoverleg bedrijventerreinen.

Benoemd wordt dat de RES 1.0 inmiddels is vastgesteld en de uitwerking van dit thema en inzicht over de manier van samenwerking binnen de regio gemist wordt in de Omgevingsvisie 1.0. Raalte noemt een voorbeeld hoe zij dit in hun eigen Omgevingsvisie hebben verwoord. Verder worden er vragen gesteld over onduidelijkheden op de waardenkaart. Gevraagd wordt naar de concrete motivatie en status van de natuurlijke verbindingzone op de Ontwikkelkaart, ten zuidoosten van Lemelerveld en het ontbreken van een soortgelijke zone tussen Laag Zuthem en Rechteren.

De gemeente Raalte wil graag vroegtijdig gesprekspartner zijn bij de uitwerking van concrete grensoverschrijdende opgaven en benoemt hierbij ook het belang van haar inwoners en ondernemers.

De Omgevingsvisie wordt (mede) naar aanleiding van deze zienswijze op de volgende punten aangepast:

- De tekst in paragraaf 1.6.4. 'Een ander (regionaal) voorbeeld van een sectoraal beleidsdocument wat nog in ontwikkeling is, is de Regionale Energie Strategie (de RES). Deze worden daarom nu (nog niet) meegenomen in deze Omgevingsvisie 1.0.' wordt aangepast naar de volgende tekst: 'Een ander (regionaal) voorbeeld van een sectoraal beleidsdocument, is de vastgestelde Regionale Energie Strategie (de RES 1.0). De locatie voor de opwek van grootschalige duurzame energie is vastgesteld, maar de uitwerking vindt via de lijnen van de Omgevingsvisie in een integraal gebiedsproces plaats.'
- De tekst in paragraaf 1.6.5. wordt aangevuld met de volgende zin: 'Wij zien onszelf als een schakel naar andere overheden en ketenpartners. Als het nodig is, bespreken we het plan met hen. Zij zijn naast onze eigen inwoners en ondernemers belangrijke stakeholders qua samenwerking en afstemming.'
- De waardenkaart wordt verduidelijkt.
- De groene arcering op de ontwikkelkaart van de landgoederenzone wordt aan de westkant vergroot.
- De ontwikkelkaart wordt uitgebreid wat betreft het recent vastgestelde zoekgebied voor grootschalige opwek energie.
- De toelichting op de ontwikkelkaart wordt uitgebreid.

46. ProRail (brief van 22 november 2021, binnengekomen 23 november, kenmerk Z/21/645375)

De ontwerp Omgevingsvisie Dalfsen 1.0, welke met ingang van 14 oktober tot en met 24 november 2021 ter inzage ligt, geeft ProRail aanleiding om de volgende zienswijze in te brengen. ProRail heeft, als landelijk spoorbeheerder, een visie op de omgeving van het spoor. Deze deelt ProRail graag met de gemeente, zodat deze meegenomen kan worden in de Omgevingsvisie. ProRail verzoekt de gemeente om in de verdere procedure met het volgende rekening te houden.

Mocht deze visie worden uitgewerkt in ruimtelijke plannen dan verzoekt ProRail de gemeente om een aantal aspecten op te laten nemen c.q. te verwerken, met als uitgangspunt dat de bedrijfsvoering van ProRail niet wordt belemmerd. In de zienswijze, in zijn volledigheid terug te vinden op het raadsinformatiesysteem en waarvan de inhoud bekend is bij de gemeente, geeft ProRail aandachtspunten voor verschillende aspecten, waaronder externe veiligheid, geluid en trillingen. Deze aandachtspunten moeten volgens ProRail meegenomen worden in het vervolg en de nadere uitwerking van de Omgevingsvisie.

Reactie gemeente:

ProRail geeft in haar zienswijze suggesties voor aspecten die betrokken moeten worden bij de nadere uitwerking van de Omgevingsvisie, mocht dat in de buurt van het spoor plaatsvinden of mocht dat de belangen van ProRail raken. Wij nemen deze oproep ter harte en zullen de inhoud van de zienswijze delen met de afdelingen die werken aan de uitwerking en uitvoering van de Omgevingsvisie.

De Omgevingsvisie wordt naar aanleiding van deze zienswijze niet aangepast.

47. LTO Noord (brief van 24 november 2021, binnengekomen 25 november, kenmerk Z/21/645482)

De LTO Noord dankt de gemeenteraad voor de oproep om in deze fase te reageren op de Omgevingsvisie van de gemeente Dalfsen. De Omgevingsvisie ziet de LTO als een strategische visie op hoofdlijnen die nader moet worden uitgewerkt in programma's en omgevingsplannen. De Omgevingsvisie is niet direct bindend voor ondernemers, maar wel voor de gemeente Dalfsen. Toekomstige besluiten mogen niet in strijd zijn met de Omgevingsvisie, indieners vinden het daarom van groot belang om hun visie te geven in deze fase.

Belangen voor de agrarische sector

Uiteraard heeft de uitwerking voor het buitengebied grote interesse voor het LTO. Tal van maatschappelijke thema's en ontwikkelingen zetten druk op de ontwikkelingen in het landelijke gebied. Tegelijk werkt borging van die thema's heel anders dan in bebouwd gebied. Het buitengebied kent minder betrokkenen, maar wel betrokkenen met een grote grondpositie die overwegend beroepsmatig/economisch actief met het buitengebied bezig zijn.

Stapeling van functies en nieuwe functies

In deze Omgevingsvisie komt aan de orde, dat er voor veel verschillende functies ruimte nodig is. Er gaat een verdere differentiatie ontstaan in de agrarische sector. Een deel zal voornamelijk productiegericht gaan werken, een deel zal juist de weg kiezen van verbreding en weer een ander deel zal dit combineren. Een aantal functies kunnen zeker goed gecombineerd worden, uiteraard met duidelijke spelregels voor iedereen, denk hierbij bijvoorbeeld aan recreatie. De afgelopen jaren is de agrarische sector intensief betrokken geweest bij veel gebiedsprocessen (denk hierbij met name aan natuurontwikkeling en N2000). Het betekent voor de agrarische bedrijven, dat er zeker verbinding gezocht wordt met andere functies, maar dat het benutten van agrarische grond voor andere functies wel grenzen heeft bereikt. Bij bepaalde functies kunnen zeker ook kansen benut worden, denk hierbij zeker aan het opwekken van energie op het agrarisch bedrijf.

Toekomstbestendige en actieve agrarische sector

De LTO ziet net zoals in de visie beschreven wordt, tal van ontwikkelingen en maatschappelijke trends op zich afkomen. De LTO wil zeker meedenken in oplossingen. LTO vindt het belangrijk om te benadrukken dat ze als LTO Noord afdeling Vechtdal al veel inspanningen doen om proactief mee te werken en vooruit te zien. Denk hier bijvoorbeeld aan de inzet bij de kringloopwijzer, het Delta Programma Agrarisch Waterbeheer, het Hoogwater Beschermingsprogramma of aan het meerjarige programma Ruimte voor de Vecht. LTO vindt het belangrijk dat de agrarische sector zelf de innovatie opzoeken en dat de overheden faciliteren en meedenken. Het is volgens LTO begrijpelijk dat de gemeente deze ontwikkelingen en trends beschrijft. Het is volgens LTO van belang dat de gemeente uiteindelijk in de uitwerking en in het ruimtelijk ordeningsspoor de nodige ruimte blijft bieden voor agrarisch ondernemers die willen werken aan een duurzame en bedrijfseconomische gezonde bedrijfsvoering. LTO brengt graag haar kennis, ervaringen en bespiegelingen in bij de uitvoering van deze visie. Verder vraagt de LTO de gemeente Dalfsen gebruik te maken van de genoemde bestaande initiatieven en niet overal een eigen programma voor op te bouwen.

Gebiedsgerichte aanpak en effecten op het 'Noaberschap'

In het Vechtdal staat het 'Noaberschap' centraal. Dit betekent dat we oog voor elkaar hebben en elkaar waar dat nodig is helpen. Door deze kracht kunnen we als samenleving meer voor elkaar betekenen. LTO ziet dat door de gebiedsprocessen ook andere effecten kunnen optreden. Idealiter is het natuurlijk heel mooi dat inwoners met elkaar in overleg gaan en tot een gedragen plan komen waarin iedereen tevreden is. De realiteit is weerbarstiger en verschillende belangen zijn moeilijk met elkaar te vergelijken (bijvoorbeeld woonplezier ten opzichte van economische belangen). LTO maakt zich zorgen over de grote impact van dergelijke trajecten op de sociale cohesie in de gebieden. Het zullen niet de eerste 'Noaberschappen' zijn die uit elkaar vallen door dit soort tegenstrijdigheden. LTO benadrukt dat dit behoort tot de categorie niet direct zichtbaar en meetbare effecten.

Gebiedskompassen

In de visie gaat de gemeente Dalfsen nader in op de verschillende deelgebieden in de gemeente. De gemeente benoemt dit als zgn. gebiedskompassen. LTO ziet dat dit verder gaat dan een kompas die een richting aangeeft. In een aantal gevallen wordt er al duidelijk, heel inhoudelijk voorgesorteerd op inrichting in de toekomst. De LTO Noord afdeling Vechtdal is van mening dat de term gebiedskompass niet de lading dekt. In de omschrijving van de ambities ziet LTO dat er veel wensen zijn die veel vragen van agrarische gronden. LTO ziet dat de gronddruk in het gebied groot is. Er wordt momenteel met name gekeken naar agrarische gronden voor tal van opgaven, zoals de RES, woningbouw en industriegrond.

Conflicten in ambities

Gezien de gunstige ligging van Dalfsen t.o.v. Zwolle ziet LTO, dat er een extra factor is die druk geeft op de grondpositie van de landbouw. Op pagina 18 ziet LTO dat alle ambities en plannen, ook regionaal in enkele tabellen zijn opgenomen. Als je dit overzicht bekijkt ziet LTO tegenstrijdigheden. Zo ook bij Ambitie 4, een lokaal geworteld, vitaal en innovatief ondernemerschap dat goed aangehaakt is op de regio. Binnen deze ambitie worden een aantal duurzaamheidsrichtingen voor de landbouw aangegeven. Vervolgens wordt gesteld dat grootschaligheid grenzen kent. LTO ziet dat een verdere onderbouwing niet aan de orde is. Wanneer landbouw een vergaande vorm van duurzaamheid dient te ontwikkelen is grond juist een essentiële voorwaarde, stelt LTO. LTO ziet graag dat de gemeente eerst meer positie bepaalt alvorens te kiezen voor gebiedsuitwerkingen. Naar inzicht van LTO vraagt dit om een nader gesprek op bestuurlijk niveau.

Status van kaarten

In de visie wordt een scala aan kaarten gepresenteerd. Het is LTO betreft niet duidelijk hoe de status en de doorwerking van deze kaarten gezien moet worden. Ernaar kijkend hebben we het over wensbeelden die op diverse plekken een inbreuk lijken te veroorzaken op het agrarische belang. Het mag zijn dat deze kaarten als opstap voor het gesprek worden gebruikt, daarmee wordt de zorg van LTO dat ze de discussie in een bepaalde richting sturen en later als beleid zullen worden gepresenteerd, niet weggenomen.

Mixlandschap

In paragraaf 2.5.3 wordt gesproken over het inrichtingsplan bij erven en over het zgn. mixlandschap. In de tekst op pag. 40 is beschreven dat dit landschap gekenmerkt wordt door het opval-

lende open karakter van de erven. Vervolgens wordt gesteld dat er de wens is om dit te wijzigen en ervoor te kiezen om meer overgang te creëren door meer erfbeplanting op te nemen. Hiermee wordt inbreuk gedaan om het juist open karakter van dit gebied. Tevens wil men hier meer mogelijkheden toestaan van meer verblijfsrecreatie. We hebben oog voor meerdere functies in dit gebied. Wel kent het toestaan van recreatie volgens LTO bepaalde grenzen, het is een overwegend agrarisch gebied. De focus moet dan volgens hen ook zijn op meer kleinschalige verblijfsrecreatie en dit ook duidelijk omschrijven in de vervolgfase wat de grenzen zijn voor de omvang. Verder wil LTO opmerken dat naar hun inzicht het huidige KGO-beleid (Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving), opgesteld door de Provincie Overijssel juist voorziet in verbetering van de ruimtelijke kwaliteit. De kern van dit beleid is om bestaande kwaliteiten te koesteren en te verbinden met nieuwe ontwikkelingen. Het is niet wenselijk om weer een nieuw beleidsspoor te ontwikkelen. Een inrichtingsplan is dan weer een extra ballast voor ondernemers die investeren in hun bedrijf.

Voorkeursrecht gemeente Dalfsen

In paragraaf 4.5.3. geeft de gemeente aan het voorkeursrecht te willen verruimen. Dat betekent dat de gemeente als eerste koper aangemerkt wordt indien grond te koop komt. Hiermee probeert de gemeente bij de uitvoering van ruimtelijk beleid de inzichtelijkheid van de grondmarkt te vergroten en prijsopdriving door speculatie te voorkomen. LTO vindt dat de gemeente kiest voor een te eenvoudig instrument om grip op de grond in de gemeente te krijgen. Zeker om in deze fase van het omgevingsbeleid al een dergelijke koers in te zetten, is voor LTO geen goed signaal vanuit de gemeente. Het geeft volgens LTO een bepaalde machtspositie aan die niet wenselijk is, wil je gezamenlijk tot een blijvend gedragen visie komen.

Zonneparken

Op de kaarten in de visie wordt een veelheid aan gebieden opgenomen voor mogelijke locaties voor zonneparken. Deze gebieden worden veelal gezocht in landbouwgebieden. LTO Noord vindt dat zonneparken sowieso wringen met de voedselproductie op landbouwgronden en pleit er sterk voor om zonnepanelen alleen op gebouwen toe te passen.

Sector positief benaderen

In deze visie wordt “de transitie van de landbouw” als een vraagstuk gepresenteerd. Hetzelfde geldt voor het begrip kringlooplandbouw. Dit zijn grote begrippen die veel omvattend zijn en niet zomaar uit de context gehaald moeten worden, vindt LTO. LTO ziet dat de gemeente in de visie er wel iets over zegt (pag. 13). Hier benoemt de gemeente ook de factor grond en het verdienmodel. De LTO ziet dat de visie wel de ambities beschrijft maar niet de oplossing biedt voor de invulling. Kijkend naar de agrarische sector stelt LTO vast dat agrarische bedrijven in de gemeente Dalfsen divers van aard zijn en dit zal ook blijven. LTO zou willen vermijden dat “de transitie van de sector”, zoals op diverse plekken in deze visie wordt besproken, niet tot dogma wordt verheven met als achterliggend idee dat je elk agrarisch bedrijf in eenzelfde korset moet duwen. Het zijn de ondernemers die de keuzes maken in de ontwikkeling van hun bedrijf, waarbij op voorhand vaststaat dat ze alleen continuïteit van hun bedrijf kunnen bewerkstelligen indien er een inkomen kan worden gerealiseerd. In dit verband denkt LTO dat de gemeente Dalfsen in haar Omgevingsvisie zou moeten werken vanuit de gedachte dat agrarische ondernemers moeten manoeuvreren tussen wensen en eisen die de markt en de maatschappij aan hen voorleggen. Het enige dat de gemeente zou moeten doen is (voor zover binnen haar vermogen ligt) die ondernemers faciliteren in het nastreven van de ontwikkeling van hun bedrijf. Hierbij kan

het adagium van “ja-mits” (ook uit de Omgevingswet) uiterst dienstig zijn. Dat vraagt meer dialoog met de agrarische sector.

Reactie gemeente:

De belangen voor de agrarische sector die indiener aandraagt zijn duidelijk. Wij erkennen ook dat er veel ontwikkelingen van buitenaf op de agrarische sector afkomen en we waarderen de proactieve meedenkende houding die indiener hierbij wil innemen. We hopen hierover in constructief gesprek te kunnen blijven met indiener en nodigen indiener ook uit om positief kritisch te blijven ten opzichte van de gemeente. Over het verzoek om een gesprek op bestuurlijk niveau over de door indiener gestelde conflicten in ambities, ontvangen wij dan ook graag een uitnodiging.

Indiener stelt dat de gebiedskompassen te concreet zijn om kompas genoemd te worden. Na heroverweging naar aanleiding van de zienswijze worden deze vanaf nu gebiedsagenda's genoemd. Daarnaast wordt terecht opgemerkt dat de status van de ontwikkelkaart en waardenkaart niet geheel duidelijk naar voren komt uit de tekst. Dit wordt verduidelijkt.

Ten aanzien van de opmerkingen over het genoemde mixlandschap in paragraaf 2.5.3 het volgende. Door de jaren heen zijn landschapselementen verdwenen, waardoor het karakter van de erven meer open is geworden. Ontwikkelingen die plaatsvinden op open erven bieden een kans om juist beplanting toe te voegen en biodiversiteit te verhogen. Daar waar openheid een duidelijke waarde is, wordt deze gerespecteerd. De Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving (KGO) is inderdaad leidraad voor ontwikkelingen in de groene omgeving. De Omgevingsvisie geeft ingrediënten voor de invulling van die KGO, maar moet ten opzichte daarvan niet gezien worden als nieuw beleidsspoor. De verhouding is in dat opzicht hetzelfde als de oude structuurvisies ten opzichte van provinciaal beleid. Overigens is de eis van een inrichtingsplan een standaard eis die op dit moment ook al voor ontwikkelingen geldt, helemaal ontwikkelingen in het kader van de KGO. In het kader daarvan moet deze namelijk ook al opgesteld worden. Het gaat hier om een en hetzelfde inrichtingsplan. Bij nieuwe ontwikkelingen, bijvoorbeeld ontwikkelingen op het gebied van recreatie, wordt altijd gekeken naar de bestaande functies in de buurt, waaronder agrarische bedrijven. Nieuwe ontwikkelingen mogen de ontwikkelingsruimte van bestaande functies niet belemmeren. Met de zinsnede ‘we faciliteren de recreatieve sector’ wordt ook met name gedoeld op bestaande recreatieve sector in en rondom Lemelerveld.

Het instrument voorkeursrecht gemeenten wordt in de praktijk al jarenlang gebruikt door de gemeente. De gemeente Dalfsen voert namelijk een actieve grondpolitiek. Om grondspeculatie te voorkomen en ook om grond- en woningprijzen laag te kunnen houden, zet de gemeente dit instrument in. Dat dit nu wordt benoemd in de Omgevingsvisie is geen koerswijziging ten opzichte van voorheen.

In de ontwerp Omgevingsvisie is, naar aanleiding van de opiniërende raadsbehandeling in september 2021, bewust gekozen om nog niets over de opwek van grootschalige energie op te nemen. Dit omdat hiervoor een los traject liep, waarover in de gemeenteraadsvergadering van december 2021 een besluit genomen zal worden. Dit besluit wordt vertaald naar en opgenomen in de vast te stellen Omgevingsvisie in februari 2022. De stelling van indiener dat er op de kaarten een veelheid aan gebieden opgenomen wordt voor mogelijke locaties voor zonneparken, is dus niet juist.

De Omgevingsvisie wordt naar aanleiding van deze zienswijze op de volgende punten aangepast:

- De benaming 'gebiedskompas' wordt gewijzigd in 'gebiedsagenda'.
- De ontwikkelkaart, inclusief de status ervan wordt nader toegelicht.
- De waardenkaart, inclusief de status ervan wordt nader toegelicht.

48. Overijssels Particulier Grondbezit (OPG) (brief van 25 november 2021, binnengekomen 25 november, kenmerk Z/21/645489)

Het OPG heeft met belangstelling kennisgenomen van de ontwerp Omgevingsvisie Dalfsen 1.0. Het stemt hen tevreden dat er in de visie onder meer aandacht is voor de landgoederen. Wel constateren zij dat de visie op een aantal punten nadere duiding behoeft. Ook heeft het OPG een aantal vragen en opmerkingen. Daarom heeft het OPG gemeend een zienswijze in te dienen.

Algemeen

In zijn algemeenheid merkt het OPG op dat landgoederen, zowel gezamenlijk als individueel, in hoge mate bepalend zijn voor de culturele identiteit en de landschappelijke diversiteit van de gemeente Dalfsen. Elk landgoed is uniek en moet wat het OPG betreft de ruimte hebben om een eigen koers te bepalen die past bij de identiteit van het landgoed.

Strategische keuzes - Recreatie en toerisme

Het OPG verzoekt de gemeenteraad in dit verband ook aandacht te besteden aan het in goede banen leiden van recreatie c.q. een goede recreatiezoneringsplan. Sinds de uitbraak van de coronapandemie is de recreatiedruk op landgoederen sterk toegenomen merkt het OPG, dit gaat gepaard met verschillende negatieve bijeffecten. Recreanten zijn van harte welkom op de landgoederen volgens het OPG, maar wel met in acht neming van een aantal regels. Een recreatiezoneringsplan en een gezamenlijke toezichts- en handhavingsaanpak met de landgoederen kan uitkomst bieden denkt OPG.

Strategische keuzes - Overgang tussen stad en landelijk

In verhouding tot de andere strategische keuzes is deze keuze erg beknopt beschreven vindt het OPG. Graag ziet het OPG een nadere toelichting over de wijze waarop de groene overgang beoogd is gerealiseerd te worden en hoe gewaarborgd wordt dat deze overgang ook groen blijft.

Gebied 2: Variatie rond de Vecht (Dalfsen e.o.)

Bij de waarden in tekst staat onder meer 'Rijke cultuurhistorie met oude lanen en wegen (zandpaden), oude landgoederen en monumentale gebouwen' beschreven (p. 30). De suggestie van het OPG is hier de namen van de betreffende landgoederen op te nemen, net zoals dat voor de landgoederen in gebied 3 (p. 35) is gedaan. Het gaat om de landgoederen De Leemcule, Hofwijk en Gerner.

Gebied 3: Parels in het landschap (Hoorhorst e.o.) - Waarde Landgoederenzone

Bij de waarden in tekst staat landgoed De Leemcule benoemd, dit landgoed is echter gelegen in gebied 2.

Koers voor dit deelgebied

Ten zuidwesten van de bos- en landgoederenzone kiest de gemeente voor een mix van functies. Ten noordwesten van de bos- en landgoederenzone, in het gebied van de broekontginningen zet de gemeente in op economische ontwikkeling binnen de kaders van landschap, zo leest het OPG in de visie. Het OPG vraagt de gemeenteraad in het licht hiervan rekening te houden met de invloedssfeer van de landgoederen, die verder reikt dan de grenzen van de landgoederen. Nieuwe ontwikkelingen buiten de landgoederen, maar ook bijvoorbeeld evenementen, kunnen volgens het OPG effecten hebben op de waarden (zoals cultuurhistorie, natuur, rust, stilte en duisternis) en beleving van de landgoederen. Het OPG pleit dan ook voor een geleidelijke overgang tussen de landgoederenzone en het omliggende gebied, waarbij rekening wordt gehouden met de waarden en beleving van de landgoederen. Het instrument 'landgoed-biotop' kan in deze uitkomst bieden.

Ontwikkelkaart

Op 14 oktober jl. heeft er een bijeenkomst plaatsgevonden voor KennisLab leden en ketenpartners. In de bijeenkomst werden de deelnemers door de gemeente meegenomen door de visie en zijn overwegingen en keuzes die gemaakt zijn toegelicht. Naar aanleiding hiervan constateerden meerdere deelnemers, waaronder het OPG, dat de beoogde ontwikkelingen, zoals die opgenomen zijn op de ontwikkelkaart niet allemaal even duidelijk zijn en dat een nadere tekstuele toelichting wenselijk is. Concreet gaat het het OPG om de volgende onderdelen:

- Landgoederenzone als robuust groen raamwerk. Tijdens de eerdergenoemde bijeenkomst is toegelicht dat de gemeente Dalfsen de landgoederenzone verder wil ontwikkelen als een robuust groen raamwerk. Dit is volgens het OPG niet rechtstreeks af te leiden uit de ontwikkelkaart. Het verzoek van het OPG is dan ook de beoogde ontwikkeling te duiden in tekst en aan te geven op welke wijze de realisatie van deze ontwikkeling voorzien is.
- Ligging landgoederen. Op de ontwikkelkaart zijn de landgoederen aangeduid met symbolen. Graag ziet het OPG een aanpassing van de locatie van een aantal van de symbolen en een tekstuele duiding van de betekenis van de symbolen. Concreet mist het OPG op de kaart bijvoorbeeld de landgoederen Hessum en De Leemcule. Hierbij merkt het OPG op dat een kaart – opgesteld door OPG – met daarop de actuele situatie wat betreft de ligging en begrenzing van de landgoederen is reeds gedeeld met uw gemeente.

Waardenkaart

Het OPG inziens is de waardenkaart niet volledig voor wat betreft de landgoederen. Zo is landgoed De Leemcule niet aangeduid als 'Uniek landgoed'. Ter plaatse van de landgoederen De Horte en Mataram is slechts één 'Uniek landgoed' symbool opgenomen op de kaart terwijl het hier twee landgoederen betreffen.

Reactie gemeente:

De indiener vraagt aandacht voor de door landgoederen ervaren toenemende recreatiedruk, mede als gevolg van de Coronacrisis. Hoewel we hier niet concreet in de Omgevingsvisie op in

zullen gaan, nodigen we indiener wel uit om een gesprek te initiëren met ons hierover. Daarnaast is het verstandig om dit in regioverband te bekijken. Bijvoorbeeld in het kader van Ruimte voor de Vecht.

Indiener vraagt daarnaast om een verduidelijking van strategische keuze 10: een groene overgang tussen stad en landelijk gebied. Hiermee wordt bedoeld op de landgoederenzone, die in de ontwikkelkaart duidelijk terugkomt. In de ontwerp Omgevingsvisie ontbrak echter een verhelderende toelichting op deze ontwikkelkaart en de daarin opgenomen landgoederenzone. Deze wordt daarom toegevoegd. Hiermee wordt ook antwoord gegeven op het verzoek van indiener om de ontwikkeling van de landgoederenzone te verduidelijken.

Verder pleit indiener voor een geleidelijke overgang tussen de landgoederenzone en het omliggende gebied. In de toetsing van initiatieven die in of in de nabijheid van deze overgangszones plaatsvinden, wordt getoetst aan de waarden zoals benoemd in de visie en opgenomen in de bijbehorende waardenkaart. Deze waarden zijn niet begrensd tot waar het symbool op de kaart is geplaatst, er wordt gekeken naar de invloedssfeer van deze waarden. Uitgangspunt van benoemen van deze waarden is dat deze in stand gehouden moeten worden en waar nodig en mogelijk, versterkt moeten worden.

De suggestie voor een 'landgoedbiotoop', die door indiener wordt aangedragen, is meer van belang in de fase nadat de Omgevingsvisie 1.0 is vastgesteld, in de concretiseringsfase. In het Omgevingsplan wordt de juridische borging van de Omgevingsvisie geregeld. Hierin zou een landgoedbiotoop opgenomen kunnen worden, ter bescherming van de (landschappelijke) waarden van landgoederen. Dit voorstel wordt in die fase opnieuw bekeken en mogelijk dan ook overgenomen.

De suggestie van indiener om bij gebied 2 en 3 de landgoederen waar het om gaat, concreet te benoemen, wordt overgenomen. Eveneens het advies om nogmaals kritisch te kijken naar en zo nodig aanpassen van de symbolen voor de landgoederen op zowel de waarden- als de ontwikkelkaart.

De Omgevingsvisie wordt naar aanleiding van deze zienswijze op de volgende punten aangepast:

- Bij deelgebied Variatie rond de Vecht (paragraaf 2.3.2) worden ter verduidelijking de landgoederen De Leemcule, Hofwijk en Gerner toegevoegd aan de gebiedswaarden.
- Bij deelgebied Parels in het landschap (paragraaf 2.4.2) wordt landgoed De Leemcule verwijderd uit de tekst.
- De toelichting op de ontwikkelkaart wordt uitgebreid
- Op de waardenkaart worden de symbolen voor landgoederen gecontroleerd en aangepast waar nodig.
- Op de ontwikkelkaart worden de symbolen voor landgoederen verwijderd.

Ambtshalve wijzigingen

Ambtshalve wijzigingen in de visietekst

- '1.0' wordt toegevoegd aan de titel van de Omgevingsvisie.
- Zoekgebied grootschalige energieopwekking Dalfserveld-West wordt toegevoegd in paragraaf 1.5.4, onder punt 4, naar aanleiding van de vastgestelde ruimtelijke kaders grootschalige duurzame energieproductie.
- Er wordt extra toelichting gegeven op de ontwikkelkaart (o.a. op de status daarvan) in paragraaf 1.7. Hierin wordt een onderverdeling gemaakt tussen ontwikkelingen op korte termijn en op lange termijn.
- Op meerdere plekken in de tekst wordt 'de nog vast te stellen Regionale Energie Strategie (RES) 1.0' gewijzigd door aan te geven dat deze inmiddels is vastgesteld en concreet is uitgewerkt in de ruimtelijke kaders grootschalige duurzame energieproductie.

Ambtshalve wijzigingen in de gebiedsagenda's

- Een tegenstrijdigheid in de tekst voor wat betreft inbreidingskansen in Nieuwleusen wordt opgelost. In ambitie 2 pg. 26 werd hier iets over gezegd en in paragraaf 3.6.6 pg. 19 iets anders. Aangepast door toe te voegen aan ambitie 2 in 2.2.3: 'In de kern, meer specifiek aan de burgmeester Backxlaan, liggen veel kansen voor inbreiding. Een goede (stedenbouwkundige) visie hierop ontbreekt nog en is nodig'.
- De sterrenzone Hessum-Oudleusen wordt in de gebiedsagenda van deelgebied Variatie rond de Vecht verwerkt. Concreet betekent dit dat aan ambitie 3 (paragraaf 2.3.4) de volgende ambitie wordt toegevoegd: 'We koesteren de donkerte in de sterrenzone (het gebied vanaf uitkijkplaats de Stokte tot aan de gemeentegrens Ommen) en houden deze actief in stand.'

Ambtshalve wijzigingen tekst overig

- Tekstuele en grammatica fouten worden hersteld.

Ambtshalve wijzigingen in de ontwikkelkaart

- Zoekgebied grootschalige energieopwekking Dalfserveld-West wordt toegevoegd, naar aanleiding van de vastgestelde kaders voor grootschalige energieopwek.
- De locaties voor boerenerfwonen die nog niet zijn gerealiseerd maar wel waren opgenomen in de structuurvisie Kernen, worden overgenomen.
- De landgoederen worden verwijderd van de ontwikkelkaart, omdat dit passender was op de waardenkaart. Dit zijn namelijk bestaande waarden.
- De landgoederenzone wordt niet als pijl, maar als dikkere 'baan' over het gebied gelegd, waarbij dezelfde lijn wordt gevolgd.
- De sterrenzone Hessum-Oudleusen wordt toegevoegd op de ontwikkelkaart, naar aanleiding van de aangenomen motie instellen sterrenzone (2).
- Fouten in de legenda worden hersteld.

Ambtshalve wijzigingen in de waardenkaart

- De locaties van de symbolen van de landgoederen worden gecontroleerd en waar nodig aangepast.
- De plek van het Kulturhus in Oudleusen wordt aangepast, zodat deze recht doet aan de daadwerkelijke locatie.
- De windmolens die op de concept waardenkaart stonden, worden eruit gehaald.
- De waarde 'donkerte' wordt toegevoegd ter plaatse van de sterrenzone Hessum-Oudleusen, naar aanleiding van de aangenomen motie instellen sterrenzone (2).
- Fouten in de legenda worden hersteld.

CONCEPT